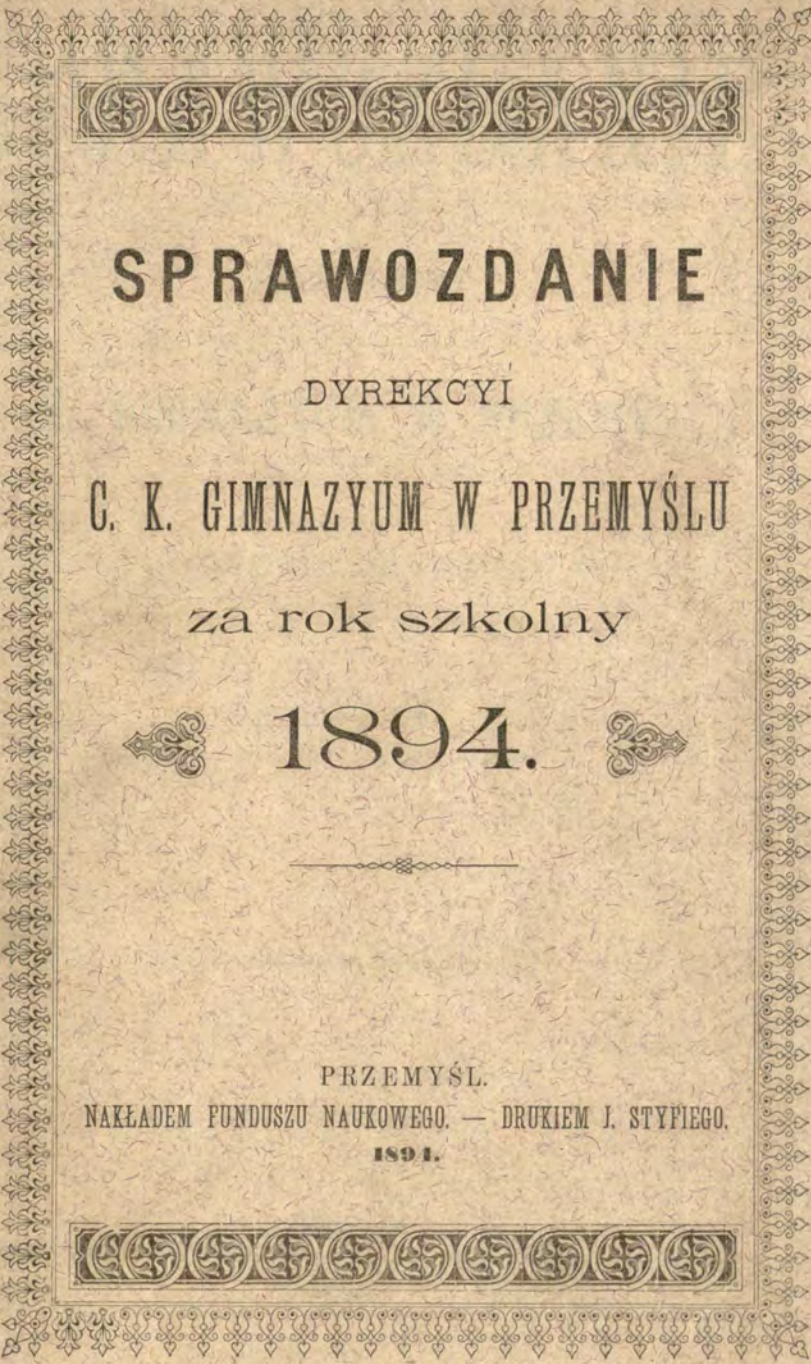

134-1
167.

SPRAWOZDANIE

DYREKCJI

C. K. GIMNAZJUM W PRZEMYŚLU

za rok szkolny

 1894.

PRZEMYŚL.

NAKŁADEM FUNDUSZU NAUKOWEGO. — DRUKIEM J. STYPIEGO.

1894.

SPRAWOZDANIE

DYREKCJI

C. K. GIMNAZYUM W PRZEMYŚLU

ZA ROK SZKOLNY

1894.

PRZEMYŚL.

NAKŁADEM FUNDUSZU NAUKOWEGO. — DRUKIEM JÓZEFA STYFIEGO.

1894.

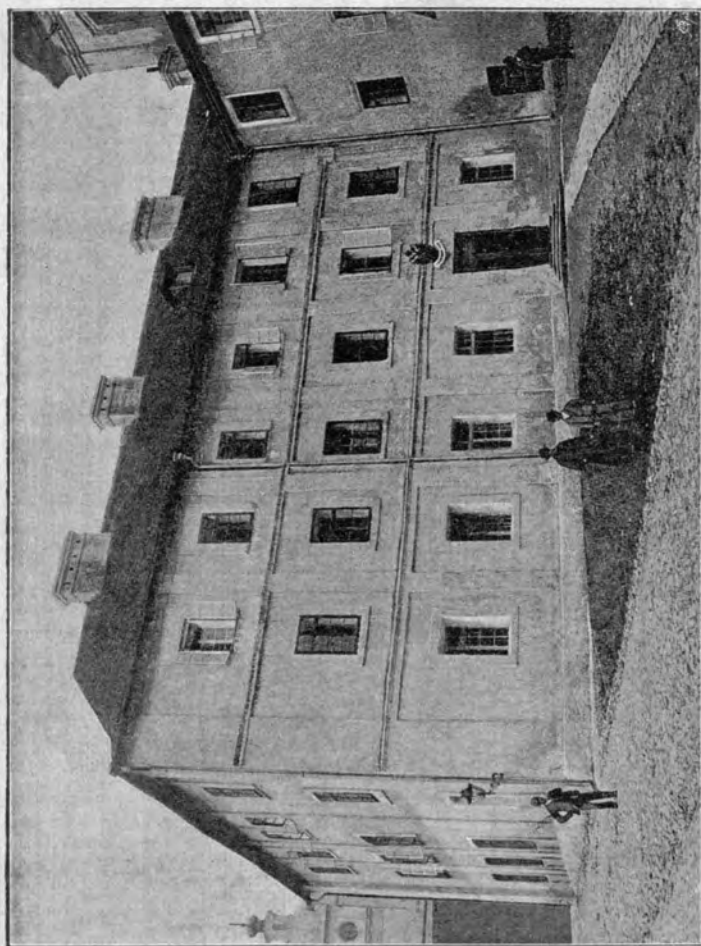
37

2767

TREŚĆ:

1. Historia Gimnazjum przemyskiego, przez prof. Stanisława Golińskiego.
2. Wiadomości szkolne skreślone przez dyrektora.

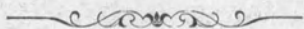

Widok gmachu gimn. od strony północno-zachodniej.

HISTORIA

Gimnazyum przemyskiego.

W S T Ę P.

Gimnazjum przemyskie mieści się dotąd w gmachu dawnego kolegium jezuickiego, i od półtrzecia przeszło wieku bez przerwy służy do celów szkolnych. Gmach ten, jakkolwiek dwupiętrowy i obszerny, od lat wielu nie wystarczał z przyczyny ciągle wzrastającej frekwencji uczniów do wygodnego ich umieszczenia a z powodu zniszczenia wskutek starości nie odpowiada zupełnie wymaganym dziś warunkom tak pod względem wychowawczym jakoteż higienicznym. To też wkrótce po zwiedzeniu gimnazjum w październiku 1887 przez J. E. Pana Ministra W. i O. br. Gautscha, który dokładnie oglądnął budynek i widział znaczne jego braki, postanowił Wysoki Rząd wybudować dla tutejszego gimnazjum nowy gmach, który w roku 1893 rozpoczęty z końcem roku szkolnego 1894 wykończonym zostanie, tak że już przyszły rok szkolny w nim się rozpocznie. Zbliżająca się więc chwila otwarcia tego nowego gmachu gimnazjalnego i chęć uczczenia tej uroczystości pobudziła mnie do napisania historii Gimnazjum przemyskiego, przy którym od lat 21 mam zaszczyt pracować.

Przy skreśleniu tej historii korzystałem z „Kroniki Gimnazjum przemyskiego“, jaka się znajduje w manuskrypcie w archiwum tutejszego gimnazjum, pisanej po niemiecku i po łacinie. Kronikę tę rozpoczął pisać prefekt tutejszego gimnazjum Jerzy Weber wprawdzie w r. 1811, jednak podaje w niej wiadomości już od r. 1788; od tego bowiem czasu czynnym był on jako nauczyciel przy tutejszem gimnazjum i jako naoczny świadek spisał z pamięci zdarzenia z czasu między r. 1788—1811. Następcy Webera prefekci: Piotr Jaworski, Jerzy Merwarth i dyrektor Tomasz Kunzek pisali kronikę tę dalej aż do r.

1856; w tym bowiem roku wyszło pierwsze sprawozdanie roczne i odtąd zaprzestano pisać ją dalej.

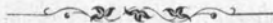
Oprócz wspomnianej kroniki korzystałem przy pisaniu niniejszej historii jeszcze :

1. Z archiwum tutejszego konsystorza rzym. kat.
 2. Z archiwum miejskiego w Przemyślu.
 - 3 Z archiwum gimnazyalnego, a nadto pomocnemi mi były następujące dzieła :
 4. Łukaszewicz Józef: — Historia szkół w Koronie i W. ks. Litewskim — 4 tomy. Poznań 1849—1851.
 - Ks. Franciszek Pawłowski: *Premisla sacra sive series et gesta episcoporum Premisliensium*. Cracoviae 1869.
 6. L. Hauser: Monografia miasta Przemyśla. Przemyśl 1883.
 7. Ks. Stanisław Załęski: Czy Jezuiti zgubili Polskę? Kraków 1883.
 8. Historia zniesienia Jezuitów w Polsce. Lwów 1875.
 9. K. A. Schmid: *Encyclopädie des gesammten Erziehungs- und Unterrichtswesens*. Gotha Bd. III. 1862, V. 1865.
 10. Dr. Adolf Ficker: Bericht über österreichisches Unterrichtswesen. (Aus Anlass der Weltausstellung 1873 herausgegeben von der Commission für die Collectivausstellung des österreichischen Unterrichtsministeriums). Wien 1873.
 11. Entwurf der Organisation der Gymnasien und Realschulen in Österreich. Wien 1849.
 12. Sprawozdanie Wys. c. k. Rady szkolnej kraj. o stanie szkół średnich galicyjskich za lata szkolne 1872—1893.
 13. B. Trzaskowski: Rys dziejów Gimnazjum tarnowskiego. (Sprawozdanie gimn. tarnow, z r. 1878).
 14. T. Dąbrowski: Historia Gimnazjum w Stanisławowie. (Sprawozdanie gimn. stanisławow. z r. 1878).
 15. F. Świstun: Kronika Gimnazjum rzeszowskiego. (Sprawozd. gimn. rzeszowskiego z r. 1886).
 16. Sprawozdania roczne Gimnazjum przemyskiego z lat 1856 do 1859, 1876 do 1885, 1886 do 1893.
- Po krótkiej wzmiance o dawnej szkole katedralnej i kolonii Akademii krakowskiej przechodzimy do samego gimnazjum, którego historia da się podzielić na następujące trzy okresy:
- Okres I. od r. 1617—1773 t. j. od otwarcia szkół przez Jezuitów aż do zaboru Galicyi. W tym przeciągu czasu OO. Jezuiti utrzy-

mywali szkoły w Przemyśle i uczyli według planu naukowego ich zakonu. (Ratio studiorum).

Okres II. od r. 1773—1850 t. j. od przyłączenia Galicyi do monarchii austro-węgierskiej aż do reorganizacyi gimnazyów. W tym czasie uczyli od r. 1773—1787 Exjezuici według swego planu naukowego, a od r. 1787 nauczyciele świeccy według planów naukowych używanych w innych krajach koronnych.

Okres III. rozpoczyna się od r. 1850 t. j. od urządzenia gimnazyów austriackich według Zarysu organizacyjnego i trwa aż do dni naszych.

I. Szkoła katedralna. Kolonia Akademii krakowskiej.

Szkoły w Polsce są tak dawne, jak chrześcijaństwo, albowiem z wiarą chrześcijańską przybyły do nas i szkoły. Wychowaniem młodzieży zajmowali się pierwsi Benedyktyni, a obok nich Kanonicy regularni, którzy za Mieczysława I. przybyli do Polski. Obok szkół tych zakonnych istniały również przy katedrach biskupich szkoły katedralne, których ślady już w samych początkach chrześcijaństwa znajdują się w najdawniejszych kronikach,¹⁾ a z zaprowadzeniem prawa magdeburskiego w wieku XIII. powstało znowu wiele szkół miejskich-parafialnych.²⁾ Wszystkie te szkoły w tej epoce znajdowały się w ręku duchowieństwa, które podobnie jak w całej Europie zajmowało się pośrednio lub bezpośrednio wychowaniem publicznem. Owi zaś scholastici i magistri przy katedrach, o których znajdują się wzmianki już w XII. wieku, byli to tylko nauczyciele przy szkołach katedralnych.

Taka szkoła katedralna istniała w Przemyślu przy katedrze łacińskiej i miała za zadanie krzewić nauki w mieście. Szkoła ta pozostawała pod nadzorem członka kapituły, a uczono w niej czytać, pisać, rachować, języka łacińskiego, liturgii i śpiewu kościelnego. Nauczyciel bądź ze stanu duchownego, bądź też świeckiego ustanowiony był przez kapitułę i nazywał się rektorem. Kiedy ta szkoła powstała, trudno dokładnie powiedzieć, ale istniała już w wieku XV., albowiem wspominają o niej akta z tego czasu.³⁾ Szkole tej jednak nie musiało się świetnie powodzić, jeżeli istnieniu jej zagrażała świeżo powstała

¹⁾ Łukaszewicz. Historia szkół I. 8.

²⁾ Tamże I. 11 i 12.

³⁾ Hauser: Monografia miasta Przemyśla. pg. 242. i Pawłowski Premisla sacra pg. 142 n. 176 n. lit. e. d.

szkoła kalwińska w Dubiecku. Stanisław Stadnicki, właściciel Dubiecka i gorliwy zwolennik reformacyi, sprowadził do Dubiecka znanego krzewiciela reformacyi w Polsce Franciszka Stankara, który tamże wprowadził nabożeństwo według wyznania kalwińskiego i założył szkołę, mającą wielki rozgłos między sekciarzami, tak że groziła poniekąd niebezpieczeństwem szkole katedralnej. Dla tego też polecała kapituła przemyska rektorowi, aby większą troskliwością i opieką otoczył szkołę katedralną, by świeżo powstała szkoła heretycka w Dubiecku tem prędzej upaść mogła¹⁾

Szkoła ta z czasem stała się kolonią Akademii krakowskiej, dla tego tak nazwaną, że nauczyciela tej szkoły przysyłała zawsze Akademia krakowska. Musiał on być profesorem a przynajmniej magistrem sztuk pięknych i filozofii, nazywał się również rektorem i uczył działu szkolną początków nauk i elementów języka łacińskiego. Kiedy to nastąpiło niewiadomo, kolonia jednak akademicka istniała w Przemyśle już w drugiej połowie wieku XVI., albowiem rektorem tej szkoły był niejaki Wigilancyusz Walenty z Sambora, akademik krakowski i dosyć znany poeta łaciński, który po daniu dowodów publicznie otrzymawszy tytuł bakałarza na wezwanie biskupa Herburt przybył do Przemyśla jako rektor szkoły; kierował nią jednak krótko, ale z zupełnem zadowoleniem biskupa²⁾. Jakie były dalsze dzieje i losy tej szkoły, na to dla braku źródeł nie można dokładnie odpowiedzieć; w każdym razie istniała ona jeszcze kilkanaście lat po otwarciu szkół przez Jezuitów w Przemyśle. Znajduje się bowiem o niej wzmianka za czasów biskupa Adama Nowodworskiego (1628—1631) z okoliczności zatargów Jezuitów z proboszczem krośnieńskim. Wkrótce po swem przybyciu do Krosna r. 1613 chcieli Jezuiti otworzyć tamże swoje szkoły, ale oparł się temu ówczesny proboszcz i kanonik kapituły przemyskiej Kasper Różyński³⁾. Kiedy jednak tegoż powołano do Przemyśla, Jezuiti bez wiedzy proboszcza szkoły swoje otworzyli i zaczęli młodzież z dawnej szkoły parafialnej do swej szkoły przyciągać. Stąd powstał wielki krzyk przeciw Jezuitom, nie chodziło tyle o zachowanie szkoły parafialnej, ile słusznie obawiano się, aby i w Przemyśle, gdzie właśnie w tym czasie Jezuiti szkoły swoje otworzyli, ci nie

¹⁾ Acta Capit. ex anno 1562.

²⁾ Janocki: Nachrichten von raren polnischen Büchern II pg. 54. Łukasiewicz: Historia szkół III. 508 uwaga.

³⁾ Acta Capit. ex anno 1626.

przyspieszyli upadku szkole katedralnej, albowiem dowiedzionem było, że gdzie tylko szkoły jezuickie powstały, tam upadały szkoły dawniejsze, gdyż im pod żadnym względem dorównać nie mogły.¹⁾ Na rozkaz biskupa zamknęli wprawdzie Jezuici szkoły w Krośnie, wnet jednak po wybudowaniu własnego kościoła otworzyli je znowu, tak więc niebezpieczeństwo grożące szkole katedralnej ze strony szkoły jezuickiej odsunięto tylko na czas krótki.²⁾ Rektorem tej szkoły był w r. 1637 niejaki Jakób Cybulski³⁾. Istniała ona jeszcze w r. 1642, albowiem w tym roku według księgi radzieckiej znajdującej się w archiwum miasta Przemyśla⁴⁾ nadało miasto niejakiemu Maciejowi Będzińskiemu, kantorowi katedralnemu, w dożywocie domek stojący za murami miasta za bramą, którą się szło z cmentarza katedralnego do zamku. W indeksie tej księgi określone jest bliżej to miejsce, gdyż powiedziano, że domek ten stał za szkołą. To działo się w r. 1642, widoczna więc, że istniała ta szkoła jeszcze i w tym roku i stała gdzieś po stronie zachodniej dzisiejszego pałacu biskupiego. Wkrótce jednak potem musiała już upaść, nigdzie bowiem już nie ma o niej wzmianki.

II. GIMNAZYM.

Okres I. Od otwarcia szkół przez Jezuitów 1617 aż do zabornu Galicyi 1772.

1. Przybycie Jezuitów do Przemyśla i budowa kościoła wraz z kollegium.

Za przykładem kardynała Hozjusza chciał i biskup przemyski Walenty Herburt (1560—1572) sprowadzić na Ruś Czerwoną Jezuitów naznaczając im na mieszkanie Przemyśl, ale nie mogło to w tym czasie nastąpić dla braku środków. Uprzedziła go w wykonaniu tego zamiaru Zofia ze Sprowa Stangenberga Kostkowa, która Jezuitów sprowadziła do Jarosławia i tamże w r. 1571 ufundowała im kollegium.⁴⁾

Do Przemyśla zaś przybyli Jezuici dopiero za biskupa Stanisława Siecińskiego (1609—1619), który myśląc ciągle o utworzeniu semina-

¹⁾ Pawłowski: Premisla sacra p. 410 i 411.

²⁾ Łukaszewicz: Historia szkół III. 508.

³⁾ Księga Nr. 164 pag. 73 i 254.

⁴⁾ Łukaszewicz: Historia szkół I. str. 122. Pawłowski: Premisl. sacra pg. 293.

ryum dla wychowania młodych kapłanów postanowił z kolegium jarosławskiego sprowadzić Jezuitów do Przemyśla i tymże powierzyć kierownictwo i wychowanie alumnów, jakkolwiek sprawa ta natrafiała na wielkie trudności. Wielkie wtedy powstawały skargi i oszczerstwa przeciw Jezuitom ze strony heretyków, a nadto niektórzy z katolików a nawet duchowieństwa krzywym na nich patrzyli okiem. Kiedy biskup Sieciński zamiar swój sprowadzenia Jezuitów do Przemyśla przedłożył kapitule, ona nie odmówiła wprawdzie swego zezwolenia, prosiła jednak biskupa, aby nie sprowadzał więcej, jak tylko dwóch Jezuitów do Przemyśla bojąc się, aby oni nie zapragnęli mieć własnego kościoła, do którego by wierni liczniej uczęszczali na nabożeństwa, aniżeli do kościoła katedralnego. Sprowadził tedy biskup w r. 1610 Jezuitów do Przemyśla i w braku odpowiedniego dla nich pomieszczenia chciał im odstąpić własną rezydencję, albowiem biskupi mieszkali po największej części w Brzozowie. Ponieważ temu sprzeciwiała się kapituła a szczególnie kanonik Achacy Grochowski, przeto biskup kupił i darował im w r. 1613 dom murowany na mieszkanie, mszę zaś odprawiali tymczasem w kościele katedralnym.¹⁾

Kiedy zaś kapituła łagodniejszem spoglądać poczęła okiem na Jezuitów, oddał im biskup najstarszy w mieście kościół św. Piotra,²⁾ który stał w tem miejscu, gdzie się znajduje część wschodnia dzisiejszego budynku gimnazjalnego. Przy tym to kościele w następnych latach ufundował im tenże biskup kolegium przy współudziale Adama Stadnickiego, wojewody bełzkiego, i Hieronima Krasickiego, proboszcza katedralnego przemyskiego,³⁾ a pierwszym rektorem tegoż kolegium był ks. Jan Biesiekierski. Łukaszewicz w swej „Historji szkół”⁴⁾ mówiąc o kolegium jezuickim w Przemyśle twierdzi, że tak kolegium jakoteż i kościół stanęły w r. 1617 i że w tym roku także

¹⁾ Pawłowski: Premisl. sacra pg. 365 n. 1.

²⁾ Kościół św. Piotra był najdawniejszym w Przemyśle. W roku 1235 dwaj Franciszkanie przybywszy do Przemyśla zastają ten kościół i odprawiają w nim nabożeństwo. Pierwszy zaś biskup przemyski ob. I. Eryk (1377—1891), opisując swoje przybycie do miasta, opowiada, że kościół ten w nader lichym był stanie a nadto zajęty był przez schizmatyków. Odbudował go i poświęcił na kościół katedralny pod wezwaniem Najśw. Panny i św. Jana Chrzciciela. Za katedrę służył do r. 1412, w którym to roku katedrę przeniesiono na zamek do cerkwi darowanej przez króla Władysława Jagiełłę katolikom. Pawłowski: Premisl. sacra pg. 62 n. 1. pg. 76. Act. Eppl. ex anno 1618.

³⁾ Łukaszewicz: *Historja szkół* IV. 141.

⁴⁾ Tamże. IV. 141.

otworzone zostały szkoły. Data ta jednak co do pierwszego punktu jest mylną, gdyż tak kościół obecnie jezuicki, jakoteż i dzisiejszy budynek gimnazjalny, zbudowano nieco później. Jak już wyżej wspominałem, biskup Sieciński oddał w r. 1618 Jezuitom kościół św. Piotra, najstarszą świątynię w Przemyślu pod warunkiem, że oni świątynię tę odrestaurową i przyozdobią, ażeby przerwana służba Boża nadal w tej świątyni odprawiać się mogła. W kilka lat potem, bo w roku 1627. rozpoczęli Jezuici budowę nowego kościoła na przyległym miejscu a biskup Achacy Grochowski położył dnia 8. maja 1627¹⁾ kamień węgielny pod ten nowy kościół. Świadczy o tem również przywilej dany w Warszawie 15. kwietnia 1626, którym król Zygmunt III. pozwala Jezuitom wybić bramę w murze miejskim dla zwożenia materiałów do budowy kościoła i collegium, wskutek tego zawiera przemyski urząd radziecki w roku 1627 umowę z Jezuitami, na podstawie której pozwala im pod pewnymi warunkami na wybicie bramy w murze obok baszty krawieckiej.²⁾

Na budowę kościoła tego darował Jezuitom Jakób Maxymilian Fredro, referendarz koronny, zmarły 1646, dwa tysiące ówczesnych złotych, a Michał Wolski, marszałek wielki koronny, zmarły 1630, przeznaczył na ten sam cel testamentem 5000 ówczesnych złotych i za życia wiele łożył pieniędzy na wzniesienie tego gmachu, Konstytucya zaś z r. 1635 uwolniła plac, na którym stało collegium i kościół, od wszelkich podatków i powinności należących miastu i Rzeczypospolitej.³⁾

Kiedy więc kościół nowy św. Ignacego był gotów, Jezuici zaniebdali darowany im przez biskupa Siecińskiego kościółek św. Piotra tak dalece, że w r. 1672 przedstawiał on obraz wielkiego zniszczenia a nawet zamierzili go zburzyć zupełnie. Dotknęło to wielce biskupa i kapitułę, że świątynię najstarszą w mieście, w której spoczywały zwłoki pierwszych biskupów i katolików zabitych przez schizmatyków za wiarę, wbrew myśli darowizny przeznaczono na zniszczenie. Chcąc ją tedy od tego uchronić, wydelegowała kapituła komisję, któraby dobrze zbadała stan tej świątyni. Komisya znalazła wprawdzie świątynię tę w takim stanie, że odbudowanie jej było niemożliwe, mimo to jednak biskup Sarnowski Stanisław (1658 — 1676) za zgodą kapituły prze-

¹⁾ Pawłowski: Premisla sacra pg. 393. n. 5.

²⁾ Archiwum miejskie: Księga radziecka Nr. 163.

³⁾ Łukasiewicz: Histor. szkół IV. 141.

szkodził zupełnemu jej zdemolowaniu.¹⁾ Zakaz ten jednak nie skutkował. Jezuici zburzyli kościół św. Piotra tłumacząc się tem, że wolno im było to uczynić, gdyż kościół ten był ich własnością jako darowany przez biskupa Siecińskiego.²⁾ Czyn ten dotknął tak biskupa jakoteż i kapitułę; nawet deklaracya Jezuitów, iż na tem samym miejscu, gdzie stał kościół św. Piotra, wystawią kaplicę pod wezwaniem tego samego Świętego,³⁾ nie była w stanie usunąć niezadowolenia. Wniesiono więc ze strony kapituły skargę do Generała Jezuitów do Rzymu, i po długich z obydwóch stron pisaninach załagodził tę sprawę prowincyał Jezuitów Bartłomiej Wąsowski listem z dnia 30. stycznia 1680 oświadczając, że zamiast dawnego kościoła św. Piotra urządzi się oratorium, gdy OO. Jezuici przystąpią do dalszej budowy gmachu szkolnego. Kiedy więc Jezuici w r. 1682 nowe budowali szkoły, przypomniła im kapituła ową deklaracyę i otrzymała od ówczesnego rektora Ludwika Woźnińskiego odpowiedź, iż właśnie buduje się na miejscu dawnego kościoła św. Piotra dalsza część budynku szkolnego, w którym klasa retoryki będzie miała kształt oratorium, gdzie Sodalitas Mariana w dniu świąteczne ćwiczenia religijne odbywać będzie. Oświadczeniem tem zadowolniła się na razie kapituła. Przyrzeczenia tego jednak, zdaje się, nie dotrzymano, gdyż znowu za biskupa Doenhofa (1690—1700 kapituła żali się na nowo, że na miejscu zburzonego kościoła św. Piotra wystawiono szkoły i że plac wolny przed szkołami, gdzie dawniej był cmentarz, przeznaczono do użytku publicznego, i uchwaliła przypomnieć Jezuitom znowu ich przyrzeczenie co do wybudowania oratorium lub kaplicy na tem miejscu.⁴⁾ Jeżeli więc w r. 1682 okazała się potrzeba budowania nowych szkół, przeto widoczna, że dzisiejszy budynek gimnazjalny nie powstał od razu, — część jego zachodnią i środkową złączoną z kościołem pojezuickim zaczęto budować równocześnie z kościołem w roku 1627, a skończono w roku 1634, gdyż w roku 1735 uwalnia Konstytucya plac, na którym stały już szkoły, od wszelkich podatków i ciężarów⁵⁾; część zaś jego wschodnią dobudowano w r. 1682, — dzisiejszy plac wolny przed gimnazjum był dawniej

1) Pawłowski: *Premislia sacra* pg. 504 według aktów kapit. z r. 1672 vol. VI. f. 355.—363.

2) Tamże pg. 515 według akt. kap. z r. 1678 vol. VII.

3) Tamże pg. 515. według akt. kapit. z r. 1679 vol. VII.

4) Pawłowski: *Premislia sacra* p. 516 według akt. kapit. z r. 1679, 1670 1682, 1691.

5) Łukasiewicz: *Hist. szkół* IV. 141.

owym cmentarzem, który ze zgorszeniem kapituły po wybudowaniu szkół wyrównano i przeznaczono do użytku publicznego.

Przy szkołach jezuickich składających się z gimnazjum, filozofii i teologii ustanowił biskup przemyski Wacław Sierakowski w r. 1759 katedrę teologii spekulatywnej i założył bibliotekę publiczną a zniewoliła go do tego następująca okoliczność. Przy seminaryum dyecezalnem nie było katedry teologii spekulatywnej, przeto zdolniejsi kandydaci stanu kapłańskiego w chęci nabycia gruntowniejszego wykształcenia w teologii zmuszeni byli udawać się do zakładów teologicznych innych dyecezyi. Znalazłszy zaś tam dobre umieszczenie, do dyecezyi swej nie wracali. Aby więc temu zapobiedz, ustanowił biskup Sierakowski przy kolegium jezuickiem katedrę teologii spekulatywnej wraz z biblioteką, która powstała z biblioteki biskupiej, biblioteki kapitulnej i biblioteki własnej biskupa Sierakowskiego. Na ten cel przeznaczył dla kolegium Jezuitów 30000 złp. rozporządzając, aby z procentów tego kapitału, wynoszących 2100 złp., 1500 przeznaczono na utrzymanie dwóch profesorów teologii spekulatywnej i jednego bibliotekarza, 600 złp. zaś corocznie na powiększenie tejże biblioteki a nadto sprawił całe urządzenie dla tej biblioteki i poniósł wydatki na przeprowadzenie odpowiednich adaptacji dla jej umieszczenia. Legat ten przyjęli OO. Jezuici a układ między biskupem Sierakowskim a rektorem ówczesnym kolegium przemyskiego Felicem Rzuchowskim nastąpił dnia 8. maja 1754 roku. Biblioteka ta miała być publiczną i w pewnych godzinach rano i po południu dostępną tak dla uczącej się młodzieży jak i dla publiczności. Oprócz tego oddał biskup Sierakowski także i drukarnię biskupią OO. Jezuitom z obowiązkiem, aby ją zawsze utrzymywali.¹⁾ O ile z tej biblioteki tak publiczność jakoteż i młodzież szkolna korzystała, nie da się nic dokładnego powiedzieć, zresztą biblioteka ta nie mogła nawet przynieść znacznych korzyści, albowiem w kilka lat po jej otwarciu nastąpiło zniesienie zakonu OO. Jezuitów r. 1773. Do ogłoszenia papieskiego breve znoszącego zakon Jezuitów delegowanym był ze strony przemyskiego konsystorza ks. Józef Kierski, kanclerz przemyski, od rządu zaś komisarz Niedermayer, a aktu tego dokonano w obecności notaryusza Staścinkiewicza dnia 3. grudnia 1773. Przy tej sposobności ks. delegat upominał się, aby bibliotekę, darowaną niegdyś OO. Jezuitom przez biskupa Sierakowskiego, oddano na powrót kapitule przemyskiej, ale żądania tego rząd nie

¹⁾ Acta epp. ex anno 1759.

uwzględnił, bibliotekę przewieziono do Lwowa dla powiększenia biblioteki uniwersyteckiej,¹⁾ 93 książek posłano bibliotece gimnazjalnej²⁾ w Tarnowie a nieco zostawiono w gimnazjum przemyskiem; są to przeważnie wydania klasyków łacińskich w liczbie 43 drukowane w wieku XVI.³⁾ Kollegium właściwe t. j. mieszkania zakonników zamieniono na szkołę wojskową, później dobudowano na niem 2-gie piętro i obrócono na koszary wojskowe, dzisiaj zaś mieszczą się tam biura wojskowe. Kościół, którego jedne ołtarze świeżo złożone, inne jeszcze niezłożone, oddano zrazu pod zarząd ks. Antoniego Bäckera, potem odbywało się w nim nabożeństwo dla młodzieży szkolnej, następnie kościół zamknięto i zamieniono na magazyn mundurów wojskowych. Od r. 1885 usunięto mundury a dzisiaj stoi ta świątynia pustką i doczeka się prawdopodobnie tego, że dla bezpieczeństwa będzie musiała być rozebrana.⁴⁾ Kościół sam zbudowany na wzgórku, o dwóch wysmukłych wieżach i pięknej fasadzie, wpadał w oczy każdemu, kto od strony północnej zbliżał się do Przemyśla. W roku 1892 kopuły, najpiękniejszą ozdobę wież grożące upadkiem dla bezpieczeństwa usunięto a wieże nakryto płaskimi daszkami. Budynek dawny szkolny oddano i nadal na cele szkolne; i mieściły się w nim: szkoły ludowe, gimnazjum, zakład filozoficzny i od r. 1819 zakład teologiczny. Po roku 1848 po przyłączeniu dwuletniego kursu filozofii jako 7 i 8 klasę do gimnazjum mieściło się w tym budynku tylko gimnazjum i szkoła ludowa wraz z dwuklasową szkołą realną; od r. 1886 zaś samo tylko gimnazjum. Po przeniesieniu się gimnazjum do nowego budynku, gmach stary przeznaczonym będzie na umieszczenie w nim seminarium duchownego dla alumnów obrządku gr. katolickiego.

2. Otwarcie Gimnazjum.

Wkrótce po przybyciu swoim do Przemyśla, już w r. 1617 otworzyli Jezuici szkoły,⁵⁾ które dzieliły się na wyższe i niższe:—studia superiora,—filozofia i teologia i niższe:—studia inferiora odpowiadające dzisiejszemu gimnazjum. Studia inferiora obejmowały pięć klas: Pierwsza albo infima, u Jezuitów zwana rudimentum; druga, albo media

¹⁾ Historia zniesienia zakonu Jezuitów str. 101.

²⁾ Historia Gimn. tarnowskiego. Program z r. 1878 str. 19.

³⁾ Dawny inwentarz biblioteki nauczycielskiej.

⁴⁾ Historia zniesienia Jezuitów str. 101.

⁵⁾ Łukaszewicz: Historia szkół IV. 141. Historia zniesienia zakonu Jezuitów str. 11.

classis grammaticae, albo także „gramatica“, trzecia, albo suprema classis grammaticae także „syntaxis“. Te trzy klasy razem nazywały się „tres classes grammaticae“. Czwartą klasę albo quarta poetica i piątą „quinta rethorica“, nazywano klasami humanitarnemi.

Przy każdym kolegium, przy którym były szkoły, znajdowała się „Bursa muzyków“ dla ozdoby kościelnego nabożeństwa i szkolnych uroczystości. Mieszkała w niej zwykle uboga młodzież szkolna utrzymywana z funduszu kolegium, która wyuczywszy się grać na instrumentach szukała potem sposobu do życia bądź w kapeli pułkowej, bądź jako organiści przy parafiach. Jedynym obowiązkiem ich było, że każdy ukończywszy kurs muzyki przez trzy lata, nauczał potem innych. Było więc ze strony zakonu środek do pomagania uboższej młodzieży do kontynuowania swych szkół¹⁾.

Taka bursa istniała również przy kolegium przemyskiem, w katalogu bowiem członków Tow. Jezus. kolegium przemyskiego znajduje się zawsze „Praefectus Bursae musicorum“.²⁾

Z powodu że właściwy budynek szkolny zaczęto budować w r. 1627 a szkoły otwarto już w r. 1617, przypuścić trzeba, że początkowo otwarto tylko szkoły niższe i to w owym kolegium zbudowanem przez biskupa Siecińskiego; wyższe zaś powstały dopiero po wybudowaniu odpowiedniego umieszczenia.

3. Kierownik szkoły i nauczyciele.

a. Rektor.

Na czele kolegium stał rektor, do którego jako do zarządcy domu należał nadzór i kierownictwo szkołą i za to odpowiedzialnym był tylko przed prowincyałem lub generałem zakonu, gdyż ani władzy kościelnej ani świeckiej nie przysługiwała kontrola nad szkołami jezuickimi. W kierowaniu zakładu trzymał się rektor ściśle reguł instytutu Jezuitów „Ratio atque institutio studiorum Soc. Jesu.“ Według reguł tych miał on obowiązek zwiedzać szkoły, co miesiąc lub co dwa miesiące przynajmniej odbywać w obecności prefekta konferencye z gronem nauczycielskim, czuwać nad pełnieniem obowiązków grona i rozstrzygać o wykluczeniu ucznia. Co 3 lub 4 lata następować

¹⁾ Historia zniesienia zakonu Jezuitów str. 8 i 447.

²⁾ Catalogus Personar. Soc. Jesu.

wała zmiana w kierowaniu zakładu.¹⁾ Z rektorów, którzy stali na czele kolegium jezuickiego w Przemyśle znani są następujący: Jan Biesiekierski (1617), Ludwik Woński 1682), Grzegorz Debski 1728), Kazimierz Raytanowicz (1742), Alexander Sobieszczański (1748), Felix Rzurowski (1755 — 1756, 1761 — 1764), Bogusław Urbański (1758—1759), Józef Domaradzki (1760), Alexander Kuliński (1765—1767), Alexander Czachurski (1768 — 1770), Szymon Maychrowicz (1771—1773).²⁾

b. Prefekt.

Obok rektora był przy szkole prefekt, pomocnik rektora w kierowaniu zakładu, który, jak się instytucja wyraża, jest narzędziem rektora do dobrego urzędowania szkół.³⁾ Nie miał on żadnych innych obowiązków, niepotrzebował uczyć w szkole, czuwał tylko nad tem, aby nauczyciele punktualnie w przepisany czas znajdowali się w szkole, ustanowiony porządek dzienny utrzymywali, nauki udzielali pilnie, poprawiali zadania, w ogóle pełnili obowiązki według ustanowionego planu naukowego. Nadto dawał on nauczycielom wskazówki, jak się mają obchodzić z uczniami, jak naukę uczynić dla młodzieży przystępną, przyjemną i pożyteczną. Jeżeli zaś zaszły jakie wypadki wykroczenia przeciw dyscyplinie szkolnej, występował prefekt ze swoją powagą, ale sposobem pośredniczącym, łagodzącym. Prefektem był zawsze jeden z tych księży, którzy przez kilka lat byli nauczycielami w klasach wyższych. Nie pozostawał i on podobnie jak rektor na jednym stanowisku oznaczoną dłuższą liczbę lat, mógł być po 2 lub 3 latach odwołany; to jednak nie przeszkadzało, aby później do tego samego kolegium nie mógł wrócić.⁴⁾ Z prefektów, którzy stali na czele gimnazjum przemyskiego znani są następujący: Jacek Bernacki (1728), Kazimierz Sękowski (1742), Andrzej Kozłowski (1748), Dominik Rostkowski (1755 i 1757), Karol Puławski (1756), Michał Pisarski (1759 i 1760), Józef Żurowski (1761), Karol Borzęcki (1762,

¹⁾ Ks. Załęski: Czy Jezuici zgubili Polskę?. Schmid. Encyclopaedie des Erziehungs- und Unterrichtswesens III. str. 758.

²⁾ Według katalogów: Personarum Soc. Jesu. znajdujących się w bibl. Ossolińskich.

³⁾ Załęski: Czy Jezuici zgubili Polskę? str. 82.

⁴⁾ Łukaszewicz: Hist. szkół I. 233, Schmid: Encyclopaedie des Erziehungs- u. Unterrichtswesens str. 758.

1768, 1769), Dominik Zielonka (1763), Stanisław Urbański (1764—1767), Antoni Gumowski (1770—1773).¹⁾

c. Nauczyciele.

Pięciu członków zakonu było corocznie zatrudnionych jako nauczyciele przy gimnazyum i każdemu przydzieloną była klasa, osobnego nauczyciela religii nie było. Nauczyciele dwóch klas wyższych byli prawie zawsze księżmi, reszta nauczycieli byli to młodzi zakonnicy, którzy po odbyciu dwuletniego nowicyatu, po powtórzeniu humaniorów przez dwa lata i po ukończeniu dwuletniego kursu filozofii przeznaczeni byli do zawodu nauczycielskiego; zwali się magistri i stali pod bezpośrednią zwierzchnością prefekta. Instytut przepisywał im nie tylko rozkład przedmiotów szkolnych, ale nawet rozkład godzin, podawał szczegółowy sposób wykładania autorów i reguł gramatyki, zadawania wypracowań i wypytania lekei. Przepisy te były zachowane od wszystkich i wszędzie. Nauczyciel objawszy klasę najniższą t. j. infimę postępował z nią aż do syntaxis. Czwarta i piąta klasa t. j. poesis i rhetorica miały osobnych nauczycieli, dlatego że udzielanie nauki w klasach humanitarnych większych wymagało zdolności i dłuższej wprawy. Równie przyjętym był raz na zawsze w edukacyi jezuickiej zwyczaj, że jeden profesor w swej klasie wszystkie przedmioty wykładał; toż samo że żaden nauczyciel z wyższej klasy nie zstępował do niższej.²⁾ Ponieważ członek zakonu nie pozostawał nigdy dłuższy czas w tem samem collegium, przeto o jakiejś stabilizacyi nauczycieli, o którą się dzisiaj jako o główny warunek postępu w nauce starają, nie mogło być mowy. W gronie nauczycielskiem była więc tak częsta zmiana, że co 2 lub 3 lata znajdują się w tym samem collegium z małymi wyjątkami coraz to inni nauczyciele n. p.³⁾

Rok	1728	1742	1748
Retor.	Wojciech Szumiński	Paweł Myckiewicz	Franc. Otocki
Poet.	Jan Regarski	Roch Morawski	Mateusz Humiński
Synt.	Andrzej Sikorski	Michał Wyleżyński	Szymon Lorenci
Gr. inf.	Stanisław Kijankowski	Antoni Galle	Karol Berent

¹⁾ Catalogus Personarum Soc. Jesu.

²⁾ Łukaszewicz: Hist. szkół I. 234—235. Załęski: Czy Jezuiti zgubili Polskę? str. 82—84. Schmid: Encyclopaedie III. 759.

³⁾ Catalogus Personarum Soc. Jesu.

Rok	1755	1756	1758
Retor.	Wojciech Męciński	Wojciech Męciński	Wojciech Męciński
Poet.	Józef Filipecki	Ludwik Hoszowski	Kasper Wiszowaty
Synt.	Tomasz Kotelnicki	Michał Węgrzynowicz	Józef Ostrowski
Gram.	Michał Węgrzynowski	August Kwiatkowski	Alexander Hoszowski
Inf.	Aug. Kwiatkowski	Tomasz Wasilewski	Alexander Łążyński

	1759	1760	1761
Retor.	Wojciech Męciński	Stanisław Brodowski	Jakób Gądomski
Poet.	Jakób Schwartz	Jakób Schwartz	Jan Odyniec
Synt.	Kajetan Wagner	Alexander Łążyński	Kajetan Wigura
Gram.	Alexander Łążyński	Michał Żurowski	Jan Wiśniowski
Inf.	Franciszek Piotrowski	Jan Wiśniowski	Mikołaj Charzewski

	1762	1763	1764
Retor.	Andrzej Żabicki	Andrzej Żabicki	Tomasz Kotelnicki
Poet.	Wojciech Sosnowski	Wojciech Kostro	} Józef Łaszewski
Synt.	Michał Żurowski	Mikołaj Charzewski	
Gram.	Mikołaj Charzewski	Maxym. Grabkowski	Franciszek Rogowski
Inf.	Maxym. Grabkowski	Józef Łaszewski	Wojciech Kowalski

	1765	1766	1767
Retor.	Tomasz Kotelnicki	Jan Wyganowski	Antoni Lebkowski
Poet.	Józef Łaszewski	Ign. Miodziszewski	Krzysztof Marchocki
Synt.	Wojciech Kowalski	Józef Płaszynski	Józef Ilnicki
Gram.	Kasper Wierciński	Maryan Wiśniowski	Floryan Bobowski
Inf.	Borgiasz Beldowski	Floryan Bobowski	Nepomuc. Suchodolski

	1768	1769	1770
Retor.	Ksawery Galecki	Ksawery Galecki	Ksawery Galecki
Poet.	Franciszek Żurowski	Mikołaj Charzewski	} Mikołaj Charzewski
Synt.	Józef Komorowski	Nepomuc. Suchodolski	
Gram.	Nepomuc. Suchodolski	Tadeusz Dunajewski	Tadeusz Dunajewski
Inf.	Jakób Wyszyński	Borgiasz Kostecki	Borgiasz Kostecki

	1772	1773
Retor.	} Mikołaj Charzewski	Mikołaj Charzewski
Poet.		Marcin Werner
Synt.	Piotr Krobanowski	Ludwik Dzierzanowski
Gram.	} Stefan Cikowski	} Mikołaj Wierzchowski.
Inf.		

4. Plan naukowy.

System nauki w szkołach jezuickich ograniczał się do małej liczby przedmiotów. Łacina zajmowała pierwsze miejsce, a gruntowne wyuczenie się łacińskiego języka do biegłego używania tegoż w mowie i piśmie zapomocą nauki gramatyki, czytania autorów i wypracowań piśmiennych było głównem zadaniem każdej klasy. Obok tego uczono w niższych szkołach katechizmu, coś z historii starożytnej, geografii i starożytności i nieco języka greckiego; fizyki zaś i matematyki nie uczono po gimnazyach wcale, te dwa przedmioty należały do szkół wyższych filozoficznych. Łaciny uczono według znanej gramatyki Em. Alvara. W I. klasie miano ćwiczyć z gramatyki w rudimentach t. j. deklinacji i konjugacji i w najogólniejszych rzeczach o składni, według instytutu bowiem „gradus huius scholae est rudimentorum perfecta, syntaxis inchoata cognitio.“ W II. klasie uczono ogólnych prawideł całej syntaxis aż do syntaxis ornata z powtórzeniem materiału przerobionego w klasie I. W klasie III. kończono naukę gramatyki, powtarzano prawidła syntaxis w całej ciągłości i syntaxis ornata. W zakresie lektury w klasie najniższej tłumaczono i analizowano ustepy najłatwiejsze z Cyserona, bajki Fedra i życia sławnych mężów Neposa. W klasie II. do lektury służyły: Listy Cyserona ad familiares i opisy wyjęte z tego autora, pamiętniki Cezara i co łatwiejsze wiersze z Owidyusza. W syntaxis zaś czytano poważne listy Cyserona: Ad familiares, ad Atticum, ad Quintum fratrem, w drugim półroczu dyalog o przyjaźni lub starości, de officiis, elegie i listy Owidyusza i Wirgilego Georgiki. Równocześnie z nauką języka łacińskiego rozpoczynała się również nauka języka greckiego. Nauka gramatyki w trzech pierwszych klasach zamykała się w ciasnym obrębie deklinacji i główniejszych zasad składni bez względu na różnicę dyalektów, za to już w II. klasie tłumaczono bajki Ezopa i wybrane dyalogi Lucyana, a w III. klasie św. Chryzostoma, Xenofonta Cyropedyę i pierwsze pieśni Iliady. Przy nauce języka greckiego używano gramatyki ks. Jakóba Gretsera w zagranicznych a później w krajowych wydaniach.

Stopień nauki w dwóch wyższych klasach t. j. w poetyce i retoryce miał według instytutu sposobić do doskonałej wymowy, która zawiera dwa wielkie działy, t. j. oratoryczny i poetyczny i służy nie tylko ku pożytkowi, ale poświęca coś i ku ozdobie „ad perfectam enim eloquentiam informat, quae duas facultates maximas, oratoriam et poeticam comprehendit, nec utilitati solum, sed etiam ornatui

indulget". Ta doskonała zaś wymowa miała być objęta trojgiem rzeczy: prawidłami mowy, stylem i erudycją „praeceptis dicendi, styli et eruditionis". Prawidła te mowy miały być czerpane z Cyclerona, Kwintyliana i Arystotelesa, w stylu zaprawiano się szczególnie na mowach Cyclerona; pod erudycją zaś należy rozumieć to, co oprócz gramatyki z realnych wiadomości podawano młodzieży, a więc wiadomości z historii, mitologii, starożytności greckich i rzymskich, geografii, obyczajów ludzi i wszelkiej nauki, ale nie w osobnych godzinach, lecz urywkowo i okolicznościowo, nie w obszernym zakresie, ale stósownie do pojęcia uczniów. Przy lekturze nie zapuszczano się w zbytnią analizę, aby na tem nie ucierpiało badanie właściwości języka. Prawidła prozodyi ujęte były w osobnej książeczce złożonej z 200 hexametrów, które trzeba było umieć na pamięć, dlatego uczono ich się codziennie po kilka wierszy. W dwóch ostatnich klasach nie zatrudniano już uczniów gramatyką, lecz zajmowano ich głównie czytaniem autorów. W poetyce czytano wyjątki z dzieł etycznych Cyclerona, Cezara, Salustjusza, Liwiusza, Kurcyusza; z poetów: Wirgiliusza z wyjątkiem eklog i IV Eneidy, Horacego, Tacyta, przyczem zwracano uwagę na właściwości ich języka, a jeszcze więcej na oratorskie zalety i poetyczną piękność i wzniosłość myśli. Z nauk pomocniczych czyli tak zwanej erudycyi wykładano tylko tyle, co było niezbędnem do objaśnienia miejsc czytanych autorów. W retoryce do nauki wymowy używano dzieł retorycznych Cyclerona, retoryki i poetyki Arystotelesa, później uczono wymowy z retoryki Suaresa, a na początku XVIII. wieku według książki Dominika Decolonia p. t. *De arte rhetorica libri quinque* i Iuwenecyusza: *Institutiones poeticae*. W stylu łacińskim zaprawiano się na dziełach Cyclerona mianowicie mowach. Przy wyliczeniu tak znacznej liczby autorów łacińskich czytanych w jednej klasie nie należy sądzić, jakoby czytano całe utwory lub przynajmniej znaczniejszą część dzieła jakiegoś autora, gdyż na każdą klasę była przeznaczona chrestomatyja, w której mieściły się wyimki z przytoczonych autorów.

Z języka greckiego w poetyce uczono składni i nauki o akcentach; w retoryce prozodyi i obznajamiano uczniów dokładnie z pisarzami i dyalektami greckimi. W chrestomatyji greckiej dla poetyki i retoryki przeznaczonej, umieszczone były mowy Demostenesa, Izokratesa, wyjątki z dzieł Platona, Tucydysesa, Homera, Hesyoda, Pindara; Ojców kościoła; Św. Chryzostoma, Bazylego, Grzegorza Nanzianeńskiego.

Oprócz języka łacińskiego i greckiego uczono w trzech niższych klasach jeszcze religii, a w dwóch wyższych religii według katechizmu Piotra Kanizyusa i wspomnianej już wyżej erudycji.¹⁾

5. Liczba godzin codziennych i metoda postępowania przy nauce.

Liczba przedmiotów w stosunku do dzisiaj była za małą, na ich wykład więc wystarczało dziennie 4 godziny t. j. dwie rano a dwie po południu; nadto wtorek po południu i cały czwartek wolny był od nauki. Uczniowie otrzymywali codziennie pensum łacińskie lub greckie, te przyniesione nazajutrz poprawiano starannie wytykając nie tylko błędy gramatyczne, ale i usterki co do stylu i niestósowności wyrażen i jasności myśli. Naukę rozpoczynano i kończono krótką modlitwą, którą odmawiano klęcząco, poczem nauczyciel słuchał uczniów, jeżeli który miał mu coś do oznajmienia lub też poprawiał zadania uczniów; a podczas tego dekuryonowie pytali uczniów zadanej lekyi. Następnie nauczyciel przeglądał noty dekuryonów i pytał sam niektórych uczniów zadanej lekyi, poczem nastąpiło powtórzenie lekyi dnia poprzedniego, prelekcyja i eksplikacya ustępu nowego z gramatyki i autora i dyktowanie zadania piśmiennego. W piątek zamiast autora objaśniano katechizm; w sobotę powtarzano przerobiony materiał naukowy z całego tygodnia przez pytania i odpowiedzi, przeglądano zeszyty, czasem była wolna deklamacya a po południu eksplikacya łacińskiej lub greckiej ewangelii i półgodzinna exhorta, którą uczniowie słuchali stojąco. — W ten mniej więcej sposób postępowano przy nauce każdego dnia, zresztą obszerniej mówi o tem Łukaszewicz w swem dziele²⁾, opisując sposób postępowania przy nauce w każdej klasie z osobna.

Ta metoda nauki była przepisana przez instytut i nauczyciele byli obowiązani ściśle się jej trzymać, a cechą jej charakterystyczną było: ograniczenie przedmiotu, dokładne ćwiczenie i obudzenie ambicji. W planie naukowym szkół jezuickich był właśnie jeden tylko przedmiot, któremu i nauczyciele i uczniowie poświęcali czas i siły począwszy od klasy najniższej aż do najwyższej t. j. łacina i nieco język grecki. Tak z gramatyki, jakoteż i autora zadawano nie wiele, pensa pamięciowe i kompozycye były krótkie, bo też główną tendencją jezuicką było przez takie ograniczenie przedmiotu uprzyjemnić

¹⁾ Łukaszewicz: Hist. szkół I. 235—151. Schmid: Encyclopaedie III. str. 763—768, 770—772. Załęski: Czy Jezuici zgubili Polskę? str. 87—91.

²⁾ Łukaszewicz: Historia szkół I. 238—252.

naukę uczniom, a do tego zastosowany był i układ książek szczególnie chrestomatyi; mieściły się w nich ustępy i wyciągi z wszelkich gałęzi umiejętności, treści przystępnej i przyjemnej a w formie przejrzystej.

6. Środek do obudzenia i utrzymania pilności.

Jako środka do wdrażania uczniów do pracy ciągłej, wytrwałej i gruntownej używali Jezuici emulacyi¹⁾. Wrodzoną bowiem jest człowiekowi chęć zrównania się z innymi a to szczególnie objawia się najsilniej w wieku młodym. Te skłonności wieku młodocianego wyzyskali Jezuici w wychowaniu i kształceniu młodzieży a polegało to na tem: Gdy się rok szkolny rozpoczął, nauczyciel dzielił na ślepy traf uczniów na dwa oddziały i zadał potem ćwiczenie szkolne. Dwaj, którzy to zadanie najlepiej zrobili zostali dowódcami tych oddziałów (*consules*) a ci, którzy zaraz po nich najmniej błędnie to zadanie napisali, byli ich podkomendni (*quaestores*). Ci konsulowie z dwoma lub trzema kwestorami ustawiali całą klasę po dwóch, którzy byli równymi sobie w postępie i ci nazywali się rywale (*aemuli*). Z tych dwóch rywalów wybierał sobie każdy konsul jednego i tak klasa była podzieloną na dwa równe sobie co do zdolności i pilności oddziały, które przybierały nazwy Rzymian i Kartagińczyków, lub Greków i Macedończyków. Kiedy nauczyciel zapytał jakiego ucznia z obozu Rzymian, wstawał i jego rywal z przeciwnego obozu Kartagińczyków. Jeżeli zapytany odpowiadał dobrze na dane pytanie, drugi milczał; jeżeli zaś odpowiedź pierwszego wypadła źle, odpowiadał za niego jego *aemulus*. Odpowiadający otrzymywał w katalogu dobrą lub złą notę, kwestor zaś tę samą notę zapisywał dla swego oddziału. Dobre noty pojedynczych uczniów stanowiły skarb dla całego oddziału, złe zaś dług publiczny. Z końcem miesiąca obliczano plus i minus każdego oddziału i po której stronie było więcej plus, po tej stronie była wygrana na ten miesiąc. Między środkami pobudzającymi młodzież do pracy i pilności były także w szkołach jezuickich tak zwane koncertacye. Gdy nauczyciel ukończył jakąś część gramatyki lub objaśnień autora i pragnął przekonać się o wiedzy i korzyści odniesionej przez uczniów, urządzał koncertacye, przy której konsulowie i kwestorowie zasiadali na krzesłach jako egzaminatorowie i dawali pytania. Do odpowiedzi zaś stawał wywołany uczeń z którego bądź obozu i jego *aemulus* z obozu

¹⁾ Załęski: Czy Jezuici zgubili Polskę? str. 110 i nast. Schmid: Encyklopaedie III. 776.

przeciwne. Wygrana i nagroda polegała również na większej ilości odpowiedzi dobrych w którymkolwiek obozie. Nareszcie z pomiędzy uczniów pilniejszych wybierano urzędników klasy: dekuryonów, których obowiązkiem było utrzymywać w klasie podczas niebytności nauczyciela porządek, przesłuchiwać współuczniów lekcyi, nazwiska niespokojnych lub nieumiejących zadanych pensów podawać nauczycielowi, toż samo nie znajdujących się lub nieprzyzwoicie zachowujących się w kościele. Na dekuryonów wybierano uczniów lepiej się uczących, których w każdej klasie było kilku, a na nich baczne oko dawał decurio maximus, albo cenzor często także pretorem zwany. Obowiązkiem jego nadto było czuwać, czy uczniowie przed wniściem nauczyciela do klasy siedzą na swoich miejscach, czy nie robią hałasu i czy znajdują się wszyscy w klasie.¹⁾

7. Ćwiczenia religijne.²⁾

Zadaniem zakonu Jezuitów jest rozszerzanie i utrzymanie wiary katolickiej za pomocą publicznych kazań, ćwiczeń duchownych, dzieł miłości a szczególnie przez wychowanie i naukę, która była pierwszym ich celem, to też i w szkołach ich nauka służyć musiała religii a ćwiczenia religijne musiały również należeć do pierwszych obowiązków ucznia. Każdą lekcję zaczynało i kończyło modlitwą klęcząco, codziennie po rannej nauce uczniowie i nauczyciele byli na mszy św., w niedzielę zaś i święta uroczyste na mszy, kazaniu i nieszpórach. Z początku co tydzień, a później co miesiąc obowiązani byli uczniowie chodzić do spowiedzi.

Przy każdej szkole jezuickiej istniało bractwo studenckie zwane: Sodalitas annuntiatae Mariae Virginis mające osobny statut, który mu przepisywał ćwiczenia duchowne, posty, modlitwy, uroczystości. Do kongregacyi wybierano młodzieńców najpilniejszych i najzacniejszych, ci stali pod kierownictwem osobnego duchownego ojca a z pośród siebie wybierali prefekta i asystentów kongregacyi. Ich władza była wielka, wielka również cześć u kolegów, a u nauczycieli szacunek. Oni przewodniczyli na posiedzeniach kongregacyi; im przysługiwało prawo wstawiania się za winnymi i wypraszania ich od kary. Gnuśniejszych w pracy lub wykraczających przeciw przyzwoitości wykluczano z kongregacyi i to uchodziło za wielką karę; mniej wzorowych znów u-

¹⁾ Łukaszewicz: Histor. szkół I. 242.

²⁾ Tamże I. 253 i nast. Załęski: Czy Jezuiti zgubili Polskę? str. 112.

czniów zachęcano do poprawy obietnicą przyjęcia do kongregacji. Celem tego towarzystwa była cześć Najśw. Panny przez życie najbardziej zbliżone do niepokalanego Jej żywota i rozszerzenie Jej nabożeństwa między kolegami. Sodales odbywali wspólne modlitwy i przeznaczali sobie pewne praktyki dla czci Najśw. Panny, nadewszystko jednak odznaczać się musieli czystością obyczajów i pilnością w naukach. Sodalitas nie ustawała z ustąpieniem ze szkoły, ale trwała do grobowej deski, to też nieraz: „Jakem Sodalis Marianus, dotrzymam słowa“ zaklinał się obywatel, który przed kilkunastu lub kilkudziesięciu laty opuścił szkoły jezuickie.

8. Karność uczniów.

Z porządku, w jakim młodzież zachęcano do nauki, do ćwiczeń religijnych, należy wnosić, że o utrzymanie karności starano się z największą troskliwością. Statut tego zakonu wymagał po nauczycielach, aby się z uczniami obchodzili łagodnie i sprawiedliwie, po uczniach zaś, aby okazywali nauczycielom największe posłuszeństwo i uległość zachowując przytem najściślej przepisy szkolne. Przepisy te zawieszano na ścianie collegium i czytano je uczniom raz w miesiąc a nowo do szkół wstępujący uczeń obowiązywał się na piśmie, że praw szkolnych nie przekroczy. Ucznia, przestępującego prawa po raz pierwszy zalecał statut nauczycielowi napominać łagodnie i na drogę obowiązków po ojcowsku naprowadzać, następne zaś przewinienia surowo karać plagami, karcerem i t. p. a nie poprawionego żadnymi karami na zawsze ze szkół jezuickich oddalać a przytem przestrzegać wszystkie collegia i szkoły w prowincyi, aby go nie przyjmowały.

Łukaszewicz¹⁾ rozwodzi się obszernie nad brakiem karności u uczniów szkół jezuickich w ogóle i wytyka rozmaite ich wady robiąc je prawdziwie szkodliwymi i zgubnymi dla kraju, jakkolwiek z drugiej strony nie odmawia im i zasługi właśnie pod tym względem, że przed zaprowadzeniem ich w Koronie i Litwie były okolice szczególnie w krajach zabranych tj. na Litwie, Wołyniu, Podolu, Ukrainie i Rusi Czerwonej, gdzie na kilkadziesiąt mil w około prócz szkół elementarnych innych nieznano, bo gnuśna akademia krakowska nie szukała właśnie takich miejsc, w których na szkołach wyższych zbywało. Otóż Jezuitów to zasługa, że przez zakładanie szkół w tych stronach ponieśli oświatę nawet między plemionami nie polskimi²⁾. O ile twier-

¹⁾ Historia szkół I. 266 i nast.

²⁾ Łukaszewicz: Historia szkół I. 272.

dzenia Łukaszewicza co do karności uczniów w szkołach jezuickich są prawdziwe, nie miejsce nad tem się rozwodzić, w każdym jednak razie twierdzić można na pewne, że podobne zarzuty, jakie przytacza Łukaszewicz o szkołach i uczniach jezuickich w Krakowie, nie dadzą się zastosować wcale do szkoły jezuickiej w Przemyśle raz, że oprócz szkoły wyższej jezuickiej nie było żadnej innej, — uczniowie więc jezuicy nie mieli sposobności do zatargów, kłótni i bójek z uczniami szkół innych, jak to się działo w Krakowie lub we Lwowie, kolonia akademicka bowiem upadła wkrótce po otwarciu szkół jezuickich, — a powtórę nie mamy żadnych danych, któreby posłużyć mogły do udowodnienia twierdzeń Łukaszewicza odnośnie do szkoły jezuickiej w Przemyśle. W Archiwum miejskiem¹⁾ znajduje się wprawdzie wzmianka, że uczniowie jezuicy udali się do szynku dla napicia się miodu i wszczęli tam bójkę z przedmieszczanami z Błonia i Wilcza, poczem oskarżyli w Magistracie owych przedmieszczan o skradzenie im pieniędzy, o co ich również oskarżyli i owi przedmieszczanie. Jak się ta sprawa rozstrzygła, nie wiadomo, bo młodzież szkolna nie podlegała jurysdykcji Magistratu. Z tego jednego znanego wypadku trudno wnosić o braku karności i rozprężeniu się młodzieży w tutejszej szkole jezuickiej. Odkąd bowiem istnieje młodzież szkolna, były i będą zawsze mniejsze lub większe wybryki, przeciw którym każda szkoła w miarę stopnia wykroczenia w łagodniejszy lub surowszy sposób występuje. Na pewno twierdzić można, że i w tym wypadku owi amatorzy miodu nie uszli zasłużonej kary, skoro się władza szkolna o tem dowiedziała.

9. Ferye. — Popisy.

Ferye główne t. j. wakacje trwały w szkołach jezuickich od 8. września do 3. listopada. Oprócz świąt stałych wolne były od nauki dni, w których wypadały uroczystości patronów zakonu lub szkoły. W tygodniu wolnem od nauki było popołudnie we wtorek i czwartek, jeżeli jednak w tygodniu wypadło święto uroczyste, wtedy odbywała się nauka we wtorek lub we czwartek; również były dnie jak n. p. w sobotę lub w inny dzień jako wilię święta następnego, iż po południu trwała nauka tylko przez jedną godzinę. poczem udawała się młodzież do kościoła na nieszpory.

¹⁾ Księga radziecka Nr. 187.

Popisy publiczne.

Rok szkolny kończył się w szkołach jezuickich popisem publicznym, ale na tydzień przed popisem odbywały się egzamina w obec prefekta, nauczyciela i dwóch na to zaproszonych słuchaczy teologii i filozofii. Cel popisu był podwójny, raz nagrodzić pilność dobrych uczniów, którym wystąpienie publiczne w obec rodziny i gości mogło być tylko miłym i zachęcającym, powtórze sprawić przyjemność rodzicom i okazać, jak daleko synowie ich w naukowem wykształceniu postąpili. Popisywanie się z samych przedmiotów nie mogło być dosyć zajmującym, szczególnie gdy między gośćmi były kobiety, przeto popisywano się z czego innego; oprócz bowiem przedmiotów szkolnych używano do okazalności popisów przedstawień teatralnych. Przy ówczesnej rzadkości teatralnych przedstawień, sceniczne wystąpienia uczniów były najodpowiedniejsze. Takie przedstawienia sceniczne odbywały i w kolegium przemyskiem. Janocki wymieniając w swoim *Leksykonie*¹⁾ członków kolegium jezuickiego w Przemyśle wspomina przy ks. Wojciechu Męcińskim, że był autorem tragedyi „Regulus“ napisanej wierszem polskim, którą to tragedyę odegrała młodzież szkolna w Przemyśle dnia 3. marca 1753; to samo wspomina o Józefie Filipeckim, profesorze poetyki, który przełożył na język polski rozmaite dramata opata Metastasio,²⁾ z których szczególnie jeden p. t. „Seila“ znalazł uznanie. Dramat ten odegrano w Przemyśle w czasie postu na scenie kolegium. Popisy roczne kończyły się odczytaniem klasyfikacyi uczniów i uroczystem rozdaniem nagród uczniom celującym.

Okres II. Od przyłączenia Galicyi do monarchii austriacko-węgierskiej aż do reorganizacyi gimnazjów 1772—1850.

1. Gimnazjum pod Exjezuitami 1773—1780.

Manifestem rządu austriackiego z dnia 11. września 1772 przyłączono po pierwszym podziale Polski dzisiejszą Galicyę do państwa austriackiego. Wysłany do Galicyi minister Pergen jako pełnomocny komisarz rządowy Cesarzowej Maryi Teresy i gubernator Galicyi odebrał od mieszkańców przysięgę wierności i zabrał się z pośpiechem do urzędzenia zabranych prowincyi.

Galicya dostała się pod panowanie austriackie w czasie, kiedy w monarchii na polu wewnętrznych urzędzeń odbywały się ważne re-

¹⁾ Janocki: *Lexicon derer itzt lebenden Gelehrten in Polen* II. pg. 98—101.

²⁾ Metastasio Piotr, włoski poeta klas., twórca nowszej opery ur. 1698 † 1782, wślawił się najwięcej swojemi operami i kantatami.

formy, które dotknęły także szkolnictwa, wypowiedziano bowiem wtedy zasadę, że wychowanie publiczne jest rzeczą państwa, które też powinno wywierać wyłączny wpływ na kierunek oświaty i posiadać bezpośredni zarząd nad szkołami publicznymi.

W chwili przyłączenia Galicyi do państwa austriackiego, były tu szkoły humanistyczne w połączeniu ze studjami filozoficznymi i teologicznymi we Lwowie, Jarosławiu, Przemyślu, Stanisławowie, Samborze, Krośnie pod przewodnictwem Jezuitów; Pijarzy mieli podobne szkoły w Rzeszowie i Złoczowie, ale bez wydziału teologicznego, Akademia krakowska miała swoje kolonie w Tarnowie, Sączu, Bieczu i Zamościu; Bazylianie utrzymywali szkoły łacińskie w Buczaczu i Drohobyczu a Bernardyni w Zbarażu.

W następnym roku 1773 zniesiono zakon Jezuitów; dekretem więc z dnia 12. lutego 1874 przeznaczyła Cesarzowa Marya Teresa cały majątek jezuitowski na fundusz szkolny i wtedy to po pierwszy raz powstaje ta nazwa „Studienfond“. Cesarzowa Marya Teresa dążyła do ograniczenia gimnazyów powodując się nie tyle brakiem sił nauczycielskich, któremu to brakowi można było zaradzić przez przyjmowanie Exjezuitów i Pijarów za nauczycieli gimnazyalnych, jak raczej zamiłowaniem do zakładania szkół ludowych, gdyż chodziło o zgermanizowanie zajętej prowincyi. Ze wszystkich szkół humanistycznych więc pozostało w Galicyi tylko sześć: we Lwowie, Jarosławiu, Przemyślu, Tarnowie, Rzeszowie i Nowym Sączu.

Przejsie Galicyi pod rządy austriackie nie wywarło w naukach w tutejszem gimnazjum żadnej przerwy, i po zniesieniu zakonu Jezuitów gimnazjum pozostało dalej w tym samym budynku; nauczycielami byli Exjezuici, którzy w dawnym budynku kollegialnym pozostali i jako świeccy księża kierowali nauką w służbie rządowej aż do roku 1787. Exjezuita ks. Jakób Gałomski pełnił urząd prefekta do r. 1787. Co do planu naukowego trzymano się dawnego systemu jezuitckiego, albowiem dotąd dla braku znajomości języka niemieckiego tak u nauczycieli jak i młodzieży nie przepisano nic nowego. Pomiedzy nauczycielami gimnazjum tutejszego było do r. 1786 tylko dwóch i to przez krótki czas znających język niemiecki t. j. Franciszek Fabritz i Walenty Rolny, których przysłano do Przemyśla z prowincyi niemieckich.

Rządy Józefa II. (1780—1790) obok absolutnych dążeń odznaczały się duchem ówczesnego liberalizmu. Liberalizm ten skierowany był z jednej strony ku podniesieniu oświaty warstw niższych; z drugiej zaś strony ku złamaniu stanowiska kościoła katolickiego

w państwie i równouprawnieniu religijnemu. Pierwszy cel miały na oku ustawy jego, które nakazywały zakładanie rządowych głównych szkół ludowych (Hauptschulen, Normalschulen) i pospolitych szkół ludowych (Trivialschulen, Pfarrschulen). Pierwsze zostawały pod bezpośrednim kierownictwem rządu, który nauczycieli ustanawiał i opłacał, drugie pod pośrednim, gdyż ich utrzymanie należało do gmin¹⁾. Taką główną szkołę obwodową w Przemyśle otwarto dnia 19. marca 1784, a pierwszym jej dyrektorem był wymieniony wyżej Franciszek Fabritzy²⁾. Kiedy ta szkoła główna przygotowała dostateczną liczbę uczniów, którzy znali język niemiecki, zreorganizowano i tutejsze gimnazjum w r. 1788 według istniejącego w innych prowincjach systemu i planu naukowego.

2. Gimnazjum pod nauczycielami świeckimi.

Ustrój gimnazjum.

Aż do czasów Maryi Teresy gimnazja austriackie urządzone były według „ratio et institutio studiorum“ Jezuitów.

Zniesienie zakonu Jezuitów otworzyło również i w Austrii pole do zmiany dotychczasowej organizacji szkół średnich. Najwyższem postanowieniem z dnia 25. stycznia 1774 poruczono przeto Nadwornej komisji edukacyjnej podanie wniosków reformy szkolnictwa w ogóle, w któremby używano mowy niemieckiej przy wszelkiej nauce. W łonie tej komisji ścierały się dwa prądy, jedni chcieli zatrzymać z pewnemi zmianami dawne urządzenie szkół (Jezuitów); inni zaś chcieli wprowadzić organizację na wzór szkół pruskich. Najlepszy projekt reformy w duchu ostatnich podał Maciej Hess, profesor literatury i historii powszechnej na uniwersytecie wiedeńskim, który uważał gimnazja jako zakłady przygotowawcze na tle ogólnego wykształcenia do wyższych studyów. Plan ten zaraz z początku znalazł takie uznanie, iż poczyniono pewne zarządzenia, aby go w życie wprowadzić. Nie utrzymał się jednak długo, bo zniósł go rząd dekretem z dnia 14. września 1775 i polecił ks. Marcyanowi Marxowi, Pijarowi, opracowanie nowego planu. Marx wywiązał się w krótkie z tego polecenia i przedłożył rządowi projekt reformy, który przekazano do przejrzenia wybranej ad

¹⁾ Swistun: Kronika gimn. rzeszowskiego z r. 1886 str. 23.

²⁾ Archiwum szkoły 6-klasow. męskiej w Przemyśle.

hoc komisji. Gdy ta wydała o nim opinię przychylną, zatwierdziła go Cesarzowa dnia 13. października 1775 i poleciła, aby wszedł w życie z nowym rokiem szkolnym.¹⁾

Według tego to planu naukowego istniejącego już w innych krajach koronnych zorganizowano również w r. 1788 i gimnazjum przemyskie, a od uczniów wstępujących do gimnazjum wymagano od tego czasu ukończonej z dobrym postępem trzeciej klasy normalnej i znajomości języka niemieckiego, który odtąd stał się w gimnazjum językiem wykładowym. Wtedy te również ustąpili z posad nauczycielskich Exjezuici a miejsce ich zajęli nauczyciele świeccy. To rządowe gimnazjum składało się z klas pięciu: najniższa *gramatica infima*, średnia *gramatica media* i *gramatica suprema* albo *syntaxis*, następne dwie klasy humanitarne zwały się: *rhetorica* i *poetica*. Zasada, że wychowanie publiczne jest rzeczą państwa, nadała ówczesnym zakładom średnim inny charakter i odbiła się w zewnętrznym ich ustroju. Szkolnictwo odtąd uważano jako wchodzące w zakres polityki i dlatego zostawało pod zarządem władzy politycznej. Bezpośrednim kierownikiem gimnazjum czyli dyrektorem miejscowym był każdorazowy starosta obwodu, który przy nawale pracy mógł sobie wybrać zastępcę — wicedyrektora — z grona duchowieństwa. Takim dyrektorem gimnazjum przemyskiego do r. 1811 był starosta v. Kriebel. Dyrektor zdawał przed rządem krajowym (gubernium) sprawę ze wszystkiego, co się działo w szkole, miał nadzór nad prefektem i nauczycielami, konkomitował wszystkie sprawozdania szkolne do gubernium, przewodził przy popisach publicznych, rozdawał nagrody i wymierzał kary za ciężkie przewinienia młodzieży, zarządzał w ogóle wszystko, co do utrzymania porządku i karności w szkole potrzebnem było.

Bezpośrednim kierownikiem zakładu był prefekt, który nie udzielał żadnych lekcji, tylko w czasie choroby którego z nauczycieli był jego zastępcą. Do niego należało pedagogiczno-dydaktyczne kierownictwo zakładu; sprawozdania jego do władz wyższych szły na ręce starosty, do którego we wszystkich sprawach mianowicie w ważniejszych wypadkach dyscyplinarnych udawać się musiał.

Po Exjezuicie Gadomskim pierwszym prefektem świeckim tutejszego gimnazjum został Ignacy Sawiczewski. Oprócz prefekta jako bezpośredniego przełożonego grono nauczycielskie składało się z pięciu

¹⁾ Schmid; Encyclopaedie des Erziehungswesens—Bd. V. 369.

osób: a to z trzech nauczycieli gramatykalnych, którzy postępowali z uczniami od klasy 1—3 i uczyli w klasie wszystkich przedmiotów nawet religii, gdyż osobnego nauczyciela religii nie było, dwie klasy zaś humanistyczne: rhetorica i poetica miały oddzielnych nauczycieli, którzy się nie zmieniali. Grono nauczycielskie w gimnazyum przemyskiem w r. 1788 było następujące: Profesorem poetyki był Ignacy Paszkowski; retoryki exjezuita Jarocki; nauczycielami gramatykalnymi byli: w III. klasie Walenty Rolny, w II. klasie Franciszek Pettrowitz a w I. klasie Jerzy Weber. Po skończeniu pierwszego półrocza tego roku profesor retoryki Jarocki otrzymał probostwo w Drohobyczu, jego więc miejsce, jako profesor retoryki, zajął Walenty Rolny, a w III klasie uczył tymczasowo prefekt. Nauczyciele gimnazyalni byli urzędnikami państwowymi przydzielonymi do pewnej rangi i pozostawali pod dozorem starosty nie tylko co do pełnienia obowiązków, lecz i co do zachowania się swego publicznego i w tym celu rozporządzeniem gubernialnem z r. 1786. zaprowadzono tajne relacye o nauczycielach. Z drugiej strony rząd starał się zapewnić byt materyalny nauczycieli i w tym celu wiele gimnazyów a między nimi i przemyskie zaliczył do tych do których przywiązaną była emerytura, nauczyciele bowiem odtąd mieli prawo po 40 letniej służbie lub w razie fizycznej nieudolności nawet prędzej do pobierania całej lub odpowiednio do liczby lat należące im się emerytury.

Nadanie posady nauczyciela zależało od tak zwanego konkursu, który rozpisywano na pewien czas, a do niego zgłaszać się mógł każdy, który posiadał odpowiednią kwalifikacyę. Od zgłaszających się wymagano według rozporządzenia gubernialnego z 23. lipca 1786. ukończenia studyów filozoficznych; egzamin zaś polegał na opracowaniu piśmiennem tematu z zakresu tych przedmiotów, których miał kandydat uczyć a odbywał się pod okiem prefekta i nauczycieli. Podobny konkurs odbywał się na nauczyciela humaniorów; kandydat pisał go przed prefektem i dwoma nauczycielami humaniorów o elaboracie i postępowaniu podobnem. Ustnie kazano wykładać kandydatowi w obec całego gremium, zostawiając mu pół godziny czasu do przygotowania się. Najdalej w ośmiu dniach dawał każdy z profesorów osobną ocenę tej pracy na piśmie na ręce prefekta, którą odsyłało do gubernium. Tam oceniano eleborat kandydata i wydawano zdanie o jego zdolnościach, wprawie, obyczajach i politycznym sposobie myślenia i przedstawiano terno do mianowania. By wstępującemu nauczycielowi ułatwić obeznanie się z wymogami szkolnemi, wydano w r. 1788 rozporządzenie, by

nowo wstępujący do zawodu nauczycielskiego rozpoczynali swój zawód od infimy. Płaca prefekta wynosiła 450 zlr., płaca nauczyciela w humaniorach 400 zlr., a nauczyciela gramatykalnego 350 zlr.

3. Plan i rozkład nauki.

Przedmiotami nauki gimnazyalnej były: Religia, język łaciński wraz z nauką krasomówstwa i poezyi, starożytności rzymskie, język grecki, geografia wraz z chronologią i heraldyką, historia powszechna, historia naturalna, początki arytmetyki, algebry i geometryi.

Do nauki tych przedmiotów drukowano książki we Wiedniu nakładem rządu a były one następujące:

1. Jana Amosa Komeniusza: Orbis pictus . . .	30	gr. m. k.
2. Gramatyka łacińska część I. (Schulbuch) . . .	15	" " "
3. " " " II.	16	" " "
4. " " " III.	26 ¹ / ₂	" " "
5. Nauka stylu część I.	27 ¹ / ₂	" " "
6. " " " II.	36	" " "
7. Chrestomatya łacińska ks. Chompré część I. . .	14 ¹ / ₂	" " "
8. " " " " " II.	15	" " "
9. " " " " " III.	15	" " "
10. " " " " " IV.	14	" " "
11. " " " " " V.	15 ¹ / ₂	" " "
12. " " " " " VI.	9 ¹ / ₂	" " "
13. Gramatyka grecka część I.	18	" " "
14. " " " " II.	31 ¹ / ₂	" " "
15. Starożytności rzymskie	10	" " "
16. Geografia część I.	8	" " "
17. " " II.	20	" " "
18. " " III.	9 ¹ / ₂	" " "
19. " " IV.	9 ¹ / ₂	" " "
20. Geografia z Chronologią i Heraldyką . . .	16	" " "
21. Historia powszechna	17	" " "
22. Historia naturalna	13	" " "
23. Początki arytmetyki, algebry i geometryi . .	16	" " "
24. Katechizm o wydaniu mniejszem i większem		

Książki te w większej części napisane były po niemiecku, niektóre zaś przeznaczone dla klas wyższych po łacinie.

Rozkład nauki na klasy był następujący:

I. Na infimę: a) Gramatyki łacińskiej część I.; b) Cały Kome-niusz; c) Gramatyki greckiej cz. I. aż do str. 56.; d) Geografii cz. I. e) Historia powszechna od stworzenia świata aż do Romulusa; f) Hi-storya naturalna aż do str. 37.; g) Z arytmetyki: cztery działania; h) Katechizm mniejszy cały.

II. Na gramatykę: a) Gramatyki łacińskiej część II.; b) Chre-stomatyi ks. Chompré część I.; c) Starożytności rzymskie: o pry-watnem życiu Rzymian; d) Gramatyki greckiej cz. I. aż do str. 216.; e) Geografii część II.; f) Historia powszechna od Romulusa aż do na-rodzenia Chrystusa; g) Historia naturalna: królestwo zwierząt; h) Arytmetyki po niemiecku napisanej część I.; i) Katechizm mniejszy cały.

III. Na syntaksymę: a) Gramatyki łacińskiej część III.; b) Chre-stomatyi ks. Chompré cz. II.; c) Starożytności rzymskie: religia, igrzy-ska, wojskowość; d) Gramatyki greckiej cz. I. do końca; e) Geografii cz. III.; f) Historia starożyt. od Chrystusa aż do wojen krzyżowych; g) Historia naturalna: królestwo roślin; h) Arytmetyki po niemiec-ku napisanej cz. II.; i) Katechizm większy cały.

IV. Na retorykę: a) Nauki stylu część I.; b) Chrestomatyi ks. Chompré cz. III. i IV.; c) Starożytności rzymskie: podział ludu, ko-micya, urzędy, sądy; d) Gramatyki greckiej cz. II.; e) Geografii cz. IV.; f) Historia powszech. od wojen krzyżowych aż do końca; g) Historia naturalna: królestwo minerałów; h) Arytmetyka po łacinie napisana; i) Katechizm większy cały.

V. Na poetykę: a) Nauki stylu część II.; b) Chrestomatyi ła-cińskiej ks. Chompré cz. V. i VI.; c) Gramatyki greckiej cz. II.; d) Wstęp do historii powszechnej: tabele chronologiczne, początki chro-nologii i heraldyki; e) Geografii część V.; f) Geometrya i algebra; g) Katechizm większy cały.

Czas nauki ograniczony był w każdej klasie do czterech godzin dziennie, rano od 8—10, po południu od 2—4. Czas popołudniowy we wtorek i czwartek cały wolny był od nauki. Na każdy dzień oprócz wtorku przeznaczone były wszystkie przedmioty nauki, połowa rano, druga połowa po południu; w jednej godzinie więc uczono więcej, aniżeli jednego przedmiotu. Każde półrocze kończyło się egzami-nem publicznym, na którym wszyscy uczniowie obecni być musieli, bo ten, który bez słusznego powodu od egzaminu kursowego się usuwał, otrzymywał stopień trzeci. Egzaminy te służyły do tego, aby się publi-czność przekonała, co młodzież umie. Po wypytaniu odczytywano kla-

syfikację publicznie niekiedy w kościele, a później, gdy to wzbronionem zostało, w klasie najobszerniejszej w przytomności zaproszonych gości. Katalogi gimnazjum przemyskiego rozpoczynają się dopiero od r. 1812. Od roku 1789—1812 znajdują się tylko klasyfikacje drukowane uczniów, „*Nomina illustrissimorum nobilium ac ingenuorum iuvenum in c. r. Premisliensi gymnasio humanioribus litteris studentium*“, które od r. 1793 noszą tytuł: „*Iuventus humaniorum litterarum in c. r. Premisliensi gymnasio in classes tributa ex meritis*“. Klasyfikacje te według rozporządzenia z r. 1787 drukowano przy końcu każdego półrocza i rozdawano uczniom po egzaminie.

Do r. 1811 nie wyszczególniano w klasyfikacjach poszczególnych przedmiotów, miały one tylko trzy cenzury, *e moribus, e doctrina religionis, e progressu in litteris*, a cenzury te były: *prima eminens, prima, secunda, tertia*. Do r. 1790 ogólne stopnie z postępu naukowego były: *classis prima, secunda, tertia*. Od tego czasu zaś zaprowadzono dla uczniów celujących odszczególnienie i między uczniami pierwszego stopnia odróżniano: *praemio donatos et proxime ad praemium accedentes*. Uczniom celującym przy egzaminach w II. półroczu rozdawano nagrody i dla takich uczniów dekretem nadwornym z dnia 24. lutego 1781 przeznaczono jako odznaki trojakiego rodzaju medale: większy złożony, mniejszy złożony i posrebrzany. Jeden medal przypadał na 10 uczniów tak, że klasa składająca się z 50 uczniów mogła mieć 5 udekorowanych, a komu te odznaki miano przyznać, o tem rozstrzygał dyrektor razem z prefektem. Odznaki te nosili uczniowie w czasie uroczystości, procesyi i występów publicznych w ciągu pobytu swego w gimnazjum tak długo, jak długo zachowali stopień celujący. W razie wystąpienia z gimnazjum winien go był zwrócić uczeń zakładowi; tylko uczniowie poetyki po skończeniu gimnazjum zatrzymywali ten medal nadal.

Aby zaś młodzież zachęcić do pilności w naukach, zaprowadzono w każdej klasie po dwie księgi, jedną dla zapisywania w nią imion dobrych, drugą zaś dla zapisywania imion złych uczniów. Księgi te nazywano: *libri honoris et dedecoris*.

Gimnazya te rządowe były to zakłady, w których zadawano, objaśniano i pytano a nie zwracano bacniejszej uwagi na stronę wychowawczą, troskę o prowadzenie się młodzieży po za szkołą pozostawiono domowi rodzicielskiemu. Rząd miał tylko naukę na oku i bażył, aby zasady zgubne dla ówczesnego ustroju państwowego zapomocą szkoły nie znalazły przystępu do umysłu młodzieży. Dawne bursy i konwikty, jakie były przy szkołach zakonnych przestały istnieć,

dlategoż równocześnie prawie z zaprowadzeniem gimnazyów rządowych powstała instytucja egzaminów prywatnych i nauczycieli domowych, gdyż rodzice troskliwi o wychowanie i prowadzenie się synów, przenosili naukę domową nad publiczną i synowie ci składali po ukończeniu każdego półroczu egzamin w zakładzie rządowym.

4. Ważniejsze wypadki i zmiany w ustroju gimnazjum od 1792—1849.

Do r. 1792 oprócz zmian zaszyłych w gronie nauczycielskiem, które były dosyć częste, kronika nie wspomina nic nadzwyczajnego. Dopiero z początkiem roku szk. 1791 nastąpiła pewna reforma w ustroju gimnazjum. W celu nadania szkolnictwu samodzielniejszego stanowiska, uwolniono gimnazya od zależności od starostwa, ustanowiono przy gubernium osobnego referenta dla spraw szkolnych (Studienconsess) i równocześnie zaprowadzono konferencye grona nauczycielskiego, którym przyznano większą część praw, jakie miał prefekt, ta bowiem komitowała podania nauczycielskie o posady, a sprawozdania z konferencyi posyłała z pominięciem starostwa wprost do referenta naukowego, który ze swej strony podlegał politycznej władzy krajowej a przez nią najwyższej władzy szkolnej.

Rozporządzeniem Najwyższem z dnia 9. lutego 1793 zachęcano tak dziennikarzy, jakoteż i nauczycieli zapewnieniem pewnej nagrody, aby przy zręcznej sposobności przedstawiać złe skutki rewolucyi francuskiej i przez napisanie broszury popularnej występować w obronie istniejącego porządku państwowego a zbijać nowe francuskie zasady. Uczyniono to z obawy, aby podobne prądy nie rozszerzyły się w innych państwach i nie wywołały tych samych przewrotów, co i we Francyi.

W r. 1804 rozpoczął się rok szkolny dopiero dnia 3. listopada. W tym roku wydano rozporządzenie systemizowania osobnego nauczyciela religii przy gimnazyach, dotąd bowiem każdy nauczyciel w swej klasie obowiązany był do nauczania religii, ewangelie zaś niedzielne objaśniali wszystkim uczniom nauczyciele retoryki i poetyki za remuneracją roczną 25 złr. m. k.

Z dniem 1. czerwca 1806 objął katecheta ks. Gabryel Krynicki naukę religii w całym gimnazyum, i w tym roku również w klasyfikacjach drukowanych spotykamy szczegółowe cenzury: E moribus,

e doctrina religionis, e progressu in litteris; przedtem bowiem w klasyfikacyach po premiantach i akcedentach umieszczano tylko same nazwiska uczniów, którzy otrzymali I. II. lub III. klasę.

W r. 1807 nadesłano rozmaite rozporządzenia zawiadamiające, iż w krótkce wejdzie w życie nowy plan naukowy.

Najwyższem postanowieniem z dnia 20. czerwca 1808 ogłoszono, że dla kierowania szkołami niemieckimi, gimnazjami i zakładami naukowymi wyższymi powołano na powrót do życia Nadworną Komisję edukacyjną (Studienhöffcommission) w Wiedniu, która miała taki sam zakres działania, jak ma dzisiaj Ministerstwo Oświaty. Komisya ta wydawała i nadsyłała wszelkie rozporządzenia w sprawach szkolnych do gubernium we Lwowie, które znowu było naczelną władzą szkolną w kraju.

Rozporządzeniem tejże Nadwornej Komisji edukacyjnej oddano biskupom dyecezalnym nadzór nad nauką religii w lyceach i gimnazjach; ci również mieli obowiązek oznaczać dzień i godzinę półrocznych egzaminów z tego przedmiotu, ażeby albo sami, albo ich zastępcy mogli być przy tych egzaminach obecnymi.

Z początkiem roku szkolnego 1809 zwiedził tutejsze gimnazjum ks. Gruber, radca Dworu, który otrzymał od Cesarza Franciszka I. polecenie zlustrowania gimnazjów galicyjskich. Przybył do Przemyśla d. 17. listopada 1808 i bawił pięć dni poświęcając każdej klasie dwie godziny. Po odbytej lustracji gimnazjów wniósł, aby ustanowiono tak zwanych dyrektorów prowincjonalnych, którzyby na wzór dzisiejszych inspektorów krajowych czuwali nad rozwojem nauki. Urząd ten wszedł rzeczywiście później w życie w r. 1817 a sprawowali go kanonicy kapituły lwowskiej ob. łac., którzy jako radcy gubernialni gimnazya zwiedzali i udzielali gronom nauczycielskim dydaktycznych wskazówek, relacye zaś swoje co do stanu naukowego gimnazjów odsyłali corocznie do Wiednia.

Nadto proponował również tenże radca ks. Gruber: 1. aby przy nauce języków starożytnych porównywano język niemiecki z polskim a szczególnie łaciński z polskim, wykazując właściwości i różnice każdego; 2. aby ten tylko mógł być mianowanym nauczycielem gramatykalnym albo profesorem stylu, który językiem niemieckim włada dobrze a polski zna przynajmniej o tyle, aby wzmiankowane uwagi porównawcze mógł czynić; 3. aby egzamina nauczycieli odbywały się nie tylko we Lwowie, ale też i w bliższych a dla kandydatów dostępniejszych miejscach. Propozycye te ogłoszono okólnikiem wszy-

stkim zakładom; i punkt trzeci rząd uwzględnił, dwa pierwsze zaś musiały wyczekiwać lepszych czasów.¹⁾

W tym roku, jak wspomina kronika, przybyło dnia 25. maja do Przemyśla 200 żołnierzy kawalerii francusko-polskiej, którzy tego samego dnia odjechali, pozostawiając w mieście 14 żołnierzy z porucznikiem; ci pozostali tutaj aż do 19. czerwca do przybycia austriackiego korpusu Eggermana. Dnia 1. lipca przybyło również do Przemyśla wojsko rosyjskie pod dowództwem generała Korfa, ale mimo tej inwazyi, nieprzyjacielskiej nauka w szkole nie doznawała żadnej przerwy, ani przeszkody.

Nareszcie otrzymało i przemyskie gimnazjum w r. 1811 nową organizację zapowiadaną już przed czterema laty a przygotowywaną zaraz po wstąpieniu na tron Cesarza Franciszka I. Zaraz bowiem po objęciu tronu austriackiego przez Franciszka I. 1792 wystąpił kanclerz Henryk Rottenhan i oświadczył się przeciw wszelkiej autonomii stanu nauczycielskiego, jaką tenże uzyskał za cesarza Leopolda II., a nawet rozstrzygnięcie w kwestyach pedagogiczno-dydaktycznych zatrzymał wyłącznie dla rządu; wydał również swoją opinię co do reorganizacji gimnazyów biorąc za wzór gimnazya niemieckie z fachowymi nauczycielami. Na podstawie tej opinii utworzono w r. 1795 komisję pod przewodnictwem kanclerza Rottenhana, złożoną z ludzi uczonych i urzędników państwowych, której polecono przegłądać dokładnie obowiązujący plan naukowy i obmyśleć zmiany, jakieby uważała za potrzebne. Referat dotyczący gimnazjum objął profesor gimnazjum wiedeńskiego Lang. Plan reorganizacji gimnazjum wypracowany przez prof. Langa podano w r. 1799 do sankcyi cesarzowi, którą otrzymał dopiero w r. 1805 i to po pewnych zmianach. Przedtem jednak już w r. 1802 zniesiono urząd referenta naukowego (Studienconsess); odebrano władzę konferencyom nauczycielskim, zaprowadzono znowu dyrektoryaty miejscowe w osobie starosty obwodowego; do gimnazjum miano przyjmować uczniów po skończeniu 10. roku życia i to uczniów zdolnych, pilnych, obyczajnych na podstawie surowego egzaminu wstępnego.

Plan ten nowej reformy gimnazjum polegał na dodaniu jednej klasy do gimnazyów w tych miastach, gdzie był uniwersytet lub zakład filozoficzny, liczba godzin tygodniowo wynosić miała 18, czas popołudniowy we wtorek i czwartek cały wolnym był od nauki a łacina

¹⁾ Dąbrowski: Historia gimn. w Stanisławowie. Sprawozdanie gimnazjum z roku 1878.

była i nadal przedmiotem głównym, każdy uczeń miał się dobrze wyuczyć mowy łacińskiej i teorii stylu, ażeby nabrał biegłości w używaniu jej w mowie i piśmie. Z innych przedmiotów zaś bez systematycznego uczenia powinien nauczyć się tyle, ile może w swym wieku bez uszczerbku w nauce przedmiotu głównego, aby otrzymać podstawę do dalszego kształcenia się. Tymi innymi przedmiotami były: język grecki, historia i geografia, historia naturalna, fizyka i matematyka. Klasyfikację z obyczajów i pilności przeprowadzali wspólnie wszyscy nauczyciele, cenzury dla oznaczenia postępu w poszczególnych przedmiotach były cztery: *eminens*, stopień I., II. i III.

Przy egzaminach półrocznych na 10 uczniów w klasie jeden był celującym, tak że klasa licząca 30 uczniów miała 3, a klasa licząca 50 uczniów 5 celujących, których imiona po rocznym popisie ogłaszano publicznie i rozdawano im nagrody w książkach. Trzeci stopień z jednego przedmiotu nie dawał prawa do przejścia do klasy wyższej, drugi zaś tylko wtedy, jeżeli otrzymał go uczeń z nauki religii lub innego jakiego przedmiotu, ale w obydwóch półroczach.

Według tego planu więc zreorganizowano w r. 1811 gimnazjum przemyskie, które i nadal liczyło klas tylko pięć z nauczycielami fachowymi. Rozporządzeniem Nadwornej Komisji edukacyjnej z dnia 30. marca 1811 zańmianowany został Jerzy Weber prefektem tutejszego gimnazjum i w tym charakterze złożył przysięgę służbową w ręce dyrektora gimnazjum zastępcy starosty Kriebla. Dawniejszy prefekt Sawiczewski przeszedł w stan spoczynku. Oprócz prefekta systemizowano przy tutejszem gimnazjum następujące posady: 1. nauczyciela wyższej gramatyki i języka greckiego, którą otrzymał Grzegorz Dembowicz; 2. nauczyciela stylu, którą zastępował prefekt; 3. nauczyciela matematyki i historii naturalnej, którą zastępował Filip Wisinger; 4. historii powszechnej i geografii, którą objął Józef Cynglarowicz; 5. nauczyciela religii, którą zajął po śmierci ks. Krynickiego, ks. Michał Korczyński. Obsadzenie posad nauczycielskich miało się odbywać jak dawniej na podstawie egzaminu konkursowego, a nominacya wychodziła od Nadwornej Komisji edukacyjnej.

Od tego czasu wyszczególniają katalogi pojedyncze przedmioty mianowicie: w I. II. kl. gramatycznej: *doctrina religionis*, *lingua latina*, *geographia et historia*, *mathesis*, *historia naturalis*; w III. IV. kl. te same przedmioty, oprócz historii naturalnej, a nadto jeszcze język grecki; dla klas humanistycznych: *doctrina religionis*, *autorum interpretatio et stilus*, *lingua graeca*, *geographia et historia univ.*, *mathesis*.

W tym roku został starostą przemyskim a zarazem dyrektorem gimnazjum radca gubernialny Antoni Winkler i w tym charakterze objął kierownictwo spraw w tym zakresie.

W dniu 17. lipca 1815 przybył do Przemyśla prezydent gubernialny v. Hauer w podróży swej do Lwowa. Na drugi dzień o godz. 9. rano zwiedził gimnazjum, kazał egzaminować uczniów z rozmaitych przedmiotów i wyraził prefektowi swoje zadowolenie.

W celu podniesienia racjonalnego gospodarstwa utworzono przy gimnazyach katedrę gospodarstwa wiejskiego i dekretem z dnia 8. czerwca 1815 zamianowano nauczycielem tego przedmiotu przy gimnazjum tutejszem Jana Bienkowskiego. Dla uczniów gimnazjalnych nauka tego przedmiotu była nadobowiązkową; na wykłady jednak o gospodarstwie mieli wolny wstęp właściciele posiadłości, gospodarze wiejscy, w ogóle ludzie starsi, do czego zachęcał ich urząd cyrkularny. — W grudniu r. 1815 przybył do Przemyśla nauczyciel gospodarstwa Jan Bienkowski; ponieważ jednak nie było żadnej instrukcji, ani co do godzin naukowych, ani co do podręczników, przeto dyrektoryat zwrócił się do władz o danie potrzebnych wskazówek i z tego powodu wykłady gospodarstwa w I. półroczu się nie rozpoczęły. Wreszcie otrzymał prefekt od Nadwornej Komisji edukacyjnej rozporządzenie, że dla nauczycieli gospodarstwa wiejskiego w gimnazyach galicyjskich nie potrzeba żadnej instrukcji, mają się kierować tylko według istniejących ustaw, za podręcznik zaś do nauki może im służyć książka profesora Leopolda Trautmanna: „Wissenschaftliche Anleitung zum Studium der Landwirthschaftslehre“, której to książki używa się we wszystkich zakładach naukowych. Wykłady rozpoczęły się wreszcie w maju 1816 w 3 godzinach tygodniowo.

W tym roku zamianowała Nadworna Komisja edukacyjna wicedyrektora dla tutejszego gimnazjum w osobie ks. Franciszka Faygla, dziekana kapituły obrządku łac.

Zwrócono również w tym roku uwagę na utworzenie i pomnażanie biblioteki gimnazjalnej i Najwyższem rozporządzeniem z dnia 21. kwietnia 1816 postanowiono, ażeby każdemu gimnazjum, utrzymywanemu z funduszu naukowego, przeznaczyć w 6 po sobie następujących latach po 200 zhr. m. k. w celu założenia biblioteki a po upływie tego czasu dawać corocznie po 50 zhr. dla dalszego jej powiększania. O zakupie książek wraz ze spisem tychże miał prefekt zawiadamiać Komisję edukacyjną.

Dnia 9. czerwca 1817 przybył do Przemyśla Cesarz Franciszek I. wraz z Cesarzową Karoliną, witani z zapalem przez szlachtę, mieszczan i ludność wiejską. W przyjęciu Ich Cesarskich Mości brało także udział i gimnazjum. O 8. godzinie rano ustawiła się młodzież szkolna wraz z prefektem i gronem nauczycielskiem zaraz za mostem na Zasanu. Około 10. godziny przejechali Cesarstwo w pośród szeregów ustawionej młodzieży wśród głośnych okrzyków radości i wysiedli w budynku starostwa. Przed południem przedstawiło się grono nauczycielskie a po południu wśród liczego orszaku zwiedzali Ich Cesarzskie Moście szkoły. W I. kl. gramatykalnej powitał uczeń Faustyn Krukowiecki Cesarza przemową i z powodu śmiałości zyskał sobie powszechną pochwałę. Cesarz Franciszek I. przystąpił sam do niego, pytał się prefekta o jego postępy w naukach i o rodziców, poczem chór młodzieży szkolnej odśpiewał jedną zwrotkę hymnu ludu.

Później przeglądał Cesarz przedłożone na stole wypracowania uczniów, próby pisma, mapy rysowane przez uczniów, zwiedzał i inne klasy wypytując się o rozmaite sprawy dotyczące wychowania i gimnazjum. Wieczorem całe miasto było illuminowane; następnego zaś dnia o 7. godzinie rano nastąpił odjazd Cesarstwa wśród tych samych radośnych okrzyków mieszkańców miasta. Prefekt zaś i grono nauczycielskie otrzymało przez usta radcy gubernialnego i dyrektora gimnazjum starosty Winklera wyrazy Najwyższego zadowolenia cesarskiego ze stanu gimnazjum przemyskiego.

Jak już poprzednio wspomniano, radca dworu, ks. Gruber wniósł po odbyciu lustracji gimnazjów galicyjskich, aby utworzyć dyrektorów prowincjonalnych; otóż w roku szkolnym 1807 zamianowano dyrektorem prowincjonalnym dla gimnazjów galicyjskich ks. Franciszka Zacharyasiewicza, kanonika metropolitalnego ob. łac., który był zarazem Dyrektorem miejscowym gimnazjum lwowskiego. W tym samym roku zwiedził on po pierwszy raz gimnazjum przemyskie, bawił przez 3 dni, oglądał budynek szkolny, akta urzędowe i był obecnym na nauce we wszystkich klasach. Lustracja odbywała się w ten sposób, że egzamin ustny w obecności prefekta i dyrektora poprzedzał egzamin piśmienny, po odbytej zaś lustracji odbyła się konferencya z gronem nauczycielskiem.

Rozporządzeniem cesarskiem z dnia 17. stycznia 1808 postanowionem zostało otwarcie zakładu filozoficznego i teologicznego w Przemyśle z tym dodatkiem, aby te zakłady, jeżeli możebną jest rzeczą, otwarto już z początkiem następnego roku szkolnego, również

ustanowiono dla przestrzegania czystości w budynku szkolnym i dla innych posług posadę osobnego tercyana szkolnego, którym od 1. listopada 1818 był Kasper Cielewicz.

W roku szkolnym 1819 nastąpiły w ustroju gimnazjum tutejszego pewne zmiany. Już przed czterema laty w r. 1815 polecono na mocy Najwyższego rozporządzenia z dnia 31. sierpnia prefektom wydać opinię, czy według zasad pedagogii lepiej nauka prosperuje, jeżeli nauczyciele dzielą się według materii, czy też według klas i który z tych podziałów jest lepszy. Podobne polecenie otrzymał również i prefekt tutejszy i oświadczył się w klasach niższych szczególnie za nauczycielami klasowymi. W załatwieniu nadesłanych tych opinii utworzono 9. kwietnia 1818 komisję, która by się zastanowiła, jakim zmianom miałby ulegć istniejący plan naukowy dla gimnazjów i Najwyższem rozporządzeniem z dnia 28. sierpnia postanowiono, iż od roku szkol. 1819 gimnazjum ma się składać z 4 klas gramatykalnych, a 2 humanistycznych, liczba godzin szkolnych w każdej klasie ma wynosić jak dotąd 18. Z ogólnej liczby godzin w całym gimnazjum przeznaczono na naukę języka łacińskiego 63, a z tych po 3 w klasach od II. — IV. dla nauki starożytności rzymskich. Językowi greckiemu, który się miał rozpoczynać już od III. klasy przydano dwie godziny; za to zmniejszono liczbę godzin dla nauki historii i geografii do 13. Dla matematyki wyznaczono godzin 12, z których 8 przeznaczono na arytmetykę, 4 zaś na algebrę, którą miano wykładać po łacinie. Nauka geometrii, historii naturalnej i fizyki wypadła zupełnie z planu naukowego, jednak w książce łacińskiej „*Lectiones latinae*“ miał się znajdować popularnie przedstawiony materiał do czytania, wzięty z zakresu nauk przyrodniczych¹⁾.

Każda klasa miała mieć jednego nauczyciela, który tak w przedmiocie głównym, jakoteż i w przedmiotach pobocznych z wyjątkiem religii udzielać miał nauki. Nauczyciel gramatykalny miał postępować ze swoimi uczniami od klasy I. — IV. a potem wracał na powrót do klasy I. Aby więc temu Najwyższemu rozporządzeniu zadosyć uczynić, odbyło grono nauczycielskie gimnazjum tutejszego pod przewodnictwem wicedyrektora ks. Faygla kilka konferencyi i gimnazjum zostało w ten sposób zorganizowane:

Jerzy Weber został prefektem, ks. Skibiński Felix katechetą, Grzegorz Dembowicz nauczycielem II. klasy human., Bazyli Lewicki

¹⁾ Schmid, Encyclopaedie des Erziehungs- und Unterrichtswesens V. p. 395.

nauczycielem I. klasy human., Józef Cynglarowicz, nauczycielem IV. klasy gramat., Franciszek Kreydzi nauczycielem III. klasy gramat. Prefekt zastępował naucz. II. kl. gramat., Józef Scheuthauer naucz. I. klasy gramat. Ponieważ do dawniejszych pięciu przybyła jeszcze jedna klasa, przeto rozdzielono uczniów w ten sposób: Do I. klasy gramatycznej wstąpili uczniowie, którzy przybyli do gimnazjum ze szkoły normalnej; do II. klasy ci, którzy w infimie nie otrzymali promocyi do klasy wyższej; do III. klasy wstąpili ci, którzy w infimie otrzymali promocyę do przejścia do gramatyki; a do IV. klasy weszli ci, którzy w II. kl. gram. otrzymali promocyę do syntaksymy i którzy w syntaksymie nie otrzymali postępu do przejścia do kl. hum.

Podział ten między nauczycielami i młodzieżą zatwierdziły władze wyższe z tem nadmienieniem, że każdy nauczyciel fachowy stawał się rzeczywistym nauczycielem gramatycznym, jeżeli zaś chciał zostać nauczycielem humaniorów, musiał się poddać egzaminowi konkursowemu.

Co do nauki gospodarstwa wiejskiego zarządzono, aby wykłady odbywały się w takim czasie, w którymby i młodzież gimnazjalna bez przeszkody w nauce na nie uczęszczać mogła.

W tym czasie zwracał rząd nadzwyczajną troskliwość na dwie gałęzie wewnętrznego zarządu krajowego t. j. na szkolnictwo i podniesienie się miast. Ponieważ wyniki usiłowań rządu przy dotychczasowych objazdach kraju nie mogły być dostatecznie ocenione, a zarząd kraju chciał się przekonać o skutkach dotychczasowych zarządzeń, o istniejących przeszkodach w urzeczywistnieniu tychże, jakoteż i o czynnościach powołanych władz w wykonywaniu poruczonych im zarządzeń, przeto Gubernator Galicyi wysłał radcę gubernialnego Van Roy'a z poleceniem, by zwiedził nie tylko krajowe gimnazya, ale także i szkoły główne a przedewszystkiem ludowe, wglądał w urządzenie tychże, jakoteż w sposób prowadzenia nauki, oceniał osobiste przymioty każdego nauczyciela ze względu na jego powołanie, zbadał liczbę uczniów, ich postępy, umieszczenie szkoły i jej dotacye etc. w ogóle wglądał we wszystko, aby nabrać przeświadczenia, czy wszystko dzieje się odpowiednio do zamiarów i woli rządu. Dnia 13. czerwca wieczorem przybył radca Van Roy do Przemyśla. Następnego dnia przedstawiło mu się grono nauczycielskie gimnazjum pod przewodnictwem wicedyrektora ks. Franciszka Faygla; 15. czerwca zaś przybył tenże do budynku szkolnego w towarzystwie starosty i wicedyrektora a zwiedziwszy najprzód szkołę główną, udał się około godziny 10. do

gimnazjum. Tu podobnie jak przy egzaminie miesięcznym przedłożono mu próby pisma, wypracowania piśmienne i mapy rysowane przez uczniów, jakoteż zakres przerobionego przez każdego nauczyciela materiału naukowego od początku półroczu. Nastąpił potem w każdej klasie egzamin uczniów z kilku przedmiotów, poczem radca Van Roy polecił prefektowi, aby mu z czterech wyższych klas podał imiona uczniów najlepszych, którychby mógł przedstawić do otrzymania stypendyum.

Z początkiem roku szkolnego 1820 nastąpiło otwarcie zakładu filozoficznego a nieco później, bo 25. listopada zakładu teologicznego, przy których to uroczystościach i miejscowe gimnazjum brało udział.

W tym roku zaszły również pewne zmiany w planie naukowym. Według rozporządzenia władz wypuszczono naukę historii naturalnej i fizyki zupełnie z programu nauk gimnazjalnych, toż samo algebrę z klas gramatykalnych przeniesiono do humaniorów i tam wykładano ją po łacinie. W klasach gramatykalnych zaś miano ćwiczyć uczniów w arytmetyce tylko, której znajomość pewną przynieśli już ze szkoły głównej. Naukę historii i geografii rozdzielono w ten sposób: Dla klasy I. przeznaczono z geografii: wstęp, naukę o kuli ziemskiej i krótki przegląd geografii Europy; dla klasy II. geografję i historję cesarstwa austriackiego, dla kl. III. i IV. geografję i historję innych państw Europy. Dla I. kl. hum. przeznaczono geografję innych części świata w krótkości; dla klasy II. hum. geografję i historję starożytną. Przedmiot ten wykładano w języku niemieckim. Nauka języka greckiego miała się rozpoczynać już w III. klasie. Jako cenzury z postępu były następujące noty: *prima classis ad eminentiam*, *prima classis accedens ad eminentiam*, *prima, secunda, et tertia classis*.

W celu zachęcenia młodych i zdolnych ludzi do zawodu nauczycielskiego postanowiono, aby prefektom i nauczycielom przy gimnazyach państwowych powiększono płacę o $\frac{1}{3}$ część płacy rocznej po każdym dziesięcioleciu nienagannej służby i aby po 30 latach nieprzerwanej służby z całą pobieraną płacą przechodzili w stan spoczynku.

W tym roku powstała pierwsza klasa równorzędna w tutejszem gimnazyum; gdyż zapisało się do I. klasy gram. 158 uczniów i klasa ta równorzędna utrzymała się przez lat 3.

Ponieważ kościół pojezuicki groził ruiną, dlatego niektóre klasy, które przytykały do naw bocznych kościoła, gdzie obecnie mieści się klasa VII. i I. II. klasa równorzędna ruska, musiano zamknąć i II.

klasę hum. umieszczono w domu hr. Konarskiego; a równocześnie polecono kościół ten sprzedać i postarać się o lepsze ubikacje szkolne.

Dotychczasowy prefekt Jerzy Weber został dekretem Nadwornej Komisji edukacyjnej z dnia 20. listopada 1819 zamianowany prefektem nowo utworzonego gimnazjum we Lwowie, pozostał jednak na swoim stanowisku aż do końca roku szkolnego i dopiero 21. października 1820 oddał urządowanie swojemu następcy Jaworskiemu Piotrowi.

Po otwarciu zakładu filozoficznego przyłączono katedrę gospodarstwa wiejskiego do zakładu filozoficznego, nauczyciel więc tego przedmiotu Jan Bienkowski należał odtąd do grona profesorów filozofii.

Frekwencya uczniów w tutejszem gimnazjum ciągle się podnosiła; oprócz bowiem istniejącej już klasy równorzędnej, okazała się z początkiem roku szkolnego 1822 potrzeba otwarcia drugiej klasy równorzędnej, gdyż do klasy I. zapisało się w tym roku szkolnym 147 uczniów a nadto dawał się od dłuższego czasu czuć brak odpowiedniego pomieszczenia liczniejszej klasy w budynku szkolnym. Aby temu zaradzić rozpoczęła się już z początkiem tego roku szkolnego gruntowna restauracya budynku i odpowiednie adaptacye poszczególnych ubikacyi. Do 1. sierpnia zajmował się przedsiębiorca rozszerzaniem i brukowaniem podwórza za budynkiem, restauracyą sal szkolnych w parterze, restauracyą i tynkowaniem całego budynku zewnątrz, jakoteż przygotowaniem materiału do robót na I. i II. piętrze. Ponieważ roboty te bez przeszkody w nauce odbywać się nie mogły, przeto rok szkolny skończono wcześniej i 1. sierpnia oddano przedsiębiorcy cały budynek do naprawy. Egzamina z II. półroczu tak w gimnazjum, jakoteż i na filozofii odbywały się w domu hr. Konarskiego, gdzie od 1820 umieszczone były obydwie klasy humaniorów, szkoła zaś główna w czasie restauracyi parteru umieszczoną była w domu Petrowicza. Restauracyę całego budynku, która kosztowała 21.000 zlr., ukończono z końcem września, tak że 15. października wszystkie szkoły t. j. szkoła główna, gimnazjum, zakład filozoficzny i teologiczny napowrót w zabudowaniu gimnazyalnem naukę rozpocząć mogły. Przy sposobności oględzin dokonanej restauracyi i adaptacyi budynku szkolnego ze strony urzędu cyrkularnego zwiedził gimnazjum radca Dworu Krieg von Hochfelden i egzaminował uczniów z niektórych przedmiotów.

Dotąd rok szkolny rozpoczynał się 3. listopada i trwał do połowy września; Cesarz Franciszek I. dekretem z dnia 5. czerwca 1823

przeniósł wakacje na czas od 15. lipca do końca sierpnia; wskutek tego miał się rozpocząć według polecenia gubernialnego następny rok szkolny już 15. października i trwać do 15. lipca t. j. przez przeciąg 9 miesięcy — następne zaś lata szkolne miały się zawsze rozpoczynać 1. września a kończyć 15. lipca.

W dniu 9. lipca 1823 przybył do Przemyśla Arcyksiążę Franciszek. Radca gubernialny Kraus poprzedzając przyjazd Arcyksięcia w zbrodni w jego imieniu illuminacyi miasta i wszelkich przygotowań do przyjęcia. Na drugi dzień po przybyciu Arcyksięcia do Przemyśla przedstawiło mu się grono nauczycielskie, a po południu tego samego dnia zwiedził Arcyksiążę gimnazjum, gdzie na polecenie jego we wszystkich klasach z poszczególnych przedmiotów egzaminowano. Kiedy zaś przy opuszczeniu gimnazjum nauczyciel Müller oddawał temuż umyślnie na tę chwilę ułożoną przez siebie odę po łacinie, przemówił Arcyksiążę do Müllera w te słowa: „Wyraż Pan swoim kolegom moje największe zadowolenie ze stanu tutejszego zakładu. Widziałem wprawdzie dotąd wiele gimnazyów, ale tak dobrego stanu nie widziałem nigdzie, postępujcie tak dalej w waszej gorliwości a ja nie zapomnę powiedzieć o tem mojemu ojcu“.

Nie długo potem, bo 24. września 1823 przybył do Przemyśla Cesarz Franciszek I. w przejeździe swoim do Czerniowiec na kongres z cesarzem rosyjskim i tureckim witany przez ludność miasta wszelkich stanów i młodzież szkolną. Przy tej sposobności zwiedził tego samego dnia po południu tutejsze gimnazjum, gdzie Go uczeń II. klasy hum. Adolf Cossa powitał krótką mową a potem młodzież odśpiewała hymn ludu. W powrocie z gmachu gimnazyalnego dostrzegł Cesarz przygotowania do illuminacyi, której jednak kazał zaniechać i na drugi dzień ze świtem udał się w dalszą drogę. Po odbytych kongresie w Czerniowcach wracał Cesarz napowrót do Wiednia i przybył znowu dnia 18. października do Przemyśla, skąd po wypoczynku i udzieleniu licznych audyencji odjechał żegnany przez liczną zgromadzoną publiczność i młodzież szkolną ustawioną szeregami za mostem na Zasaniu.

W celu zapobieżenia przepełnieniu gimnazyów i skierowania młodzieży do zawodów praktycznych zaprowadzono we wszystkich gimnazyach Najwyższem rozporządzeniem z dnia 12. kwietnia 1826 od roku szkolnego 1827 opłatę szkolną w ilości 8 złr. w półrocznych ratach po 4 złr., od której jednak mógł być uwolnionym uczeń, jeżeli w obydwóch po sobie następujących półroczach otrzymał stopień I.

z postępu. Pieniądze te miał odbierać prefekt i w 14 dni po ukończeniu półroczu odsyłać do kasy rządowej. Zaprowadzono również z początkiem roku szkolnego egzamina wstępne do I. kl., nie pozwolono przyjmować do I. klasy uczniów liczących mniej jak 10, a więcej jak 14 lat życia. Według tego samego rozporządzenia w żadnej klasie nie powinno być więcej uczniów jak 80; w razie zaś, gdyby się do której klasy zgłosiło więcej jak 80 uczniów, wtedy dozwolono urządzić klasę równorzędną, ale kosztem rodziców, których synowie do tejże klasy uczęszczać mieli. Takiej klasy równorzędnej nie wolno było tworzyć ani w poetyce, ani w retoryce.

Rok 1830 pamiętnym jest ze srogiej zimy i wielkiej obfitości śniegu, pamiętnym jest również dla nauczycieli, albowiem w tym roku otrzymali wszyscy nauczyciele, którzy przez 10 lat nienagannie i z zadowoleniem przy szkołach państwowych służyli dodatki dziesięcioletnie równające się $\frac{1}{3}$ części całej rocznej płacy.

Dotychczasowy dyrektor gimnazjum, rada gubernialny i starosta, Antoni Winkler powołany został do gubernium a wicedyrektor ks. Felix Skibiński 10. grudnia 1830 umarł. Ich miejsce zajęli gubernialny sekretarz i prowizoryczny starosta Karol Czetsch jako dyrektor, a jako wicedyrektor ks. Jan Sielecki, kanonik gr. kat. kapituły.

W jesieni roku 1830 zaczęły w Galicyi ceny środków żywności znacznie się podnosić, dlatego z polecenia cesarskiego sprowadzono z Węgier wielką ilość zboża a szczególnie mąki, której blisko 3000 etn. złożono na dolnym korytarzu budynku gimnazyalnego. Mąkę tę, kiedy drożyzna była największą, rozdzielano pomiędzy ubogich częścią z obowiązkiem zwrotu w naturze, najczęściej zaś za darmo.

W jesieni roku 1830 wybuchło powstanie listopadowe w Królestwie Polskiem, które wkrótce ogarnęło całe Królestwo i z gimnazjum przemyskiego pospieszył niejeden uczeń na pole walki. Uczniom tym pozwolił Cesarz kończyć dalej nauki, ale z powtórzeniem klasy i w innym zakładzie a nie w tym, w którym się uczyli, nim pospieszyli do powstania.

W następnym zaś roku 1831 zaczęła się szerzyć cholera azjatycka, która z Królestwa Polskiego przez Brody, gdzie w krótkim czasie porwała kilkadziesiąt osób, przeszła do Lwowa i Galicyi, skąd mimo wszelkich środków zapobiegawczych rozszerzyła się po innych krajach koronnych monarchii i państwach europejskich, szerząc straszne zniszczenie między ludnością. Według objawów nazywali ją lekarze biegunką, lud prosty zaś nazywał ją czarną śmiercią, albowiem ciało zmar-

łego, który po kilkugodzinnych boleściach życie zakończył, czerniało. Cholera wybuchła w Przemyślu 11. czerwca.

Bolesny stan chorego, szybka śmierć, czernienie ciała, brak pomocy ze strony przerażonych lekarzy mnożyły przestach i liczbę chorych, a ponieważ chorobę uważano za zaraźliwą, starano się przez kordony odosobnić domy, gdzie byli chorzy; tych zostawiono Opatrzności, a pożywienie podawano im przez okno. Ponieważ dzwonienu umarłym nie było końca i przez to powiększano przestach, zaprzestano dzwonić. Umarłych wyciągano z mieszkań hakami, pchano do osobnych wozów i grzebano jak najprędzej. To dawało powód do pogłosek, że nie czekano nawet na ostatnie tchnienie chorego, lecz wleczono go z domu, a jeżeli przez ciągnięcie po schodach nie umarł, grzebano go żywcem. Skoro w Przemyślu umarła znaczniejsza liczba osób, a człowiek pewien czerpiący wodę w studni gimnazjalnej nagle na tę chorobę zapadł, powstała taka panika między młodzieżą szkolną, że od tego czasu wielu wahało się przychodzić do szkoły. Wtedy prefekt za pośrednictwem dyrektoryatu zrobił przedstawienie do władz wyższych, aby młodzież według tygodniowych i miesięcznych not klasyfikować, wynik klasyfikacji ogłosić, a niezadowolonym z tego wyniku pozwolić składać egzamin po rozpoczęciu nowego roku szkolnego. Młodzież więc rozpuszczono dnia 17. czerwca do domu.

W tym roku wyszły również dwa ważne rozporządzenia dotyczące nauczycielstwa. Według pierwszego zostawał każdy nauczyciel, który od chwili swego zamianowania trzy lata bez zarzutu w zawodzie nauczycielskim wysłużył, bez dalszego zatwierdzenia definitywnie stałym rzeczywistym nauczycielem; według drugiego zaś powiększono nauczycielom, którzy przez 10 lat nienagannie służyli, płacę nie o $\frac{1}{3}$ część stałej płacy, ale tylko o 100 zhr. rocznie.

Na mocy rozporządzenia komisji sanitarnej, rozpoczęto w tutej-szem gimnazjum rok szkolny 1832 z powodu grasującej cholery dopiero 21. października. Aby jednak tę stratę czasu wynagrodzić, a następne lata szkolne rozpoczynały się z dniem 1. września, zarządziło gubernium, aby lata szkolne 1832 i 1833 trwały przez 10 miesięcy, wakacje zaś tylko przez 1 miesiąc, wskutek tego wakacje w roku szkolnym 1832 przypadały na miesiąc wrzesień, a w roku szkolnym 1833 na miesiąc sierpień.

W dniu 15. listopada 1832 przyjechał do Przemyśla Arcyksiążę Ferdynand, gubernator cywilny i wojskowy Galicji i wysiadł w pałacu biskupa ob. łac., gdzie mu się przedstawiało duchowieństwo, wła-

dze rządowe i wojskowe, magistrat, jakoteż grona nauczycielskie. Wieczorem odbyła się w mieście illuminacja, na drugi dzień zaś zwiedzał Arcyksiążę urzędy wszelkiej kategorii i szkoły, przyczem oprócz religii pytano z jednego przedmiotu w każdej klasie.

Dotychczasowy dyrektor prowincjonalny ks. kanonik Franciszek Zacharyasiewicz został dyrektorem wydziału teologicznego na uniwersytecie lwowskim; w jego miejsce więc został dyrektorem prowincjonalnym kanonik lwowski ks. Kajetan Żmigrodzki.

Rozporządzeniem z dnia 19. kwietnia 1834 orzekła Nadworna komisya edukacyjna, że jedna, kilka, lub wszystkie drugie klasy z przedmiotów, niekoniecznie pociągają za sobą potrzebę powtarzania klasy z wyjątkiem tylko dla tych uczniów II. klasy humaniorów, którzy dla złej noty z religii lub obyczajów, nie mogą być przyjęci na filozofię. Zła klasa z religii lub obyczajów w innych klasach wystarcza również do odmówienia promocyi, jeżeli uczeń oprócz tego z innego jeszcze, nawet podrzędnego przedmiotu, drugą otrzymał klasę.

Tym samym dekretem rozporządzono również, by uczniowie wstępujący na kursa filozoficzne mieli absolutorya z gimnazjum, lub wykazali się wszystkimi świadectwami.

W roku 1837 nastąpiła zmiana w kierownictwie gimnazjum. Prefekt Jaworski przeszedł w stan spoczynku a zastępcą jego zamianowano nauczyciela Ludwika Krombolza; na miejsce wicedyrektora gimnazjum ks. kan. Jana Sieleckiego, który z tego stanowiska ustąpił, wybrano ks. Franciszka Chlebeczka, profesora przy tutejszym zakładzie filozoficznym. W tym roku zwiedził również tutejsze gimnazjum gubernator Galicyi Arcyksiążę Franciszek Este w powrocie swoim z Wiednia do Lwowa egzaminując w każdej klasie z różnych przedmiotów.

Kronika gimnazjum przemyskiego wspomina w roku 1836 o niesłychanej powodzi w Przemyślu w miesiącu grudniu. Rzeka San w skutek topnienia śniegów wezbrała nadzwyczajnie, wszystkie równiny nad Sanem zostały zupełnie zalane, wkrótce potem, bo 7. maja 1837, była powtórna powódź wskutek kilkudniowych ulewnych deszczów. Przedmieście Zasanie, Wileże i ulica Lwowska były zalane, a równina ku Medyce, Czerniawie i Krakowcu stanowiła jedno wielkie jezioro. Powódź ta w całej okolicy nad Sanem wyrządziła straty ogromne.

Ponieważ młodzież gimnazjum samborskiego zawiądaną była w agitacye polityczne i w śledztwie wiele zeznań poczyniła na uczniów

obcych gimnazyów, przeto polecono dyrektorowi, prefektowi i gronu nauczycielskiemu bacznie mieć oko na zachowanie się młodzieży w szkole i po za szkołą, gubernium bowiem zawiadomiło dyrekcję, iż między młodzieżą szkolną rozpowszechniają się rewolucyjne książki, broszury i pisma przeciw państwu i że osoby pewne starają się młodzież szkolną wciągnąć do tajnych stowarzyszeń.

Opróżnione po Michale Jaworskim stanowisko prefekta gimnazjum zajął z początkiem roku szkolnego 1838 Jerzy Merwarth, profesor humaniorów gimnazjum nowo-sądeckiego, które z początkiem roku szkolnego 1838 objęli OO. Jezuiti.

Dyrektor studiów gimnazjalnych ks. Kajetan Żmigrodzki został scholastykiem kapituły lwowskiej ob. łac., jego więc miejsce jako dyrektor gimnazyów zajął kanonik kapituły lwowskiej ks. Antoni Manastyrski.

Rok szkolny 1840 trwał od 1. września 1839 do 14. sierpnia 1840, a więc przez przeciąg $11\frac{1}{2}$ miesiąca a to z powodu, że rozporządzeniem cesarskim z dnia 17. sierpnia 1839 przeniesiono wakacje na czas od 14. sierpnia do 1. października.

W tym roku młodzież szkolna tak zakładu filozoficznego, jakoteż i gimnazjum tutejszego, wpadła w podejrzenie o współudział w konspiracjach politycznych odkrytych między żołnierzami załogi przemyskiej; niektórych uczniów nawet uwięziono, lecz po odbytem śledztwie puszczono wszystkich na wolność. Z zeznań poczynionych przez uwięzioną młodzież okazało się, że gdyby ta po 10 miesiącach nauki została była rozpuszczoną w swoim czasie do domu na wakacje, byłaby uszła tego podejrzenia i nieprzyjemności. Z młodzieżą szkolną postąpiono wtedy dosyć surowo, żaden bowiem z uczniów nie mógł się oddalić z Przemyśla na wakacje pierwiej, dopóki nie wskazał dokładnie miejsca, gdzie przez przeciąg wakacyi bawić będzie.

Ksiądz kanonik Antoni Manastyrski został w roku 1841 radcą namiestnictwa, dyrektorem prowincjonalnym więc w jego miejsce został ks. Łukasz Baraniecki, kanonik kapituły lwowskiej ob. łac., który też w tym samym roku hospitował gimnazjum tutejsze. — W tym również roku zamianowano na prośbę prefekta nauczyciela kaligrafii, którym był Walenty Sojka, nauczyciel tutejszej szkoły normalnej.

W r. 1842 a głównie w następnym 1843 zasadzono górę zamkową drzewami, odrestaurowano mury zamkowe i pozostałe części mieszkania i stworzono z tego miejsca rodzaj ogrodu miejskiego, który służy publiczności przemyskiej za jedno z najprzyjemniejszych miejsc

do przechadzki i dostarcza bardzo miłego widoku na prześliczną dolinę rzeki Sanu.

Dotąd przyjmowano do gimnazjum uczniów, którzy skończyli 10. rok życia a nie przekroczyli 14. Rozporządzenie to zniesiono w tym roku; uczniowie bowiem liczący mniej niż 10, a więcej niż 14 lat, mogli być przyjęci do gimnazjum, jeżeli przy egzaminie wstępnym, który był dla nich surowszym, okazali należyte przygotowanie do gimnazjum.

Rok 1845 pamiętnym jest z powodu niezwykłych wylewów szczególnie w stronach zachodnich naszego kraju. I rzeka San weszła gwałtownie 18. lipca tak, że most stojący od lat 60 na słupach muryowanych runął pod nawalem wezbranych wód.

Toż samo smutną pamięcią zapisał się w dziejach Galicji rok 1846. W miesiącu lutym chłopci kilku powiatów zachodniej Galicji rzucili się na dwory, mordując okrutnie ich mieszkańców, jakoteż i tych ze szlachty, księży i obywatelstwa, którzy wpadli w ich ręce. Nic nie mogło uspokoić rozbestwionych i opitych wódką tłumów, ani płacz dzieci, ani błaganie matek, ni wiek sędziwy starców; młodzi i starzy padali pod razami kos, cepów, siekier. Niektórych na pół żywych, związanych, okrytych ranami, odwożono do urzędów cyrkularnych. Mie nie i mieszkanie zabitych ofiar niszczone, nie szczędząc rzeczy nawet najkosztowniejszej. Okropny to był widok, gdy rozszalałe tłumy nie raz dobrodziejów swych pozbawiały wśród męczarni i życia i mienia. Wzburzenia te chłopstwa nie dotknęły ani Przemyśla, ani jego okolicy. Po uśmierzeniu tych mordów starosta tutejszy a zarazem dyrektor gimnazjalny Karol Czetsch powołany został do Tarnowa, w jego zaś miejsce przybył do Przemyśla radca gubernialny Henryk Saar, który z obowiązkami starosty przyjął też i obowiązki dyrektora tutejszego gimnazjum.

Z początkiem roku 1848 wybuchła we Francji rewolucja, która się zakończyła detronizacją Ludwika Filipa. Wskutek wypadków zaszłych we Wiedniu i innych miastach monarchii Cesarz Ferdynand I. ogłosił w marcu konstytucję, wolność prasy i amnestję dla politycznych przestępców. Zmiany zasadnicze w ustroju państwowym dotknęły także szkolnictwa. Nowo utworzone Ministerstwo Oświaty odebrało rozporządzeniem z dnia 6. kwietnia starostom i ich zastępcom władzę lokalną nad gimnazjum i oddało ją gronu nauczycielskiemu, które pod przewodnictwem dyrektora, jako przewodniczącego, miało tworzyć kolegium i kierować zakładem. To usamowolnienie gimnazjum od ludzi

nie mających ze szkołą nie wspólnego, nie znających częstokroć ani jej zadania, ani jej potrzeb, podniosło wielce powagę i znaczenie nauczycielstwa. Tym sposobem ustała zależność gimnazyów od starostw i wszystkie szkoły przeszły pod bezpośrednie kierownictwo Ministra Oświaty. W tym samym czasie otrzymał nowy gubernator Galicji Wacław Zaleski, znany badacz i zbieracz pieśni ludowych, polecenie utworzenia we Lwowie Rady szkolnej dla Galicji.

Rok szkolny 1849 wskutek wybuchłej cholery miał się rozpocząć na mocy gubernialnego rozporządzenia dnia 1. listopada w tej nadziei, że epidemia do tego czasu wygaśnie. Ponieważ zaś Ministerstwo Oświaty reskryptem z dnia 29. września 1848 zaprowadziło we wszystkich gimnazyach galicyjskich język wykładowy polski a świeżo powstała Rada szkolna pod przewodnictwem dyrektora zakładu filozoficznego we Lwowie Strońskiego otrzymała polecenie przeprowadzenia tego rozporządzenia i po rozpoczęciu pracy widziała, że do jej ukończenia dłuższego będzie potrzeba czasu, przeto Ministerstwo Oświaty przedłużyło rozporządzeniem z dnia 25. października 1848 wakacje do 10. listopada, lecz i to przedłużenie wskutek wypadków zaszłych we Lwowie dnia 2. listopada przeciągnęło się aż do 1. grudnia. Rok więc szkolny 1849 rozpoczął się dopiero 1. grudnia. Przez zaprowadzenie języka niemieckiego w całym gimnazjum i historii naturalnej w I. i II. klasie jako przedmiotów obowiązkowych, przez zaprowadzenie języka polskiego jako wykładowego a ruskiego jako przedmiotu nadobowiązkowego (rozporząd. z dnia 29. maja i 21. listopada 1848) doznał plan nauki zmiany. Zmiana ta planu naukowego polegała na tem, że nowem rozporządzeniem ministeryalnem z dnia 4. grudnia 1848 i 8. stycznia 1849 we wschodniej części Galicji a więc i w Przemyśle język niemiecki stał się językiem wykładowym, język ruski obowiązkowym, język polski nadobowiązkowym przedmiotem, a przytem uczono języka niemieckiego i historii naturalnej jako przedmiotu osobnego. Nastąpiła również zmiana co do nauki religii i uczęszczania na nabożeństwo. Dotąd pobierała młodzież gimnazjalna naukę religii wspólnie, od tego czasu jednak rozdzielono młodzież tak co do nauki religii, jakoteż i uczęszczania na nabożeństwo według obrządku, wyznaczając dla młodzieży gr. katol. obrządku osobnego katechetę w osobie ks. Justyna Żelechowskiego.

W tym czasie na Węgrzech wrzała zacięta walka. Od wiosny roku 1849 przechodziło przez Przemyśl wojsko rosyjskie do Węgier. Nowość postaci, ubiorów, zwyczajów, śpiewów Rosyan, Czerkiesów, Ta-

tarów krymskich, parady wojskowe, muzyka, piechota, konnica i ich uzbrojenie interesowały i bawiły młodzież więcej, aniżeli szkoła i książki. Klasę na dole, dzisiejszą Ia. obrócono na kaplicę dla wojska rosyjskiego, innych jednak ubikacji szkolnych nie tknięto. Nie tak jednak szczęśliwe było seminarjum duchowne rzym. kat., które obrócono na szpital polowy dla wojska rosyjskiego i to przez r. 1850 i 1851 tak, że dopiero na początku roku 1852 klerycy z kamienicy kapitulnej, gdzie przez ten czas byli umieszczeni, przenieśli się napowrót do seminarjum.

Z końcem roku szkolnego 1849 dawne gimnazjum i zakład filozoficzny w swej dawnej formie przestały istnieć, albowiem rozporządzeniem z dnia 22. lipca 1849 l. 5364 nastąpiło połączenie 6 klasowego gimnazjum z zakładem filozoficznym w jeden zakład o 8 klasach. Środki naukowe i profesorowie zakładu filozoficznego w swojej dotychczasowej randze i z dotychczasową dotacją zostali przyłączeni do gimnazjum i odtąd tworzyli z dawnymi nauczycielami gimnazjum jedno grono z dyrektorem jako przełożonym na czele.

5. Nadzór szkolny i grono nauczycielskie.

Dyrektorowie prowincjonalni.

- ks. Franc. Zacharyasiewicz, kanonik kapituły lwowskiej ob. łac.,
od roku 1817—1833.
- ks. Kajetan Żmigrodzki, kanonik kapituły lwowskiej ob. łac.,
od roku 1834—1839.
- ks. Antoni Manastyrski, kanonik kapituły lwowskiej ob. łac.,
od roku 1839—1840.
- ks. Łukasz Baraniecki, kanonik kapituły lwowskiej ob. łac.,
od roku 1841—1849.

Dyrektorowie miejscowi:

- von Kriebel od r. 1802—1811.
- Antoni Winkler od r. 1811—1831.
- Karol Czetsch de Lindenwald od r. 1831—1846.
- Henryk Saar od r. 1846—1849.

Wicedyrektorowie miejscowi:

- ks. Franciszek Faygiel od r. 1816—1822.
 ks. Felix Skibiński od r. 1823—1830.
 ks. Jan Sielecki od r. 1831—1836.
 ks. Franciszek Chlebeczek od r. 1836—1849.

Prefekci:

- ks. Jakób Gadomski od r. 1773—1787.
 Ignacy Sawiczewski od r. 1787—1811.
 Jerzy Weber od r. 1811—1820.
 Piotr Jaworski od r. 1821—1836.
 Ludwik Krombholz zast. w r. 1837.
 Jerzy Merwarth od r. 1837—1849.

Katecheci:

- ks. Gabryel Krynicki od r. 1806—1811.
 ks. Michał Korczyński od r. 1811—1812.
 ks. Feliks Skibiński od r. 1812—1819.
 ks. Franciszek Ogryszkowski od r. 1819—1820.
 ks. Jan Pinkoszewski od r. 1821—1836.
 ks. Karol Dziedzic od r. 1836—1839.
 ks. Jan Dobiecki od r. 1839—1845.
 ks. Paweł Grodecki od r. 1846—1849.
 ks. Justyn Żelechowski dla młodzieży ob. gr. kat. w r. 1849.

Nauczyciele od r. 1787—1849.

W pierwszych kilkunastu latach po zniesieniu zakonu Jezuitów t. j. od r. 1773—1787 pomimo, że gimnazyum tutejsze przeszło pod zarząd państwa, nie nastąpiła ani w gronie nauczycielskiem, ani w planie naukowym żadna zmiana. Nauczycielami byli Exjezuici i nauki udzielano według metody i planu używanego dawniej po szkołach jezuickich. Kiedy szkoła główna otwarta w roku 1784 przygotowała już odpowiednią liczbę młodzieży w języku niemieckim, wtedy gimnazyum tutejsze zreorganizowano w roku 1788 według planu naukowego, używanego w gimnazyach prowincyi niemieckich, ustąpili z gimnazyum nauczyciele Exjezuici a miejsce ich zajęli nauczyciele świeccy, których nazwiska przytaczam w porządku alfabetycznym:

- Bieńkowski Jan, nauczyciel gospodarstwa od r. 1815—1824.
- Cynglarowicz Józef, nauczyciel gram. od r. 1789—1793 i 1801—1811,
nauczyciel geografii i historyi od r. 1811—1812; nauczyciel wyż-
szej gram. i języka greckiego od r. 1812—1824.
- Dąbrowski Michał, naucz. gram. od r. 1789—1793; nauczyciel retoryki
od r. 1793—1801.
- Dembowicz Grzegorz, naucz. gram. od r. 1793—1804, naucz. retoryki
od r. 1804—1811, naucz. stylu od r. 1812—1819.
- Eder Leopold, zast. naucz. gram. w r. 1837.
- Finik Paweł, zast. naucz. gram. od r. 1820—1821.
- Gazdowicz Augustyn, naucz. gram. od r. 1799—1812.
- Głowacki Maciej, naucz. gram. od r. 1789—1800.
- Hauser Karol, zast. naucz. gram. w r. 1838.
- Hloch Jan, naucz. gram. w r. 1849.
- Hoffmann Józef, naucz. hum. od r. 1837—1849.
- Janowski Ambroży, naucz. hum. w r. 1838.
- Jarocki, profesor retoryki w r. 1787.
- Jarolim Alojzy, naucz. gram. od r. 1846—1848.
- Keidosch Wincenty, naucz. hum. w r. 1832.
- Kreyczi Franciszek, naucz. gram. od r. 1818—1819.
- Krombholz Ignacy, naucz. hum. od r. 1821—1837.
- Kunzek Tomasz, naucz. gram. od r. 1832—1836.
- Lang Wilhelm, naucz. gram. od r. 1839—1849.
- Lewicki Bazyli, naucz. matem., fizyki i historyi naturalnej od r. 1812.
do 1819, naucz. hum. od r. 1819—1824.
- Lewicki Michał, naucz. hum. od r. 1821—1829.
- Müller Józef, naucz. gram. od r. 1821—1823.
- Neweczczal Franciszek, zast. naucz. hum. w r. 1837.
- Ottman Floryan, naucz. gram. od r. 1839—1849.
- Paszkowski Ignacy, naucz. poet. od r. 1787—1788.
- Petri Ludwik, naucz. gram. od r. 1829—1845.
- Pettrowitz Franciszek, naucz. gram. od r. 1787—1788; naucz. retoryki
i poetyki od r. 1788—1819.
- Piątkowski Jan, zast. naucz. hum. w r. 1830.
- Piskorz Jan, zast. naucz. gram. od 1837—1838.
- Prexelle Rudolf, naucz. hum. od 1829—1845.
- Rolny Walenty, naucz. gram. od r. 1787—1790, naucz. poet. od r.
1790 — 1793.
- Rudeński Ambroży, zast. naucz. hum. w r. 1849.

- Schlegel Floryan, zast. naucz. gram. w r. 1824.
Szanowski Ignacy, zast. naucz. retor. od r. 1801—1805.
Scheutthauer Józef, naucz. hist. i geogr. od r. 1813—1819, nauczyciel
gram. od r. 1819—1828,
Terley Michał, naucz. gram. od r. 1825—1837.
Tschoerch Józef, naucz. gram. od r. 1825—1832.
Weber Jerzy, naucz. gram. od r. 1787—1788, naucz. retoryki i poet.
od r. 1788—1811.
Weinmann Leopold, naucz. gram. od r. 1806—1811, naucz. języka ła-
cińskiego I, II. kl. od r. 1811—1817.
Wisinger Filip, naucz. gram. od r. 1799—1812.
Witoszyński Mikołaj, zast. naucz. gram. w r. 1817.
Żurawski Jan, naucz. gram. od r. 1820—1849.
-

6. Uczniowie.

Z przechowanych w archiwum gimnazyalnem lokacyi drukowanych i katalogów klasyfikacyjnych możemy mieć dokładny obraz frekwencyi uczniów gimnazjum przemyskiego w latach 1789—1850, który nam podaje niżej umieszczona tabela.

STATYSTYKA

uczniów według frekwencyi w latach od 1789—1818.

Rok	I. kl. gram.	II. kl. gram.	III. kl. gram.	I. kl. hum.	II. kl. hum.	Razem
1789	43	27	20	27	22	139
1790	45	46	18	18	17	144
1791	95	42	45	21	20	223
1792	105	75	43	31	11	265
1793	98	66	54	38	21	277
1794	106	86	48	46	35	321
1795	117	97	80	40	38	372
1796	100	102	96	73	36	407
1797	86	101	86	87	59	419
1798	116	91	91	79	71	448
1799	114	100	85	87	69	455
1800	130	93	91	73	60	447
1801	121	95	83	87	57	443
1802	114	82	84	68	66	414
1803	84	112	73	93	60	422
1804	87	81	106	75	66	415
1805	100	69	63	84	55	371
1806	43	80	65	52	55	295
1807	55	40	69	55	42	261
1808	81	56	41	56	46	280
1809	67	55	46	32	31	231
1810	63	54	51	38	27	233
1811	82	45	50	35	40	252
1812	45	55	39	32	33	204
1813	66	37	55	30	29	217
1814	81	47	33	49	22	232
1815	89	65	41	31	36	262
1816	113	66	54	39	29	301
1817	103	91	62	44	39	339
1818	113	90	75	54	44	376
Razem	2662	2146	1847	1547	1236	9465

Od roku 1818 — 1849.

Rok	I. kl. gram.	II. kl. gram.	III. kl. gram.	IV. kl. gram.	I. kl. hum.	II. kl. hum.	Razem
1819	107	76	50	66	59	54	412
1820	136	83	50	68	54	51	442
1821	77	116	73	35	65	32	398
1822	126	74	101	62	24	50	437
1823	116	77	64	72	49	12	390
1824	142	89	60	58	45	40	434
1825	100	101	71	38	54	36	400
1826	100	78	82	64	30	40	394
1827	78	72	59	63	48	20	340
1828	78	70	58	61	47	46	360
1829	76	61	70	50	51	45	353
1830	73	63	57	67	58	35	353
1831	69	48	61	51	48	49	326
1832	67	42	44	45	49	41	288
1833	78	58	38	39	29	41	283
1834	78	57	50	24	43	28	280
1835	50	67	51	38	26	45	277 ✓
1836	79	36	57	43	38	23	276
1837	65	64	33	47	34	26	269
1838	78	49	52	20	40	35	274
1839	65	65	51	48	27	35	291
1840	83	49	64	45	33	25	299 ✓
1841	72	53	40	54	40	27	286
1842	88	52	53	31	47	31	302
1843	60	79	50	55	33	40	315
1844	92	35	86	42	49	40	344
1845	69	66	37	78	45	45	340 ✓
1846	86	54	53	36	66	33	328
1847	96	81	47	56	33	59	372
1848	98	81	83	34	53	32	381
1849	76	66	72	81	35	44	374
Razem	2668	2062	1817	1569	1352	1160	10528

7. Zakład filozoficzny.

a) Otwarcie zakładu.

Najwyższem postanowieniem z dnia 17. stycznia 1818 utworzonym został w Przemyśle zakład filozoficzny i teologiczny, przyczem zarządzono, aby obydwa te zakłady naukowe otwarte były z początkiem roku szkolnego 1819. Dla zakładu filozoficznego systemizowano pięć katedr: 1. dla teoretycznej i praktycznej filozofii, 2. dla matematyki czystej, 3. dla fizyki i matematyki zastosowanej, 4. dla historii powszechnej i 5. dla religii i języka greckiego. Najstarszy z profesorów miał pobierać płacę 1000 złr., następny 900 złr., dwaj inni po 800 złr., a profesor religii 600 złr. i za naukę języka greckiego 100 złr.

Dla braku profesorów nie mogło nastąpić otwarcie zakładu filozoficznego z początkiem r. 1819, albowiem nie odbyły się rozpisane w ciągu r. 1818 egzamina konkursowe na katedrę religii i języka greckiego, historii powszechnej, filozofii i matematyki, a nie było również odpowiednich nauczycieli, aby te katedry zajęli tymczasowo jako zastępcy. W ciągu roku 1819 dopiero zamianowano Najwyższem postanowieniem z dnia 28. sierpnia 1819 dyrektorem zakładu filozoficznego ks. Franciszka Faygla, dziekana kapituły rzymsko-katolickiej w Przemyśle; profesorem religii i języka greckiego ks. Franciszka Kubajewicza; profesorem historii powszechnej Leopolda Hasslera, który był zarazem i zastępcą profesora filologii klas.; profesorem matematyki i zastępcą profesora fizyki ks. Franciszka Chlebeczka z zakonu Pijarów; profesorem filozofii Franciszka Kreyczego, dotychczasowego nauczyciela gramat. przy tutejszem gimnazyum.

Otwarcie zakładu filozoficznego nastąpiło z początkiem r. sz. 1820 t. j. dnia 4. listopada 1819. Po uroczystem nabożeństwie w katedrze łacińskiej, celebrowanem w obecności władz miejscowych i licznej publiczności przez biskupa ks. Antoniego Gołaszewskiego, udano się do sali zakładu filozoficznego, gdzie nastąpiło otwarcie tegoż zakładu w obecności biskupów obu obrządków i ich kapituł, starosty ówczesnego Winklera, profesorów filozofii, nauczycieli gimnazyum i szkół ludowych i licznie zebranych urzędników i studentów, przyczem dyrektor zakładu miał mowę o zadaniu zakładu filozoficznego i obowiązkach profesorów i uczniów, aby temu zadaniu odpowiedzieć mogli.

b) *Plan naukowy.*

Według planu naukowego z roku 1805 język łaciński był językiem wykładowym na filozofii, a przedmioty były następujące: Religię wykładał ks. Ignacy Kubajewicz według książki do religii ks. Jakóba Frinta a później Leonharda i to na I. roku przez 2 godziny część historyczną; na II. zaś dogmatykę i o wyborze stanu także przez 2 godziny tygodniowo. Oprócz tego na każdym kursie uczył tenże po jednej godzinie języka greckiego po powtórzeniu „*grammatica brevis.*“

Filozofię wykładał prof. Kreydzi według książki Likawetza: „*Elementa philosophiae in usum auditorum*“ w 5 tomach, w 4 godzinach, i to: na I. roku empiryczną psychologię i logikę; na drugim to samo w 4 godzinach, metafizykę i etykę. Nadto wykładał w 2 godzinach tygodniowo pedagogikę.

Matematykę wykładał na I. roku profesor Franc. Chlebeczek w 8 godzinach tygodniowo według książki: *Elementa matheseos Appelltauera*; na drugim zaś fizykę w 8 godzinach tygodniowo według książki „*Elementa physicae Döttlera.*“

Historję powszechną po 3 godziny tygodniowo na każdym roku wykładał prof. Leopold Hassler według własnych skryptów.

Obowiązkowych przeto godzin na każdym kursie było tygodniowo 18. Po ukończeniu tych dwóch lat filozofii mógł uczeń przejść na teologię; ten zaś, który się chciał poświęcić innym studjom np. prawu lub medycynie, musiał ukończyć trzeci rok filozofii na uniwersytecie.

W r. 1821 odłączono naukę gospodarstwa wiejskiego od gimnazjum a przydzielono ją do zakładu filozoficznego.

Nadzór nad nauką religii oddano podobnie jak w gimnazjach miejscowemu ordynaryatowi na mocy rozporząd. gubernialnego z dnia 13. kwietnia 1822.

Rozporządzeniem Nadwornej Komisji edukacyjnej z dnia 20. października 1824 wprowadzono do zakładu nowy plan naukowy i język niemiecki jako język wykładowy.

Przedmiotami obowiązkowymi były na I. roku: Religia w 2 godzinach, filozofia w 5 godzinach, matematyka w 7 godzinach, łacińska filolog. w 2 godzinach; przedmiotem zaś wolnym była historia naturalna w 4 godzinach. Na II. roku wykładano jako przedmioty obowiązkowe: Religję w 2 godz., metafizykę w 3 godzinach, fizykę w 8 godz., łacińską filologję w 2 godz.; przedmiotem zaś wolnym była hi-

storia powszechna w 5 godz. tygodniowo, która jednak od r. 1826 stała się obowiązkową dla stypendystów i uwolnionych od opłaty szkolnej, albowiem ustanowiono i w zakładzie filozoficznym opłatę szkolną w kwocie 12 zhr. płaconą półrocznie po 6 zhr., od której jednak uczeń mógł być uwolniony, jeżeli w poprzednim roku miał pierwszy stopień z postępu. Nauka zaś języka greckiego na filozofii ustała zupełnie.

Przeciw temu planowi podnieśli już w r. 1828 głos profesorowie wydziału filozoficznego na uniwersytecie wiedeńskim Baumgartner, von Ettingshausen i Ficker i oświadczyli się we wspólnym sprawozdaniu przeciw nauce geometrii i fizyki na II. kursie bez poprzedniego przygotowania, przeciw podrzędnemu stanowisku, jakie zajmowała filologia łacińska, historia naturalna i historia powszechna i przeciw zaniedbaniu zupełnemu filologii greckiej. Ale pomimo to plan ten pozostał aż do r. 1848 niezmieniony. Aby uniknąć przepełnienia, polecono dyrektorowi przyjmować tylko taką liczbę uczniów na filozofię, jaka do ówczesnych potrzeb wystarczała a według rozporządzenia z dnia 30. sierpnia 1828 liczba uczniów filozofii nie powinna przekraczać 250.

Zarządzono również rozporządzeniem z dnia 21. sierpnia 1827, aby dla młodzieży zakładu filozoficznego exhorta odbywała się w sali szkolnej, a msza św. w innym kościele, aniżeli dla młodzieży gimnazjalnej. Ponieważ jednak w Przemyślu było to niemożliwem, przeto młodzież zakładu filozof. uczęszczała po godzinie 10 na mszę św., która odbywała się przy drzwiach zamkniętych.

Z powodu wybuchu powstania w Królestwie Polskiem powstało z powodu naturalnych sympatyj pewne wzburzenie umysłów wśród młodzieży zakładu filozoficznego i wielu z filozofów przechodziło granicę. Dyrektor zakładu otrzymał tedy od władz politycznych wykaz tych uczniów filozofii, których schwytano przy przekroczeniu granicy, przyczem polecono mu składać częste raporta do władzy co do uczęszczania uczniów na wykłady i pilności w naukach.

Z lat następnych prawie aż do r. 1848 nie ma w kronice gimnazjalnej żadnej ważniejszej wiadomości dotyczącej zakładu filozoficznego, pisarz kroniki nadmienia tylko krótko, że te same Dostojne osoby, które zwiedzały gimnazjum, zwiedzały równocześnie i zakład filozoficzny.

Z końcem lutego 1848 przyszła wieść o rewolucyi wybuchłej we Francyi dnia 22. lutego, której następstwem była detronizacya Ludwika Filipa. Wskutek wypadków zaszłych we Wiedniu i innych miastach monarchii ogłosił Cesarz Ferdynand w marcu konstytucyę, wol-

ność prasy i amnestję dla politycznych przestępców. Wszędzie w kraju po miastach poczęły się tworzyć oddziały gwardyi narodowej. Podobnie więc i w Przemyśle utworzył się oprócz oddziału gwardyi miejskiej także legion gwardzistów ze słuchaczy zakładu filozoficznego, do którego należeli jeszcze eksterniści zakładu teologicznego i prywatni ludzie z niższej szlachty, którzy przyjęli na siebie obowiązek ćwiczenia w użyciu broni. Klasa na dole dzisiejsza Ia. była strażnicą, jeden z legionistów chodził przed gmachem gimnazyalnym na straż, a głos bębna wołał ich o 5 godzinie po południu na mustrę. W braku broni żelaznej zadowalniano się karabinami drewnianymi, żelazne bowiem były rzadkie i tylko rangą wyżsi nosili dla odznaki szable.—Nie dziw więc, że w takim stanie rzeczy w klasach na wykładach zamiast 40 do 60 słuchaczy znajdowało się zwykle 8—12.

Kiedy zegar wieżowy uderzył $\frac{3}{4}$ 5, dawano znak profesorom i nielicznym słuchaczom uderzeniem kolbami lub pięściami we drzwi, że czas na mustrę. O dalszym wykładzie nie można było myśleć. Korytarze na dole i na I. piętrze zapełnione były legionistami a profesoro- wie musieli przechodzić codziennie z klas wśród dymu tytoniowego, a niekiedy i szyderstwa pośród tych szeregów. Gdy profesor historii i filologii klasycznej Kunzek odbywał ze swoimi słuchaczami II. roku filozofii egzamin z filologii, strzelono pod tą klasą przez okno strażnicy, aby strzałem przypomnieć mu łagodność przy egzaminie. Strażnica ta było to miejsce pełne tytoniowego dymu i różnych ekscesów młodzieńczych.

Uczniowie gimnazyalni nie należeli wprowadzić do legionu i nie brali udziału w mustrze, ale te codzienne przykłady bezkarności i zuchwałości młodzieży filozofii wpływały bardzo źle na karność młodzieży gimnazyalnej. Naukę często przerywano i w klasach gimnazyalnych, gdyż filozofowie tłukli do drzwi klasy a często nawet je otwierali, wzywając młodzież gimnazyalną, aby się udała do sali wykładowej I. roku filozofii — dzisiejszej sali konferencyjnej — w celu wysłuchania mowy, jaką miano wygłosić. Kto się odważył okazać niezadowolnienie, lub z lekka przypomnieć obyczajność, rozagę, spełnienie obowiązków, tego przyjęto szyderstwem a często i groźbą. Zuchwałość doszła do tego stopnia, że słuchacze obydwóch lat filozofii, którym profesorowie przy końcu półrocza dali tylko I. klasę z obyczajów, weszli tłumnie do mieszkania ówczesnego wicedyrektora zakładu ks. kanonika Tomasza Polańskiego, domagając się natarczywie, aby im I. klasę zmieniono na cenzurę celującą, a kiedy obecni temu

profesorowie Alexander Zawadzki i Tomasz Kunzek wyszli z przyległych pokojów i profesor Zawadzki ujął największego krzykacza za rękę i upomniął, aby nie zapominał, przed kim stoi, oburzyli się przeciw niemu i z podniesionymi pięściami wezwali, aby ujętego puścić. Gdy zaś nieco później obaj, wracając z mieszkania ks. wicedyrektora, przechodzili około budynku gimnazjalnego, obrzucono ich obelgami. Tak przedstawia pisarz kroniki stan panujący w roku 1848 w tutejszym zakładzie filozoficznym. Mimo tak wyraźne przestępstwa przeciw karności szkolnej i przyzwoitości pisarz kroniki nie potępia ówczesnej młodzieży, nie uważa ją za złą, owszem tłumaczy, że to, co robiła, nie powstało najczęściej w jej myśli i sercu, lecz czyniła to pobudzona przez wpływy obce; dodaje również, że między młodzieżą ówczesnego zakładu filozof. było wielu, którzy nie zapominali o obowiązkach, szacunku i wdzięczności dla przełożonych, ale i ci wystawieni byli na przykrości ze strony innych obalamuconych kolegów.

▲ rokiem szkol. 1850 przestała istnieć filozofia jako osobny zakład, gdyż obydwa kursa zostały połączone jako 7. i 8. klasa w 8 klasowe gimnazjum, a profesorowie zakładu filozoficznego weszli w skład grona nauczycieli gimnazjalnych.

c) *Dyrektorowie filozofii:*

ks. Franciszek Faygiel, dziekan kapituły ob. łac. od r. 1820—1826.

ks. Jan Śmigurski, biskup gr. kat. od r. 1827—1848.

Wicedyrektor:

ks. Tomasz Polański, kanonik kap. gr. kat. od r. 1833—1848.

d) *Profesorowie:*

1. Bieńkowski Jan, prof. gospodarstwa i hist. natur. od r. 1824—1834.
2. Canaval Michał, prof. histor. i filolog. łac. od r. 1828—1830.
3. ks. Franc. Wacław Chlebeczek, prof. matem. od r. 1820—1849.
4. Eitl Wincenty, prof. histor. i filolog. łac. od r. 1832—1835.
5. Hassler Leopold, prof. hist. i filolog. łac. od r. 1820—1826.
6. Kreydzi Franciszek, prof. filozof. od r. 1820—1847.
7. Krziż Isfried, prof. fizyki od r. 1825—1831.
8. ks. Kubajewicz Ignacy, prof. relig. i jęz. greck. od r. 1829—1846.
9. Kunzek Tomasz, prof. histor. i filolog. łac. od r. 1837—1849.
10. Kuksz Stefan, prof. gospodar. i hist. natur. od r. 1825—1826.
11. Kruszyński Jan, zast. prof. filozof. w r. 1847 i 1849.

12. Linzbauer Edward, prof. fizyki od r. 1832—1837.
13. Piskorz Jan, zast. prof. histor. i filolog. łac. w r. 1836.
14. ks. Polański Tomasz, prof. religii od r. 1847—1849.
15. Szpunar Jędrzej, prof. fizyki od r. 1823—1824.
16. Urbański Wojciech, zast. prof. filozofii w r. 1848.
- * 17. Wisłocki Paweł, prof. gospod. i histor. natur. od r. 1830—1849.
18. Zawadzki Alexander, prof. fizyki od r. 1838—1849.

e) Statystyka słuchaczy filozofii pod względem frekwencji.

Rok	I. kurs	II. kurs	Razem	Rok	I. kurs	II. kurs	Razem
1820	105	21	126	1835	89	57	146
1821	86	66	152	1836	80	64	144
1822	102	51	153	1837	82	48	130
1823	88	44	132	1838	71	50	121
1824	54	40	94	1839	59	53	112
1825	83	36	119	1840	71	44	115
1826	105	60	165	1841	58	63	121
1827	97	65	162	1842	67	42	109
1828	102	64	166	1843	83	51	134
1829	124	68	192	1844	81	52	133
1830	137	60	197	1845	67	49	116
1831	115	74	189	1846	80	49	129
1832	93	74	167	1847	67	58	125
1833	103	71	174	1848	82	52	134
1834	87	75	162	1849	73	81	154
				Razem	2591	1682	4273

W powyższem zestawieniu statystycznym uderzy każdego pewna różnica co do liczby słuchaczy I. a II. roku filozofii, a pochodziła ona z następujących przyczyn:

To bezpośrednie przejście 15 a najwięcej 18-letniego młodzieńca z pod ścisłego nadzoru w czasie nauki gimnazyalnej do zupełnej wolności; z codziennej kontroli domowej pilności, tylko na proste uczęszczanie na wykłady, od których lekkomyślni słuchacze mogli się wywinąć; ta nowość przedmiotów: jak filozofia, większa część matematyki, geometrya, historia naturalna, fizyka, które nie stały w związku z nauką gimnazyalną i dla których brakowało uczniom wstępnego przygotowania, ta obfitość materiału naukowego, który profesor tylko wykładając zaledwie mógł pokonać tak, że kontrola pracy uczniów

była niemożliwą, to ślepe szczęście przy krótkim egzaminie półrocznym, który w krótkich przestankach odbywał się w jednym dniu nieraz ze 40 słuchaczami i polegał na odpowiedzi 2 lub 3 pytań napisanych na kartce, którą sobie egzaminowany sam wyciągnął, wreszcie surowość niektórych profesorów przy egzaminie, to było ową przyczyną, że często ze 100 uczniów I. roku ledwie połowa dochodziła na rok II. i ten szczęśliwie kończyła.

Okres III. Od urzędzenia gimnazyów austriackich według Zarysu organizacyjnego z r. 1849 t. j. od roku 1850—1894.

1. Reorganizacja gimnazjum.

Kiedy w r. 1837 zaczęto zajmować się sprawą ulepszenia planu naukowego w zakładach filozoficznych, okazało się, że potrzebniejszą jest pierwiej reforma nauk gimnazyalnych, to też na mocy rozporządzenia cesarskiego z dnia 13. maja 1828 polecono najprzód zbadać istniejącą od r. 1819 ustrój gimnazyów a potem dopiero zastanowić się nad reformą studyów filozoficznych. W tym celu zażądano od wszystkich dyrektorów prowincjonalnych opinii w tej sprawie, a ci wszyscy orzekli jednomyślnie, że potrzeba gruntownej reformy gimnazyów jest nagłą. Wśród tych opinii dyrektorów prowincjonalnych jedna szczególnie prąta M. Arneta odznaczała się dokładną oceną istniejącego planu naukowego i projektem reformy tegoż. M. Arnet widział ujemne strony istniejącego planu naukowego głównie w tem. że przy nauce języka łacińskiego zajmowano się więcej stroną gramatyczną, aniżeli lekturą, która jest właściwym środkiem wykształcenia wyższego, że zbyt lekko traktuje się naukę języka greckiego a następnie, że nauka matematyki w gimnazjum nie daje uczniom dostatecznej podstawy do zrozumienia wykładów tego przedmiotu na filozofii. Uderzał również na metodę, która polegała więcej na mechanicznem, aniżeli na rozumnem i samodzielnem przyswojeniu sobie nauki przez uczniów dodając, że brak seminaryum dla kształcenia zdolnych nauczycieli, nieodpowiednie i przestarzałe książki, i przepełnienie klas utrudniają wszelki postęp w nauce.

W projekcie reformy nauk gimnazyalnych, jaki przedstawił, domagał się:

1. Oddzielenia z planu naukowego studyów filozoficznych tej części nauk, które są niezbędne jako studia przygotowawcze do wyższych

zakładów naukowych i połączenia tychże z dotychczasowymi klasami humaniorów w 4-klasowe liceum.

2. Pomnożenia klas gramatykalnych o 1 klasę przygotowawczą, w którejby oprócz powtórzenia nauki katechizmu, gramatyki niemieckiej i rachunków przerobiono jeszcze całą naukę o formach łacińskich i elementarną geografję; od uczęszczania jednak do tej klasy mogą być zwolnieni uczniowie starsi, którzy z pomyślnym skutkiem złożą egzamin wstępny do I. klasy gimnazyalnej.

3. Podwyższenia liczby godzin tygodniowo do 26 w każdej klasie; w ten sposób z 208 godzin przypadłoby 16 na religję, 74 na język łaciński, 31 na język grecki, 18 na język niemiecki, 16 na historję i geografję, 25 na matematykę, 12 na nauki przyrodnicze, 4 na propedeutykę filozof., 4 na ogólną gramatykę i hermeneutykę, 4 na kaligrafję, 4 na rysunki.

4. Ograniczenia dyspenzy od języka greckiego tylko dla tych uczniów, którzy nie mają uczyć się do liceum.

5. Zaprowadzenia egzaminu przy przejściu z gimnazyum do liceum i egzaminu dojrzałości po ukończeniu liceum, jednak tylko z języków i matematyki.

6. Lektury całych dzieł klasyków łacińskich, greckich, niemieckich i teorii stylu opartej na lekturze i studyum psychologii i logiki w liceum.

7. Zaprowadzenia nowych książek.

8. Połączenia systemu fachowych i klasowych nauczycieli, podwyższenia ich płacy i utworzenia przy każdym uniwersytecie seminarjum dla kształcenia nauczycieli.¹⁾

Po wysłuchaniu opinii dyrektorów prowincjonalnych uznano potrzebę reformy gimnazjów i dla przeprowadzenia tejże wybrano w r. 1841 komitet, który miał wypracować projekt tej reorganizacji. Komitet zabrał się do pracy i wkrótce podał następujące wnioski:

Gimnazyum ma się dzielić na niższe i wyższe o trzech klasach, do planu naukowego należy wciągnąć naukę języka niemieckiego, geometrii, historii naturalnej i fizyki; liczba godzin ma wynosić tygodniowo w każdej klasie 20; ze 120 godzin 52 ma przypadać na naukę języka łacińskiego, po 12 na naukę religii, języka greckiego, niemieckiego, historii, geografii i matematyki; a 8 dla nauk przyrodni-

¹⁾ Schmid : Encyclopaedie des ges. Erziehungswesens V. S. 400—401.

czych. Przedmiotami nadobowiązkowymi mają być języki krajowe i inne nowożytne, rysunki, śpiew i muzyka. Nauczyciele mają być klasowi, tylko dla matematyki i nauk przyrodniczych powinien być ustanowiony nauczyciel fachowy. Dla utrzymania karności otrzyma każde gimnazjum statuty, a nad jej utrzymaniem ma czuwać grono z inspektorem szkolnym miejscowym.¹⁾ Projekt ten nie został przyjęty i rozporządzeniem cesarskiem z dnia 30. października 1844 zażądano nowych wniosków. Komitet jednak, do którego przystąpił jeszcze nauczyciel gimnazjalny J. A. Zimmermann, chciał utrzymać poprzednie swoje wnioski motywując dokładnie, dlaczego do planu naukowego wciąga naukę języka niemieckiego, geometrii i nauk przyrodniczych, również oświadczył się na podstawie uchwały ankiety za nauczycielami fachowymi. Nadworna Komisya edukacyjna zgodziła się na to, zredukowała tylko liczbę godzin tygodniowych z 26 na 20, i w r. 1847 dozwoliła wprowadzić na próbę plan ten naukowy w gimnazyach: w Wiedniu, Pradze, Lwowie i Medyolanie na przeciąg lat 6; ale nim do tej próby przyszło przyniósł rok 1848 przygotowywaną i oczekiwaną reformę.

Już w marcu r. 1848 ustanowiono zamiast Nadwornej Komisji edukacyjnej Ministerjum Oświaty, które rozporządzeniem z 6. kwietnia oddało bezpośrednie kierownictwo gimnazyów konferencyi nauczycieli pod przewodnictwem prefekta, zarządziło konferencye tygodniowe, przepisało przysyłanie protokołów z konferencyi po upływie każdego miesiąca Ministerstwu Oświaty za pośrednictwem Prezydium krajowego, zniosło dotychczasowych miejscowych i prowincjonalnych dyrektorów. Kiedy rozporządzeniem ministeryalnym z dnia 21. lipca 1849 połączono zakład filozoficzny z gimnazjum, powstało gimnazjum o 8 klasach, z tych 4 pierwsze stanowiły gimnazjum niższe i miały być niejako szkołą przygotowawczą do gimnazjum wyższego, którego celem dać ogólne wykształcenie za pomocą języków klasycznych i ich literatur a tem samem przygotować do studyów uniwersyteckich. Punkt ciężkości nie ma odtąd leżeć ani w językach klasycznych, ani w języku ojczystym, lecz we wzajemnym stosunku wszystkich przedmiotów nauki. Nie ma być odtąd nauczycieli klasowych, lecz specjaliści a przez połączenie pokrewnych grup przedmiotów w jedną całość i utworzenie instytucji gospodarzy klas starano się usunąć niebezpieczeństwo zbytniego rozdrobienia nauki. Zamiast dawnych egzaminów konkursowych mają teraz nauczyciele udowodnić swoje uzdatnienie

¹⁾ Dr. Ficker: Bericht über oester. Unterrichtswesen I. Theil pg. 136 i nast.

osobnym egzaminem nauczycielskim; uczniowie zaś dojrzałość do przejścia na uniwersytet mają okazać przez osobny egzamin dojrzałości. W skład przedmiotów nauki weszły: Religia, język łaciński, język grecki (od klasy III. począwszy), język niemiecki, język ojczysty, historia i geografia, matematyka, nauki przyrodnicze i propedeutyka filozofii. Oprócz tych przedmiotów jako obowiązkowych ustanowiono także naukę przedmiotów nadobowiązkowych: kaligrafię, rysunki, śpiew, język francuski i angielski, stenografię i gimnastykę. W sprawie tej reorganizacji gimnazyów podniósł przeważnie głos podsekretarz w Ministerium Oświaty Feuchtersleben i Exner, prof. filozofii w Pradze. Ten ostatni połączył się z H. Bonitzem, którego w r. 1849 powołano na profesora filologii klasycznej w uniwersytecie wiedeńskim, i obaj po wysłuchaniu opinii licznych gromad nauczycielskich i specjalistów ułożyli Zarys organizacji gimnazyów i szkół realnych, który od r. 1850 czasowo, a od r. 1854 stale wprowadzony, jest podstawą dzisiejszego ustroju naszych gimnazyów. Do Zarysu dodano także szereg instrukcji, które wyczerpują cały zakres pedagogiki gimnazjalnej¹⁾.

Grono nauczycieli gimnazjum przemyskiego, do którego połączeniu zakładu filozoficznego z gimnazjum weszli także profesorowie filozofii, składało się z następujących członków:

Dyrektor prowizoryczny:

Tomasz Kunzek.

Profesorowie:

Paweł Wisłocki, uczył historii naturalnej.

Tomasz Polański, gospodarz klasy VII., uczył religii w klasie VII. i VIII., języka łacińskiego w klasie VII.

Jerzy Merwarth, gospodarz klasy V., uczył języka łacińskiego w klasie V. i języka niemieckiego w klasie V. i VI.

Józef Hofmann, gospodarz klasy VI., uczył języka łacińskiego w klasie VI., greckiego w klasie III., V. i VI.

Edward Linzbauer, gospodarz klasy VIII., uczył fizyki i języka łacińskiego w klasie VIII., języka niemieckiego w klasie VII. i VIII.

Jan Żurawski, gospodarz klasy II., uczył języka łacińskiego w klasie II., historii i geografii w klasie II. i geografii w klasie I.

¹⁾ Encyklopedia wychowawcza I. str. 548. Schmidt: Encyclopaedie des Erziehungs- und Unterrichtswesens Bd. V. pg. 400 sq.

Wilhelm Lang, gospodarz klasy III., uczył języka łacińskiego w klasie III., matematyki w klasie I., II., III. i IV.

Floryan Ottmann, gospodarz kl. I., uczył języka łacińskiego w klasie I., języka niem. w kl. I. i II., języka greckiego w kl. IV.

Zastępcy:

Józef Lewicki, uczył języka ruskiego w całym gimnazjum.

Justyn Żelechowski, uczył religii obr. gr. kat. w klasie I—VI.

Ambroży Rudeński, gospodarz klasy IV., uczył języka łacińskiego w klasie IV., jęz. niem. i histor. w kl. III. i IV.

Jan Kruszyński, uczył histor. i geogr. w kl. V—VIII.

Ludwik Oczkowski, uczył matematyki w kl. V—VII.

Alexander Olbrotowski, uczył religii obr. rz. kat. w kl. I—VI.

Nowy plan naukowy sprowadził radykalną zmianę w dotychczasowych studiach gimnazjalnych. Przez połączenie dwóch lat dawnego zakładu filozoficznego w jedno 8 klasowe gimnazjum z dyrektorem na czele, przez zmienioną i ulepszoną metodę nauczania i zaprowadzenie nowych książek (z dawnych ani jedna nie pozostała), przez wprowadzenie historii naturalnej i geometrii od I. klasy, a fizyki od III. klasy (II. półr.) poczynawszy, stanowisko jakie zajęły, języki klasyczne, i ścięśnienie nauki filozofii z 8 godzin tygodniowo do 2 godzin, zmieniono dawny system naukowy do niepoznania. Przez stanowisko zaś dyrektora do grona, którego członkowie w konferencyach brali udział i mogli zabierać głos, zmienił się dawny system gimnazjum monarchiczny w konstytucyjny.

Zmiana ta nastąpiła nagle, to też według różnicy indywidualnego uzdolnienia różnili się nauczyciele w tłumaczeniu i rozumieniu planu naukowego i metody i pod tym względem nie zawsze ze sobą się zgadzali. Nie łatwe też było zadanie, jakie grono nauczycielskie gimnazjum tutejszego przez otwarcie wyższego gimnazjum miało przed sobą. Przedmioty, które w planie naukowym z r. 1819 całkiem pominięto jak: naturalna historia, fizyka, propedeutyka, język i literatura niemiecka, język ojczysty, wzięto teraz w program nauki gimnazjalnej i miały być w gimnazjum niższem wykładane w sposób popularny, w wyższem zaś w sposób umijętny. Przedmioty zaś, których dawniej uczono jak: historia i geografia, język łaciński i grecki wymagały w skutek zmienionej metody obszerniejszych studiów. Niektórym nauczycielom nie brakło wprawdzie zdolności, wiadomości i

dobrej woli, ale te wiadomości potrzebowały teraz innej metody a nieraz i rozszerzenia ich zakresu, to też niejednen zmuszony był zabrać się do uczenia się rzeczy, któremi się przed tem nie zajmował. Trudne było położenie szczególnie nauczycieli będących w podeszłym wieku. Młodzi zdolniejsi i energiczniejsi wzięli się rażno do pracy, wiadomości swoje chcieli niejako wlać w uczniów, jakkolwiek i im brakło nieraz poprzedniego do niejednego przedmiotu przygotowania. Starsi i doświadczeńsi nauczyciele postępowali ostrożniej, za to ściągali na siebie zarzut braku energii i często wchodzili w kolizję z młodymi, którzy dla studyum swojego przedmiotu najwięcej absorbowali młodzieży czasu, zostawiając go bardzo mało na naukę przedmiotów innych. Na wszystkich zaś oddziaływała deprymująco wielka ilość godzin tygodniowo, uciążliwa korektura zadań, przy natężającej pracy w domu nad własnem wykształceniem.

Do tego dodać należy, że namietności wzburzone w r. 1848 i 1849 jeszcze się nie ułożyły, młodzież dawniejszego zakładu filozoficznego przyzwyczajona była do wolniejszej karności, stąd też i uczniowie VII i VIII. klasy rościli sobie prawa dawnych filozofów, a uczniowie młodszy naśladowali starszych.

Były również i inne jeszcze niedogodności. Młodzieży szkolnej brakło książek i map, gdyż dawniejsze wszystkie usunięto, a nowe musiano sprowadzać z zagranicy, co znowu z powodu powolności w nabyciu, wysokiej ceny i ubóstwa młodzieży trudności jeszcze powiększało. Z powodu braku książek musiano w r. szk. 1850 w IV. kl. używać dawnej „*Brevis grammatica graeca*“, a dla braku podręcznika nie uczono w IV. kl. fizyki. Ponieważ poprzednio nabyte wiadomości z języka greckiego u uczniów wyższego gimnazjum nie wystarczały, a braków nie można było tak prędko uzupełnić, przeto zatrzymano w kl. V. w I-szem półroczu dawną chrestomatję grecką (cz. I.), nie uczono w VIII. kl. języka greckiego, a w VI. i VIII. kl. tłómaczono równocześnie Iliadę.

Dawał się dotkliwie czuć brak wszelkich środków pomocniczych do nauki, gdyż dyrektor nie posiadał żadnych funduszków do nabycia tychże, albowiem oprócz rozmaitych zarządzeń i rozkazów, jakie władze wyższe ciągle nadsyłały, innej pomocy w celu nabycia najpotrzebniejszych środków naukowych nie otrzymał żadnej. Aby temu niedostatkowi przynajmniej w części zaradzić, zażądał dyrektor za porozumieniem się z gronem nauczycielskiem od każdego ucznia, z wy-

jątkiem ubogich, przy wpisach na początku roku szkolnego po 30, 40 lub 50 kr. a nawet po 1 zł. na zakupno środków naukowych opierając się na potrzebie i dawnych rozporządzeniach, mocą których przysługiwało szkole prawo żądać od uczniów datków dobrowolnych na zakupno środków naukowych. Tu jednak zachodziła ta różnica, że ta dobra wola stała się niejako przymusem, jakkolwiek postępowano przy pobieraniu tych datków z największą pobłażliwością. W ten sposób zebrano na początku roku szkol. 1851 od 529 zapisanych uczniów 196 zł. i za tę kwotę zakupiono najpotrzebniejsze książki, mapy i atlasy.

Do r. 1854 pozostawały gimnazya w zależności od Rady szkolnej i były przydzielone inspektorom, którzy lustrowali corocznie gimnazya. Gimnazjum tutejsze przydzielono inspektorowi Dr. Euzebiuszowi Czerkawskiemu i pierwsza lustracja odbyła się w czasie od 20.—25. stycznia 1852. W r. 1854 zniesiono Radę szkolną i gimnazya odtąd aż do roku szkol. 1868 podlegały gubernium i inspektorom rządowym.

Dokonana reorganizacya gimnazyów miała wielkie znaczenie dla szkolnictwa, językiem wykładowym był wprawdzie język niemiecki, ale plan nauki i sposób udzielania był od dawnego lepszy; stąd też na poziom wykształcenia wpłynąć musiał korzystnie.

Odtąd też i gimnazjum przemyskie tak pod względem frekwencji, jakoteż i pod względem naukowym rozwijało się ciągle a do tego przyczyniło się przedewszystkiem ustanowienie w r. 1867 Wysokiej Rady szkolnej krajowej z obszerną autonomią i zaprowadzenie w miejsce języka niemieckiego, języka polskiego jako wykładowego. Od tego też czasu można dopiero mówić o rozwoju naszego szkolnictwa, które opiera się na podstawie naturalnej, bo na podstawie narodowej. Zaprowadzenie języka polskiego jako wykładowego w naszych szkołach średnich spowodowało Wysoką Radę szkolną do zmiany istniejącego dotąd planu naukowego; wyznaczono językowi ojczystemu, jako wykładowemu, i językowi niemieckiemu większą ilość godzin tygodniowo z tej przyczyny, aby nauka tego języka przez wprowadzenie języka polskiego jako wykładowego nie ucierpiała¹⁾.

Plan naukowy ustanowiony w r. 1867 trwał z nieznacznymi zmianami aż do roku 1884. W tym roku dopiero nastąpiła ze strony Ministerstwa Oświaty pewna jego zmiana bez istotnej zmiany podstawy Zarysu organizacyjnego. Od przeprowadzenia reorganizacyi gimna-

¹⁾ Patrz: rozdział następny p. t. Plan lekcyjny.

zyów okazywała się potrzeba pewnej zmiany, należało wymagania określone w planie naukowym sprowadzić do tych rozmiarów, jakie się na podstawie wieloletniego doświadczenia okazały za możliwe do osiągnięcia i tym sposobem sprowadzić pewną równowagę między przepisami a rzeczywiście osiągniętym postępowaniem w nauce. Ministerstwo Oświaty wydało w r. 1884 instrukcyę, które określiły i oznaczyły stanowisko i znaczenie poszczególnych nauk w planie gimnazyalnym, ograniczyły zakres naukowy, uregulowały postępowanie przy nauce i oznaczyły pensum, jakiego od uczniów domagać się można, a wreszcie postawiły wzory do dydaktycznego postępowania przy poszczególnych przedmiotach. Zarazem zawezwało Ministerstwo nauczycieli do przedłożenia dokładnych spostrzeżeń i osobistych zapatrywań, jakie im się nasuną przy przeprowadzeniu nowego planu i instrukcyi. W ślad za instrukcyą nastąpiły wkrótce nowe rozporządzenia ministeryalne i okólniki W. Rady szkolnej regulujące i normujące naukę wszystkich przedmiotów objętych planem naukowym.

2. Ważniejsze zdarzenia odnoszące się do gimnazjum od r. 1850 — 1894.

W rozdziale tym wspomnieć wypadnie o chwilach i wypadkach, które jako szczególnie uroczyste i pamiętne zapisały się w rocznikach naszego gimnazjum.

W dniu 15. października 1851 zawitał do Przemyśla Cesarz Franciszek Józef I. Miasto przystrojono na przyjęcie Najdostojniejszego Gościa a w mniemaniu, że Najjaśniejszy Pan zechce zwiedzić i szkoły, nakazano oczyścić i pobielić tak zewnątrz jak i wewnątrz budynek gimnazyalny. Przed gmachem szkolnym zasadzono aleę z jodeł, przyozdobioną girlandami i wieńcami z kwiatów; korytarze i schody aż do II. piętra przystrojone były również zielenią. Grono nauczycielskie razem z młodzieżą szkolną wzięło udział w powitaniu Najjaśniejszego Pana w czasie przybycia Jego do miasta; do zwiedzenia jednak szkoły nie przyszło.

Od czasu wygaśnięcia cholery w r. 1849 grasowały w Przemyślu i jego okolicy rozmaite słabości, w żadnym jednak roku nie były one tak ciężkie i złośliwe, jak w jesieni r. 1853 i na wiosnę r. 1854. Choroby te rzadko które rodziny w mieście oszczędziły, a objawiały się rozmaicie: u jednych sennością, z której przy braku szybkiej pomocy lekarskiej rzadko kto się budził, u innych okazywały się wszelkie

oznaki tyfusu, jak osłabienie członków, silny ból głowy połączony z zawrotem i szumem, odrętwienie członków prawie aż do bezwładności, gorączką; u innych pokazywała się na całym ciele wysypka. Najlepsi lekarze byli często bezradni, bo mimo najstaranniejszej opieki pojawiały się u chorych recydywy, które się często śmiercią kończyły. Do tego złego pojawił się na wiosnę 1854 tyfus, ospa i dysenterya. Przy takim stanie zdrowotności w tym roku nauka cierpiała wiele, część uczniów przykutą była miesiącami do łóżka, część zaś druga wycieńczona chorobą chodziła jak cienie; młode jednak siły przewyciężyły wszystko, tak iż z pomiędzy uczniów umarł tylko jeden na czarną ospę, jeden na tyfus, a dwóch na dysenterję.

Z przyczyn powyżej wymienionych rok szkolny 1855 zaczął się dopiero 15. października.

W miesiącu czerwcu 1855 zwiedzał N. Pan Cesarz Franciszek Józef I. Galicyę, a celem tej podróży był przegląd wojsk skoncentrowanych w czasie wojny krymskiej przeciw Rosyi i zwiedzenie fortyfikacyi Przemyśla i Zaleszczyk, które w jesieni 1854 rozpoczęto budować i budowano dalej w r. 1855. Najjaśniejszy Pan przybył do Przemyśla dnia 19. czerwca wraz z Najdostojniejszą swoją Małżonką Cesarzową Elżbietą i młodym bratem, Arcyksięciem Karolem Ludwikiem. Przyjęcie Najdostojniejszych Gości, przegląd wojsk, stawianie mostu pontonowego na Sanie, i t. d. obudziło nieco życia w mieście. Najjaśniejszy Pan zwiedzał fortyfikacye, szpitale wojskowe i cywilne, szkół jednak nie zwiedzał z powodu braku czasu a prawdopodobnie z powodu niedogodnego i przykrego przystępu, gdyż właściwy budynek szkolny musiano odstąpić na szpital wojskowy a gimnazjum umieszczono tymczasowo w gmachu kapituły grecko-katol. Pamiątkę obecności Najjaśniejszego Państwa w Przemyśle uwieczniło gimnazjum trzema wierszami: w języku polskim przez ucznia VIII. kl. Edwarda Gąskę, w ruskim przez zastępcę nauczyciela Józefa Lewickiego i niemieckim przez dyrektora.

Wkrótce jednak po dniach tych wesołych nastąpiły dla mieszkańców Przemyśla dni smutne; w mieście bowiem wybuchła cholera, wskutek tego musiano rok szkolny 1855 zakończyć dnia 5. lipca. Najbardziej srożyła się przy końcu miesiąca lipca i w pierwszych dniach sierpnia, gdyż codziennie grzebano do 30 zmarłych z pomiędzy chrześcijan i żydów a nadto znaczną liczbę z pomiędzy wojska, którego położenie było pożałowania godne, albowiem w jesieni roku przeszłego, w zimie i na wiosnę roku 1855 tyfus liczne zabierał ofiary z pośród wojska. Na szpitale wojskowe użyto wtedy: budynku gimnazyalnego,

seminarium duchownego ob. J., hotelu pod Trzema Koronami, domu Matznera, budynku przytykającego do kościoła pojezuickiego, gdzie dziś biura wojskowe, koszarów na Kreczówce i dworu w Medyce. Jak straszną musiała być ta choroba i cholera, można poznać z tego, że z 86 żołnierzy, których przysłano w jesieni r. 1854 do Przemyśla jako dozorców do pielęgnowania chorych, pozostało po końcu roku tylko 13 przy życiu.

Przy zajęciu gmachu gimnazyalnego na szpital wojskowy wyłączono z początku te lokalności, w których mieściła się biblioteka i gabinet fizykalny, ale wnet otrzymał dyrektor od starostwa polecenie, aby i te lokalności opróżnił. Opróżnienie to nastąpiło dnia 20. i 21. lutego 1850 przy silnym 18—20-stopniowym mrozie. Książki z biblioteki i przyrządy fizykalne przenoszono do gmachu kapituły ruskiej, bibliotekę umieszczono na II. piętrze w izbie szkolnej, przedzielonej deskami, a przyrządy fizykalne na korytarzu I. piętra. Niedogodny przystęp z powodu wysokiego położenia ubikacyi przeznaczonych na tymczasowe umieszczenie gimnazjum, złe zaopatrzenie zimnych izb szkolnych, kilkurazowe niebezpieczne wspinanie się pod górę do szkoły w czasie zimowym wywołało wiele chorób tak między młodzieżą, jakoteż i między nauczycielami i były wypadki, że nieraz dla słabości 4—5 nauczycieli tego samego dnia do szkoły nie przyszło. Dopiero z początkiem roku szkolnego 1857 zajęło gimnazjum napowrót własne ubikacye, z których jeszcze w marcu 1856 usunięto szpital wojskowy i oddano napowrót dyrekeji. Nie mógł być jednak ze względów sanitarnych zaraz zajęty, albowiem należało go najprzód oczyścić i przeprowadzić odpowiednią desinfekcyę i porobić pewne adaptacye.

W dniu 11. marca 1857 l. 4395 wydało Ministerstwo Oświaty rozporządzenie, według którego nie mogło być w klasie więcej jak 50 uczniów; w razie zaś, gdyby ich było więcej, należało tworzyć klasy równorzędne. Frekwencya gimnazjum powiększała się z każdym rokiem, to też na mocy tego rozporządzenia już w r. 1858 podzielono klasę I. na dwa oddziały; klasy te równorzędne w miarę ciągłego zwiększania się frekwencyi mnożyły się ciągle a najwyższa ich liczba 10 była w r. 1889. Ciągłe przybywanie klas równorzędnych wymagało coraz większej ilości sił nauczycielskich, to też obok zwykłego etatu grona składającego się z dyrektora, dwóch katechetów i 10, a od r. szkol. 1878, 11 nauczycieli rzeczywistych było jeszcze kilku a nawet kilkunastu zastępców nauczycieli. Pomimo dosyć licznych paralelek liczyły nieraz klasy po 50—60 uczniów, a przyczyną tego był brak odpowie-

dniego umieszczenia, gdyż do r. 1885 wszystkie sale w parterze, jedna na I. piętrze i dwie nad boczną nawą kościoła zajmowała szkoła wydziałowa. Z usunięciem szkoły wydziałowej z początkiem roku szkolnego 1886 uzyskano kilka sal większych i wygodniejsze umieszczenie dla gabinetu przyrodniczego, który umieszczono tam, gdzie dzisiaj się znajduje. Odtąd w dziejach gimnazjum tutejszego nie ma ważniejszych zdarzeń do przytoczenia, tryb nauki odbywał się w myśl przepisów i instrukcyi władz szkolnych i planu naukowego, w gronie nauczycielskim tylko zachodziły różne i częste zmiany, już to z powodu przenoszenia się poszczególnych członków grona do innych zakładów naukowych; już to przez przybywanie nowych sił nauczycielskich z powodu mnożenia klas równorzędnych. Dwa razy tylko musiano przerwać naukę na czas dłuższy i rozpuścić młodzież do miejsc rodzinnych z powodu epidemicznych chorób t. j. w r. 1872 na cały miesiąc październik dla panującej cholery i w r. 1891, od 30. stycznia do 10. marca, z powodu silnie grasującej ospy.

W r. 1886 (5. września) udała się część grona nauczycielskiego z dyrektorem na dworzec kolei dla wzięcia udziału w uroczystem powitaniu Najjaśniejszego Pana, który w przejeździe na manewra wojскове zatrzymał się na krótki czas w Przemyśle. Młodzież szkolna pod nadzorem kilku nauczycieli tworzyła po obydwóch stronach rynku szpaler, którędy Najjaśniejszy Monarcha wśród radosnych okrzyków zebranej publiczności przejeżdżał, udając się na zwiedzenie fortyfikacyi.

Wysoki Sejm galicyjski uchwalił na sesyi dnia 14. stycznia 1887 zaprowadzić przy tutejszem gimnazjum klasy równorzędne z wykładowym językiem ruskim a Jego Ces. Apost. Mość Najwyższem postanowieniem z dnia 29. lipca 1887 raczył najmiłościwiej przychylić się do tej uchwały Sejmu i postanowić, aby od roku szkol. 1889 wprowadzano stopniowo w tutejszem gimnazjum klasy równorzędne ruskie pod osobnym kierownikiem i aby dla każdej klasy systemizowano po jednej posadzie nauczyciela po nad normalny status. Reskryptem minister. z dnia 16. lipca 1888 zamianowano profesora gimnazjum akademickiego we Lwowie, Grzegorza Ceglińskiego prowizorycznym kierownikiem i oddano mu kierownictwo tych klas pod względem pedagogicznym, dydaktycznym i administracyjnym. Klasy te pówstawały stopniowo i w bieżącym roku szkol. 1894 jest ich sześć, a w najbliższej przyszłości mają one utworzyć osobne drugie gimnazjum w Przemyśle z językiem wykładowym ruskim.

W r. 1887 (2. lipca) przybył do Przemyśla J. Ces. Wysokość Następca Tronu Arcyksiążę Rudolf. Nauczyciele wraz z młodzieżą zgromadzili się w gmachu gimnazjalnym, a stąd wyruszyła młodzież z jedną połową grona nauczycielskiego na Nową Drogę, gdzie utworzywszy szpaler oczekiwała przyjazdu Najdostojniejszego Gościa. Druga połowa grona udała się wraz z Dyrektorem na świetnie przystrojony dworzec kolejowy, gdzie zajęła przeznaczone dla siebie miejsce pośród władz i reprezentacji powiatowych i miejscowych.

Za ukazaniem się pociągu dworskiego wznosili zgromadzeni na peronie radosne okrzyki na cześć Najdostojniejszego Cesarzewicza, który po wyjściu z wagonu odbył przegląd kompanii honorowej, a powitany przez Dostojników duchownych i świeckich kazał sobie przedstawić naczelników władz rządowych i autonomicznych, których zapytywał o stosunki służbowe, przyczem i dyrektora gimnazjum zaszczycił kilku pytaniami odnoszącymi się do stosunków tutejszego gimnazjum. Przejchawszy wśród serdecznych okrzyków zgromadzonej ludności po ulicach, odbył krótki przegląd wojska na rynku a potem z całym orszakiem wyruszył do Krasiczyna Nową Drogą, po której obydwóch stronach ustawiona młodzież szkolna miała sposobność powitania Jego Cesarską Wysokość Następę Tronu serdecznym okrzykiem radości. Podobne objawy radości powtórzyły się przy odjeździe Cesarzewicza do Lwowa.

W r. 1889 (8. września) grono nauczycieli i młodzież brały udział w uroczystem powitaniu Najjaśn. Pana, który po manewrach przybył do Przemyśla dla zwiedzenia fortów; część grona nauczycieli z Dyrektorem udała się na dworzec kolei, młodzież zaś szkolna pod nadzorem kilku nauczycieli tworzyła szpaler w rynku i po ulicach, którądy Najjaśn. Pan przejeżdżał. Podobnie i w r. 1893 (8. września) brało tylko grono nauczycielskie wraz z innemi władzami udział w powitaniu Najjaśniejszego Pana na dworcu kolei, gdy po jesiennych manewrach przejeżdżał przez Przemyśl do Węgier i w przejeździe na krótki czas zatrzymał się na dworcu kolei, gdzie Mu się przedstawiało duchowienstwo, okoliczne obywatelstwo, i wszelkie władze rządowe i autonomiczne.

Wypada również wspomnieć o odwiedzinach Dostojnych Gości i o ważniejszych obchodach uroczystych urządzanych w naszym gimnazjum.

W r. 1864 zwiedził gimnazjum feldmarszałek polny i gubernator Galicyi hr. Paumgarten. Powitany krótką przemową przez Dyrektora przemówił do młodzieży, zachęcając ją do pilności i wytrwałości w nauce.

W r. 1887 (1. października) przybył do Przemyśla J. E. Pan Minister W. i O. br. Paweł Gautsch v. Frankenthurn w towarzystwie rady ministeryalnego dr. Edwarda Rittnera i sekretarza prezydyalnego Ottona Freydenegg - Monzello. Na dworcu kolei oczekiwali Pana Ministra radca namiestnictwa i starosta p. Gorecki, zastępca burmistrza p. Gamski, rady szkolni pp. Hükel i Baranowski, tudzież dyrektor miejscowego gimnazyum. Z dworca odjechał Pan Minister do gmachu starostwa, gdzie mu się przedstawiali Dostojnicy kościoła, reprezentacye władz miejscowych i grona nauczycieli szkół średnich i ludowych. Po przedstawieniach rozpoczął Pan Minister zwiedzanie zakładów naukowych. Do gimnazyum przybył w towarzystwie rady namiestn. i starosty p. Goreckiego, sekretarza ministeryalnego p. Fraydenegg-Monzello i 2 członków deputacyi z łona Rady miejskiej a powitany przez inspektora i dyrektora wizytował zakład, był prawie we wszystkich klasach, a uczniowie składali popisy z różnych przedmiotów. Następnie zwiedził bibliotekę szkolną, gabinety fizyczny i przyrodniczy i zbadał budynek pod względem sanitarnym a opuszczając zakład pożegnał uprzejmie wszystkich obecnych, dyrektorowi zaś wyraził swoje podziękowanie za pracę około dobra zakładu.

W r. 1889 (dnia 20. maja) zaszczycił zakład odwiedzinami J. E. Pan Namiestnik dr. Kazimierz hr. Badeni. O godzinie 8 rano przybył Pan Namiestnik w towarzystwie rady namiestnictwa i starosty p. Goreckiego do gimnazyum, a powitany w zastępstwie dyrektora przez prof. Golińskiego rozpoczął natychmiast wizytację zakładu i przysłuchiwał się nauce w 3 wyższych klasach i w jednej niższej, w każdej przez pół godziny. Następnie zwiedził bibliotekę nauczycielską, gabinet naturalny i przyrodniczy. O godzinie 12. przedstawili się Panu Namiestnikowi Dostojnicy duchowni, reprezentanci władz miejscowych i grona nauczycielskie miejscowych szkół średnich.

W grudniu 1891 dnia 15. i 17. zwiedzał tutejszy zakład Wiceprezydent Rady szkolnej krajowej Dr. Michał Bobrzyński i był na nauce rozmaitych przedmiotów tak w zakładzie głównym, jakoteż w ruskich klasach równorzędnych; poczem grono nauczycielskie przedstawiło się mu w gmachu starostwa.

Gimnazyum przemyskie brało też zawsze udział we wszystkich uroczystościach państwowych. Obchodziło 25-letnią rocznicę wstąpienia na tron Najjaśniejszego Pana; 600-letnią rocznicę objęcia rządów w Austrii przez rodzinę Habsburgów; 25-letni jubileusz srebrnego wesela Najjaś. Państwa i corocznie obchodzi uroczyste Imieniny Najjaśniejszego Pana i Najdostojniejszej Jego Małżonki. Dzień 2. grudnia

1888 jako 40-letnią rocznicę wstąpienia na tron najmiłościwiej panującego nam Monarchy postanowiło grono nauczycielskie obchodzić jak najuroczyściej. Miało się przeto odbyć uroczyste nabożeństwo w kościele i cerkwi katedralnej, potem zgromadzenie młodzieży na uroczystość szkolną obejmującą: przemówienie dyrektora zakładu mające na celu wzmocnić w sercach młodzieży cześć i uwielbienie dla Monarchy; odczyt jednego z nauczycieli skreślający obraz prawdziwie ojcowskich Jego rządów, błogich dla wszystkich ludów całego państwa a szczególnie dla naszego narodu, muzykalno-deklamacyjny koncert młodzieży i odśpiewanie hymnu ludu, jednak wskutek życzenia Najjaśniejszego Jubilata, aby ten dzień poświęcono czynom dobroci i miłosierdzia, odprawiono w dniu tym tylko uroczyste dziękczynne nabożeństwo, w którym grono nauczycielskie wraz z młodzieżą uczestniczyło. Dzień 2. grudnia 1888 pamiętnem zostanie przez założenie licznych domów sierót, przytułku i ubogich, przez humanitarne instytucje, fundacje, którei gminy i korporacje chciały objawić uczucia czci i przywiązania do swego Monarchy. I w Przemyślu powstały w tym czasie dwa domy przytułku, jeden dla ubogich chrześcijańskiego, a drugi dla ubogich mojżeszowego wyznania.

Atoli powszechna ta radość i ten nastrój wszystkich wiernych poddanych zmieniły się niespodziewanie rychło w głęboki smutek na wieść o nagłej śmierci Najdostojniejszego Następcy Tronu Arcyksięcia Rudolfa. Grono nauczycielskie i młodzież gimnazjalna wyraziła swe bolesne uczucia żałobnem nabożeństwem.

W roku 1882 w miesiącu maju obchodziło grono nauczycielskie i młodzież uroczystość 25-letniego jubileuszu śp. ks. Tomasza Polańskiego jako dyrektora. Po uroczystem nabożeństwie na intencję Czcigodnego Jubilata składało mu życzenie grono nauczycielskie i młodzież szkolna. W uroczystości tej wzięło także udział duchowieństwo i miasto Przemyśl, uznając zasługi Jubilata na polu szkolnictwa, któremu od r. 1847 bez przerwy poświęcił swoje siły i wiedzę nie ubiegając się o dostojęstwa i godności, jakich przy swej wiedzy i zdolnościach mógł być dostąpić w hierarchii społecznej. Wyrazem tej czci i szacunku, jakim się cieszył Jubilat w Przemyślu było ofiarowanie mu przez Reprezentację miejską godności obywatela honorowego miasta Przemyśla, którego był wieloletnim członkiem Rady miejskiej, posłem do Rady państwa i na Sejm krajowy. W cztery lata później w r. 1886 d. 5. czerwca oddano mu równą prawie, ale ostatnią cześć. Praca, jakiej się od najmłodszych lat poświęcił, zniszczyła go przed-

wczesnie i sprowadziła w 65. roku życia śmierć z powodu braku sił. Nie przesadzimy bowiem, twierdząc, że dźwięk dzwonu pogrzebowego odbił się żałobnem echem we wszystkich zakątkach Galicyi, wszędzie bowiem znajdziesz uczniów jego, starszych i młodych, piastujących wysokie godności w społeczeństwie, a wszyscy przechowują w czci i poszanowaniu pamięć swego dyrektora. Z ks. dyrektorem Polańskim zesłała do grobu może ostatnia, a w każdym razie jedna z najpiękniejszych postaci minionej epoki szkolnictwa galicyjskiego. W trudnych warunkach upłynęła pierwsza połowa jego służby, był bowiem jednym z bardzo nielicznych krajowców na tak wysokiem i wpływowem stanowisku, a jednak musiał i wtedy pracować na korzyść kraju. Był to w całym tego słowa znaczeniu dyrektor pedagog, w którego systemie miłość stanowiła najpotężniejszą dźwignię sztuki wychowawczej, i rzadko który z wychowawców posiadał w takim jak on stopniu dar zdobywania sobie serc młodzieży i łączenia w piękną harmonię powagi z dobroduszością. Najlepszym wyrazem tej czci, jaką sobie zdobył, był wspaniały pogrzeb, jaki mu, jako swemu obywatelowi honorowemu, wyprawiło miasto Przemyśl, a w którym tysiące mieszkańców Przemyśla i okolicy, liczny zastęp duchowieństwa z biskupami obu obrządków i liczne deputacje z miast dalszych złożyły hołd zasłudze.

Za przykładem młodzieży szkolnej zakładów średnich w stolicach kraju obchodzi młodzież tutejszego gimnazjum od r. 1886 począwszy corocznie w miesiącu listopadzie wieczorek muzyczno-deklamacyjny ku uczczeniu pamięci wieszcz A. Mickiewicza, a od r. 1893 młodzież ruska wieczorek ku uczczeniu pamięci poety Tarasa Szewczenki.

Każdego roku dnia 21. czerwca od r. 1889 począwszy święci zakład uroczystie dzień Patronów młodzieży szkolnej: św. Alojzego i św. Cyryla aleksandryjskiego. Młodzież szkolna, wolna w tym dniu od nauki, uczestniczy w solennem nabożeństwie w kościele OO. Franciszkanów dla uczniów rz. kat. obrządku, a w cerkwi katedralnej dla uczniów obrz. gr. kat.

Gimnazjum przemyskie wydało pewien szereg sprawozdań rocznych, które oprócz najważniejszych dat z kroniki zakładu i rozporządzeń władz szkolnych dają obraz statystycznych stosunków. Część tę statystyczną poprzedzały następujące rozprawy naukowe:

W r. 1856. *Franz Wöber*: Ain guett ler von der mess tzu nuz vnd haill allen layen durch Nicolaus Tzipser a. d. 1670, str. 5—52.

W r. 1857. *Franz Wöber*: Hystoria von den heilig drein Kuning. Aus der handschrift herausgegeben und mit Anmerkungen versehen, str. 3—66.

W r. 1858. *Heinrich Lewiński*: Przemyśl und sein altes Schloss, str. 3—22.

W r. 1859. *Leon Sielecki*: De Romanorum comitiis curiatis, str. III.—IX.

W r. 1876. *Dr. Anatoli Lewicki*: Wratysław II. czeski, królem polskim, str. 3—36.

W r. 1877. *Józef Cipser*: O autentyczności epilogu Cyropedyi, str. 3—52.

W r. 1878. *Bolesław Kotula*: Flora leśna okolicy Przemyśla, str. 4—41.

W r. 1879, 1880 i 1881, *Georg Harwot*: Lessings Leben und Schriften schulgemäss bearbeitet und erläutert, st. 3—64, 3—64, 3—56.

W r. 1882. *Dr. Nicolaus Antoniewicz*: Warägen und Russen, str. 3—32.

W r. 1883. *Bolesław Kotula*: Dodatek do flory Karpat nad górnym Sanem, str. 3—25.

W r. 1884. *Dr. Mieczysław Warmcki*: Egzekucya dóbr koronnych na sejmie piotrowskim r. 1562, str. 3—46.

W r. 1885. *Jan Lewicki*: Szymon Marycki; De scholis, str. 3—20 i *Ignacy Tychowicz*: Elementarny dowód twierdzenia Eulera, str. 21—22.

W r. 1887. *Franc. Zych*: Powołanie Krzyżaków do Polski, str. 3—103.

W r. 1888. *Stanisław Schneider*: Ustępy z poetów starożytnych w przekładzie rymowanym, str. 3—49.

W r. 1889. *Eduard Schnobrich*: Rusalki. Eine Phantasie von Bohdan Zaleski. Aus dem Polnischen metrisch übertragen, str. 3—20.

W r. 1890. *Wincenty Frank*: Zasady termodynamiki, str. 3—43.

W r. 1891. *Stanisław Schneider*: Zaginiony biograf Peryklesa, str. 3—41.

W r. 1892. *Alexander Radecki*: Quatenus ex epistulis Plinianis litterarum Romanarum status iam senescentium cognosci possit, quaeritur, str. 3—38.

W r. 1893. *Jerzy Harwot*: Cieszyn i ziemia cieszyńska pod względem geograficzno-statystycznym, str. 3—64.

3. Plan lekeyjny.

Według Zarysu organizacyjnego gimnazyów z r. 1849 gimnazyja zupełne, utworzone z dawnych sześciu klas gimnazyalnych i dwuletnich kursów filozoficznych, składają się z klas 8 o ośmioletnim kursie naukowym z następującym programem obowiązkowych lekeyi szkolnych.

Plan lekeyjny gimnazyów¹⁾ według Zarysu organizacyi gimnazyów w roku 1849.

Liczba	Obowiązkowe przedmioty nauki	Gimnazjum niższe				Gimnazjum wyższe				Liczba godzin razem
		I.	II.	III	IV.	V.	VI.	VII	VIII	
1	Religia	2	2	2	2	2	2	2	2	16
2	Język łaciński	8	6	5	6	6	6	5	5	47
3	„ grecki	—	—	5	4	4	4	5	6	28
4	„ ojezysty jako wykł.	4	4	3	3	2	3	3	3	25
5	Historya i geografia	3	3	3	3	4	3	3	3	25
6	Matematyka	3	3	3	3	4	3	3	—	22
7	Nauki przyrodnicze	2	2	3	3	2	3	3	3	21
8	Propedeutyka filozof.	—	—	—	—	—	—	—	2	2
Razem		22	20	24	24	24	24	24	24	186

Program ten opiera się na następujących zasadach: Zadaniem języka łacińskiego w dawniejszym ustroju gimnazyalnym było przyswojenie sobie biegłości w ustnem używaniu tego języka, odtąd miała nauka języka łacińskiego i greckiego na podstawie dokładnej instrukei gramatycznej usposobić uczniów do zrozumienia w oryginale utworów literatury rzymskiej i greckiej i do poznania ustroju i urządzeń świata starożytnego. Języki starożytny więc zajęły w instrukei gimnazyalnej stanowisko pierwszorzędne, jednak język łaciński nie miał być jak przedtem głównym celem nauki gimnazyalnej. Punkt ciężkości nowego programu nie miał spoczywać w literaturze klasycznej, ani nawet w literaturze klasycznej wraz z literaturą języka ojezystego, chociaż nauce tych przedmiotów poświęca się prawie połowę lekcyi szkolnych,

¹⁾ Sprawozdanie Rady szk. kr. o stanie szkół średnich w latach 1875—1883.

lecz we wzajemnym stosunku i oddziaływaniu na siebie wszystkich przedmiotów instrukcyi.¹⁾

Drugą myślą przewodnią, na której opiera się nowy program nauk, jest zasada dwustopniowości. Gimnazjum wyższe oddziela się od niższego i sposobem nauki i zadaniem. Gimnazjum niższe miało stanowić mniejszą, niższą całość w obrębie całego gimnazjum, miało ono być wstępną szkołą przygotowawczą do gimnazjum wyższego, ale zarazem skończonym w sobie kursem studyów upoważniającym do niektórych praktycznych studyów zawodowych. Z wyjątkiem języków i propedeutyki filozoficznej wszystkie inne obowiązkowe przedmioty instrukcyi szkolnej podaje się raz w gimnazjum niższem sposobem popularnym, drugi raz w gimnazjum wyższem obszerniej i w sposobie więcej umiejętnym.

Program nauki zakresłony Zarysem organizacyjnym gimnazyów nie wszedł nigdy w zupełności w wykonanie. Dla stopniowego przejścia z dawnego programu do nowego musiano już w pierwszych latach szczególnie w zakresie nauk przyrodniczych układać z roku na rok prowizoryczne plany lekcyjne, Ministerstwo zaś Oświaty już od r. 1850 zmieniło stale niektóre szczegóły programu, a w toku lat żaden przedmiot nauki wprowadzony w Zarysie organizacyjnym nie utrzymał się bez zmiany, choćby tylko co do liczby godzin pierwotnie dla niego przeznaczonej.

Rozporządzeniem z dnia 23. maja 1850 wykreśliło Ministerstwo z programu gimnazjalnego historję austriacką, którą Zarys przeznaczył na I. półr. klasy VIII., w następstwie tego przeniesiono dokończenie historii powszechnej do klasy VIII, a wskutek tego zmniejszono zakres historii w klasie V. a ujętą jedną godzinę nauce historii przeznaczono dla historii naturalnej.

Zarys organizacyjny wychodząc z tego założenia, że językiem wykładowym jest język ojczysty, postanawia, że tylko język ojczysty jest obowiązkowym przedmiotem nauki,²⁾ innych zaś języków, mianowicie innych języków krajowych, i języka niemieckiego ma się wprawdzie udzielać w gimnazjum, aby uczniom dać sposobność do uczenia się różnych języków krajowych, ale zależy to od oświadczenia się rodziców, czy synowie mają się uczyć którego z tych języków

¹⁾ Entwurf der Organisation der Gymnasien u. Realschulen in Oesterreich I. Gymnasial Plan str. 7. i nast.

²⁾ Tamże §. 19.

prócz ojczystego. W gimnazyach galicyjskich od r. 1848 począwszy językiem wykładowym był język polski; lecz rozporządzeniem z dnia 12. września 1850 wprowadzono we wschodniej Galicyi język niemiecki jako wykładowy, a ruski dla wszystkich uczniów jako obowiązkowy przedmiot nauk. W tutejszem gimnazjum tylko od tego czasu język niemiecki został wykładowym, oba zaś języki krajowe były sobie współrzędne, względnie obowiązkowe, każdy uczeń stosownie do oświadczenia rodziców musiał się uczyć jednego lub drugiego języka.¹⁾

W skutek tych zarządzeń plan lekcyjny gimnazyów wschodniej Galicyi a więc i tutejszego gimnazjum był następujący.

Plan lekcyjny gimnazyów wschodniej części kraju z r. 1850.

Liczba	Obowiązkowe przedmioty nauki	Gimnazjum niższe				Gimnazjum wyższe				Liczba godzin razem
		I.	II.	III	IV.	V.	VI.	VII	VIII	
1	Religia	2	2	2	2	2	2	2	2	16
2	Język łaciński	8	6	5	6	6	6	5	5	47
3	„ grecki	—	—	5	4	4	4	5	6	28
4	„ niem. jako wykł.	4	4	3	3	2	3	3	3	25
5	„ ruski (polski)	2	2	2	2	2	2	2	2	16
6	Historja i geografia	3	3	3	3	3	3	3	3	24
7	Matematyka	3	3	3	3	4	3	3	—	22
8	Nauki przyrodnicze	2	2	3	3	3	3	3	3	22
9	Propedeutyka filozof.	—	—	—	—	—	—	—	2	2
Razem		24	22	26	26	26	26	26	26	202

Po roku 1850 w ciągu dalszych trzech lat nastąpiły trzy nowe zmiany, odnoszące się do nauki religii i do nauk przyrodniczych. Naukę liturgiki udzielaną w klasie II. przeniesiono do klasy IV. Rozporządzeniem z dnia 18. lipca 1853 zarządziło Ministerstwo zmianę programu nauk przyrodniczych w klasach wyższych. Według Zarysu organizacyjnego przypadała historia naturalna (zoologia, botanika i mineralogia) na klasę V. w 3 godzinach tygodniowo a następnie na klasę VIII. w 3 godzinach tygodniowo jako geografia fizyczna, geognostyka i geologia (w I półr.), fizjologia i geograficzne rozmieszczenie

¹⁾ Sprawozdanie Rady szk. kraj. o stanie szkół śred. w latach 1875—1883 część II. str. 27.

roślin, fizjologia zwierząt w porównaniu z fizjologią człowieka i geograficzne rozmieszczenie zwierząt. Fizyki udzielano w klasie VI. i VII. Powyższem rozporządzeniem przeniosło Ministerstwo naukę historii naturalnej do klasy V. (mineral. i botanika) i VI. (zoologia), a naukę fizyki do klasy VII i VIII, w każdej z tych klas po 3 godziny tygodniowo. Prócz tego zmniejszono liczbę godzin przypadającą na naukę mineralogii w I. półr. klasy III. z 3 godzin na 2, i dodano tę godzinę dla nauki języka łacińskiego.

Pierwszy okres poprawek programu zawartego w Zarysie organizacyjnym gimnazyów zakończył się w grudniu r. 1854 rozporządzeniem z dnia 28. grudnia 1854, którem zatwierdzono dotychczasową organizację 8 klasowego gimnazyum, tudzież wprowadzoną w gimnazyach metodę nauczania i wszystkie urządzenia w ogóle, zapowiedziano jednak zarazem niejaki zmiany co do programu nauki i co do języka wykładowego, a prócz tego rewizję całego ustroju gimnazyów na r. 1858.

W 8 lat po wprowadzeniu nowego systemu miała komisya złożona z doświadczonych znawców szkolnictwa i niektórych profesorów uniwersyteckich zbadać dokładnie skutki teraźniejszego ustroju gimnazyów i przedstawić wnioski w razie uznanej potrzeby ulepszeń.

W następnych latach nastąpiły zmiany w 3 kierunkach. Rozporządzeniem z dnia 19. września 1855 zarządziło Ministerstwo zmianę planu lekeyjnego szczególnie na rzecz języka łacińskiego i propedeutyki filozof. Powiększono liczbę godzin języka łacińskiego w kl. II. z 6 na 8, a w klasie III z 5 na 6 nawet w 2 półroczu (w 1 półr. było już 6 godzin łaciny w skutek rozporz. z dnia 18. lipca 1853); a dla propedeutyki filozoficznej z 2 godz. na 4 t. j. w VII i VIII kl. po 2 godziny i lekeye propedeutyki miały objąć logikę formalną i psychologię. Dla historii kościelnej powiększono liczbę godzin z 2 na 3 i wprowadzono naukę matematyki także w kl. VIII, przeznaczając jedną godzinę na powtarzanie w tym przedmiocie. Zniżono zaś wymiar czasu na naukę fizyki w 2 półroczu kl. III. z 3 godzin na 2, i historii naturalnej w kl. V i VI, przeznaczając na naukę tego przedmiotu po 2 godziny zamiast 3 tygodniowo; powiększono liczbę godz. dla języka greckiego w V i VI kl. z 4 na 5, a zmniejszono ją w kl. VII z 5 na 4, a w VIII z 6 na 5. W skutek powyższych zmian przedstawiał się plan lekeyjny w r. 1855, jak następuje.

*Plan lekcyjny gimnazyów galicyjskich w roku 1856 w części
wschodniej kraju.*

Liczba	Obowiązkowe przedmioty nauki	Gimnazjum niższe				Gimnazjum wyższe				Liczba godzin razem
		I.	II.	III	IV.	V.	VI.	VII	VIII	
1	Religia	2	2	2	2	2	2	2	3	17
2	Język łaciński	8	8	6	6	6	6	5	5	50
3	„ grecki	—	—	5	4	5	5	4	5	28
4	„ niem. jako wykład	4	4	3	3	2	3	3	3	25
5	„ ruski (polski)	2	2	2	2	2	2	2	2	16
6	Historya i geograf.	3	3	3	3	3	3	3	3	24
7	Matematyka	3	3	3	3	4	3	3	1	23
8	Nauki przyrodnicze	2	2	2	3	2	2	3	3	19
9	Propedeut. filozof.	—	—	—	—	—	—	2	2	4
Razem		24	24	26	26	26	26	26	27	206

Zapowiedziane zwołanie komisji w r. 1858 dla zbadania skutków dotychczasowego systemu edukacyjnego nie nastąpiło, chociaż Ministerstwo już rok przedtem poczyniło ku temu wstępne przygotowania.

Pozostał więc w naszych gimnazyach plan lekcyjny z r. 1855 z niektórymi zmianami zarządzonemi przez Ministerstwo albo spowodowanemi przez wprowadzenie języka polskiego jako wykładowego z początkiem roku szkol. 1868.

Na mocy ustawy krajowej z dnia 22. czerwca 1867 został język polski od początku r. szk. 1868 wprowadzony jako język wykładowy we wszystkich gimnazyach kraju z wyjątkiem gimnazjum lwowskiego akademickiego, II., i gimnazjum brodzkiego. Wprowadzenie wykładowego języka polskiego spowodowało powiększenie godzin dla nauki języka polskiego jako wykładowego i dla nauki języka niemieckiego. Rozporządzeniem więc z d. $22/8$ 1868 przeznaczyła Rada szkolna kraj. dla nauki języka polskiego po 3 god. w każdej kl. a dla nauki języka niemieckiego po 5 godz. w kl. I. i II. a po 4 w każdej następnej.

Zmiany, które wprowadziło Ministerstwo odnoszą się tylko do nieznacznej przemiany liczby godzin dla nauki religii i matematyki w kl. VIII., tudzież programu geografii i historii w całym gimnazjum.

Wskutek rozporządzenia minist. z dnia 3. września i 21. grudnia 1870 przywrócono w VIII. kl. na wnioski poszczególnych gromad

nauczycielskich dla nauki religii 2 godziny, a godzinę odjętą nauce religii przeznaczono na lekcye matematyki w tej klasie. Rozporządzeniem z dnia 16. sierpnia 1871 przywróciło Ministerstwo program Zarysu organizacyjnego dla nauki historii w klasach wyższych, a program nauki historii w klasach niższych uzupełniło dokładniejszą instrukcją geografii. W kl. V. przywrócono dla historii starożytnej 4 godziny, a w I. półroczu klasy VIII. naukę historii austriackiej; w kl. II. i IV. powiększono liczbę godzin dla historii i geografii z 3 na 4 i przeznaczono na naukę historii w kl. II. 2 godz., w kl. III. 1, a w kl. IV. w 1 półr. 4. Dla nauki geografii zaś w kl. II. i III. po 2 godz., w 2 półroczu klasy IV. 4 godziny. — Ten nowy program historii i geografii wprowadzono w gimnazyach galicyjskich rozporz. Rady szkolnej z dnia 19. sierpnia 1874.

Wskutek wprowadzenia nowego programu historii i geografii okazała się potrzeba niejakej modyfikacji w liczbie godzin przypadających na naukę języka niemieckiego w niektórych klasach. Podniesiono w kl. I. ilość godzin dla nauki języka niemieckiego z 5 na 6, a niżono w V. klasie z 4 na 3. (rozp. z dnia 18. sierpnia 1874), a w następnym roku dodano w VI. kl. 1 godzinę. Od r. 1875 — 1884 obowiązywał w gimnazyach wschodniej Galicyi następujący plan:

Liczba	Obowiązkowe przedmioty nauki	Gimnazyum niższe				Gimnazyum wyższe				Liczba godzin razem
		I.	II.	III	IV.	V.	VI.	VII	VIII	
1	Religia	2	2	2	2	2	2	2	2	16
2	Język łaciński	8	8	6	6	6	6	5	5	50
3	„ grecki	—	—	5	4	5	5	4	5	28
4	„ wykładowy	3	3	3	3	3	3	3	3	24
5	„ niemiecki	6	5	4	4	3	5	4	4	35
6	Historja i geograf.	3	4	3	4	4	3	3	3	27
7	Matematyka	3	3	3	3	4	3	3	2	24
8	Nauki przyrodnicze	2	2	2	3	2	2	3	3	19
9	Propedeut. filozof.	—	—	—	—	—	—	2	2	4
	Razem	27	27	28	29	29	29	29	29	227

W roku 1884 ogłosiło Ministerstwo Oświaty rozporządzeniem z dnia 26. maja l. 10128 nowy plan lekcyjny dla wszystkich gimnazyów Przedlitawii, który się mało różni w rozkładzie nauk od dotych-

czasowego, chyba tylko w drobnych zmianach, w szczegółach. W gimnazyach galicyjskich posunięto większą liczbę godzin (4) dla historii powszechnej z klasy V. do VI. i zrównano liczbę godzin dla języka niemieckiego w klasie V. (powiększając liczbę godzin z 3 na 4) i w klasie VI (zniżając liczbę godzin z 5 na 4). Nadto od r. 1893 przesunięto naukę fizyki w III. klasie z II. półrocza na I, a mineralogię na II. półrocze.

Rozkład nauk w gimnazyach galicyjskich z polskim językiem wykładowym, a więc i w gimnazjum przemyskiem w skutek tego jest następujący.

Liczba	Obowiązkowe przedmioty nauki	W klasie								Razem
		I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	
1	Religia	2	2	2	2	2	2	2	2	16
2	Język łaciński	8	8	6	6	6	6	5	5	50
3	„ grecki	—	—	5	4	5	5	4	5	28
4	„ polski	3	3	3	3	3	3	3	3	24
5	„ niemiecki	6	5	4	4	4	4	4	4	35
6	Historia i geografia	3	4	3	4	3	4	3	3	27
7	Matematyka	3	3	3	3	4	3	3	2	24
8	Nauki przyrodnicze	2	2	2	3	2	2	3	3	19
9	Propedeutyka	—	—	—	—	—	—	2	2	4
		27	27	28	29	29	29	29	29	227

Ten sam plan obowiązuje także w ruskich klasach równorzędnych z tą różnicą, że język ruski jako wykładowy jest obowiązkowym dla wszystkich i udziela się go w 3 godzinach tygodniowo, język zaś polski, podobnie jak język ruski w zakładzie głównym, jest względnie obowiązkowym i udziela się go w 2 godzinach tygodniowo w każdej klasie uczniom, którzy na naukę tego przedmiotu uczęszczają.

4. Przedmioty nadobowiązkowe.

Obok przedmiotów obowiązkowych wprowadzono przy reorganizacji gimnazyów w program nauki gimnazyalnej przedmioty nadobowiązkowe a mianowicie: kaligrafię, rysunki, śpiew, język francuski i angielski, stenografię, gimnastykę, a od r. 1872 historię kraju rodzin-

nego. Wszystkich tych przedmiotów, z wyjątkiem nauki języka angielskiego, udziela się uczniom tutejszego gimnazjum, jakkolwiek w nauce niektórych przedmiotów zachodziły przerwy, albowiem nieraz brakło odpowiednio uzdolnionego do tych przedmiotów nauczyciela.

Kaligrafia. Nauka kaligrafii odbywała się już przed r. 1848; po przerwie dwuletniej w r. 1848 i 1849 rozpoczęła się na nowo w r. 1850 a udzielał jej nauczyciel dawnej dwuklasowej szkoły realnej, Walenty Sojka. Na naukę tę uczęszczali początkowo uczniowie niższego gimnazjum, później zaś tylko uczniowie I. i II. klasy w 2. oddziałach po 1 godzinie tygodniowo. Po śmierci nauczyciela Sojki udzielali kaligrafii nauczyciele gimnazjalni: Julian Carewicz, Józef Batycki i Alexander Radecki w zakładzie głównym; w ruskich klasach równorzędnych zaś Jan Malinowski.

Rysunki. Ten sam nauczyciel, który udzielał nauki kaligrafii, rozpoczął również od II. półrocza r. 1850 i naukę rysunków. Ponieważ jednak uczniowie za naukę rysunków sami musieli opłacać honorarium nauczycielowi, przeto też i frekwencya na naukę tego przedmiotu była bardzo mała — poprawiła się znacznie, kiedy na prośbę dyrektora Ministerstwo wyznaczyło nauczycielowi kaligrafii oprócz zwykłej remuneracyi za udzielanie kaligrafii w wysokości 80 złr. odpowiednią remuneracyę za udzielanie nauki rysunków. Po nauczycielu Sojce udzielał nauki rysunków zast. naucz. Julian Carewicz i Wiktor Krzanowski, kierownik 6 klasowej szkoły ludowej męskiej.

Śpiew. Już w r. 1850 uzyskał był dyrektor gimnazjum, Tomasz Kunzek, sam wielki miłośnik śpiewu i muzyki, u Wys. Ministerjum Oświaty pozwolenie na założenie szkoły śpiewu przy tutejszem gimnazjum. Według programu opracowanego przez dyrektora Kunzeka i dwóch dyrygensów chórów katedralnych: Franciszka Lorenza i Wincentego Szerszawego, kurs nauki miał trwać lat 6, szkoła miała się dzielić na trzy oddziały, a co dwa lata miano przyjmować nowych uczniów. W r. 1850 złożono po wypróbowaniu głosów pierwszy oddział ze 110 uczniów i poruczono kierownictwo tej szkoły Franciszkowi Lorenzowi. Szkoła ta jednak nie istniała długo, upadła wkrótce po założeniu, nie wiadomo z jakiej przyczyny; i nauki śpiewu udzielano następnie uczniom w sposób dotąd praktykowany. Nauczycielami tego przedmiotu od r. 1850 byli: Franciszek Lorenz, Ludwik Sedlak, obydwaj dyrektorowie chóru katedralnego, Józef Batycki, nauczyciel gimnazjalny, Józef Ratyński, dyrektor chóru katedralnego, Władysław Cyrbes, nauczyciel muzyki, ks. Maxymilian Kopko, prof. rel. przy seminar. naucz.

i dyrygens chóru katedralnego gr. kat., ks. Stanisław Kwieciński, wikaryusz katedral. i nauczyciel śpiewu w seminar. duchow. ob. łać. Nauki śpiewu udziela obecnie w zakładzie głównym ks. Stan. Kwieciński w dwóch oddziałach po 2 godziny; w klasach zaś równorzędnych ruskich ks. M. Kopko w dwóch oddziałach po 1 godz. tygodniowo.

Język francuski. Nauki tego przedmiotu udzielał od r. 1855—1867 prof. gimnazyalny Leon Sielecki, w r. 1867 Jan Nosalewicz; od r. 1868—1872 zast. naucz. gimn. Tomasz Dziama, od r. 1872—1875 Roman Kulmatycki, nauczyciel prywatny, a od roku 1877 aż dotąd z przerwą w r. 1885—1886 zast. naucz. Tomasz Stypkowski. Nauka dla uczniów zakładu głównego i ruskich klas równorzędnych odbywa się wspólnie w 3 oddziałach po 2 godziny tygodniowo.

Historia kraju rodzinnego. Od r. 1872 udzielało się we wszystkich gimnazyach krajowych nauki historii kraju rodzinnego po 1 godz. tygodniowo w klasach III., IV., VI., VII., a od r. 1893 w kl. VII. i VIII. Nauczyciele, którzy w tych klasach uczą historii powszechnej, udzielają również i nauki historii kraju rodzinnego, na którą uczęszczają wszyscy uczniowie tych klas.

Gimnastyka. Do r. 1872 nie udzielano w gimnazyum tutejszem gimnastyki prawdopodobnie z braku uzdolnionego nauczyciela. Rozpoczął ją dopiero w r. 1872 nauczyciel tutejszej szkoły ludowej, Jan Brzezina, a po nim aż do r. 1879 naucz. szkoły ludowej, Jarosław Bielawski. Następnie przez lat 12 [aż do roku 1891 nie odbywała się nauka gimnastyki, dla braku uzdolnionego nauczyciela. — Rozpoczął ją dopiero w roku 1871 prof. Władysław Wasilkowski dla uczniów zakładu głównego w 6 oddziałach po 1 godz. tygodniowo, a od r. 1892 prof. Kazimierz Bobek dla uczniów ruskich klas równorzędnych w 4 oddziałach, również po 1 god. tygodniowo.

Stenografia. Najpóźniej, bo dopiero od r. 1892, wprowadzono ją w tutejszem gimnazyum reskryptem W. c. k. Rady szkol. z dnia 30 września 1890 l. 18100, a udziela jej prof. Władysław Bojarski dla uczniów zakładu głównego i ruskich klas równorzędnych w 3 godz. tygodniowo, z których 1 przeznaczona wyłącznie na stenografię ruską.

5. Inspektorowie. Dyrektorowie. Nauczyciele.

a) Inspektorowie.

Po reorganizacji gimnazyów przydzielono każde gimnazyum inspektorom rządowym, którzy w pewnych okresach czasu przyjeżdżali

na lustrację zakładów a po odbyciu tejże udzielali gronom nauczycielskiem na konferencyi swoich spostrzeżeń i uwag pod względem dydaktyczno-pedagogicznym. Inspektorowie, pod nadzorem których pozostawało gimnazjum przemyskie, są następujący:

1. Dr. Euzebiusz Czerkawski, od r. 1851—1860.
2. Dr. Ambroży Janowski, od r. 1861—1866.
3. Andrzej Oskard, od r. 1866—1867.¹⁾
4. Antoni Sołtykiewicz, od r. 1873—1881.
5. Antoni Czarkowski, od r. 1882—1884.
6. Edward Hükel, od r. 1885—1889.
7. Jan Lewicki, od r. 1890.

b) Lustracje gimnazjum.

Z powodu reorganizacyi gimnazjów, wprowadzenia nowego programu nauk, nowej metody i utrzymania jednolitości w postępowaniu, odbywały się lustracje gimnazjum w pierwszych latach corocznie i to dwukrotnie.

C. k. Inspektor Dr. Euzebiusz Czerkawski lustrował tutejsze gimnazjum od r. 1851—1855 dwukrotnie każdego roku i to przy końcu I i II półrocza.

Następne lustracje odbywały się :

W r. 1856. od 15—22. grudnia przez inspektora Dr. Euzebiusza Czerkawskiego.

W r. 1857. od 16—23. grudnia przez inspektora Dr. Euzebiusza Czerkawskiego.

W r. 1860. od 9—15. stycznia przez inspektora Dr. Euzebiusza Czerkawskiego.

W r. 1861. od 10—15. grudnia przez inspektora Dr. Ambrożego Janowskiego.

W r. 1862. od 9—17. grudnia przez inspektora Dr. Ambrożego Janowskiego.

W r. 1864. od 31. maja do 8. czerwca przez inspektora Dr. Ambrożego Janowskiego.

W r. 1866. od 9—18. czerwca przez inspektora A. Oskarda.

W r. 1867. od 22. marca do 4. kwietnia przez inspektora Dr. Ambrożego Janowskiego.

W r. 1873. od 18 — 28. marca przez inspektora Antoniego Sołtykiewicza.

¹⁾ W czasie od r. 1867—1873 nie było z niewiadomej mi przyczyny lustracji gimnazjum tutejszego.

W r. 1875. od 10 — 20. grudnia przez inspektora Antoniego Sołtykiewicza.

W r. 1878. od 7 — 19. grudnia przez inspektora Antoniego Sołtykiewicza.

W r. 1882. w miesiącu maju przez inspektora Antoniego Czarkowskiego.

W r. 1883. w miesiącu grudniu przez inspektora Antoniego Czarkowskiego.

W r. 1886. od 23. listopada do 4. grudnia przez inspektora Edwarda Hückla.

W r. 1890. w połowie stycznia, lustracya klas równorzędnych ruskich przez inspektora Jana Lewickiego.

W r. 1890. od 16. października do 3. listopada lustracya zakładu głównego przez inspektora Jana Lewickiego.

W r. 1891. od 19—26. stycznia lustracya klas równorzędnych ruskich przez inspektora Jana Lewickiego,

W r. 1892. od 12—22. grudnia i od 16 — 20. stycznia 1893 lustracya zakładu głównego przez inspektora Jana Lewickiego.

W r. 1894. od 3—10. marca lustracya klas równorzędnych ruskich przez inspektora Jana Lewickiego.

c) Skład grona nauczycielskiego.

Najwyższem postanowieniem z dnia 3. marca 1855 ustanowiono status nauczycieli dla gimnazjum ośmioklasowego składający się z dyrektora i 10 rzeczywistych nauczycieli, z których 8 przeznaczonych było dla nauki języków klasycznych, żyjących i historii, a 2 dla matematyki i nauk przyrodniczych, nie wliczając do tego nauczycieli religii. Według tego postanowienia składało się grono nauczycielskie gimnazjum przemyskiego aż do r. 1877 z dyrektora, 10 rzeczywistych nauczycieli, i dwóch nauczycieli religii dla uczniów obr. łac. i greckiego.

W r. 1875 utworzono przy każdym zupełnem gimnazjum nową 11 posadę, którą od r. 1877 objął nauczyciel jęz. niemieckiego. W r. 1883 utworzono w tutejszem gimn. 12 posadę nadetatową, którą zajmuje nauczyciel języka polskiego i ruskiego; w roku zaś 1892 dwie nowe posady nadetatowe, z których jedną zajmuje nauczyciel filologii klasycznej, drugą zaś nauczyciel matematyki i fizyki. W roku 1894 dodano jeszcze jedną posadę nadetatową, którą z początkiem roku szkolnego 1895 zajmie nauczyciel filologii klas. i języka niemieckiego.

Grono nauczycielskie gimnazjum tutejszego w zakładzie głównym liczy w bieżącym roku szkol. oprócz dyrektora i dwóch nauczycieli religii, czternastu nauczycieli rzeczywistych i 4 zastępców; w ruskich klasach równorzędnych zaś oprócz prowizorycznego kierownika, ośmiu nauczycieli rzeczywistych.

d. Płace nauczycieli.

Od r. 1831 pobierali nauczyciele dawni gramatykalni 500, a humaniorów 600 złr. i dodatki dziesięcioletnie po 100 złr.

Najwyższem postanowieniem z dnia 30. stycznia 1854 podwyższono pensję o 200 złr. z dodatkami dziesięcioletnimi po 100 złr.; w tutejszem gimnazjum więc połowa nauczycieli pobierała po 840 zł., druga zaś połowa po 735 złr. a nadto od r. 1873 pobierało 6 najstarszych nauczycieli 15⁰/₀ z $\frac{1}{3}$ części opłaty szkolnej, 7 zaś nauczyciel 10⁰/₀. Ustawą z dnia 9. kwietnia 1870 ustanowiono płacę nauczycieli gimnazjalnych na 800 zł. z dodatkami pięcioletnimi po 200 zł. Zastępca nauczyciela egzaminowany pobierał 600 zł., nieegzaminowany zaś 480 zł. płacy.

Ustawą z dnia 15. kwietnia 1874 zaliczono dyrektorów do VII. a nauczycieli do IX. rangi, płace oznaczono na 1000 złr. z 5 dodatkami pięcioletnimi po 200 zł. i z dodatkiem aktywalnym zależnym od liczby mieszkańców, który w Przemyślu wynosi 250 złr.

e. Dyrektorowie tutejszego gimnazjum od r. 1850.

Pierwszym dyrektorem gimnazjum po reorganizacji był *Tomasz Kunzek*, który z początkiem r. szk. 1850 otrzymał nominację na prowizorycznego dyrektora, w ciągu tego samego roku tytuł radcy szkolnego, jako rzeczywisty dyrektor pełnił obowiązki od 29. czerwca 1851 do śmierci, która nastąpiła dnia 11. stycznia 1866.

Po śmierci dyrektora Kunzeka, był zastępcą dyrektora profesor *Jan Thunst*, od 23. stycznia 1866 do 26. stycznia 1867, Odtąd zaś rzeczywistym dyrektorem był *ks. Tomasz Polański*, aż do 3. czerwca 1886 r., w którym to dniu umarł.

Po śmierci *ks. dyrektora Polańskiego* był zastępcą dyrektora prof. *Jan Lewicki* aż do 7. listopada 1886, w tym dniu zaś objął kierownictwo zakładu *Dr. Franciszek Grzegorzczuk*, prof. II. gimnazjum lwowskiego, zamianowany Najwyższem postanowieniem z dnia 29. września 1886 rzeczywistym dyrektorem tutejszego gimnazjum; obo-

wiązki dyrektora pełnił aż do końca roku szk. 1890 i został przeniesiony Najwyższem postanowieniem z dnia 21. sierpnia 1890 w tym samym charakterze do gimnazjum w Brzeżanach.

Od początku roku szkol. 1891 jest dyrektorem tutejszego gimnazjum *Stanisław Piątkiewicz*, przedtem prof. IV. gimnazjum lwowskiego, zamianowany dyrektorem Najwyższem postanowieniem z dnia 21. sierpnia 1890.

f) Spis nauczycieli czynnych przy tutejszem gimnazjum od roku 1850 — 1894.

1. *Adlof Franciszek*, ur. w Volanie w Czechach 1835, zast. naucz. filolog. klas. od 2. marca 1866 do końca tego roku; obecnie jest dyrektorem gimnazjum w Brodach.
2. *Alexandrowicz Włodzimierz*, ur. w Kamieńcu Podolskim 1835, rzeczywisty prof. historii i geografii od 21. września 1879 do końca r. 1884; obecnie jest profesorem przy gimn. św. Jacka w Krakowie.
3. *Dr. Antoniewicz Mikołaj*, ur. w Niezvisce 1840, zast. prof. hist. i geogr. od 20. maja 1865 do 24. stycznia 1866; rzeczyw. prof. hist. i geogr. od 25. października 1874.
4. *Arzt Seweryn*, ur. w Turce 1842; zast. naucz. od 5. listopada 1866 do 15. czerwca 1871, odtąd rzeczywisty prof. histor. i geograf. do 14. września 1874; obecnie jest dyrektorem gimnazjum w Wadowicach.
5. *Babiński Stanisław*, ur. w Żurawicy 1864; zast. naucz. filol. klas. i języka polskiego od 1. września 1891.
6. *Bańkowski Bazyle*, ur. w Mszanie 1821, rzeczywisty naucz. filolog. klas. od r. 1859 do 16. paźd. 1867; poczem objął posadę nauczyciela gimn. w Królestwie Polskiem.
7. *Baron Józef*, ur. w Włosienicy 1844, zast. naucz. od r. 1873 do 8. lutego 1875; obecnie jest prof. filologii klas. w gimnazjum w Złoczowie.
8. *Batycki Józef*, ur. w Golcowy 1854; zast. naucz. od 24. września 1883 (z krótką przerwą w r. 1888) aż do końca roku szkol. 1892, obecnie jest rzeczywistym nauczycielem fil. klas w gimnazjum w Stanisławowie.
9. *Bielski Józef*, ur. w Wieliczce 1851, zast. naucz. od 9. paźd. 1886 do końca r. 1890; obecnie zast. naucz. w gimnazjum w Tarnowie.
10. *Bizoń Franciszek*, ur. w Wadowicach 1857, zast. naucz. od 12.

25. *Czechowski Dymitr*, ur. w Śniatynie 1857, prof. filol. klas. w klasach równorz. ruskich od 1. września 1891,
26. *Czubaty Grzegorz*, ur. w Tarnopolu 1840, zast. naucz. od 17. paźdz. 1865 do 30. maja 1867; obecnie dziekan w Budyłowie.
27. *Czyżkiewicz Andrzej*, ur. w Hrehorowie 1847, prof. filol. klas. w klasach równorzędnych, ruskich od 1 września 1893.
28. *Dadej Władysław*, ur. w Jadownikach 1849, zast. naucz. od 17. paźdz. 1882 do końca roku 1884; zmarł jako rzeczywisty naucz. filol. klas. w Drohobyczu 1886.
29. *Dąbrowski Józef*, ur. w Bukowsku 1841, zast. naucz. filol. klas. od 2. maja 1872 do końca tego roku; zmarł jako nauczyciel w Tarnopolu.
30. *Ks. Dr. Delkiewicz Józef*, ur. w Leżajsku 1822, zast. naucz. od 1. lutego 1856 do 8. lutego 1857; obecnie prof. teol. na uniwersytecie we Lwowie.
31. *Ks. Decko Andrzej*, ur. w Dobromilu 1848, zast. naucz. rel. r. g. od 5. września 1888 do 30. września 1891; obecnie proboszcz w Łące.
32. *Demkowicz Alexander*, ur. w Złoczowie 1862, zast. naucz. filol. klas. od 27. września 1891.
33. *Dobrzański Juliusz*, ur. w Żołyni 1862, zast. naucz. od 1. września 1891 do 13. paźdz. 1892; obecnie rzeczywisty nauczyciel historii i geogr. w gimnazjum w Tarnopolu.
34. *Dobrzański Paweł*, ur. w Zahutyniu 1846, zast. naucz. od 3. października 1874 do 4. sierpnia 1878; obecnie prof. filolog. klas. i języka niemieckiego w gimn. w Sanoku.
35. *Dobrzański Atanazy*, ur. w Mołoczkowicach 1824 zast. naucz. od 1855 do końca r. 1857, odtąd rzeczywisty naucz., wkrótce potem wstąpił do zakonu Jezuitów i tam zmarł.
36. *Dołżycki Antoni*, ur. w Huczku 1852, prof. matem. i nauk przyrodniczych w równorzędnych klasach ruskich od 1. września 1890 do 6. grudnia 1892; zmarł w Przemyślu 6. grudnia 1892.
37. *ks. dr. Drozd Józef*, ur. w Wrocance 1857, zast. naucz. rel. r. l. od 11. paźdz. 1884 do 27. lutego 1886; odtąd rzeczywisty profesor tegoż przedmiotu.
38. *Dutkiewicz Piotr*, ur. w Sołukowie 1838, rzeczyw. prof. matem. i nauk przyrodniczych od 18. kwietnia 1871 do 15. lut. 1874; obecnie profesor w gimnazjum w Brzeżanach.
39. *Dura Michał*, ur. w Jaszczurowie 1826, zast. naucz. od 20. paźdz. 1858 do 6. września 1871; obecnie prof. matem. i fiz. w gimnazjum w Tarnopolu.

40. *Dziama Tomasz*, ur. w Drabiniance 1833, zast. naucz. od 6. paźd. 1869 do końca r. 1872; obecnie prof. filol. klas. w Wadowicach.
41. *Dziedzicki Teodozy*, ur. w Uhnowie 1827, zastępca naucz. od 27. paźd. 1855 do 15. paździer. 1857; obecnie urzędnik przy bibl. Narod. Domu we Lwowie.
42. *Felsztyński Henryk*, ur. we Lwowie 1822, zast. naucz. rel. od r. 1854 do końca r. 1855. Umarł.
43. *Fedyński Ignacy*, ur. w Jabłonce niżnej 1835, rzeczyw. naucz. filol. klas. od 1. września 1863 do 20. kwietnia 1866; w tym czasie objął posadę nauczyciela w Królestwie Pols. i jest obecnie dyrektorem w Płocku.
44. *Fischer Jan*, ur. w Bergstadt w Czechach 1823, rzeczyw. prof. mat. i fizyki od 24. stycznia 1864, do 3. września 1868.
45. *Frank Wincenty*, ur. w Bólszowcach 1861, zastępca naucz. od 5. września 1888 do 1. września 1891; odtąd zaś rzeczywisty prof. matem. i fizyki.
46. *Frączkiewicz Alexander*, ur. w Krakowie 1863, zast. naucz. od 17. listopada 1888 do końca r. 1890; obecnie prof. filol. klas. w gimn. w Jarosławiu.
47. *Froncz Władysław*, ur. w Krakowie, 1843, zast. naucz. od 6. list. 1867 do 3. lutego 1870; obecnie prof. filol. klas. i języka niemieckiego w IV. gimnazjum we Lwowie.
48. *Gajewski Karol*, ur. w Jaworowie 1846, zast. naucz. od 18. września 1878 do 1. września 1882; odtąd zaś rzeczywisty naucz. filol. klas. aż do 4. lutego 1888, w którym to dniu umarł w Przemyślu.
49. *ks. dr. Galant Wojciech*, ur. w Strachocinie 1853, prof. teologii przy seminar. duchown. ob. łąć. w Przemyślu a zarazem zast. naucz. filol. klas. i jęz. pol. od 12. listopada 1891.
50. *Goliński Stanisław*, ur. w Kolbuszowie 1848, zast. naucz. od 14. listop. 1873 do 1. września 1883, odtąd zaś rzeczywisty prof. filol. klas. i języka polskiego.
51. *Górski Kazimierz*, ur. w Kozówce 1851, prof. hist. i geograf. od 1. września 1884.
52. *Hankiewicz Klemens*, ur. w Nastajowie 1842, zast. naucz. od 23. maja 1866 do 20. kwietnia 1867; obecnie emeryt we Lwowie.
53. *ks. Harmata Wojciech*, zast. naucz. relig. r. l. od 6. marca 1856 do końca roku; obecnie proboszcz w Bielinach.

54. *Harwot Jerzy*, ur. w Puńcowie na Śląsku austr. 1853, prof. jęz. niemiec. od 1. września 1877.
55. *Hemmerling Józef*, ur. w Brückenthal 1829, zast. naucz. od 1. września 1857 do końca r. 1858. Umarł.
56. *Hładyłowicz Damian*, ur. w Łubnie 1845, zastęp. naucz. od 23. września 1868 do 23. sierpnia 1869; umarł jako prof. gim. akadem. we Lwowie 1892.
57. *Hoffmann Józef*, ur. w Oels w Czechach 1804, prof. filol. klas. od r. 1850 do końca r. 1852. Umarł.
58. *Horbal Konstanty*, ur. w Tyśmienicy 1836, prof. języka polskiego i ruskiego od 17. stycznia 1891.
59. *Hückel Edward*, ur. Głębowicach 1830, prof. matemat. i nauk przyrodn. od 25. września 1868 do końca roku 1869; obecnie emeryt. inspektor krajowy we Lwowie.
60. *Jarema Alexy*, ur. w Drozdowicach 1855, zast. naucz. w równorzędnych klas. ruskich od 23. września 1890 do 10. lutego 1891, rzeczywisty nauczyciel filol. klas. tamże od 1. września 1892.
61. *Kawecki Antoni*, ur. w Nowosielcach Gniewosz 1851, zast. naucz. od 9. paźdz. 1880 do końca r. 1881; obecnie prof. fizyki i matemat. przy gimnazjum św. Jacka w Krakowie.
62. *Ks. Kirschner Ferdinand*, ur. w Keśmarku na Węgrzech 1823, zast. naucz. rel. r. l. od r. 1851 do końca r. 1852. Umarł.
63. *Klisiecki Jędrzej*, ur. w Borzęcinie 1854, zast. naucz. od 1. marca 1883 do 13. września 1892; obecnie naucz. filol. klas. w zakładzie wychow. OO. Jezuitów w Chyrowie.
64. *Kordasiewicz Emil*, ur. w Więzownicy 1852, rzeczywisty naucz. matem. i nauk przyrodniczych w równorzędnych klasach ruskich od 1. września 1893.
65. *Kornicki Jan*, ur. w Drohobyczu 1832, zast. naucz. od 1. września 1857 do końca r. 1860; obecnie prof. fil. klas. i jęz. niem. w gimn. w Tarnowie.
66. *Kossowicz Jan*, ur. w Samborze 1862, zast. naucz. od 21. września 1885 do 1. września 1893; odtąd rzeczywisty naucz. filol. klas.
67. *Kotula Bolesław*, ur. w Cieszynie 1849, rzeczyw. naucz. matem. i histor. natur. od 16. paźdz. 1875 do 16. lutego 1888; obecnie emeryt w Wiedniu.
68. *Kozak Iózef*, ur. w Gwoźnicy 1843, zast. naucz. od 18. marca 1873 do końca r. szk. 1883; obecnie prof. filolog. klas. w gimnazjum w Jasle.

69. *Kościński Ignacy*, ur. w Brzozowie 1846, rzeczywisty prof. filolog. klas. od 1. września 1879 do końca roku szk. 1893; obecnie prof. w gimnazjum w Podgórzu.
70. *Krokowski Leon*, ur. w Medyce 1843, zast. naucz. od 14. października 1868 do 30. stycznia 1870; obecnie prof. przy gimnazjum św. Jacka w Krakowie.
71. *Krukowski Władysław*, ur. w Stryju 1864, zast. naucz. od 3. lutego 1891 do 8. września 1892; obecnie przygotowuje się do egzam. naucz. w Krakowie.
72. *Krulikowski Leon*, ur. w Krysowicach 1818, zast. naucz. od 23. stycznia 1857 do 27. marca 1858; odtąd rzeczywisty naucz. matem. i fizyki do 20. sierpnia 1870, w którym to dniu umarł w Przemyśle.
73. *Krywult Waleryan*, ur. w Krakowie 1861, zast. naucz. od 26. października 1886 do końca roku szkol. 1889; obecnie prof. hist. i geograf. w gimnazjum w Sanoku.
74. *Kruszyński Jan*, ur. w Derewni, zast. naucz. od 1850 do końca roku 1851; obecnie emeryt we Lwowie.
75. *Kulczycki Mikołaj*, ur. w Wierchowcach 1838, prof. filolog. klas. od 16. marca 1867 do 6. czerwca 1887; umarł w Przemyśle jako emeryt.
76. *Kuźma Leoncyusz*, ur. w Uszwi 1865, zast. naucz. od 1. września 1891 do 7. września 1892; obecnie zast. naucz. przy gimnazjum V. we Lwowie.
77. *Lang Wilhelm*, ur. w Chełmie 1789, prof. fil. klas. od 1850 do końca r. szk. 1861; umarł jako emeryt.
78. *Leszczyński Konstanty*, ur. w Przemyśle 1837, zast. naucz. od 21. września 1861 do 15. października 1864; obecnie agent assek. w Jarosławiu.
79. *Lewicki Józef*, ur. w Barańcycach 1801, zast. naucz. jęz. rusk. od r. 1850 do końca r. 1855. Umarł.
80. *Dr, Lewicki Anatol*, ur. w Prysowcach 1841, zast. naucz. od 12. kwietnia 1867 do 15. czerwca 1871, odtąd rzeczywisty profesor historii i geogr. do końca r. szkol. 1879; obecnie prof. historii austr. na uniwersytecie w Krakowie.
81. *Lewicki Jan*, ur. w Rakowcu 1843, zast. naucz. od 16. maja 1867 do 29. sierpnia 1873, odtąd rzeczywisty nauczyciel filol. klas. i języka pols. do 6. września 1886; obecnie inspektor kraj. szkół śred. we Lwowie.

82. *Lewicki Stanisław*, ur. w Bohorodczanach 1857, zast. naucz. od 2. lutego 1890 do końca roku szkol. 1890; obecnie prof. mat. i nauk przyrodn. w gimnazjum w Stanisławowie.
83. *Lewiński Henryk*, ur. we Lwowie 1820, zast. naucz. od 1853 do 25. września 1854, odtąd rzeczywisty naucz. hist. i geogr. do 3. sierpnia 1859.
84. *Lewkiewicz Jan*, ur. w Przeworsku, zast. naucz. w r. 1852. Umarł.
85. *Lewkiewicz Dymitr*, ur. w Podhajcach 1850, prof. filol. klas. i jęz. ruskiego w równorzędnych kl. ruskich od 1. września 1889.
86. *Linzbauer Edward*, ur. w Kloster-Hradisch 1806, prof. jęz. łac. i niem. w r. 1850. — Umarł.
87. *Lisikiewicz Mikołaj*, ur. w Ułazowie w r. 1835, zast. naucz. jęz. ruskiego od 1861—1862. — Umarł.
88. *Ks. Łabuda Jan*, dr. teologii i prof. zakładu teologicznego, ur. w Zakościelu r. 1856, zast. naucz. religii obr. łac. od 3. września 1886 do 31. stycznia 1887.
89. *Ławrowski Marceli*, ur. w Karlikowie r. 1840, zast. naucz. od 1861 — 1862; poczem objął posadę w Królestwie Polskiem i obecnie jest dyrektorem gimn. w Kielcach.
90. *Łęczyński Jan*, ur. w Kałuszu r. 1840, prof. filol. klas. od 31. sierpnia 1871 do 10. sierpnia 1892, obecnie emeryt w Przemyślu.
91. *Łoziński Floryan*, ur. w Czortkowie r. 1847, zast. naucz. od 6. października 1877 do 22. lipca 1889; obecnie zast. nauczyciela w gimnazjum w Jasle.
92. *Machnowski Dominik*, ur. w Załoścach r. 1848, zast. nauczyciela od 31. sierpnia 1872 do 23. sierpnia 1873; umarł jako rzeczyw. prof. w Złoczowie.
93. *Makowski Andrzej*, ur. w Chorzelowie r. 1846, zast. naucz. od 28. października 1870 do 2. listopada 1871; obecnie prof. hist. i geogr. w gimnazjum w Stanisławowie.
94. *Malinowski Jan*, ur. w Lipie 1849, zast. naucz. od 7. września 1887 do 1. września 1890, odtąd rzeczywisty naucz. filolog. klas. i jęz. niem. w równorzędn. klasach ruskich.
95. *Markowski Ignacy*, ur. w Zielińcach 1854, zast. naucz. od 14. września 1883 do 26. sierpnia 1890; obecnie prof. mat. i fizyki w gimnazjum w Złoczowie.
96. *Maryniak Grzegorz*, ur. w Rożdżałowicach 1853, zast. naucz. od 9. września 1880 do końca roku szkol. 1883, obecnie prof. matem. i fizyki w gimnazjum Franc. Józefa we Lwowie.

97. *Ks. Mazanek Jan*, ur. w Głogowie 1858, prof. teol. przy zakładzie teol. w Przemyślu i zast. naucz. rel. obr. łac. od 20. listopada 1887 do końca roku szkol. 1891.
98. *Merena Józef*, ur. w Polanach 1829, zast. naucz. od 1. września 1857 do r. 1859, obecnie proboszcz w Desznie.
99. *Męciński Jan*, ur. w Małkowicach 1827, zast. naucz. od 9. czerwca 1851 do 3. kwietnia 1855. Umarł.
100. *Merwarth Jerzy*, ur. w Mokrei 1795, prof. hist. klas. od roku 1850 do końca r. 1852. Umarł jako emeryt.
101. *Michoński Edward*, ur. w Krzywicy 1834, prof. mat. fizyki, jęz. polskiego i ruskiego od 18. lipca 1871 do 16. lipca 1878, w którym to dniu umarł.
102. *Mierka Bronisław*, ur. w Kesmarton na Węgrzech 1856, zast. naucz. od 16. listopada 1882 do 17. października 1886. Obecnie zast. naucz. przy szkole realn. w Krakowie.
103. *Mikiewicz Apolinary*, ur. w Dąbrowie 1858, zast. naucz. od 18. sierpnia do 27. sierpnia 1891; obecnie słuchacz praw na uniwersytecie lwowskim.
104. *Miodoński Karol*, ur. w Żywcu 1858, zast. naucz. od 13. września 1884 do 25. września 1887. Umarł w Krakowie.
105. *Młodzianowski Stanisław*, ur. w Manastersku 1860, zast. naucz. od 1. września 1889 do końca r. szk. 1891; obecnie zast. nauczyciela w IV. gimnazyum we Lwowie.
106. *Nakoneczny Alexy*, ur. w Ostrońcu 1847, prof. matem. i fizyki w równorzędnych klas. ruskich od 1. września 1893.
107. *Nalewajko Grzegorz*, ur. w Łuce 1860, zast. naucz. od 23. października 1886 do 8. lipca 1887; obecnie zast. naucz. w akadem. gimnazyum we Lwowie.
108. *Nasalski Julian*, ur. w Podhorodcach, zast. naucz. od 9. maja 1871 do 27. listopada 1871; obecnie prof. filolog. klas. w gimnazyum w Brzeżanach.
109. *Neumann Alojzy*, ur. w Trauschkowitz w Czechach 1837, zast. naucz. w r. 1861; obecnie prof. fil. klas. przy VI. real. gimn. w Wiedniu.
110. *Oczkowski Ludwik*, ur. w Kraczkowie 1811, zast. naucz. od r. 1850 do końca r. 1854. Umarł.
111. *Olberk Antoni*, ur. w Milówce 1853, zast. naucz. od 5. września 1888 do 2. lutego 1891; obecnie zast. naucz. w Brzeżanach.

112. *Ks. Olbrotowski Alexander*, ur. w Dembicy 1804, zast. naucz. rel. br. 1. od r. 1850—1851; umarł jako proboszcz w Rymanowie 1863.
113. *Ottmann Floryan*, ur. w Dembicy 1804, prof. filolog. klas. od 1850 do 2. czerwca 1855, w którym to dniu umarł.
114. *Parasiewicz Hipolit*, ur. w Szarpanicach 1850, zast. naucz. mat. i nauk przyrodniczych od 2. marca 1874 do końca roku 1874; obecnie dyrektor seminaryum naucz. w Tarnowie.
115. *Paszkiewicz Emil*, ur. w Woli Koblańskiej 1839, zast. naucz. od 17. września 1863 do 5. grudnia 1863, rzeczywisty nauczyciel filol. klas. od 6. września 1869 do 5. stycznia 1871; obecnie prof. filolog. klas. w gimnazyum w Samborze.
116. *Pawłowicz Franciszek*, ur. w Przemyśle 1848, zast. naucz. od 22. lutego 1875 do 5. września 1884; obecnie prof. filol. klas. w gimnazyum w Jasle.
117. *Piątkiewicz Stanisław*, ur. w Dembowcu 1849, rzeczywisty prof. matem. i fizyki od 1. września 1872 do końca roku szk. 1879; obecnie dyrektor gimnazyum tutejszego.
118. *Piekarski Józef*, ur. w Krakowie 1855, zast. naucz. od 17. października 1880 do końca I. półr. 1889; obecnie w Wiedniu przygotowuje się do egzam. nauczycielskiego.
119. *ks. Polański Tomasz*, ur. w Felsztynie 1826, prof. rel. i języka łacińskiego od r. 1850 do końca 1856; umarł jako dyrektor tutejszego gimnazyum 3. czerwca 1886.
120. *Polański Michał*, ur. w Felsztynie 1827, prof. mat. i hist. naturalnej od 1859 do końca r. 1863; obecnie emeryt we Lwowie.
121. *Polek Wojciech*, ur. w Czchowie 1863, zast. naucz. w r. 1893; obecnie zast. naucz. w seminaryum nauczycielskiem w Tarnowie.
122. *Pryjma Jan*, ur. w Siedliskach 1863, zast. naucz. w równorzędnych klasach ruskich od 10. lutego 1891 do 8. maja 1891; obecnie naucz. w zakładzie OO. Jezuitów w Chyrowie.
123. *Pukowski Hipolit*, ur. w Krakowie 1833, zast. naucz. od 13. marca 1870 do 28. lutego 1871; umarł jako prof. w Wadowicach.
124. *Radecki Alexander*, ur. w Buczaczu 1849, rzeczywisty prof. filol. klas. od 1. września 1889.
125. *Rogalski Ignacy*, ur. w Krakowie 1843, zast. naucz. od 15. lutego 1871 do 7. maja 1871, odtąd rzeczywisty naucz. filol. klas. do 2. stycznia 1872; umarł w tym samym roku we Lwowie.
126. *Roskosz Paweł*, ur. w Trybuchowcach 1846, zast. naucz. od 13. grudnia 1869 do 21. października 1871; umarł jako zast. nauczyciela w Tarnowie.

127. *Rudeński Ambroży*, ur. w Kutach 1824, zast. naucz. od r. 1850 do końca r. 1854. Umarł.
128. *Rudnicki Leon*, ur. w Augustówce 1851, zast. naucz. od 8. listopada 1873 do 24. września 1879; obecnie prof. hist. i geogr. w gimnazjum IV. we Lwowie.
129. *Rużycki Jan*, ur. w Siwce 1845, rzeczywisty naucz. filol. klas. i języka ruskiego od 1. września 1887 do 15. października 1890; obecnie prof. przy gimn. akad. we Lwowie.
130. *ks. Sawczyn Jan* ur. w Tatarach 1863, rzeczywisty naucz. rel. ob. gr. kat. od 9. września 1891.
131. *Schnobrich Edward*, ur. w Brodach 1863, zast. naucz. od 1. września 1888 do końca r. szkol. 1890; obecnie zakonnik w klasztorze OO. Karmelitów we Lwowie.
132. *Schneider Stanisław*, ur. we Lwowie 1858, zast. naucz. od 19. października 1881 do 1. września 1888, odtąd rzeczywisty naucz. filolog, klas.
133. *Seidler Franciszek*, ur. w Żywie 1848, rzeczywisty prof. filol. klas. od 1. września 1888.
134. *Sielecki Leon*, ur. w Radochońcach 1817, prof. filolog. klas. od 2. lipca 1852 do końca roku 1863; umarł jako dyrektor gimnazjum w Tarnopolu.
135. *Sienkiewicz Klemens*, ur. w Czerniawie 1833, zast. naucz. od 14. stycznia 1857 do 20. października 1861 i od 6. listopada 1863 do 21. czerwca 1864; odtąd rzeczywisty prof. filol. klas. do końca r. szkol. 1881. Obecnie dyrektor gimnazjum w Jasle.
136. *Soltys Wojciech*, ur. w Porębie 1837, zast. naucz. od 23. listopada 1868 do 7. listopada 1869; obecnie prof. filolog. klas. i języka polsk. w gimnazjum w Samborze.
137. *Stanecki Tomasz*, ur. w Wadowicach 1826, zast. naucz. od 16. czerwca 1854 do końca r. 1856; umarł jako prof. uniwersytetu we Lwowie.
138. *Stefkowski Leopold*, ur. w Krośnie 1840, zast. naucz. od 14. października 1867 do 15. lipca 1879; obecnie zast. naucz. w gimnazjum w Tarnowie.
139. *Stojanowski Bolesław*, ur. w Krakowie 1859, rzeczywisty naucz. filol. klas. od 1. września 1893.
140. *Stypkowski Tomasz*, ur. w Krakowie 1839, zast. naucz. od 27. października 1879.

141. *ks. Studziński Władysław*, ur. w Ułazowie 1827, zast. naucz. rel. ob. ł. od 1. września 1857 do 21. stycznia 1860, odtąd rzeczywisty naucz. tego przedmiotu do 16. lutego 1873; obecnie proboszcz w Przeworsku.
142. *Swiba Bronisław*, ur. w Płazowie 1863. zast. naucz. od 15. listopada 1888 do końca roku 1890, obecnie rzeczywisty naucz. filol. klas. w gimnazjum w Jarosławiu.
143. *Swierz Leopold*, ur. w Grabku 1835, rzeczywisty nauczyciel filol. klas. od 9. września 1869 do 20. maja 1870, obecnie emeryt w Krakowie.
144. *Szafran Józef*, ur. w Odrzykoniu 1856, zast. naucz. od 2. października 1882 do 21. września 1888, obecnie rzeczywisty naucz. filol. klas. i jęz. polsk. w gimnazjum w Rzeszowie.
145. *Dr. Szaraniewicz Izydor*, ur. w Kozarze 1829, zast. naucz. od 18. października 1855 do końca r. 1856; obecnie prof. uniwersytetu we Lwowie.
146. *Szynglarski Franciszek*, zast. naucz. w r. 1851, umarł jako dyrektor gimnazjum św. Jacka w Krakowie.
147. *Taniackiewicz Józef*, ur. w Dziedziłowie 1832, zast. naucz. od 1855 do 27. października 1862, umarł jako nauczyciel gimn. w Krakowie.
148. *Thunst Jan*, ur. w Hartmannsdorf w Styryi 1821, rzecz. prof. hist. i geogr. od 1. września 1859 do 30. września 1868. Umarł.
149. *Dr. Tomaszewski Franciszek*, ur. w Brzeżanach 1852, rzeczyw. prof. matem. i fizyki. od 21. września 1879 do 2. września 1880; obecnie prof. przy gimn. św. Anny w Krakowie.
150. *Tonner Emanuel*, ur. w Wielkim Żdzikowie w Czechach 1829, zast. naucz. w r. 1854; obecnie dyrektor szkoły handl. w Pradze.
151. *Truszkowski Józef*, zast. naucz. od 15. grudnia 1868 do 5. października 1869.
152. *Trusz Szymon*, ur. w Złoczowie 1851, zastępca naucz. od 1. września 1888 do końca roku 1889, obecnie prof. mat. i nauk przyrodniczych w gimnazjum w Złoczowie.
153. *Ks. Turczanowicz Piotr*, ur. w Kormanicach 1822, zast. naucz. od 23. paźdz. 1862 do 15. paźdz. 1866; obecnie proboszcz w Lisowicach.
154. *Tychowicz Ignacy*, ur. w Milowcach 1849, prof. matem. i fizyki od 1. września 1881 do 30. grudnia 1889, w którym to dniu umarł w Przemyślu.

155. *Twaróg Józef*, ur. Szebniach 1844, zast. naucz. od 3. grudnia 1869 do 30. września 1873; zmarł jako prof. semin. naucz. w Przemyśle.
156. *Urysz Michał*, ur. we Lwowie 1837, prof. matem. i fizyki od 1. września 1871 do 29. sierpnia 1872; obecnie prof. w gimnazjum w Stanisławowie.
157. *Ustyanowicz Mikołaj*, ur. w Sławsku 1840, zast. naucz. od 8. listopada 1862 do 17. listopada 1863, odtąd rzeczywisty naucz. histor. i geogr. do 1. września 1870; obecnie prof. w gimnaz. w Radowcach na Bukowinie.
158. *Wachnianin Anatol*, ur. w Sieniawie 1841, zast. naucz. od 6. grudnia 1863 do 17. paźdz. 1865; obecnie prof. gimn. akadem. we Lwowie.
159. *Dr. Warmcki Mieczysław*, ur. w Przemyśle 1855, zast. naucz. od 24. września 1879 do końca roku szkol. 1888; obecnie prof. hist. i geograf. w II. gimn. we Lwowie.
160. *Wasilkowski Władysław*, ur. Lachowicach 1850, prof. matem. i fizyki od 1. września 1890.
161. *Węgrzyn Feliks*, ur. w Targowiskach 1834, zast. naucz. od 20. listopada 1870 do 28. lutego 1873; zmarł jako nauczyciel sem. naucz. w Tarnowie.
162. *Wierzbicki Jan*, ur. we Lwowie 1839, zast. naucz. od 24. stycznia 1866 do 10 kwietnia 1867; zmarł jako prof. gimnazjum w Brodach
163. *Wiesner Karol*, ur. w Samborze 1836, zast. naucz. od 22. września 1866, do 16. marca 1867.
164. *Wisłocki Emil*, ur. w Nowym Sączu 1827, zast. naucz. od 1. września 1856 do 18. sierpnia 1857.
165. *Wisłocki Paweł*, ur. w Łabowie 1793, prof. hist. natur. od 1850 do r. 1852, zmarł 12. kwietnia 1852.
166. *Witwicki Elias*, ur. w Kutach 1824, zast. naucz. od r. 1861 do 30. października 1863. Zmarł.
167. *Wüber Franciszek*, ur. w Neulerchenfeld w Austrii 1830, zast. naucz. od 1853 do końca r. 1857.
168. *Zagrodzki Józef*, ur. w Łomnie 1859, zast. naucz. od 1. września 1889 do końca roku szkol. 1891, obecnie inspektor okręgowy szkół ludowych w Nowym-Sączu.
169. *Zarzycki Seweryn*, ur. w Leśnikach 1859, rzeczywisty nauczyciel hist. i geogr. w równorzęd. klas. ruskich od 1. września 1891.

170. *Zharski Eugeniusz*, ur. w Czerteżu 1834, zast. naucz. od 3. grudnia 1857 do końca r. 1861. Umarł.
 171. *Zych Franciszek*, ur. w Korczyni 1853, zast. naucz. od 13. paźdz. 1880 do końca roku szkolnego 1889; obecnie prof. hist. i geogr. w gimnazjum w Drohobyczu.
 172. *Ks. Żelechowski Justyn*, ur. w Wyszatycach 1821, zast. naucz. relig. ob. g. od 1850 do 18. lutego 1858; odtąd rzeczywisty nauczyciel tego przedmiotu do końca roku 1890; obecnie emeryt w Przemyślu.
 173. *Żelechowski Eugeniusz*, ur. w Chiszczevicach 1844, zast. naucz. od 28. lutego 1870 do końca roku 1872; umarł jako prof. fil. klas. w Stanisławowie.
 174. *Żutkiewicz Michał*, ur. w Czudcu 1844, prof. filolog. klas. od 1. września 1887 do końca roku szkol. 1888; obecnie dyrektor gimnazjum w Bochni.
 175. *Żurawski Jan*, ur. w Popowcach 1785, prof. filol. klas. od 1850 do 1855. Umarł.
-

CZĘŚĆ STATYSTYCZNA.

I. Uczniowie.

A. Statystyka frekwencji uczniów przy końcu roku szkolnego w latach 1850—1893¹⁾.

a) W zakładzie głównym.

Rok	K l a s y								Razem
	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	
1850	74 ^{1*}	56	47	58 ²	43	26	35	56	395 ⁶
1851	55 ¹	55 ²	47 ¹	37	63	37	33	31	358 ⁴
1852	51 ¹	43 ¹	49 ¹	31 ¹	39	43	35	24 ¹	315 ⁵
1853	68	41 ¹	49	34 ²	26	41	49	26	334 ³
1854	68 ¹	56	37	31	27	27	33	44	323 ¹
1855	72 ¹	49 ¹	41	25	27	26	35	34	309 ²
1856	68 ⁶	48 ²	35 ¹	27	20 ¹	20	31 ¹	26	275 ¹¹
1857	76 ³	54 ⁴	42 ¹	28 ¹	26	20	27	30	303 ⁹
1858	a) 47 ¹ b) 48	49 ⁴	49 ²	39 ¹	20	23	35 ¹	24 ¹	334 ¹⁰
1859	a) 52 ² b) 53 ²	75	49 ¹	47	34	23	25	26 ¹	384 ⁶
1860	a) 52 ⁴ b) 48 ¹	a) 38 ¹ b) 39 ¹	62	41	45	34 ¹	24	24	407 ⁸
1861	a) 51 ² b) 49 ¹	a) 38 b) 43	71 ¹	49	28	32	29	22	412 ⁴
1862	a) 58 b) 58 ¹	a) 38 ² b) 44 ¹	75	48 ¹	33	27	34	24	439 ⁵
1863	a) 54 ³ b) 52 ³	a) 45 ¹ b) 46 ¹	62	55	43	20	18 ⁵	33	428 ¹³

1) Statistische Übersicht über die oest. Gymnasien u. Realschulen 1850—1868.
Sprawozdanie W. Rady szkol. kraj. o stanie szkół średnich galic. w latach
1872 — 1893.

*) Cyfry drobne umieszczone obok oznaczają prywatystów.

Rok	K l a s s y								Razem
	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	
1864	a) 59 b) 59	a) 44 ¹ b) 44	84 ²	56	46	30	25 ²	26 ⁵	464 ¹⁰
1865	a) 52 ⁴ b) 57 ³	a) 47 b) 48	a) 30 ¹ b) 32	69	41	45	31 ¹	25 ²	477 ¹¹
1866	a) 59 ² b) 61 ⁴	a) 42 b) 45 ¹	a) 46 ¹ b) 45 ¹	57 ²	53 ¹	35	47 ²	40	530 ¹⁴
1867	a) 49 ¹ b) 52 ¹	a) 52 ¹ b) 49 ¹	a) 41 b) 37 ²	a) 47 ¹ b) 40 ¹	46 ¹	46 ¹	40	42 ²	541 ¹²
1868	a) 50 ² b) 43 ¹	a) 42 ¹ b) 42	a) 42 ² b) 39	62 ¹	a) 39 b) 41	47 ¹	43	42	532 ⁸
1869	a) 50 ¹ b) 45 ¹	80 ¹	a) 44 ¹ b) 40 ¹	a) 44 b) 30	51 ¹	a) 36 b) 37	38 ¹	40	525 ⁷
1870	a) 57 ¹ b) 51	79 ¹	a) 31 b) 38	a) 30 b) 31	a) 33 b) 29	40	59	36 ¹	519 ⁵
1871	a) 48 ³ b) 40 ³	a) 40 ¹ b) 42	a) 33 ¹ b) 25	a) 30 ¹ b) 29	60 ¹	44	31 ¹	54	480 ¹¹
1872	a) 36 ² b) 29 ²	a) 38 b) 38 ¹	a) 35 b) 31	54 ¹	44 ¹	39 ¹	39 ¹	25	409 ⁹
1873	a) 44 ¹ b) 41	51	a) 31 ¹ b) 35 ¹	a) 30 ¹ b) 27	43 ¹	39	39 ¹	36	417 ⁶
1874	a) 43 ⁶ b) 40 ⁴	a) 37 ¹ b) 31	53	a) 33 b) 29 ¹	42	45 ¹	36	37	426 ¹³
1875	a) 36 ³ b) 38 ²	a) 36 ¹ b) 35 ²	a) 40 ¹ b) 28	47	52	29	35	24	400 ⁹
1876	a) 48 ¹ b) 43 ¹	a) 35 ² b) 34	a) 39 ¹ b) 30	54 ¹	39	50	32 ¹	25 ²	429 ⁹
1877	a) 61 ² b) 56 ²	a) 42 ¹ b) 40	57 ²	a) 41 b) 30	41	36	43 ¹	27	474 ⁸
1878	a) 66 ³ b) 55 ¹	a) 52 ² b) 45 ¹	a) 46 ¹ b) 32	53	a) 31 b) 31	38	29	36	514 ⁸
1879	a) 56 ¹ b) 54	a) 65 ³ b) 49 ¹	a) 47 b) 43	a) 39 b) 28	53	52 ²	36	23	545 ⁷
1880	a) 61 ³ b) 55 ³ c) 31 ¹	a) 54 b) 46 ³	a) 55 ¹ b) 42 ²	a) 51 ¹ b) 44	47 ¹	55	44 ¹	38	623 ¹⁶

Rok	K l a s y								Razem
	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	
1881	a) 47 ¹ b) 44 c) 44 ¹	a) 39 ¹ b) 41 ³ c) 34 ¹	a) 49 b) 46 ¹	a) 49 ¹ b) 40 ¹	a) 46 b) 42	36	52	40 ¹	649 ¹¹
1882	a) 59 ¹ b) 47 ¹ c) 32	a) 60 ¹ b) 53	a) 48 ¹ b) 57 ³	a) 34 b) 39 ¹	a) 41 ¹ b) 36	a) 41 b) 38	34 ¹	53 ¹	671 ¹¹
1883	a) 56 ² b) 49 ¹ c) 22 ¹	a) 58 ¹ b) 52 ²	a) 58 b) 55 ¹	a) 36 ² b) 49 ²	a) 38 b) 40	a) 40 b) 35	a) 44 b) 34	35	701 ¹²
1884	a) 65 ² b) 56 ¹ c) 25 ²	a) 53 ² b) 48 ²	a) 43 ¹ b) 47 ³	a) 57 b) 52	a) 40 ¹ b) 40 ¹	a) 32 b) 33	a) 37 b) 29	a) 42 b) 34	733 ¹⁴
1885	a) 55 ³ b) 53 ² c) 27 ¹	a) 62 ¹ b) 58 ¹	a) 45 ¹ b) 47 ¹	a) 40 ² b) 41 ²	a) 46 b) 38	a) 34 b) 35 ¹	a) 32 b) 31	a) 43 b) 33	720 ¹⁵
1886	a) 54 ¹ b) 43 c) 24	a) 70 ³ b) 55	a) 53 ¹ b) 52 ¹	a) 39 b) 45	a) 34 ¹ b) 38	a) 46 b) 38 ¹	a) 32 b) 30	a) 35 b) 33	722 ⁷
1887	a) 57 ¹ b) 58 ¹	a) 53 b) 51 ¹	a) 42 ¹ b) 38 ² c) 26	a) 48 ³ b) 41 ¹	a) 31 b) 39	a) 33 ¹ b) 40	a) 49 ³ b) 36 ²	a) 25 ¹ b) 27	697 ¹⁷
1888	a) 57 ¹ b) 55 c) 28	a) 54 ¹ b) 55 ¹	a) 48 b) 46	a) 46 ² b) 49	a) 37 ¹ b) 30	a) 35 b) 38	a) 26 b) 38	a) 42 ¹ b) 35	719 ⁷
1889	a) 43 ³ b) 51 ¹	a) 42 ¹ b) 44 c) 29	a) 36 ¹ b) 36 ¹ c) 36	a) 38 ¹ b) 44	a) 47 ² b) 43 ²	a) 30 ¹ b) 27 ¹	a) 34 ² b) 38 ²	a) 32 b) 34	640 ¹⁸
1890	a) 38 ² b) 38 ² c) 27	a) 43 ² b) 43 c) 20	a) 31 ¹ b) 44 c) 20	a) 48 b) 49 ²	a) 31 b) 30	a) 39 ² b) 39	44 ¹	a) 42 b) 39	645 ¹³
1891	a) 58 ¹ b) 56	a) 38 ² b) 42	a) 42 ¹ b) 40 ¹	a) 39 ² b) 43 ¹	a) 34 b) 38 ¹	48	a) 30 ² b) 30	45	578 ¹¹
1892	a) 47 ¹ b) 36 ¹ c) 34	a) 45 ² b) 44 ¹	a) 34 b) 30	a) 35 ¹ b) 32 ¹	a) 39 b) 36	a) 26 b) 26	42 ¹	50 ¹	556 ⁹

Rok	K l a s y								Razem
	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	
1893	a) 48 ¹ b) 33 ¹ c) 24 ¹	a) 51 ¹ b) 47	a) 37 ¹ b) 35 ¹	45 ¹	a) 24 b) 19	a) 29 ² b) 27	23	41 ¹	483 ¹⁰
Uczniów publicznych									21885
" prywatnych									405
Razem									22290
% publicznych									98·18
% prywatystów									1·82

b) W równorzędnych klasach ruskich.

Tab. B.

Rok	K L A S Y					Uczniów		Razem
	I.	II.	III.	IV.	V.	publicz.	prywat.	
1889	48	—	—	—	—	48	—	48
1890	47	51	—	—	—	98	—	98
1891	54	38	50	—	—	142	—	142
1892	53	42	38	35	—	168	—	168
1893	40	42	32	36	27	176	1	177
Razem						632	1	633
%						99·84	0·16	

Tablice powyżej umieszczone podają szczegółową statystykę uczniów tutejszego gimnazjum tak publicznych, jakoteż prywatnych w latach od 1850—1893. Podana jest liczba uczniów, jaka była przy końcu każdego roku szkolnego, gdyż tylko ta ma znaczenie statystyczne.

Tabela A. wskazuje, że liczba uczniów w r. 1850 wynosiła 401, odtąd aż do r. 1856 liczba ta się zmniejsza ciągle. Dopiero następnego roku 1857 frekwencya podnosi się tak, że już w r. 1858 okazała się potrzeba utworzenia jednej klasy równorzędnej. Z wzrostem frekwencyi powstawały też i klasy równorzędne, których od r. 1884—1889 było 9 a w r. 1889 nawet 10; gimnazjum też tutejsze co do liczby uczniów zajmowało w r. 1884 i 1885 drugie miejsce między szkołami średniami w kraju. Od roku 1889 frekwencya w zakładzie głównym znowu się zmniejsza, a przyczyną tego jest utworzenie przy tutejszem gimnazjum klas równorzędnych z językiem wykładowym ruskim, w miarę bowiem jak powstawały równorzędne klasy ruskie, ubywało w zakładzie głównym uczniów narodowości ruskiej. Jeżeli jednak zestawimy liczbę uczniów zakładu głównego z liczbą uczniów klas równorzędnych ruskich w latach od 1889—1893, to okaże się nawet pewien przyrost w frekwencyi, albowiem całe gimnazjum liczyło w latach 1889 i 1890 uczniów 756, w r. 1891: 731, w r. 1892: 733 a dopiero w roku 1893 liczba uczniów spadła poniżej 700, a przyczynę tego ubytku w frekwencyi upatrywać najprawdopodobniej należy w podwyższeniu opłaty szkolnej od roku 1893 począwszy do 20 złr. na półrocze.

Po zbiorowem zestawieniu liczby uczniów z lat pojedynczych okazuje się, że w zakładzie głównym w czasie od r. 1850 do 1893 uczęszczało uczniów publicznych 21.885, prywatystów 405 razem zaś 22.290, w klasach równorzędnych ruskich od r. 1889—1893 uczęszczało uczniów publicznych 632, prywatysta 1, razem 633. Ogółem więc uczęszczało do tutejszego w gimnazjum przeciągu tych 44 lat uczniów 22.923.

B. Statystyka uczniów ze względu na narodowość.

Następująca tablica zawiera szczegółową i zbiorową statystykę narodowości uczniów z czasu od r. 1850—1893¹⁾.

a) W zakładzie głównym.

Rok	Polaków	Rusinów	Niemców	Innych narod.	Razem	Rok	Polaków	Rusinów	Niemców	Innych narod.	Razem
1850	216	170	15	—	401	1873	251	157	14	1	423
1851	196	150	16	—	362	1874	257	165	15	2	439
1852	166	140	14	—	320	1875	224	160	23	2	409
1853	146	145	46	—	337	1876	257	157	21	3	438
1854	153	132	39	—	324	1877	303	162	15	2	482
1855	145	129	37	—	311	1878	334	174	12	2	522
1856	140	115	31	—	286	1879	362	179	11	—	552
1857	170	125	17	—	312	1880	412	212	13	2	639
1858	185	139	20	—	344	1881	419	225	14	2	660
1859	207	152	31	—	390	1882	439	228	14	1	682
1860	216	164	35	—	415	1883	467	232	12	2	713
1861	197	178	41	—	416	1884	503	229	13	2	747
1862	214	187	43	—	444	1885	516	209	8	2	735
1863	198	192	51	—	441	1886	515	209	2	3	729
1864	233	196	45	—	474	1887	491	202	16	5	714
1865	233	199	56	—	488	1888	519	197	9	1	726
1866	244	224	76	—	544	1889	541	156	10	1	708
1867	293	212	44	4	553	1890	522	130	5	1	658
1868	298	198	40	4	540	1891	484	95	9	1	589
1869	316	198	15	3	532	1892	472	86	7	—	565
1870	330	177	14	3	524	1893	434	55	4	—	493
1871	285	190	10	6	491	Razem	13748	7487	996	59	22290
1872	245	156	13	4	418	%	61·67	33·59	4·47	0·27	

¹⁾ Według: Statische Übersicht über die öster. Gymnasien u. Realschulen (1850—1869) i: Sprawozdania W. Rady szkol. kraj. o stanie szkół średnich (1872—1893).

b) W równorzędnych klasach ruskich.

Rok	Rusinów	Polak.	Razem	Rok	Rusinów	Polak.	Razem
1889	48	—	48	1892	168	—	168
1890	98	—	98	1893	176	1	177
1891	141	1	142	Razem	631	2	633
				%	99·69%	0·31%	

Z powyższego zestawienia okazuje się, że w czasie od 1850 do 1893 uczęszczało w zakładzie głównym uczniów narodowości polskiej 13848, ruskiej 7487, niemieckiej 996, innych narodowości 59, czyli Polaków było 61·67%, Rusinów 33·59%, Niemców 4·47%, innych narodowości 0·27%. W tabeli powyższej uderza w latach 1860—1868 dosyć znaczna ilość uczniów narodowości niemieckiej; pochodzi to stąd, że do roku 1868 językiem wykładowym w tutejszym gimnazjum był język niemiecki, oprócz więc kilkunastu Niemców, którzy do gimnazjum przemyskiego uczęszczali, zaliczano w wykazach statystycznych i młodzież wyznania mojżeszowego do narodowości niemieckiej. Po wprowadzeniu języka polskiego jako wykładowego w r. 1868, liczba Niemców znacznie się zmniejszyła. Toż samo zaczęło ubywać w zakładzie głównym uczniów narodowości ruskiej, ubytek ten postępował w miarę, powstawania równorzędnych klas ruskich, do których uczęszczała tylko młodzież narodowości ruskiej, gdyż w przeciągu lat pięciu 1889—1893 (Tab. b.) w ogólnej liczbie 633 uczniów ruskich klas równorząd. było tylko 2 Polaków.

C. Statystyka uczniów ze względu na wyznanie religijne.

W następującej tablicy podaną jest statystyka uczniów publicznych i prywatystów w czasie 1850—1890 ze względu na wyznanie religijne¹⁾, tudzież obliczony w procentach stosunek poszczególnych wyznań religijnych w tutejszem gimnazjum.

¹⁾ Według: Statistische Übersicht über die öster. Gymnasien u. Realschulen (1850—1872) i: Sprawozdania Wys. Rady szkolnej. krajow. o stanie szkół średnich (1872—1893).

a) W zakładzie głównym.

Rok	Obrz. kąc.	Obrz. gr.	wyzewang.	wyz. mójz.	Razem	Rok	Obrz. kąc.	Obrz. gr.	wyzewang.	wyz. mójz.	Razem
1850	218	170	—	13	401	1873	228	157	—	38	423
1851	200	150	—	12	362	1874	235	165	—	39	439
1852	168	140	—	12	320	1875	207	160	—	42	409
1853	174	145	—	18	337	1876	227	157	—	54	438
1854	177	132	1	14	324	1877	248	162	—	72	482
1855	168	129	2	12	311	1878	266	174	—	82	522
1856	157	115	—	14	286	1879	280	179	—	93	552
1857	179	123	—	10	312	1880	322	212	—	105	639
1858	197	139	—	8	344	1881	327	225	—	108	660
1859	230	152	2	6	390	1882	347	228	—	107	682
1860	241	164	2	8	415	1883	379	232	—	102	713
1861	225	178	2	11	416	1884	417	229	—	101	747
1862	241	187	2	14	444	1885	422	209	—	104	735
1863	232	192	2	15	441	1886	408	210	1	110	729
1864	262	196	1	15	474	1887	403	203	—	108	714
1865	265	199	2	22	488	1888	416	212	—	98	726
1866	292	224	1	27	544	1889	434	175	3	96	708
1867	311	212	—	30	553	1890	397	144	2	115	658
1868	312	198	1	29	540	1891	372	106	2	109	589
1869	304	198	—	30	532	1892	359	94	1	111	565
1870	324	177	—	23	524	1893	320	73	—	100	493
1871	270	190	—	31	491	Razem	12388	7574	27	2301	22290
1872	227	158	—	33	418	%	55-58	33-98	0-12	10-32	

b) W równorzędnych klasach ruskich.

Rok	Obrz. gr. kat.	Obrz. r. kat.	Razem	Rok	Obrz. gr. kat.	Obrz. rz. kat.	Razem
1889	48	—	48	1892	168	—	168
1890	98	—	98	1893	176	1	177
1891	141	1	142	Razem	631	2	633
				%	99-69	0-31	

W gimnazjum tutejszem górują dwa wyznania religijne t. j. rzymsko i grecko-katolickie. Na 22.290 uczniów w zakładzie głównym w latach 1850—1893 było wyznania rzym-kat. 12.388, czyli 55·58%, grecko katol. 7.574, czyli 33·98%, wyznania mojżeszowego 2.301 czyli 10·32%, wyznania ewangelickiego 27, czyli 0·12%.

Jeżeli uwzględnimy ciągły wzrost liczby uczniów w szeregu lat od 1850—1893, przekonamy się, że w stosunku procentowym największej przybywało młodzieży izraelskiej i tak:

Okres czasu	BYŁO UCZNIÓW					
	Ob. rz. kat.	%	Ob. gr. kat.	%	mojżeszow.	%
1850—1860	2109	55·47	1559	40·00	127	3·34
1861—1870	2768	55·85	1961	39·56	216	4·35
1871—1880	2510	52·15	1714	35·61	589	12·24
1881—1890	3950	55·82	2067	29·22	1049	14·83
1891—1893	1051	63·83	273	16·57	320	19·42

Podczas kiedy w tych okresach przyrost uczniów wyznania rzym-kat. w stosunku do ogólnej liczby uczniów jest bardzo mały, a uczniów wyznania grec-kat. się zmniejsza, to przyrost uczniów wyznania mojżeszowego postępuje w stosunku 3·34%, 4·35%, 12·24%, 14·83%, 19·42%.

W klasach równorzędnych ruskich jest młodzież tylko wyznania grec.kat. W okresie bowiem 1889—1893 r. na 633 uczniów było tylko 2 wyznania rzym-kat.

D. Statystyka klasyfikacji uczniów przy końcu roku szkolnego w czasie od 1850—1893.

Do roku 1850 cenzury z przedmiotów były: eminens, ademinens prima, secunda, tertia. Z zaprowadzeniem nowego systemu w r. 1850 weszło w zwyczaj, że profesorowie pisali cenzury obszernie, specyfikując dowolnie wiedzę ucznia n. p. „Bei nicht immer ausreichendem Vocalvorrath oft eine mehr mechanisch eingeübte, als auf sicheres Verständnis gegründete im Ganzen doch annehmbare Kenntniss des Lehrstoffes“. „Mühsam erworbene, nicht ganz klare und sichere im Ganzen hinreichende Kenntniss des Lehrstoffes“. „Etwas unklare, Kenntniss der Grammatik, Pensa minder korrekt, fasst das Gelesene langsam

- doch mit einiger Nachhilfe genug richtig auf, die Übersetzung schleppend“. To są noty uczniów, którzy otrzymali pierwszy stopień z postępu.

Ponieważ więc, jak to w przytoczonych przykładach widzimy, nieraz wątpliwość zachodziła, czy nota w podobny sposób stylizowana daje postęp, zniesiono tę dowolność w pisaniu cenzur i w roku 1866 zaprowadzono cenzury stanowcze jednym słowem, które po pewnych zmianach w r. 1886 obecnie opiewają: a) dla obyczajów: chwalebne dobre, odpowiednie, naganne, złe, b) dla pilności: wytrwała; dobra, dość dobra, niejednostajna, mała, c) dla postępu w naukach: celujący, bardzo dobry, dobry, dostateczny, niedostateczny, zły. Od r. 1850 do 1886 istniała także instytucja lokacyi, jako jedna z właściwości w zewnętrznym ustroju szkół średnich,¹⁾ która jednak rozporządzeniem ministeryalnem z d. 26. stycznia 1886 l. 512 została zniesioną.

W ostatecznym wyniku klasyfikacyi, dobrym albo złym, rozróżnia się po dwa stopnie: stopień celujący i pierwszy w obrębie ogólnego wyniku dobrego; stopień II. i III. w obrębie wyniku złego. Stopień ogólny (celujący, I, II, III) zależy od cenzur z poszczególnych przedmiotów, stopnia celującego jednak nie można przyznać, jeżeli cenzura choćby z jednego przedmiotu obowiązkowego opiewa „dostateczny“, stopnia pierwszego nie można przyznać, jeżeli jedna cenzura opiewa „niedostateczny“.

Następująca tablica daje nam obraz wyniku klasyfikacyi uczniów tak publicznych, jakoteż prywatystów przy końcu roku szkolnego w czasie od 1850—1893.

a) W zakładzie głównym.

Rok	Postęp dobry			Postęp zły			Nieklasyfikowano	Ogółem
	celuj.	I.	razem	II.	III.	razem		
1850	56	264	320	27	32	59	22	401
1851	68	195	263	73	6	79	20	362
1852	62	168	230	47	8	55	35	320
1853	53	212	265	58	8	66	6	337
1854	50	232	282	34	4	38	4	324
1855	41	189	230	60	6	66	15	311
1856	43	147	190	41	5	46	50	286
1857	47	150	197	71	7	78	37	312

¹⁾ Zarys organizacyjny §. 77. str. 63.

Rok	Postęp dobry			Postęp zły			Nieklasyfikowano	Ogółem
	celuj.	I.	razem	II.	III.	razem		
1858	59	192	251	40	2	42	51	344
1859	64	223	287	46	2	48	55	390
1860	49	230	279	73	27	100	36	415
1861	52	214	266	72	7	79	71	416
1862	54	302	356	70	3	73	15	444
1863	41	326	367	73	—	73	1	441
1864	44	281	325	87	1	88	61	474
1865	40	286	326	89	1	90	72	488
1866	55	386	441	98	5	103	—	544
1867	71	409	480	38	24	62	11	553
1868	82	380	462	52	23	75	3	540
1869	82	362	444	55	15	70	18	532
1870	57	381	438	60	25	85	1	524
1871	48	325	373	60	51	111	7	491
1872	54	304	358	28	30	58	2	418
1873	44	301	345	47	27	74	4	423
1874	43	301	344	49	41	90	5	439
1875	48	287	335	44	25	69	5	409
1876	42	324	366	39	26	65	7	438
1877	47	356	403	46	30	76	3	482
1878	47	396	443	45	29	74	5	522
1879	51	424	475	46	28	74	3	552
1880	46	484	530	50	57	107	2	639
1881	51	503	554	37	62	99	7	660
1882	60	512	572	78	28	106	4	682
1883	76	535	611	65	34	99	3	713
1884	78	546	624	84	28	112	11	747
1885	68	580	648	57	29	86	1	735
1886	53	537	590	101	36	137	2	729
1887	58	558	616	72	22	94	4	714
1888	50	614	664	41	18	59	3	726
1889	55	541	596	61	41	102	10	708
1890	45	476	521	78	48	126	11	658
1891	44	447	491	62	34	96	2	589
1892	39	408	447	68	50	118	—	565
1893	36	379	415	57	18	75	3	493
Razem	2353	15667	18020	2579	1003	3582	688	22290
%	10·56	70·34	88·99	11·58	4·51	16·09	3·11	

b) W równorzędnych klasach ruskich.

Rok	Postęp dobry			Postęp zły			Nieklasyfikowano	Ogółem
	celuj.	I.	razem	II.	III.	razem		
1889	7	36	43	3	2	5	—	48
1890	15	69	84	5	9	14	—	98
1891	24	90	114	14	14	28	—	142
1892	13	119	132	18	14	32	4	168
1893	15	130	145	19	11	30	2	177
Razem	74	444	518	59	50	109	6	633
o/o	11·69	70·14	81·83	9·32	7·90	17·22	0·95	—

Wynik klasyfikacji w czasie od r. 1850—1893 nie był złym; na ogólną liczbę uczniów 22.290 otrzymało 80·90% czyli 18020 z postępu naukowego stopień dobry (celujący lub I); 16·09% t. j. 3582 stopień zły (II lub III), 3·11% zaś czyli 688 nie było klasyfikowanych. Podobny prawie był wynik przeciętny klasyfikacji uczniów w klasach równorzędnych ruskich w latach: 1889—1893. Na ogólną liczbę 633 uczniów otrzymało 81·83% czyli 518 z postępu naukowego stopień dobry (celujący lub I), a 17·22% t. j. 109 stopień zły (II lub III); 0·95% zaś t. j. 6 uczniów nie było klasyfikowanych.

P O C Z E T

znakomitych osób, które uczęszczają do gimnazjum przemyskiego.

Dr. Euzebiusz Czerkawski, inspektor szkół średnich, profesor i rektor uniwersytetu lwowskiego i poseł do Rady Państwa.

Ks. Czajkowski Stanisław, kanonik kapituły przemyskiej ob. ł. Dobrzański Jan, publicysta i były właściciel Gazety Narodowej.

Ks. Dr. Glazer Jakób, biskup sufragán w Przemyślu.

Gniewosz Stanisław, zastępca prezesa Towarzystwa Kredytowego i poseł na Sejm krajowy.

Ks. Hoppe Józef, infułat kap. przemyskiej ob. łac.

Ks. Korezyński Michał, biskup przemyski obr. łac.

Kozłowski Zygmunt, właściciel dóbr i poseł na Sejm kraj.

Ks. Dr. Krukowski Józef, profesor uniwersytetu krakow., autor wielu dzieł treści religijnej.

Ks. Lityński Benedykt, kanon. archidyakon kapituły przemyskiej ob. gr. kat.

Ks. Ławrowski Jan, kanon, archidyakon kapituły przemyskiej ob. gr. kat., fundator biblioteki kapitulnej.

Ławrowski Julian, wicemarszałek Wydziału Krajowego.

ks. Łękowski Teofil, kanonik kapituły przemyskiej obr. łącz., wieloletni dyrektor seminarium naucz. w Przemyśle.

Hr. Łoś Włodzimierz, Radca Dworu przy Namieście we Lwowie.

Dr. Niedźwiedzki Julian, prof. politechniki lwowskiej.

ks. Dr. Pelczar Józef, kanon. kapit. krakowskiej, profesor i rektor uniwersytetu jagiellońskiego.

ks. Dr. Pełesz Julian, biskup przemyski ob. gr. kat.

Dr. Piętaś Leonard, Radca Dworu, profesor i rektor uniwersytetu lwowskiego, poseł do Rady Państwa.

Schmidt August, prezydent Sądu obwodowego w Złoczowie.

J. E. Dr. Schenk Józef, prezydent Sądu apelacyjnego we Lwowie.

J. E. ks. Dr. Sembratowicz Sylwester, metropolita lwowski.

Smarzewski Seweryn, członek Wydziału Krajowego i poseł do Rady państwa i na Sejm krajowy.

Sołtykiewicz Antoni, inspektor kraj. szkół średnich.

ks. Dr. Spis Stanisław, kanonik kapituły krakowskiej, profesor i rektor uniwersytetu jagiellońskiego.

Dr. Suchecki Henryk, prof. uniwersytetu jagiellońskiego.

Studziński Marceł, dyrektor szkoły realnej w Krakowie i członek Rady szkolnej krajowej.

Dr. Syński Szymon, profesor uniwersytetu lwowskiego.

Tałasiewicz Julian, prezydent Sądu obw. w Nowym-Sączu.

Wierzbicki Jan, wiceprezydent Najwyż. Trybunału we Wiedniu.

Zacharyasiewicz Jan, powieściopisarz.

ks. Ziemiański Józef, kanonik kapituły przemyskiej ob. ł.

Dr. Ziembicki Grzegorz, znany lekarz we Lwowie.

Dr. Żmurko Wawrzyniec, profesor uniwersytetu lwowskiego matematyk i członek Akademii Umiejętności w Krakowie.

II. Egzamin dojrzałości.

Egzamin dojrzałości odbywa się w tutejszem gimnazjum od r. 1850. Oprócz przedmiotów udzielanych w klasie VIII obejmował także egzamin ten w pierwszych latach i historię naturalną, która jednak w r. 1856 przestała być przedmiotem egzaminu i odtąd do świadectwa dojrzałości wpisuje się cenzurę przeciętną z tegoż przedmiotu z cenzur półrocznych w V i VI kl. Abiturient, który nie odpowiadał wymaganiom egzaminu, chociażby tylko w jednym przedmiocie, reprobowanym był przynajmniej na pół roku i musiał się poddać ponownemu egzaminowi ze wszystkich przedmiotów. Od roku 1867 wprowadzono jednak przy egzaminie dojrzałości egzamina poprawcze, abiturienta więc, który przy egzaminie nie mógł być uznany za dojrzałego z powodu niedostatecznej cenzury z jednego przedmiotu, przypuszczano do egzaminu poprawczego z tegoż przedmiotu przed komisją egzaminacyjną we Lwowie lub Krakowie, poczem po złożeniu tegoż egzaminu z pomyślnym skutkiem otrzymał abiturient świadectwo dojrzałości.

Z czasem nastąpiły niektóre zasadnicze zmiany w ustroju egzaminu dojrzałości. Szereg tych zmian rozpoczyna rozporządzenie ministerstwa z dnia 18. marca 1878, które uchyliło religię z rzędu przedmiotów egzaminu dojrzałości, a do świadectwa odtąd wpisuje się z religii cenzurę wypadkową cenzur semestralnych całego wyższego gimnazjum. To zmniejszanie liczby przedmiotów egzaminu dojrzałości zastosowano w r. 1879 do historii powszechnej i fizyki, wszelako z ograniczeniem do uczniów najlepszych; abiturientów bowiem, u których wypadkowa cenzur semestralnych z historii z całego wyższego gimnazjum, i fizyki z klasy VII i VIII opiewa „bardzo dobry“ lub „celujący“, ma się uwalniać od egzaminu dojrzałości z tych przedmiotów (Rozp. Wys. Rady szkolnej z dnia 31. lipca 1881 l. 6014). Cenzury te wypadkowe podobnie jak cenzury z religii, historii naturalnej i propedeutyki mają wpływ na ostateczny wynik egzaminu. W roku 1885 wprowadzono znowu następujące zmiany w egzaminie dojrzałości: a) Uczniowie, którzy w II półroczu VIII klasy otrzymali stopień drugi lub trzeci, mogą nie pierw, lecz aż po upływie roku przystąpić do egzaminu dojrzałości; b) Uczniowie VIII kl., którym przy klasyfikacji za drugie półrocze pozwolono składać egzamin poprawczy z jednego przedmiotu, mogą przystąpić do egzaminu dojrzałości dopiero po złożeniu ze skutkiem pomyślnym egzaminu poprawczego; c) Abiturycenci

którzy przy całkowitym egzaminie otrzymali z czterech wypracowań, a przy częściowym egzaminie ze wszystkich wypracowań piśmiennych cenzurę „niedostateczny“ nie mogą być przypuszczeni do egzaminu ustnego. Ministerstwo Ośw. rozporządzeniem z dnia 10. grudnia 1886 l. 22906 wprowadziło znaczne ulgi dla tych abiturjentów, których przy egzaminie poprawczym reprobowano na rok. Przy powtórnym bowiem egzaminie dojrzałości zwalnia się przy egzaminie ustnym abiturienta od egzaminu z tych przedmiotów, z których przy poprzednim egzaminie otrzymał cenzurę „dobry“, a przy egzaminie piśmiennym uwalnia się go od tych wypracowań piśmiennych, z których przy poprzednim egzaminie otrzymał cenzurę „dostateczny“.

Komisya egzaminacyjna przy egzaminie dojrzałości składa się z przewodniczącego, dyrektora gimnazjum i nauczycieli udzielających nauki w klasie VIII. W przeciągu 44 lat t. j. od r. 1850 — 1893 przewodniczyli przy egzaminie dojrzałości:

W r. 1850—1860 *Dr. Euzeb, Czerkawski*, c. k. inspektor kraj.

W r. 1861, 1863—1865 i 1867. *Dr. Ambroży Janowski*, c. k. inspektor krajowy.

W r. 1862. *Edward Linzbauer*, c. k. inspektor krajowy.

W r. 1866—1868. *Andrzej Oskard*, c. k. inspektor krajowy.

W r. 1869. *Zygm. Sawczyński*, delegat i człon. Rady szk. kraj.

W r. 1870—1872. *Jan Piątkowski*, delegat Rady szk. kraj.

W r. 1873—1878. *Antoni Sołtykiewicz*, c. k. inspektor kraj.

W r. 1879. *Bazyli Ilnicki*, delegat i członek Rady szk. kraj.

W r. 1880, 1882, 1884. *Marceli Studziński*, delegat i członek Rady szkolnej krajowej.

W r. 1881 i 1883. *Antoni Czarkowski*, c. k. inspektor kraj.

W r. 1885—1888. *Edward Hükel*, c. k. inspektor kraj.

W r. 1889—1893. *Jan Lewicki*, c. k. inspektor krajowy.

W szeregu lat 44 t. j. od r. 1850—1893 zgłosiło się do egzaminu dojrzałości w tutejszem gimnazjum 1644 abiturientów, między którymi było 1516 czyli 92·22% publicznych, a 128 czyli 7·78% eksternistów. Z pomiędzy abiturientów publicznych zdało egzamin z odznaczeniem 169 czyli 13·06%, 1125 czyli 86·94% uznano za dojrzałych; ogółem uznano za dojrzałych abiturientów publicznych 1294 czyli 85·36%, reprobowano zaś bądź to na pół roku, bądź na rok lub bez terminu 222 czyli 14·64%. Z pomiędzy 128 eksternistów uznano za dojrzałych z odznaczeniem 3 czyli 3·37%; za dojrzałych 86 czyli 96·63%; w ogóle uznano za dojrzałych 89 czyli 69·53%; reprobowano zaś 39 czyli 30·47%. Wynik egzaminu więc u abiturientów publicznych był korzystniejszy, aniżeli u eksternistów. Ogółem zaś wzięwszy, wynik egzaminu dojrzałości nie jest zły, na 1644 abiturientów uznano za dojrzałych 1383 t. j. 84·12% a reprobowano 261 t. j. 15·88% czyli reprobowano z całej liczby piątą część.

b) W Y K A Z

abiturientów tutejszego gimnazjum, którzy egzamin dojrzałości złożyli z pomyslnym skutkiem, i ich obecnego stanowiska.

Druk pochyły oznacza tych, którzy egzamin dojrzał. zdali z odznaczeniem, † krzyżyk zaś tych, którzy już umarli.

Rok	Imię i nazwisko abiturienta	Miejsce urodzenia	Obecne stanowisko
1850	Gniewosz Antoni	Grabownica	Właśc. dóbr w Besku
	Jastrzębski Ludwik	Żmigród	Proboszcz w Komborni
	Krynicki Hipolit	Dzibołki	† jako ksiądz w Rosyi
	Ziemiański Wawrzyniec	Brzozów	† jako prawnik
1851	Biały Marcin	Korniaków	Proboszcz w Brzozowie
	Borysiewicz Jan	Jasień	„ w Krzywczy
	<i>Dobrzański Władysław</i>	Sanok	† jako ksiądz
	Dziama Marcin	Drabinianka	† jako sędzia powiat.
	<i>Gniewosz Stanisław</i>	Pielnia	Zst. Prez. Tow. kr. Lwów
	Kostecki Plato	Więckowice	Redaktor Gazety Narod.
	<i>Łisikiewicz Emil</i>	Ułazów	† jako urzędnik powiat.
	Müller Bernard	Rzeszów	Radca Sądu we Lwowie
	<i>Nazarewicz Piotr</i>	Strzyłki	† jako ksiądz
	Steinsdorfer Wilhelm	Wiedeń	Niewiadome
	Studzinski Leon	Ułazów	Starosta w Sanoku
	<i>Walicki Konrad</i>	Glinik	† jako urzędnik sądowy
	<i>Wisłocki Józef</i>	Huczko	† jako urz. skarb. dyr.

Rok	Imię i nazwisko abiturienta	Miejsce urodzenia	Obecne stanowisko
1852	Borkowski Jeron	Zahutyń	† jako prob. w Terepczy
	Freudenberg Jan	Sąd. Wisznia	Dr. praw adw. w Kołomyi
	Kerekjarto Dyonizy	Lipa	† jako urz. przy pow.
	Lachowicz Sabin	Lubaczów	Radca skar. we Lwowie
	Leszczyński Cyprian	Przemysł	Em. rad. s. w Przemysłu
	<i>Lewicki Paweł</i>	Serednie	Prob. w Jasienicy solnej
	Niedzielski Paweł	Dydnia	Wikaryusz w Zgłobniu
	Sienkiewicz Klemens	Czerniawa	Dyr. gimn. w Jasle
	de Younga Stanisław	Popowce	† jako urząd. polit.
			Rad. sąd. w Złoczowie
1853	Alscher Henryk	Przemysł	Proboszcz w Kozłowie
	Baczyński Filaret	Starzawa	Notar. w Jarosławiu
	Bartoszewski Karol	Kobylnica woł.	Przy marynarce
	Bek Wilhelm	Przemysł	† jako ksiądz
	Chotyński Jan	Sieniawa	Prob. w Strzałkowicach
	Gruszczyński Józef	Przemysł	† jako prob. w Zgłobniu
	Gryziecki Ignacy	Pruchnik	Sędzia pow. w Budzano-
	Janiszewski Henryk	Bakończyce	† [wie
	Karasiewicz Jan	Rzeszów	Dyr. g. w Stanisławowie
	Kerekjarto Jan	Lipa	† jako notar. w Birczy
	Kowalski Inocenty	Uszkowice	†
	Kunzek Gustaw	Przemysł	Kan. kapit. w Przemysłu
	<i>Łękański Teofil</i>	"	Proboszcz w Kalinowie
	Maxymowicz Kasper	Kańczuga	† jako sędzia pow.
	<i>Ochęduska Wawrzyniec</i>	Jaćmierz	Niewiadome
	Polański Józef	Rajskie	† jako urz. przy pow.
	Pollo Leon	Ponikwa	† jako prob. w Żerui
	Potuzko Nestor	Zernica	† " " w Libuszy
	Radomski Korneli	Krosno	† " urz. przy pow.
	Saar Albert	Przemysł	Dr. med. w Rzeszowie
	Seegel Edward	Lisko	† ks. pref. sem. Przemysłu
	Stolf Michał	Głogów	Prob. w Stojanów
1854	Biega Jan	Mrzygłód	Notar. w Przemysłu
	Budzynowski Sabin	Małków	Prob. w Rozdźdławowie
	Folis Michał	Kresowice	Niewiadome
	Fraenkel Leonard	Jarosław	Dr. Biskup suf. Przemysłu
	<i>Glazer Jakób</i>	Jasienica	Rad. sąd. w Rzeszowie
	Hanasiewicz Teofil	Tarnawka	Prob. w Świętem
	Haydukiewicz Andrzej	Przemysł	† jako prob. w Bošku
	Konstantynowicz Emil	Krempna	† dyr. szk. gł. w Krośnie
	Kozłowski Maxym	Suchorów	Prob. w Janowie
	Lic Michał	Żółnia	" w Kropiwniku now.
	Lisikiewicz Michał	Ułazów	† prof. gim. w Tarnowie
	Markowicz Michał	Korczyzna	† jako urząd. politycz.
	Ottmann Albin	Bochnia	

Rok	Imię i nazwisko abiturienta	Miejsce urodzenia	Obecne stanowisko
1854	Pantoł Jan	Harta	ks. defic. w Letni
	Pawłowski Karol	Łowce	Prob. w Użejowicach
	Podlaszecki Michał	Kormanice	† jako urz. przy starost.
	Puchalski Józef	Krasiczyn	Adjunkt podat. Przemyśl
	Rosicki Michał	Głogów	Prob. w Rokietnicy
	<i>Schmidt August</i>	Tyrawa solna	Prez. sąd. obw. Złoczów
	Siwadłowski Antoni	Harta	† jako urząd. sądowy
	Ślęk Franciszek	Kańczuga	Dyr. Kasy osz. Kraków
	<i>Stobiecki Jan</i>	Przemyśl	† urz. pryw. w Wiedniu
	Tałasiewicz Julian	Czudec	Prez. sąd. ob. w N. Sączu
	Węgrzyn Felix	Targowiska	† prof. sem. naucz. Tarn.
	Węgrzynowicz Michał	Wola Jaślińska	Prob. w Ułazowie
	Wojtowicz Leon	Serednice	" " Smoleńsku
	Zaradzki Władysław	Kulików	" " Hyżnem
	Zaychowski Józef	Brzozów	† jako dr. medycyny
1855	Baczyński Józef	Starzawa	†
	Baczyński Hilary	Bilicz	Dr. praw. adw. w Stryju
	Drażek Andrzej	Tyczyn	† jako katech. gimnaz.
	Dymnicki Antoni	Brzostek	Prob. w Kańczudze
	Gaska Edward	Łanowice	† jako urząd. kolej.
	<i>Geisler Adam</i>	Engelsbrunn	† Dr. praw
	Kerekjarto Antoni	Lipa	† insp. kolej. we Lwowie
	Kordasiewicz Włodzim.	Rozdżałów	† jako ksiądz
	Łachecki Józef	Czudec	Rad. sąd. w Krakowie
	<i>Minczakiewicz Tadeusz</i>	Lisko	Prob. w Rudzie lasowej
	<i>Niewiadomski Juwenal</i>	Drohobycz	† Radca Wydz. Kraj.
	Rutkowski Zygmunt	Leszczana gór.	Sekr. sąd. kraj. Lwów
	Sapielak Jakób	Markowisko	† jako urząd. sąd.
	Sobiekurski Marcelli	Hermanowice	† urząd. Wydz. Kraj.
	Strzelecki Wiktor	Przedzielnica	Radca sąd. w Lwowie
	Wyżykowski Alexand.	Sanok	Proboszcz w Rudniku
1856	Zsitkovszky Alojzy	Unghvar	Starosta w Dobromilu
	<i>Cieśliński Karol</i>	Czudec	Prokurat. w N. Sączu
	<i>Dobrzański Michał</i>	Walawa	† prob. w Bolestraszczykach
	<i>Geisler Jan</i>	Engelsbrunn	Urz. Tow. ubez. Kraków
	Kordasiewicz Ferdyn.	Przemyśl	† jako ksiądz
	Kuniewicz Michał	Michowa	Kapelan wojsk. w Tulln
	Leszczyński Konstanty	Przemyśl	Agentasek. w Jarosławiu
	<i>Łuzecki Julian</i>	Kobylnica	Dr. praw adw. Przemyśl
	Madeyski Leon	Łaszki	" " " w Tyczynie
	Marenin Stefan	Bonów	Prob. w Hruszowie
	Pluciński Jan	Lubienie	† jako ksiądz
	Sojka Gwido	Przemyśl	Podpuł. aud. we Wiedniu
	Toroński Alexy	Zawadka	Katech. gimn. we Lwowie

Rok	Imię i nazwisko abiturienta	Miejsce urodzenia	Obecne stanowisko
1856	Wawrausch Władysław	Bochnia	† jako adwokat
	Węgrzyn Grzegorz	Małków	† „ ksiądz
	Ziemiański Józef	Brzozów	Urząd. mag. w Krakowie
1857	Baczyński Emil	Czaple	Prob. w Makowie
	Baczyński Alexander	Starzawa	Kan. kap. g. k. we Lwowie
	Frąc Piotr	Krzeczowice	† jako akademik
	Gdula Ignacy	Leżajsk	† prob. w Szerzyniech
	Gissowski Jan	Wyszatyce	Prob. w Żurawcach
	Halecki Władysław	Uherce	Starosta w Nadwórnie
	<i>Jaekl Waleryan</i>	Rzeszów	† jako prawnik
	Kaczkowski Józef	Wielunice	† „ dr. med. we Lwowie
	Kirchenberger Tytus	Czerniowce	† „ urz. dyr. skarbu
	Kozakiewicz Jan	Leszczawa gór.	Prob. w Uhnowie
	Krupski Stanisław	Hujsko	przy Muz. w Rapperswył
	Malisz Zdzisław	Lwów	† jako notaryusz
	<i>Max Henryk</i>	Kulczyce	Dr. praw adw. we Lwowie
	Melech Maxym	Zaleska Wola	† prob. w Domaszowie
	Pollo Ludwik	Łopatyn	†
	Popławski Józef	Majdan	Niewiadome
	Przybylski Władysław	Zielonka	Rad. sąd. ob. w Przemyśle
	<i>Stroka Wincenty</i>	Frydrychowice	Prof. gimn. w Krakowie
	Tałasiewicz Erazm	Czudec	Rad. sąd. kraj. „
	Wawrausch Antoni	Bochnia	„ „ „ „
	Weezerik Konstanty	Mielków	Prokurat. w Tarnopolu
	Wojtowicz Emilian	Wola Jaślicka	† jako ksiądz
	Żegestowski Flawian	Dołżyce	† „ „
1858	Bierzecki Władysław	Bachorz	Prob. w Olszanach
	Bryzskowski Apolinary	Jodłowa	† Radca apel. w Krakowie
	Buczyński Anatol	Borszowice	† jako ksiądz
	Dembiński Stefan	Gromnik	Em. prof. gimn. w Jaśle
	Engel Henryk	Przemyśl	Komis. polic. we Lwowie
	Grott Antoni	Jaxmanice	Dr. praw. urz. Wyd. kraj.
	Herzmanek Leon	Przemyśl	Zast. nacz. Tow. ubez. we
	Korzewka Michał	Głogów	Prob. Radenice [Lwowie
	Kwaśnicki Antoni	Dobrzany	Niewiadome
	Kubiński Felix	Jaćmierz	† jako urz. przy starost.
	Kunzek Fryderyk	Przemyśl	Rad. sąd. kraj. we Lwowie
	Lipiner Maurycy	Munina	Dr. praw adw. Rohatyn
	Łazoryszczak Alexand.	Muniów	† jako ksiądz
	Maciulski Władysław	Rogóżno	Podpułk. aud. w Krakowie
	Pelc Walenty	Kosina	Prob. w Libuszy [wie
	Piasecki Bartłomiej	Drohobycz	†
	Rejnarowicz Józef	Krzyszowice	Prob. w Baszni
	Ropicki Jan	Słotwina	† jako ksiądz

Rok	Imię i nazwisko abiturienta	Miejsce urodzenia	Obecne stanowisko
1858	Schmiedt Stanisław	Rudawka	† jako adw. kraj,
	<i>Tryczyński Ignacy</i>	Leżajsk	Niewiadome
	Żaczkiewicz Tadeusz	Gorlice	Prob. w Jaworniku pols.
1859	Bobowski Andrzej	Poraż	†
	Cisło Wincenty	Łubno	Prof. gimn. we Lwowie
	Dobrzański Jan	Walawa	Dr. adw. we Lwowie
	Freudenberg Frydrych	Sąd. Wisznia	Prywatny w S. Wiszni
	<i>Gorzka Karol</i>	Rzeszów	† jako naucz. gimn.
	Hampel Ferdynand	Kalników	Sędzia pow. w Mielnicy
	<i>Kiszkiewicz Mannel</i>	Leżajsk	Dyr. gimn. w N. Sączu
	Kloczkowski Stanisław	Trzeciana	† jako prob. w Dydni
	Kocurek Jakób	Czudec	Prob. w Moszczenicy
	Krokowski Wiktor	Medyka	Notar. w Mościskach
	Leszczycki Robert	Słocina	Rad. sąd. kr. w Krakowie
	Ładoś Jan	Głogów	Radca poczt. we Lwowie
	Malinowski Teofil	Jasło	† dyr. gim. w Złoczowie
	<i>Miejski Wawrzyńiec</i>	Turzańsk	Em. prof. gimn. Tarnów
	Neronowicz Jan	Łosiniec	† jako prob. w Derewni
	Odrobina Jerzy	Przemyśl	Dr. med. w Muszynie
	Piękosz Józef	Sokolów	† jako naucz. gymnaz.
	Rucki Zygmunt	Rużanka	Niewiadome
	Rutkowski Władysław	Leszczana	† jako ksiądz
	<i>Smutny Frydryk</i>	Lwów	Dr. adw. w Przemyślu
	Starosolski Konstanty	Przemyśl	Rad. sąd. w Stanisławow.
	Vimpeller Roman	Godowa	Dyr. sem. n. w Rzeszowie
	Wachnianin Anatol	Sieniawa	Prof. gimn. we Lwowie
	Wojtyńkiewicz Tomasz	Tyczyn	† jako ksiądz
	Wołoszczakiewicz Emil	Przemyśl	Sędzia pow. w Boryni
1860	Baumann Teofil	Przeworsk	† jako kand. adw.
	Bogusławski Justyn	Berbeka	Radca sąd. w Złoczowie
	Danek Stanisław	Mościska	Em. sędzia p. w Kutach
	Krementowski Karol	Gorlice	Prob. w Święcanach
	Liwczak Mikołaj	Cisowa	Prof. gimn. w Łomży
	<i>Łokietek Józef</i>	Brzozów	Współpracow. Reformy
	Miklaszewski Francisz.	Gorlice	Prob. w Łące
	Nosalewicz Modest	Bylice	„ w Bylicach
	Olszański Michał	Cyków	„ w Starzawie
	<i>Pelczar Józef</i>	Korczyn	Dr. kan. prof. un. Kraków
	<i>Piętak Leonard</i>	Przemyśl	Dr. p. prof. uniwers. we Lwowie
	Pietrzycki Piotr	Horodyszcze	† jako kat. gimn. [wie
	Porebski Stanisław	Biecz	† jako teolog
	Riedl Kazimierz	Miejsce	† jako kancel. cyrkul.
	Sienkiewicz Teofil	Czerniawa	Prob. w Czerniawie
	Wisłocki Apolinary	Daszówka	Właściciel dóbr

Rok	Imię i nazwisko abiturienta	Miejsce urodzenia	Obecne stanowisko
1860	Wojnar Franciszek	Trześniów	Kat. gimn. w Jarosławiu
1861	Alexiewicz Jędrzej	Lacko	Sędzia w Starem Mieście
	Bissinger Józef	Engelsbrunn	Naucz. sem. naucz. w Rze-
	Dutkowski Piotr	Przemysł	† jako ksiądz [szowie
	Filar Wojciech	Haczów	Prob. w Sławencie
	Geisler Jakób	Engelsbrunn	†
	Gwozdowicz Ignacy	Ciechania	Prob. w Birczy
	Horczyński Alexander	Mosty	†
	Kadlewicz Kasper	Przeworsk	† jako zast. naucz. gim.
	Lorenz Józef	Przemysł	Radca sąd. we Lwowie
	Łaszkiewicz Mikołaj	Dubiecko	Prof. gimn. w Samborze
	Łękański Jan	Przemysł	†
	Mazikiewicz Wiktor	Uhnów	Proboszcz
	Milkowicz Zeno	Łopuszanka Ol	Prof. gimn. w Rosyi
	Mizia Stanisław	Lwów	†
	Rachlewicz Władysław	Lipnica górna	Niewiadome
	Samolewicz Ludwik	Nozdrzec	Sędzia p. w Niemirowie
	Sapecki Paweł	Rymanów	Prob. w Sędziszowie
	Siemianowicz Mikołaj	Rozhureze	† prob. w Bobulińcach
	Szczepański Tytus	Balice	Dr. med. w Strzyżowie
	Wierzchlejski Wład.	Trzebusko	Właściciel dóbr
	Ziemiański Leon	Brzozów	Dr. med. w Przemyśle
1862	Baczyński Włodzim.	Starzawa	Niewiadome
	Bayli Seweryn	Przemysł	† prof. gim. we Lwowie
	Cetnarowski Szymon	Rymanów	Kat. gim. w Drohobyczu
	Danek Karol	Złoczów	Sekr. przy Tryb. spraw.
	Górecki Józef	Jarosław	† [w Wiedniu
	Hanasiewicz Teodor	Horyniec	Prob. w Młynach
	Jakubek Karol	Przemysł	† Rad.dyr. sk. we Lwowie
	Kędzierski Józef	Wysocko	† Sekr. " " " "
	Kranzberg Alfons	Ung. Hradisch	† jako sekr. sąd. obw.
	Męciński Leon	Hujsko	Dyurnista w Przemyśle
	Pawlik Michał	Łąka	Prob. w Mikulińcach
	Plutyński Julian	Ciężkowice	Rad. sąd. w Stanisławow.
	Rosenbach Wilhelm	Mościska	Dr. adw. w Przemyśle
	Smutny Karol	Lwów	Dr. lek. sztab. we Lwowie
	Sozański Jan	Wola Oleszyck.	† jako ks. w Król. Pol.
	Stefkowsky Leopold	Krosno	Zast. naucz.g.w Tarnowie
	Szechowicz Leon	Radenice	Sekr. sąd. w Przemyśle
	Wisłocki Włodzimierz	Rudawka	† jako prof. gim. w Rosyi
1863	Antoniewicz Emil	Korytniki	Prob. w Puławach
	Pohorecki Franciszek	Mościska	Prof. szkoły real. we Lwo-
	Ciepielowski Kazimierz	Dydnia	Dr. med. w Turcie [wie
	Cymbał Władysław	Humniska	Prob. w Tyczynie

Rok	Imię i nazwisko abiturienta	Miejsce urodzenia	Obecne stanowisko
1863	Dąbrowski Ferdynand	Sanok	Nauczyciel ludowy
	Dąbrowski Józef	Bukowsko	Niewiadome
	Durkot Julian	Izby	† jako prob. w Mszannie
	Gardziel Andrzej	Pruchnik	Prob. w Hoczwi
	Galuszkiewicz Teofil	Wróblík król.	† jako ksiądz
	Hauser Leopold	Kałuż	Rad. sąd. kraj. we Lwo-
	Hładyłowicz Adolf	Łubna	† jako sędzia pow. [wie
	Hładyłowicz Damian	Łubna	† prof. gim. we Lwowie
	Jakubowski Jan	Jędrzychowce	Urz. przy bibl. Polit. we
	Kopyściański Antoni	Bartna	Prob. w Lipie [Lwowie
	Kościński Michał	Przemyśl	† jako wikar w Dynowie
	Kozakiewicz Józef	Brzuska	Prob. w Koniuszkach kr.
	Krokowski Leon	Medyka	Prof. gim. w Krakowie
	Markiewicz Bronisław	Pruchnik	Proboszcz w Miejsu
	Męciński Konstanty	Hujsko	Dr. med. w Bohorodeza-
	Obmiński Julian	Hniździezów	Dr. medycyny [nach
	Paas Bernhard	Glinka	† jako dr. med. w Serbii
	<i>Petes Julian</i>	Smerkowiec	Bisk. g. k. w Przemyśle
	Podoliński Michał	Wetlina	Zast. naucz. g. w Brodach
	Sienkiewicz Cypryan	Lubienie	Dyr. Tow. as. w Wiedniu
	Skobielski Teofil	Grażkowa	Prob. w Żukowie
	Tymaczkowski Wład.	Tarnów	† dr. med. w Samborze
	Wołoszynowicz Mikołaj	Królik wołoski	Prob. w Lipowcu
	Zajączkowski Wład.	Krasieczyn	Niewiadome
	<i>Zubrzycki Kornel</i>	Pielgrzymka	Radca sądu we Lwowie
1864	Baczyński Antoni	Krasieczyn	Proboszcz w Kliku
	Doleżał Józef	Lwów	Niewiadome
	Gorazdowski Zygmunt	Sanok	Prob. we Lwowie
	Kmicikiewicz Wiktor	Czerwona wola	„ w Leżajsku
	Mykita Jan	Krówniki	† jako auskult.
	Niedzwiedzki Julian	Przemyśl	Dr. fil. prof. politech. we
	Nikorowicz Włodzim.	Balnice	Niewiadome [Lwowie
	<i>Zimmermann Jan</i>	Engelsbrunn	† prof. sem. naucz. w Rze-
1865	<i>Bigus Michał</i>	Hussaków	† jako prawnik [szowie
	Biega Henryk	Sanok	Kat. sem. naucz. w Prze-
	Buschak Julian	Nowy Sącz	† [myśle
	Cetnarski Jakób	Rymanów	Sędzia pow. w Buczacu
	Kordasiewicz Józef	Przemyśl	Proboszcz w Cetuli
	Kropiwnicki Eugen.	Nowy Sącz	Urząd. kol. w Wiedniu
	<i>Ludkiewicz Michał</i>	Leżachów	Dr. prof. teol. w Przemy-
	Nowak Paweł	Podbukowina	Prob. w Dworzach [ślu
	Olkiszewski Roman	Cewków	Prob. w Pantalowicach
	Opitz Karol	Przemyśl	†
	Riss Ludwik	Złoczów	† jako sędzia powiat.

Rok	Imię i nazwisko abiturienta	Miejsce urodzenia	Obecne stanowisko
1865	Sienkiewicz Orest	Lubienie	†
	<i>Spis Stanisław</i>	Radymno	Dr. teol. prof. un. Kraków
	Tarnawski Leonard	Piskorowice	Dr. adw. w Przemyśle
	Ulanowski Antoni	Przemyśl	Prob. w Turbi
	<i>Wachnianin Jan</i>	Sieniawa	Prof. gimn. w Stryju
	Witoszyński Józef	Wołcza dolna	†
	Włyński Wiktor	Długie	Dr. adw. w Krakowie
	<i>Wojnar Paweł</i>	Trześniów	Sekr. pow. we Lwowie
	Wyszowski Jan	Łabowa	† jako teolog
	Zabierzowski Kazimierz	Gorlice	Dr. medycyny
	Załęski Julian	Romanowa Wo-	Niewiadome
	Żelechowski Marceli	Orawczyk [la	† jako urząd. skarbowy
	Ziębiński Adam	Rzepiennik	Niewiadome
	Zubrzycki Emil	Pielgrzymka	Dr. Rad. skar. we Lwo-
1866	Adolf Mauryey	Przemyśl	Dr. praw adw. [wie
	Bierzecki Jan	Pruchnik	Prob. w Ruskiej wsi
	Borkowski Benedykt	Suchorów	Prof. gimn. w Rosyi
	Bozsiński Ludwik	Łańcut	Niewiadome
	Chutkowski Jan	Mrzyglód	Rewid. kolej. we Lwowie
	Czerkawski Jan	Mościska	Prof. gim. w Kołomyi
	Hampel Wincenty	Kalników	Adj. sąd. w Żydaczowie
	Jarosław Piotr	Bliźne	† ofic. kol. we Lwowie
	Jaroszewski Ferdynand	Sokal	Niewiadome
	Kleeberg Emil	Bolechów	Niewiadome
	Kordasiewicz Izidor	Przemyśl	† jako prob. w Tarnawce
	Kozłowski Konstanty	Dynisko	† jako ksiądz
	Kwiatkowski Antoni	Krzaczkowa	Prof. gimn. w Sanoku
	Lampel Franciszek	Libochowice	Sędz. pow. w Czechach
	<i>Łoś Włodzimierz</i>	Kulmatycze	Radca Dworu we Lwowie
	Męciński Apolinary	Michowa	Prob. w Fulsztynie
	Otto Jan	Przemyśl	„ w Lipowcu
	Paczowski Marcin	Połonka	Rad. sąd. w Krakowie
	Podtusi Mikołaj	Bihale	Dr. med. w Bolechowie
	Podoliński Julian	Wetlina	† jako słuch. medyc.
	Podoliński Miron	„	Kanon. g.k. w Przemyśle
	Rastawiecki Włodzim.	Więckowice	† jako sędzia powiat.
	Sadowski Jan	Zmienica	†
	Salwicki Aital	Małkowice	Ksiądz w Rosyi
	<i>Sottysik Tomasz</i>	Rymanów	Prof. gim. we Lwowie
	<i>Studziński Józef</i>	Moszczanica	† dr. med. w Przemyśle
	Szwedzicki Józef	Krówniki	Sędzia pow. w Lisku
	Toroński Seweryn	Zawadka	Kanon. w Stanisławowie
	Władczyński Marian	Przemyśl	Notar. w Starem Mieście
	Wodyński Bolesław	Dembowice	Prob. w Zaleszanych

Rok	Imię i nazwisko abiturienta	Miejsce urodzenia	Obecne stanowisko
1866	Ziemiański Stanisław	Brzozów	Prob. w Bieczu
1867	Atlas Sendel	Ostrów	Dr. med. w Wiedniu
	Borsuk Jan	Sobiecín	Kan. i prob. w Krakowie
	Czerewko Jan	Kormanice	Prob. w Korczminie
	Drewiński Maurycy	Sanok	Dr. med. w Sanoku
	Dworski Stanisław	Lwów	† jako dr. pr. dep. adw.
	Gissowski Piotr	Wola Dołhoł.	Proboszcz w Liskach
	Gładyszowski Włodz.	Przemyśl	Sekr. sąd. w Sanoku
	Górecki Włodzim.	Węldziż	Właściciel dóbr
	Hołodyński Antoni	Wróblaczyn	Starosta w Skalacie
	Jamrugiewicz Miecz.	Dubiecko	Prof. gimn. we Lwowie
	Kopyściański Klemens	Barne	Prob. Regetowie
	Kuźniarski Michał	Sambor	Ks. defic. w Uhnowie
	Łuczko Konstanty	Kostarowce	† wik. kat. w Przemyśle
	Majkut Michał	Sanok	Kom. pow. we Lwowie
	Męciński Alexander	Hujsko	Sędzia pow. w Janowie
	Nejdoch Jan	Nakło	Prob. w Nienowicach
	Nigrin Gustaw	Sambor	Niewiadome
	Praczyński Stanisław	Przemyśl	Sędzia pow. w Trembowli
	Radwański Felix	Strachocina	† jako urząd. magistr.
	Rastawiecki Adolf	Łobozew	Prob. w Leszczanie gór.
	Reger Wacław	Lwów	Obr. kar. w Przemyśle
	Sapecki Wojciech	Rymanów	Prob. w Radomyśle
	Skobielski Piotr	Grażiowa	Prof. gimn. w Brodach
	<i>Sywułak Mikołaj</i>	Huczko	" " we Lwowie
	Szust Jan	Oleszycka wola	† prob. w Dąbrowicy
	Węgrzynowicz Antoni	Wola Michowa	Prob. w Smolnie
	Willer Emanuel	Cieszanów	Dr. adw. w Wiedniu
	Wodyński Roman	Trześń	Niewiadome
	Zawadzki Władysław	Lwów	Notaryusz w Czortkowie
	<i>Zubrzycki Adrian</i>	Pielgrzymka	†
	<i>Zubrzycki Eugeniusz</i>	"	Rad. prok. sk. we Lwowie
	Żebracki Artur	Wieliczka	Dr. adj. s. w Przemyśle
1868	Adolf Jakób	Przemyśl	Dr. adw. w Wiedniu
	Alexiewicz Spirydion	Gnojnice	Sędzia pow. w Mielnicy
	Bętkowski Leon	Przemyśl	Sędzia pow. w Sieniawie
	<i>Błachowski Konstanty</i>	Kąkolówka	Dr. med. lekarz pułk.
	Dobrzański Julian	Walawa	Em. adj. s. w Przemyśle
	<i>Janicki Władysław</i>	Łużno	Notaryusz w Radymnie
	Jelinek Jan	Lwów	†
	<i>Jacorski Waleryan</i>	Florynka	Dr. prof. un. w Krakowie
	Kaschnitz Karol	Łętownia	† jako notar. w Tyczynie
	Kilanowski Bazyli	Ławrów	Adj. sąd. w Sanoku
	Kiwiarowski Jan	Glinik polski	Sędzia pow. w Turce

Rok	Imię i nazwisko abiturienta	Miejsce urodzenia	Obecne stanowisko
1868	Kozak Jan	Hussaków	Prob. w Potyliczu
	Koziarz Władysław	Jasienica	†
	Kranc Władysław	Wróblaczyn	Niewiadome
	Kryniecki Julian	Bończarów	Pocztmist. w Żegestowie
	Krwawicz Bazyli	Kniażypol	† Dr. wet. w Kołomyi
	Lutyński Ludwik	Krzywcza	Dr. med. w Jagielnicy
	Łabaj Franciszek	Ostoleż	† ks. wikar. we Lwowie
	Łabęcki Stanisław	Rogóżno	† jako dr. medycyny
	Niedźwiedź Teofil	Lisko	Adjunkt sąd. w Sanoku
	Paryłowicz Jan	Piątkowie	Prob. w Złockiem
	Praczyński Karol	Przemyśl	Medyk
	<i>Pudło Józef</i>	Korczyna	† prob. w Przewrotnem
	Puzon Jan	Łowcze	Prob. w Tarnowcu
	Rybaczewski Jan	Lubaczów	Prob. w Podemszczynie
	<i>Stangenberg Wilhelm</i>	Jaworów	† jako naucz. gimn.
	Schauer Ozyasz	Krzywcza	Niewiadome
	Stolnicki Edward	Mołoszkowice	"
	Szałowski Franciszek	Przemyśl	Komis. pow. w Białej
	Szyszkowski Michał	Brzóska	Dr. med. w Przemyślu
	Tyburski Zacharyasz	Przemyśl	Prob. w Jasionce
	Zajączkowski Roman	Mielec	Adj. kolej. w Krakowie
	Zawałkiewicz Stanisław	Medyka	†
	Żelechowski Szymon	Łubno	Ks. w dyec. chełmskiej
1869	Bartmański Alexander	Tarnów	† jako teol. w Przemyślu
	<i>Bieńczycki Alfons</i>	Kęty	Dr. zast. prokur. "
	<i>Chlebik Antoni</i>	Lwów	Sędz. p. w Andrychowie
	Ciuk Alexander	Drozdowice	Dr. med. w Radziechowie
	Friedwald Abraham	Jarosław	Dr. med. w Jarosławiu
	Garus Hugon	Kwasitz (Mor.)	Adj. sąd. w Samborze
	Grünhaut Berl	Tarnopol	† dr. med. w Trembowli
	<i>Hołodyński Julian</i>	Wróblaczyn	†
	Kaczmarczyk Teofil	Czarne	Prob. w Bilezarowie
	Krupiński Jan	Hussaków	Notar. Bolechowie
	Kurek Andrzej	Żołynia	Adm. paraf. w Ustrobnie
	Lampel Władysław	Pirbram Czech.	Urząd. sąd. w Czechach
	Lewicki Szymon	Przedzielnica	Ofic. poczt. w Krakowie
	<i>Lewiński Franciszek</i>	Przemyśl	Adjunkt sąd. w Dukli
	Lic Franciszek	Ciemierzynce	Ks. defic. w Krakowie
	Lorenc Franciszek	Przemyśl	† jako urząd. kolej.
	Łussakowski Piotr	Czerwona Wola	Właściciel dóbr
	<i>Matkowski Stanisław</i>	Drohobycz	Notar. w Szczerzu
	Metyk Bazyli	Ruska wieś	Prob. w Komarnie
	Milski Ludwik	Sambor	Nadkom. pol. we Lwowie
	Myszkowski Jan	Oparówka	Prob. w Pielgrzymce

Rok	Imię i nazwisko abiturienta	Miejsce urodzenia	Obecne stanowisko
1869	<i>Pawłowicz Franciszek</i>	Przemyśl	Prof. gimn. w Jasle
	<i>Radwański Gustaw</i>	"	Komis. star. w Rzeszowie
	<i>Remiszewski August</i>	Zaleszczyki	Notar. w Cieżkowicach
	Schätzel Mieczysław	Tarnów	Zast. prokur. w Jasle
	Schwarz Benjamin	Jarosław	Adj. sąd. w Przemyśle
	Skurzak Jan	Cieszanów	Prob. w Łozowie
	Ślizak Jan	Stubienko	Niewiadome
	Smolik Wawrzyniec	Jaćmierz	† jako ks. w Ślęzakach
	Soika Stanisław	Przemyśl	Inżynier przy kolei
	Szczepek Jan	Dydnia	Proboszcz w Krakowcu
	Terlecki Michał	Dubiecko	† jako kontr. podat.
	Wagner Jan	Engelsbrunn	Niewiadome
	Witoszyński Stanisław	Krasiczyn	"
	Wolwicz Karol	Końskie	Prob. w Rybotyczach
	Wyszatycki Józef	Dynów	Dr. medyc.
1870	Ziemiański Alexy	Brzozów	† jako medyk
	<i>Alexiewicz Piotr</i>	Ustrzyki dol.	Inżynier kolei we Lwowie
	<i>Bernacki Ludwik</i>	Niebieszczany	Starosta w Kamionce Str.
	Cisło Franciszek	Żubno	Naucz. szkoły rol. w Jagiel
	Ciuk Bazyli	Drozdowice	Prob. w Babicach [nicy
	Czaprański Zygmunt	Grabownica	†
	hr. Dembiński Zdzisław	Nienadowa	† właś. dóbr Nienadowa
	<i>Gaberle Emil</i>	Sokal	Radca poczt we Lwowie
	Geisler Józef	Engelsbrunn	† auskultant sądowy
	Gottlieb Władysław	Zaleszczyki	Kancelista w Mościskach
	<i>Gryziecki Stanisław</i>	Pruchnik	Prob. w Rzeszowie
	Hajdecki Alexander	Bottoszan	Major audyt. w Serajewie
	Horeczy Tomasz	Oleszyce	Ks. adm. w Pętlikowcach
	Hussak Maciej	Lalin	Niewiadome
	Jawdyk Włodzimierz	Czerniawa	†
	Jelinek Gustaw	Spas	Niewiadome
	Kędzierski Felix	Dynów	† urzęd. poczt. we Lwowie
	Krempa Roman	Baranów	Niewiadome
	Kmicikiewicz Roman	Lalin	Prob. w Zawadce
	Kwietniewski Eustachy	Grabownica	†
	Kołpaczkiewicz Alex.	Jasienica zamk.	† urzęd. poczt. we Lwowie
	Lewicki Włodzimierz	Mistkowie	Notaryusz w Kozowie
	Ładyżyński Michał	Bereska	Prob. w Beresce
	Łazoryk Jan	Prusiek	Adj. sąd. w Dobromilu
	Madej Tomasz	Wielowieś	Prob. w Fürstenthalu
	Maślanik Antoni	Dobromil	Prob. w Nanowie
	Monat Izak	Przemyśl	Dr. praw, adwokat kraj.
	<i>Orłowicz Michał</i>	Pruchnik	Niewiadome
	Pawlas Bogusław	Mokrzyżów	"

Rok	Imię i nazwisko abiturienta	Miejsce urodzenia	Obecne stanowisko
1870	Rybotycki Michał	Oleszyce	Adj. sąd. w Lutowiskach
	<i>Skórski Marian</i>	Kormanice	Dr. praw w Wiedniu
	Szery Michał	Wielowieś	† j. prawnik we Lwowie
	Wilke Włodzimierz	Rudnik	Sekret. sąd. w Przemyśle
	Wojtalik Walenty	Pruchnik	Prob. w Żmigrodzie
	<i>Zawadzki Józef</i>	Lwów	Adj. sąd. w Sokalu
1871	Zoffal Alfred	Grybów	Ins. podat. w Cieszanowie
	Alexiewicz Antoni	Ustrzyki dolne	Asys. kolei w Czortkowie
	Auber Samuel	Tarnów	Niewiadome
	<i>Bieleń Antoni</i>	Posada Zarszyn	In. adj. kolei w Jarosławiu
	<i>Błyskal Antoni</i>	Grabownica	† jako katecheta gimn.
	Bogdanowicz Walenty	Jodłówka	Niewiadome
	Burzyński Józef	Pruchnik	Zast. naucz. g. w Kołomyi
	Dołżycki Antoni	Huczko	† prof. gim. w Przemyśle
	Filipowicz Jan	Żmigród nowy	Ks. kapelan przy wojsku
	Gawiński Józef	Przemyśl	Prob. w Medenicach
	Gessing Karol	Pełnatycze	Ks. w Tyrawie Wołoskiej
	Goldfarb Leib	Przemyśl	Dr. adw. kraj. w Kołomyi
	<i>Ingarden Roman</i>	Bojany	Inż. starost. w Krakowie
	Jakubowski Andrzej	Jędruszkowce	Ofi. poczt. w Przemyśle
	Janduka Antoni	Tuligłowy	† jako ksiądz
	Janicki Włodzimierz	Ostrożec	Adj. sąd. w Dolinie
	Jasieniecki Jan	Hujło	Zarządca las. w Hrynawie
	Rzepniński Piotr	Rzepnik	Zast. naucz. w Drohobyczu
	Karpiak Teodor	Leszczyny	Prob. w Ustrzykach dol.
	Krasiecki Władysław	Pruchnik	Nataryusz w Radomyśle
	Kriss Herz	Chyrów	Dr. praw adw. w Wiedniu
	Kropiński Władysław	Kormanice	Obr. kar. w Przemyśle
	Lampel Józef	Deutschbrod	Inż. szk. okr. w Czechach
	Lityński Jan	Reszkowa Wola	Dr. praw, adw. we Lwowie
	Łukaszewicz Jan	Lubliniec nowy	† jako ksiądz
	Miejski Emil	Smolnik	Niewiadome
	Moroń Antoni	Radymno	† jako asyst. pocztowy
	Mossoczy Emeryk	Sanok	† urzęd. kol. w Przemyśle
	Myszkowski Leon	Bednarka	Adj. sąd. w Austrii
	Nahlik Edward	Złoczów	Adj. sąd. we Lwowie
	Sawicki Franciszek	Humniska	Adj. kolei we Lwowie
	Schramm Julian	Lubaczów	Dr. fil. prof. uniwers. w Kra-
	Schuhmacher Antoni	Przemyśl	† j. naucz. gimn. [kowie
	<i>Sekieta Grzegorz</i>	Żubeńsko	Prob. w Lisku
	<i>Soika Augustyn</i>	Przemyśl	Dr. lek. puł. w Rzeszowie
	Stefanowski Karol	Narol	Dzierżawca dóbr
	Stromke Hieronim	Czyszki	† jako medyk
	Tarnawski Apolinary	Krakowiec	Dr. med. w Kossowie

Rok	Imię i nazwisko abiturienta	Miejsce urodzenia	Obecne stanowisko
1871	Terlecki Władysław	Obertyn	Adj. sądowy w Rawie
	Towarnicki Władysław	Przemyśl	Zarzą. fund. styp. w Rze-
	Treszkiewicz Mikołaj	Hermanowice	Adj.są.w Zbarażu [szowie
	Wejwoda Wacław	Wadowice	In. adj. kol. w Rzeszowie
	Węgrzynowicz Izidor	Kreców	† jako ausk. sądowy
	Witoszyński Włodzim.	Wołcza dolna	Notaryusz w Dubiecku
	Wyszatycki Franciszek	Dynów	Dr. med. w Ropczycach
	Zahradnik Włodzimierz	Drohobycz	Adj. sądow. w Samborze
	Zapałowicz Hugo	Lublana	Kapit. audyt. w Wiedniu
	Zubrzycki Alexander	Sośnica	Lustrator w Skałacie
	Zubrzycki Julian	Pielgrzymka	Adj. sąd. w Brzeżanach
1872	Alexiewicz Julian	Godłuby	Niewiadome
	Binder Wilhelm	Lwów	Urzęd. banku w Wiedniu
	Błażowski Mieczysław	Piłatkowce	Koresp. dzien. we Lwowie
	Brożyński Stanisław	Dukla	Dr. medycyny
	Czajkowski Alexander	Grabie	Prob. w Daszówce
	Dietzius Adolf	Jarosław	Dr. med. w Jarosławiu
	Długosz Józef	Korczyna	Inspek. okręg. w Nisku
	<i>Galant Wojciech</i>	Strachocina	Dr. prof. teol. w Przemyśle
	Hibl Ludwik	Rymanów	Adj. sąd. w Przemyśle
	Kołodziej Szymon	Liszno	Prob. w Michowej Woli
	Kordasiewicz Emil	Więzownica	Prof. gimn. w Przemyśle
	Kwiatkowski Leon	Humniska	Prob. w Błażowy
	Lityński Jan	Cieszanów	Zast. naucz. w Jasle
	Lityński Łucyan	Bandrów	Dr. med. w Przemyśle
	Łazurkiewicz Michał	Cieplice	Adj. sądowy
	Mackiewicz Jan	Tuligłowy	† jako ksiądz
	Maygier Jan	Sulkowczyzna	†
	Panesch Michał	Sieniawka	Adj. sąd. w Drohobyczu
	Płoszewski Antoni	Międzybrodzie	Niewiadome
	Rojecki Jan	Kadłubiska	Zast. prok. w Brzeżanach
	Salwicki Alexy	Małkowice	Adj. sąd. w Borszczowie
	<i>Scharfmesser Hersch</i>	Jarosław	Dr. praw adw. w Wiedniu
	Terlecki Tytus	Obertyn	Ofic. rachun. w Krakowie
	Witoszyński Roman	Byków	Sekret. skarb. we Lwowie
1873	Zajączkowski Andrzej	Nienowice	Niewiadome
	Adelmann Emil	Stryj	Dr. adw. w Myślenicach
	Bandyra Józef	Bireza	Prob. w Sychowie
	Biber Leopold	Lwów	Dr. med. lekarz pułkowy
	Dworski Tadeusz	"	† j.dr. med. w Przemyśle
	Fojarewicz Antoni	Przemyśl	Dr. med. lekarz pułkowy
	Gutkowski Bronisław	Horysławice	Mieszka w Rosyi
	Halik Antoni	Bachórz	Prob. Bursztynie
	Horoch Kajetan	Sieniawa	Dr. med.

Rok	Imię i nazwisko abiturienta	Miejsce urodzenia	Obecne stanowisko
1873	<i>Jarosch Eugeniusz</i>	Lwów	Radca skar. we Lwowie
	Jurkiewicz Jan	Jarosław	Notaryusz w Lisku
	Kotys Michał	Butla	† jako ksiądz
	Kulmatycki Szczepan	Boratyn	Komis. skarb. we Lwowie
	Lachowski Jan	Czarne	†
	Liput Jan	Iskrzynia	† jako prawnik
	<i>Lityński Konstanty</i>	Bandrów	Adj. sąd. w Austrii dol.
	Mathiasz Mikołaj	Kwaszenina	Zast. naucz. gim. w Stryju
	Mrozowski Michał	Maćkowiec	Prob. w Korzenicy
	Nehrebecki Jan	Przemyśl	Prob. w Zalesiu
	Nowak Wawrzyniec	Harta	Urząd. kol. w Przemyślu
	<i>Ochnicz Jan</i>	Dembno	Niewiadome
	Olkiszewski Włodzim.	Dzików	Asystent kol. w Krakowie
	Ornstein Ascher	Jaworów	Adjunkt sądowy w Birczy
	Pawlisz Andrzej	Przemyśl	Kandyd. not. w Rudkach
	Pilszak Wawrzyniec	Grabownica	Kat. sem. w Rzeszowie
	<i>Podlaszecki Zacharyasz</i>	Fredropol	Prob. w Monasterzyskach
	Rauch Józef	Przemyśl	Naczelnik sąd. w Bośni
	Scheffner Edmund	Jarosław	Adj. sąd. w Jarosławiu
	Szul Ludwik	Obarzyn	Dyr. kop. naf. w Słobodzie
	Turzański Marian	Turze	Adj. sąd. w Bośni
	Wilkiecki Jan	Sąd. Wisznia	Dr. ks. kat. we Lwowie
	Zajac Ludwik	Pruchnik	Ofic. poczt. w Przemyślu
	Zeniczak Józef	Malawa	Zarządca las. w Łopiance
1874	Brylski Wacław	Przemyślany	Konc. mag. w Przemyślu
	Brytan Izidor	Jaworów	Dyurnista w Jaworowie
	<i>Gorczyca Józef</i>	Godowa	Dep. notar. w Przemyślu
	Dydyński Stanisław	Grażowa	Kurator fund. styp w
	Gumowski August.	Borki dominik.	† [Lutczy
	Gużkowski Włodzim.	Nowe miasto	Właśc. dóbr Nowe-Miasto
	Haszycz Włodzimierz	Przemyśl	Adj. sąd. w Przemyślu
	Humiecki Korneli	Rzepnik	Prob. w Kawsku
	<i>Keith Natan</i>	Tyśmienica	† Dr. medyc.
	Koziej Grzegorz	Oleszyce	w Rosyi
	Kreisel Władysław	Futoma	† jako prawnik
	Lewandowski Ludwik	Baligród	Rząd. dóbr w Warszawie
	Lityński Emil	Bihale	Zast. naucz. g. w Złoczowie
	Łoziński Tadeusz	Drohobycz	Ofic. poczt. we Lwowie
	Malina Tadeusz	Przeworsk	Adj. sąd. w Przemyślu
	Marynowski Łucyan	Ropczyce	Notaryusz w Brzeżanach
	Mazikiewicz Józef	Uhnów	Prywatny w Wiedniu
	Nowosielecki Stanisł.	Woytkowa	Dr. praw kom. we Lwowie
	Piela Piotr	Sokolów	Notaryusz w Ślemieniu
	<i>Paszkiewicz Jan</i>	Myszkowce	Ks. wikar. w Przeworsku

Rok	Imię i nazwisko abiturienta	Miejsce urodzenia	Obecne stanowisko
1874	Pozakowski Adam	Przemyśl	Nadkom. sk. we Lwowie
	Siedlecki Stanisław	"	† jako ks. w Ameryce
	Sochański Józef	Dynów	Dr. med. we Lwowie
	Sozański Cyprian	Hruszów	Komis. pow. w Lisku
	Stawski Józef	Brzoza król.	" " w Żywcu
	Strzelecki Waleryan	Leszczawa gór.	† jako ausk. w Bośni
	Wolański Mikołaj	Woszczańce	Niewiadome
	Zahradnik Hieronim	Bolestraszyce	Komis. pow. w Gródku
	Zapałowicz Władysław	Podgórz	Nadn. kol. w Krakowie
	<i>Zeńczak Władysław</i>	Maława	Sekr. Wyd. kr. we Lwo-
	Ziatyk Maxym	Dołżyca	Prob. w Miocinie [wie
1875	Doloszyci Józef	Lalin	Prob. w Szczercu
	Giżowski Stanisław	Przemyśl	Właś. real. w Przemyślu
	Glanz Jakób	"	Dr. adw. w Przemyślu
	Goryl Michał	Jarosław	ks. wikar. w Miechocinie
	<i>Hibl Józef</i>	Dubiecko	Dr. adw. w Jaworowie
	Janicki Alfons	Biała niżna	†
	Janicki Fortunat	" "	†
	Kibiński Emil	Hruszatyce	†
	Koczyrkiewicz Michał	Uherce miner.	St. kom. skar. w N. Sączu
	<i>Kopietz Karol</i>	Sambor	Adj. sąd. w Przemyślu
	Lewicki Zygmunt	Nowosiółki	Sekr. Rad. p. w Kamionce
	<i>Lityński Piotr</i>	Grażiowa	Adj. sąd. w dol. Austrii
	Lorek Andrzej	Przemyśl	Adjunkt sąd. w Rudkach
	Matiuk Wiktor	Tudorkowice	Prob. w Karowie
	Milkowicz Włodzim.	Polańczyk	Docent. un. we Lwowie
	Niedzwiedzki Emil	Przemyśl	Dr. med. w Warszawie
	Podlaszecki Leon	Wisłok górny	†
	Rastawiecki Jan	Przemyśl	Depend. not. we Lwowie
	Reisner Mojżesz	Łańcut	Dr. dep. ad. w Przemyślu
	Rybotycki Karol	Oleszyce	Adj. sąd. w Lutowskich
	Schneider Leopold	Mielniczne	† dr. med. w Krakowie
	Stupnicki Konstanty	Kezdi Vasarhel.	Kapitan aud. w Bośni
1876	Weiss Jan	Chodnowice	Niewiadome
	Winter Emanuel	Jaworów	Depend. notar.
	Bełkot Karol	Lipowiec	Prob. w Mysłatyczach
	Bernacki Felix	Sambor	Adj. sąd. w Dynowie
	Błahuta Tomasz	Pruchnik	Prob. w Ujkowicach
	Borezyk Józef	Dąbrowa polsk.	" w Humniskach
	Brzeziński Michał	Olechowice	Niewiadome
	Dobrzański Jan	Dobromil	Sekr. mag. w Przemyślu
	Groblewski Jan	Pruchnik	Dr. teol. kan. w Stanisław.
	Grochowicz Teofil	Klimkówka	Adj. sąd. w Jaworowie
	Gryziecki Władysław	Pruchnik	Kapel. wojs. we Lwowie

Rok	Imię i nazwisko abiturienta	Miejsce urodzenia	Obecne stanowisko
1877	Irzykowski Alexander	Kraków	Prokurat. w Bośni
	<i>Kotys Atanazy</i>	Tokarnia	Prob. w Teleśnicy
	Kuczyński Bronisław	Lwów	Niewiadome
	Kustrzycki Gabryel	Nowosiółki	† po ukończeniu gimn.
	<i>Łabuda Jan</i>	Zakościele	Dr. i prof. teol. w Przem.
	Marynowski Edward	Ropczyce	Sekr. gal. Banku Kred.
	Mendlarski Julian	Brzozów	†
	<i>Michalski Włodzimierz</i>	Waszkowce	Adj. sąd. w Czerniowcach
	Milczanowski Jan	Tuligłowy	Prof. teol. w Przemyśle
	Nehrebecki Antoni	Przemyśl	Adj. sąd. w Żałoścach
	<i>Osada Michał</i>	Pruchnik	Sekr. dyr. sk. we Lwowie
	Piątkiewicz Wojciech	Żółków	Prob. w Izdebkach
	Raciuborski Waleryan	Hermanstadt	†
	<i>Rauch Wolf</i>	Jarosław	Urzędnik w Bośni
	Schächter Samuel	"	Kupiec w Krakowie
	Trusz Jan	Niżankowice	Asyst. kol. w Rzeszowie
	Żurowski Wiktor	Bereska	Wł. dóbr w Beresce
	Bernacki Jan	Sambor	† Koncep. dyrek. skarb.
	Bikowski Ludwik	Uherce	Prob. w Łaszkach
	Blumenfeld Ozyasz	Przemyśl	Dr. adw. w Przemyśle
	Dychdalewicz Antoni	Mościska	Prob. w Pełnatyczach
	<i>Dobrowolski Kazimierz</i>	Krasieczyn	Asyst. kol. w Jarosławiu
	Hornicki Eugen.	Żółkiew	Prob. w Rawie ruskiej
	Konieczny Jędrzej	Jasionów	" Gorzycach
	Kulpacki Józef	Przemyśl	†
	Kurek Józef	Żołynia	Insp. pod. w Brzozowie
	Karmański Jan	Cieszanów	Niewiadome
	Kalman Adolf	Kun St. Miklos	Dependent adwok.
	<i>Kozłowski Michał</i>	Przemyśl	Dr. fil. zas. naucz. w Kra-
	Liński Teodozy	Fredropol	Prob. w Wysocku [kowie
	Monné Kazimierz	Bochnia	Adj. sąd. w Podbużu
	Nowak Szymon	Harta	Asys. kol. w Kołomyi
	Pańkowski Konstanty	Ryszkowa Wola	W Rosyi
	Pączek Jędrzej	Strachocin	Prob. w Lipsku
	Schenker Stanisław	Nowe Sioło	" " Nozdrzcu
	Sprys Grzegorz	Jarosław	" " Żegestowie
	Warzecha Albin	Żółkiew	Poruczn. przy inżyn.
	Wawro Stefan	Radochońce	Kat. szk. żeń. w Rzeszow.
	Wilecki Antoni	Żółkiew	Adj. sąd. w Lisku
1878	Biały Teofil	Worniaków	Konc. dyr. skar. w Koło-
	Bierzecki Leon	Paportno	Prob. w Gwoźdzu [myi
	Cisło Alexander	Łubno	" " Tokach
	Czyrniański Julian	Jaworów	Dr. insp. pod. w Krośnie
	Dawid Mojżesz	Tarnów	Dr. adw. w Przemyśle

Rok	Imię i nazwisko abiturienta	Miejsce urodzenia	Obecne stanowisko
1878	<i>Dembowski Ignacy</i>	Kraków	Starost. w Mościskach
	Dobrzański Seweryn	Grochowce	Prob. w Biliczu górnym
	Dolżycki Jan	Milków	Dr. adw. w Brodach
	Dolżycki Władysław	Rozdzieło	Insp. podat. w Łańcucie
	Drak Juliusz	Monastersko	Kom. skar. w Krakowie
	Dziedziec Leon	Brzozów	Koncep. skar. w Sanoku
	<i>Gabla Hilaryon</i>	Leszczowate	Dep. adw. we Lwowie
	Gabla Włodzimierz	Nanów	Adj. sąd. w Rymanowie
	Gościński Paweł	Fredropol	† jako ksiądz
	Gryziecki Józef	Pruchnik	Prob. w Woli Zarzyckiej
	Karpiński Stanisław	Radenice	Kone. kol. w Krakowie
	Koczurkiewicz Leone.	Postołów	† jako ksiądz
	Kopko Maxym	Borszowice	Kat. sem. naucz. w Prze-
	Koziej Stefan	Oleszyce	Prob. w Jałowem [myślu
	Królikowski Czesław	Przemyśl	" " Dzikowcu
	Lindenbaum Chaskel	Lwów	† jako prawnik
	Lityński Miron	Kobylnia wołos	Prob. w Muzyłowicach
	Mantel Elias	Przemyśl	Dep. adw. w Przemyślu
	<i>Moskata Bartłomiej</i>	Niedźwiedz	† jako teolog
	Mossor Wiktor	Dobromil	Audyt. we Lwowie
	Niewiński Jan	Lipie	Adj. sąd. w Baligródzie
	Odrobina Stanisław	Przemyśl	† jako prawnik
	Sawicki Grzegorz	Nehrybka	Prob. w Schodnicy
	Swaton Edward	Berehy dolne	† aspir. na porucznika
	<i>Szalay Eugeniusz</i>	Przemyśl	Adj. sąd. w Mościskach
	Tarnawski Józef	Krakowiec	" " Niżankowicach
	Töpfer Karol	Złoczów	Komis. sk. w Brzeżanach
	Twaróg Michał	Szebnie	Ks. defic. w Szebniach
	Wachnianin Ignacy	Sieniawa	Prob. w Sieniawie
	Walnicki Michał	Stróże wielkie	" " Markowcach
1879	Allerhand Abraham	Przemyśl	Dr. adw. w Kołomyi
	Berger Szymon	"	Kom. p. dyr. w Żółkwi
	Carewicz Gerwazy	Jaworów	Prob. w Szołomienicach
	Chotyński Klemens	Stare Sioło	" " Ujkowicach
	Dawid Kalman	Przemyśl	Bez zaj. z pow. um. chor.
	Fedewicz Michał	Czerniawa	† pref. sem. we Lwowie
	Gans Bernard	Rzeszów	Dr. adw. w Przemyślu
	Górski Władysław	Oświęcim	Wł. dóbr w Kaszycie
	Kostrzewski Romuald	Bachórz	Prak. konc. mag. Lwów
	Klug Marek	Przemyśl	Koncep. skar. w Białej
	Krasicki Kryspin	Pruchnik	Bez zajęcia
	Madeyski Zygmunt	Przemyśl	Dzierżawca w Żurawicy
	Maślak Włodzimierz	Sarnki średnie	Zast. naucz. gim. w Jaśle
	Mielnik Jan	Lwów	Prob. w Brzegach

Rok	Imię i nazwisko abiturienta	Miejsce urodzenia	Obecne stanowisko
1879	Maszczyk Jan	Dubiecko	Prob. w Potutorach
	Reben Izidor	Bochnia	Adjun. sąd. w Limanowy
	Romanowicz Michał	Raławice	† jako urzęd. kolej.
	Sołtykiewicz Hilary	Stroniatyn	Prob. w Botełce wyżnej
	Strzelecki Tadeusz	Wola Krecow.	Urzęd. przy starost.
	Szczepański Hipolit	Gdeszyce	Konc. mag. w Przemy-
	Woytkowski Stefan	Trójczyce	† jako prawnik [ślu
	Zawirski Stanisław	Lwów	† jako auskult. sąd.
	Zuk Jerzy	Lubaczów	Prob. w Woroblażynie
1880	Adolf Majer	Przemyśl	Adj. sąd. w Śniatynie
	Bal Stanisław	Hurko	Urz. Tow. ofic. pryw.
	Cipser Stefan	Stanisławów	Zarz. lasów i domen w Su-
	Czaykowski Włodzim.	Bystre	Prob. w Sielcu [chodole
	Czaykowski Włodzim.	Jasienica solna	„ w Zahoczewiu
	Drozdziak Jan	Królowa ruska	Niewiadome
	Dybowski Zygmunt	Krosno	Niewiadome
	Filipowicz Benedykt	Tyrawa wołos.	Niewiadome
	<i>Galant Józef</i>	Strachocin	Dr. med. Zagórzu
	Głębocki Jan	Kormanice	Dr. dep. ad. w Przemyśle
	<i>Gidlewski Maryan</i>	Ustrzyki dól.	Dr. med. lek. pułkowy
	Goldfarb Chaim	Przemyśl	Dr. adw. w Przemyśle
	Grabscheid Chaim	„	Dr. ins. pod. w Krakowie
	Horoszowski Józef	„	Dr. konc. Prok. skar. we
	Kordasiewicz Włodz.	Jarosław	† jako teolog [Lwowie
	Kucharski Władysław	Tarnów	Adj. kol. w Tarnowie
	Kudła Jan	Tuligłowy	Ks. wikar. w Radymnie
	Łoziński Roman	Halicz	Adj. Ban. kraj. we Lwowie
	Mańkowski Jan	Ostrowiec	Dep. notar. w Lubaczowie
	Martynowicz Ludwik	Leschbrich	Ks. wikar. w Toustem
	Mryc Michał	Bolanowice	Wicerektor sem. gr. kt. [we Lwowie
	<i>Myszkowski Tytus</i>	Pielgrzymka	Dr. teol. pref. sem. duch. [we Lwowie
	Niemców Eugen.	Mużyłowice	† Wikar. w Dobromilu
	Ochnicz Bazyli	Dembno	Prob. w Jaworzu
	Reisner Abraham	Łańcut	Nadoficyał przy kolei [w Szczakowie
	Rabiej Franciszek	Rudniki	Katecheta szkół ludow. [w Samborze
	Rudnicki Zygmunt	Lwów	Prak. konc. star. w Rawie
	Rzepecki Teodor	Niżankowice	Katecheta szkół ludow. [w Samborze
	Ślęczka Antoni	Brzozów	Dr. med. lek. powiatow. [w Przemyśle]

Rok	Imię i nazwisko abiturienta	Miejsce urodzenia	Obecne stanowisko
1880	Sochański Marceli	Dynów	Ks. wikar. w Zabierzowie
	Szklarski Gracyan	Nowe-miasto	" " w Jasle
	Trusz Jan	Niżankowice	Asyst. pocz. w Rzeszowie
1881	Trusz Juliusz	Tarnopol	Prakt. konc. Dyr. Skarb. [w Czortkowie]
	Węgrzynowicz Emil	Bliźnianka	Prob. w Smerekowcu
	<i>Zurakowski Stanisław</i>	Przemyśl	† Naucz. semin. naucz.
	Angermann Kazimierz	Lwów	Adj. sąd. w Przemyślu
	Baczyński Leon	Rzeszów	Prob. w Tudorkowicach
	Bendel Adolf	Pruchnik	Dr. adw. w Sanoku
	Borecki Kazimierz	Rzeszów	Urzęd. Tow. tryest. [Lhoyda]
	<i>Gołębiowski Stanisław</i>	Drohobycz	Prakt. konc. przy mag. [we Lwowie]
	Gudzio Józef	Młodowice	Ausk. sąd. w Przemyślu
	Haydukiewicz Włodz.	Stubno	Prob. w Kramarzówce
	Hawrysz Eugeniusz	Radymno	Asyst. kol. w Radymnie
	Karpiński Jan	Drozdowice	Konceptista Dyr. Skarbu [we Lwowie]
	Korner Ignacy	Mościska	Dr. dependent adwokacki
	Kretschmer Zygmunt	Husiatyn	Koncept. przy starostwie [w Przemyślu]
	Kulmatycki Julian	Tatary	Prob. w Grochowcach
	Mester Henryk	Przemyśl	Prak. sąd. w Przemyślu
	<i>Musiak Piotr</i>	Nieciecz	Urząd. polit. w Bośni
	Nanowski Zdzisław	Polana	Aus. sąd. we Lwowie
	Niemców Jan	Rabe	Zast. naucz. w Brzeżanach
	<i>Nowak Anatol</i>	Kańczuga	Ks. kanclerz Kons. kra- [kowskiego]
	<i>Piątkowski Józef</i>	Pietnice	Depend. adw. we Lwowie
	Podlaszecki Jan	Fredropol	Prob. w Kobelnicy wołos.
	Polański Włodzimierz	Terka	" w Terepezy
	Reisner Dawid	Jarosław	Adj. przy kolei
	Schwarz Adolf	Przemyśl	Dr. med., lekarz pułkowy
	Schwarz Michał	Jarosław	Dr. adw. w Przemyślu
	Siara Stanisław	Ostrów	Prob. w Krasnem
	Sielecki Alexander	Polany	" w Radocinie
	Sliwiński Michał	Babice	" w Tyrawie włoskiej
	Smolnicki Karol	Przemyśl	Auskul. sąd. w Przemyślu
	Soboń Szymon	Kalembina	Asyst. kol. w Czortkowie
	Starakiewicz Franc.	Lisko	Niewiadome
	Stopczyński Jan	Przemyśl	Sekretarz Rady powiat. [w Wadowicach]
	Strzelbicki Tadeusz	Lwów	Porucznik przy ułanach

Rok	Imię i nazwisko abiturienta	Miejsce urodzenia	Obecne stanowisko
1881	Trupkiewicz Franciszek	Stara Sól	Niewiadome
	Turzański Grzegorz	Lwów	Dr. med. w Jarosławiu
	Wąsowicz Tadeusz	Przemyśl	Depen.adw. w Przemyślu
	Wesołowski Antoni	Cebula	Adm. paraf. w Teńkowie
	Węgrzynowicz Dionizy	Łobozew	Ks. wikaryusz
1882	Ziemia Wiktor	Leżajsk	Dependent adwokat.
	Biega Stanisław	Sanok	Konc. pow. dyr. skarbu [w Sanoku]
	Borecki Stanisław	Bochnia	Prak. konc.przy dyr.skar. [w Krakowie]
	Budzynowski Włodzim.	Przeworsk	Zas.naucz.g.w Samborze
	Chomicki Teofil	Majdan	Prob. w Zworze
	Ciesielski Marian	Kołomya	Konc. przy dyr. Ruchu [we Lwowie]
	Czaykowski Dionizy	Stężnica	Auskul. sąd. w Sanoku
	Ehrlich Simche Salom.	Lwów	Dr. praw, depend. adw.
	Filimowski Antoni	Hucisko	Dr. med. w Krakowie
	Gabła Dymitr	Nanowa	Probosz w Radoszycach
	Goliński Felix	Kolbuszowa	Asys.pocz.w Wadowicach
	Górnicki Michał	Strzyżów	Ks. wikar. w Jarosławiu
	Grabscheid Mojżesz	Przemyśl	Dr. med. w Przemyślu
	Grenik Józef	Lubaczów	Niewiadome
	Jabłonowski Eugen,	Przemyśl	Uczeń medycyny
	Janicki Romuald	Radenice	Asys. kol. w Radziszowie
	Klisz Grzegorz	Ostrożec	Prob. w Małnowskiej Wo.
	Kostecki Antoni	Radymno	Ks. wik. w Raclawicach
	Krukowski Władysław	Stryj	Kan. naucz. gim. w Kra- [kowie]
	Kuryłło Bazyli	Lipie	Prob. w Mencie wielkiej
	Kulezycki Alexander	Zawidowiec	Dr. med. lekarz pułkowy
	Lindenbaum Hersch	Przemyśl	Dr med. lekarz pułkowy
	Łucki Jan	Sarna	† jako prawnik
	Makar Grzegorz	Kłokowice	Prob. w Uhercach mine- [ralnych]
	Monné Stanisław	Przemyśl	Adj. sądowy w Brzozowie
	Mroczyński Wincenty	Przeworsk	Ks. wikar. w Zaleszczy- [kach]
	Myśków Zygmunt	Borynia	Dr. praw dependent. adw.
	Nebenzahl Natan	Sanok	Adjun. kolei we Lwowie
	Popiel Czesław	Przemyśl	Koncept. Dyrek. skarbo- [wej w Przemyślu]
	Raciborski Eugen,	Zamojsce	Auskultant. w Radymnie
	Radecki Paweł	Dębica	Dr. med. w Krakowie
	Rostau Józef	Przemyśl	Dr. med. w Ameryce

Rok	Imię i nazwisko abiturienta	Miejsce urodzenia	Obecne stanowisko
1882	Rychel Józef	Fredropol	Ks. wikary. w Dembowcu
	Sabaraj Józef	Przemyśl	Adm. paraf. w Torhano- [wicach]
	Sommer Józef	Jarosław	Konceptista Dyrek. skar- [bowej we Lwowie]
	Strzelecki Zygmunt	Brzeżany	Konceptista Namiestnict.
	Süsswein Leizor	Przemyśl	Dr. praw. depen. adw. [w Przemyślu]
	Szatyński Michał	Huczko	Prob. w Tyrawie solnej
	Szczerbiński Jan	Niewodna	Wikaryusz w Jedliczu
	Wierzbiński Antoni	Poździecz	Prob. w Rychwałdzie
	Wohlfeld Aron	Rzeszów	† jako dr. medycyny
	Zawilski Jan	Leżajsk	Konceptista powiat. Dyr. [skarbu w Przemyślu]
1883	Ząbecki Adolf	Przemyśl	Dr. pr. depend. adwokat.
	Alexiewicz Leon	Ustrzyki dolne	Niewiadome
	Allerhand Izaak	Przemyśl	† jako prawnik
	Angermann Stanisław	Lwów	Depen. adw. w Złoczowie
	Baraniecki Artur	Krzeszowice	† jako medyk
	Dobrzański Michał	Sąd. Wisznia	Oficyał poczt. we Lwowie
	Fedynekiewicz Jan	Jaworów	Auskultant sąd. w Prze- [myślu]
	Gmytrasiewicz Jan	Przyłbie	† jako prob. w Lipiem
	Henner Samuel	Przemyśl	† jako medyk
	Hesse Ryszard	Brody	Ausk. sąd. w Dobromilu
	Hirschler Stanisław	Horodysławice	Porucznik w Wiedniu
	Honth Ignacy	Lesko	Ausk. sąd. w Drohobyczu
	Hubicki Józef	Bilicz	Prob. w Michałowicach
	Hütter Kalman	Przemyśl	Asyst. kolej. w Czudecu
	Kwieciński Stanisław	Leżajsk	Wikar. katedr. w Prze- [myślu]
	Leńczyk Józef	Lwów	Prob. w Jabłonce wyższej
	Mester Jakób	Przemyśl	Dr. praw. depend. adw.
	Pfeffer Simche	Sąd. Wisznia	Dr. medycyny
	Rauch Chaim	Przemyśl	† jako prawnik
	Rosenblüth Efraim	Przemyśl	Dr. med. w Lubaczowie
	Sawka Romuald	Jasionów	Konceptis. skarb. w Stryju
	Schneider Adam	Lwów	Auskultant sąd. w Stryju
	Seifert Karol	Lwów	Dr. medycyny
	Staromiejski Józef	Stara Sól	Prof. gimn. w Drohobyczu
	Trojan Antoni	Żurawica	Konceptista pow. Dyrek. [skarbu w Brodach]
	Wessely Franciszek	Sędziszów	Asyst. kolei w Przemyślu
	Wlazło Tomasz	Chłopice	Prob. w Sieniawie

Rok	Imię i nazwisko abiturienta	Miejsce urodzenia	Obecne stanowisko
1884	Babiński Stanisław	Żurawica	Zastępca naucz. gimnaz. [w Przemyślu]
	Błotnicki Wojciech	Dubiecko	Zastępca naucz. gimnaz. [w N. Sączu]
	Chłopecki Seweryn	Gaje niżne	Wikary. w Siedliskach
	Czajkowski Roman	Stare Miasto	Adm. parafii. w Wisłoku [górnym]
	Czerlunczakiewicz Mir.	Więzownica	Adm. paraf. w Dolinach
	Czop Süßman	Dobromil	Dr. med. w Miłowie
	Dawid Elkan	Przemyśl	† jako prawnik
	Drużbacki Felix	Ryszowce	Dr. praw
	Drużbacki Filip	Mańkowce	Dr. praw prakt. kon. star. [w Wieliczce]
	Fränkel Elias	Przemyśl	Auskult. sąd. w Przemy- [ślu]
	Frenkl Józef	Przemyśl	Prawnik
	Grzegorzewicz Wojciech	Przemyśl	Zastępca naucz. gimnaz. [w Krakowie]
	Hauptmann Melech	Drohobycz	Asyst. kolei w Tarnowie
	Henner Izaak	Przemyśl	Auskult. sąd. w Przemyślu
	<i>Hryciwicz Bazyl</i>	Maćkowice	Zastępca naucz. gimnaz. [we Lwowie]
	Hukiewicz Alexander	Hermanowice	Adm. paraf. w Rzeczy- [czanach]
	Jagusiński Maryan	Zdonia	Prakt. koncept. starost. [w Myślenicach]
	Kibitz Izrael	Rawa	† jako medyk
	Köb Leopold	Hernals	Asyst. kolei w Szczercu
	Kobzdaj Włodzimierz	Dobromil	Adm. paraf. w Łukowej
	Kordasiewicz Leon	Łaszków	Ks. wikaryusz w Stryju
	Kostek Jan	Nehrybka	Prob. w Pełkiniach
	Koszytyła Tomasz	Korczyna	† jako asyst. depart. ra- [chunkowego we Lwowie]
	Kruszyński Józef	Ostrów	Prawnik
	<i>Krynicki Józef</i>	Czerzeż	Dr. med. w Busku
	Krzyżanowski Stanisł.	Mosty wielkie	Porucznik przy piech.
	Kurpiel Antoni	Przemyśl	Dr. fil. zast. naucz. szk. [real. w Krakowie]
	Kulik Jan	Lewocza	Asys. dyr. sk. we Lwowie
	Langbank Baruch	Przemyśl	Dr. med. w Cieplicach
	Leichtfried Franc	Tarnów	Asyst. kolei. w Dembicy
	Łobaczewski Stanisł.	Posada górna	Dr. dep. adw. w Sanoku
	Manheim Sische	Przemyśl	Dr. med. w Przemyślu
	Marków Jan	Jarosław	Admin. w Międzybrodziu

Rok	Imię i nazwisko abiturienta	Miejsce urodzenia	Obecne stanowisko
1884	Małecki Jan	Smorz	Sekr. Rady pow. w Pod- [hajcach]
	Matz Jan	Smulno	† jako prakt. poczt.
	Motyl Wawrzyniec	Dubiecko	Ks. wikar. w Samborze
	Olchowski Władysław	Skole	Prawnik
	<i>Osmak Roman</i>	Posada nowom.	Adm. paraf. w Sieniawie
	<i>Pacanowski Klemens</i>	Przemyśl	† jako ksiądz
	Petrowicz Jan	Łopianka	Urząd. sąd. w Bośni
	Płonka Michał	Monasterz	† jako ukończ. gimnaz.
	Raciborski Jan Łukasz	Zamojsce	Właściciel dóbr
	Reisner Izak	Jarosław	Dr. praw, dep. adw.
	Rogowski Józef	Brzozów	Asyst. kol. w Tarnowie
	Różycki Tomasz	Przemyśl	Bez zajęcia
	Sahaydakowski Tad.	Zazulińce	† jako prawnik
	Salwer Marek	Przemyśl	Prawnik
	<i>Schmidt Wiktor</i>	Lwów	Prof. gimn. w Bochni
	Smólski Kazimierz	Drohobycz	Katech. 6-kl. szk. w Prze-
	Strzelecki Bernard	Radoszyce	Zakonnik [mysłu]
	Strzelecki Kazimierz	"	Zast. naucz. gimnaz. we [Lwowie]
	Szalańko Jan	Przemyśl	Ks. wik. w Drohobyczu
	Sztachura Daniel	Polany	Dr. praw, depen. adw. w [w Przemyślu]
	Zahradnik Klemens	Przemyśl	Ausk. sąd. w Samborze
1885	Bar Wiktor	"	Ks. wik. w Rychcicach
	Bierzecki Roman	Leszczowate	Ausk. sąd. w Przemyślu
	Biesiadzki Antoni	Pagorek	Dr. med. w Krakowie
	Błaszczak Jakób	Bažanówia	Wikaryusz w Hyżnem
	<i>Błażowski Włodzimierz</i>	Buda Peszt	Ausk. sąd. w Przemyślu
	Błoński Michał	Bachórz	Ks. wikar. w Medeni
	Bojarski Zygmunt	Turka	† jako prawnik
	Borkowski Jakób	Grochowce	Prob. w Boryni
	Brem Leopold	Przemyśl	Prakt. konc. dyr. skar. w [w Krakowie]
	Chtiej Alexy	Buców	Adm. par. w Lenince m.
	Dąbrowski Edmund	Lwów	Prak. przy oddz. rach. w [Wydz. Kraj.]
	Dem Rachmiel	Przemyśl	Dr. med. w Grybowie
	Dutschka Edmund	Sanok	Ks. wikar. w Szebniach
	Feier Jan	Turka	Prakt. skar. przy star. w [Przemyślu]
	Freisinger Wład.	Lisko	Uczeń medycyny
	Gołąb Jan	Lwów	"
	Góra Jan	Podłęże	Urz. kop. węgla w Rosyi

Rok	Imię i nazwisko abiturienta	Miejsce urodzenia	Obecne stanowisko
1885	Grabscheid Mechl	Przemyśl	Dr. med. lekarz pułk.
	Herz Manes	"	Dr. medycyny
	Herzig Naftali	Sanok	Dr. med. w Mszanie dol.
	Herzig Efroim	"	Niewiadome
	Hornicki Mikołaj	Wyszatyce	Prawnik
	Hornik Chaim	Przemyśl	Słuchacz medycyny
	Huth Romuald	Brzeżany	† jako prawnik
	Janiszewski Michał	Obertyn	Prakt. konc. Dyr. skarb. [w Przemyślu]
	Jakubowski Jan	Jaćmierz	Ks. wikar. w Błazowy
	Izralewicz Leizor	Przemyśl	Sierżant przy wojsku
	Jurzyniec Józef	"	Asyst. pocz. w Krakowie
	Kaszelewski Kazimierz	Ustrzyki dolne	Ks. wik. w Zakopanem.
	Kokoszyński Stanisł.	Wola Krzywiec.	Prakt. konc. Dyr. skarb. [w Przemyślu]
	Kormosz Emilian	Arlamowsk. Wo	Kat. szk. l. w Przemyślu
	Kozak Teodor	Hussaków [la	Admin. paraf. w Hoczwi
	Krulikowski Józef	Mirocin	Wikar. w Wołczem gór.
	Kubicki Zygmunt	Jarosław	Prawnik
	Kulczycki Eugeniusz	Twierdza	Teolog
	Kuzyk Jędrzej	Przeworsk	Asyst. kol. w Iwoniczu
	Ładyżyński Michał	Stróże wielkie	Prof. gim. w Buczaczu
	Mark Leib	Przemyśl	Prawnik
	Mickiewicz Adam	Czarnocin	Niewiadome
	Mryc Teofil	Krasne	Zast. naucz. g. we Lwowie
	Nędzowski Mieczysław	Dydnia	Prakt. konc. Dyr. skarb. [we Lwowie]
	Niesiołowski Józef	Strwiążyk	Prakt. konc. przy star. w [Gródku]
	Pacula Jędrzej	Przemyśl	Adm. par. w Baligródzie
	Perzyło Grzegorz	Wola Oleszyc.	Adm. paraf. w Końskim
	Pietrowski Michał	Boberka	Admin. paraf. w Husnem [wyżnem]
	Połoszynowicz Włodz.	Bereska	Adm. paraf. w Kamianie
	Potuczko Włodzim.	Zernica	† jako ksiądz
	Puchalski Stefan	Wapowce	Dr. med. w Dobromilu
	Rose Mendel	Przemyśl	Słuchacz medycyny
	Rylski Edmund	Wielopole	Porucznik przy piechocie
	Schiff Izaak	Przemyśl	Prawnik
	Ślepicki Władysław	Brylince	Adj. rach. w Przemyślu
	Stefanowski Tomasz	Czelatycy	Ks. wikary w Leżajsku
	Steiner Leib	Chyrów	Słuchacz medycyny
	Tag Baruch	Przemyśl	" filozofii
	Trześniowski Michał	Jaksmanice	Adm. paraf. w Turzem

Rok	Imię i nazwisko abiturienta	Miejsce urodzenia	Obecne stanowisko
1885	Turnheim Leib	Przemyśl	Dep. adw. w Przemyślu
	Turowski Maryan	Zubracz	Asys. pocz. w Stryju
	Hr. Tyszkiewicz Winc.	Bruxela	Dr. med. w Krakowie
	Weinberg Samuel	Przemyśl	Śluchacz praw
	Wilecki Stanisław	Żółkiew	Prawnik
	Witkowski Maryan	Rudnik	Ks. wik. w Brzozdowcach
	Wilczyński Karol	Przemyśl	† jako prawnik
	Wołoszyński Bazyli	Cieplice	Wikar. w Rudzie manast.
	Zorgier Tadeusz	Lesko	Kandydat naucz. gimn.
	Zych Antoni	Korczyn	Asyst. kolei w Chyrowie
	<i>Żelesi Zygmunt</i>	Tyśmienice	Prakt. konc. starost. w
1886	Artwiński Jan	Skrzyszów	Dr. med. [Krakowie
	Baumgarten Juliusz	Podhajce	Śluchacz praw
	<i>Bernacki Ferdinand</i>	Bircza	Prakt. konc. Dyr. skarb. [w Przemyślu
	Boberski Emil	Janów	Ks. wikar. w Romanowie
	Buczek Władysław	Dubiecko	Asyst. pocz. w Przemyślu
	Chomici Natanael	Stożki czerw.	Ausk. sąd. w Przemyślu
	Chotyński Cyprian	Hruszatyce	Katecheta szkół lud. w [Jarosławiu
	Ciszka Edmund	Rohatyn	Śluchacz medycyny
	Czayka Wawrzyniec	Ulanów	Ks. wikaryusz w Dydni
	Czerlunczakiewicz Cyryl	Więzownica	Dr. ausk. sąd. w Jarosławiu
	<i>Dukiet Michał</i>	Dubiecko	Ks. wikaryusz w Jasle
	Dutkiewicz Tomasz	Stara Sól	Zast. naucz. g. Jarosławiu
	Dyczko Michał	Czerzeż	Ks. wikary w Radymnie
	Hr. Dzieduszycki Adam	Lwów	Właściciel dóbr
	Godel Alexander	Bystrzyca	Asyst. pocz. we Lwowie
	Gudzio Dionizy	Wolczyszczow.	Wikary w Wolczyszczow.
	Gużkowski Jan	Posada Now.	Poruc. przy ulan. [cach
	Hrabec Teodor	Nowe Sioło	Adm. paraf. w Strzelbicach
	Ilkowski Włodzimierz	Halicz	Prakt. pow. Dyr. skarbu [w N. Sączu
	Jabłoński Franciszek	Sieniawa	Śluchacz teol. w Krakowie
	Jamrozik Jan	Stryj	Prakt. rach. przy Namiest. [we Lwowie
	Kaczorowski Józef	Sieniawa	Asyst. poczt. we Lwowie
	Kahane Wolf	Rzeszów	Dr. dep. adw. w Rzeszowie
	Kammerman Feiweł	Przemyśl	Bez zajęcia
	Kocylowski Cyryl	Chirzyna	Śluchacz medycyny
	Koziej Antoni	Oleszyce	Ks. wikary w Laszkach
	<i>Kreisel Bronisław</i>	Żółnia	Niewiadome
	Krzemiński Jan	Przemyśl	Prakt. rach. Dyr. skarb. [w Samborze

Rok	Imię i nazwisko abiturienta	Miejsce urodzenia	Obecne stanowisko
1886	<i>Krzysik Franciszek</i>	Wola Orzech.	Dr. prakt. koncept. Nam. [w Bośni]
	Krug Joachim	Jarosław	Dr. dep. adw. w Przemyśle
	Kuźmak Michał	Zawadka	Adm. par. w Bachnowatam
	<i>Levicki Jan</i>	Przemyśl	Dr. prakt. konc. Namiest. [we Lwowie]
	Maczyński Tadeusz	Brzozowa	Asyst. kol. w Przemyśle
	Motal Jerzy	Lwów	" poczt. we Lwowie
	Mohr Jakób	Rzeszów	Śluchacz praw
	Neuwirth Michał	Strzyżów	Prak. poczt. w Przemyśle
	Papp Orest	Brzezic	Wikar. w Starem Mieście
	Perczyński Piotr	Hussaków	Adm. praf. w Kobłem star.
	<i>Pierzchała Antoni</i>	Munina	Dr. prakt. kon. Dyr. skarb. [w Przemyśle]
	Połoszynowicz Leon	Rabe	Wikary w Lubaczowie
	Popiel Włodzimierz	Cyków	Adm. paraf. w Ciśnie
	<i>Procewiat Jan</i>	Czerniawa	" " w Berehach g.
	Rosshändler Berisch	Przemyśl	Śluchacz medycyny
	Schneebaum Dawid	Surochów	Niewiadome
	Sienkiewicz Alexander	Mościska	Wikary w Sarnach
	Ślawiński Jerzy	Zrencin	Niewiadome
	Sirak Alexander	Przemyśl	Ks. wikary w Czudeczu
	Skobielski Antoni	Sambor	" " w Dałowy
	Stroński Kazimierz	Borszczów	Prakt. konc. Namiest.
	Strzelbicki Józef	Pruchnik	Ks. wikary w Krakowcu
	Smyczyński Ignacy	Przemyśl	Dr. medyc. lekarz wojsk. [w Przemyśle]
	Stachyrak Józef	Krościenko	Ks. wikar. w Dobrzeczkowie
	Süsswein Markus	Przemyśl	w Ameryce
	Truszkowski Tadeusz	Bykowie	Śluchacz medycyny
	Weitzman Samuel	Małków	Asyst. rach. Dyr. skarb. [we Lwowie]
	Weryński Jan	Mielec	Niewiadome
	Weryński Michał	Mielec	Ks. kat. u Klarysek w N. [Sączu]
	Wierzbiński Jerzy	Małkowice	Adm. paraf. w Dublanach
	Woźniakowski Stanisł.	Bóbrka	Porucz. przy piechocie
	Wojtasiewicz Paweł	Starasól	Ausk. sąd. w Brzeżanach
	Wujcik Józef	Bieliny	Ks. wikary w Harcie
	Zgórlakiewicz Francisz.	Pawłosiów	Adm. paraf. w Wetlinie
	Ziemia Jan	Kotów	Porucz. przy piechocie
1887	Bar Sebastyan	Żuklin	Asyst. poczt. w Sokalu
	Blotnicki Józef	Dubiecko	Prawnik
	Briefer Leisor	Lwów	"

Rok	Imię i nazwisko abiturienta	Miejsce urodzenia	Obecne stanowisko
1887	Bryk Alexy	Paniszczów	Adm. paraf. w Tatarach
	Czado Jan	Żołynia	Prawnik
	Drath Zygmunt	Przeworsk	Niewiadome
	Durkot Jan	Hyrowa	Adm. paraf. w Powroźniku
	Ekiert Antoni	Nowe-Miasto	Asyst. kolei w Brodach
	Fartuch Wasyl	Krakowiec	Wikary w Tudorkowicach
	Fedasz Mikołaj	Poździecz	" w Dorohoszowie w.
	Gangberg Wolf	Przemysł	Porucznik obrony kraj.
	Gawroński Ludwik	Zgłowień	Adj. przy Banku Kraj.
	Godek Jan	Dębica	Prakt. konc. star. w Prze-
	Górzyński Maciej	Pilzno	Medyk [myślu]
	Korypski Leon	Orzechowce	Buchhalter w Tryeście
	<i>Kozak Marceli</i>	Krakowiec	Ks. wikary w Sieniawie
	Lisikiewicz Jan	Mołodycz	" " w Mołodyczu
	Löwenthal Hersch	Dobromil	Słuchacz praw
	Malarski Felix	Trybuchowce	Ks. zast. katech. szk. real. [we Lwowie]
	Męciński Dyonizy	Hurko	Asyst. poczt. w Przemyślu
	Mester Ignacy	Przemysł	Słuchacz praw
	Nehrebecki Julian	Kupnowice	Ks. wikary w Reczycy
	Nowak Mikołaj	Przemysł	Auskul. sąd. w Przemyślu
	Nowak Stanisław	Krzywe	† jako ksiądz wikary
	Olszewski Stanisław	Łańcut	Prawnik
	Prokop Jan	Dynów	Ks. wik. w Niżankowicach
	Rozumkiewicz Józef	Przemysł	Słuchacz medycyny
	Rubinfeld Hillel	"	" praw
	Sabaraj Jan	"	Ks. wikary w Leżajsku
	Salzmann Chaim	"	Słuchacz medycyny
	Salzmann Hersch	"	" "
	Scheinbach Józef	"	Auskul. sąd. w Przemyślu
	Sliwiński Tadeusz	"	Prakt. przy Dyr. skarb. [w Przemyślu]
	Stankiewicz Stanisław	Dynów	Ks. wikary. w Rzeszowie
	Stankiewicz Tomasz	"	" " w Błażowy
	<i>Stankowski Adolf</i>	Tyrawa woło.	† jako słuchacz filozofii
	Storch Wacław	Lwów	Dep. adw. we Lwowie
	<i>Szeliga Mieczysław</i>	Przemysł	" " "
	Tannenbaum Hersch	"	Prawnik
	Tannenbaum Samuel	"	Dr. med. w Przemyślu
	Tygier Celestyn	"	Słuchacz praw
	Waszkiewicz Piotr	Sliwnica	† j. teolog w Przemyślu
	Wierzbicki Szymon	Małkowice	Niewiadome
	Zahradnik Laurenty	Starzawa	Porucznik przy piechocie
	Żółkiewski Antoni	Przemysł	Ks. wikary w Hujsku

Rok	Imię i nazwisko abiturienta	Miejsce urodzenia	Obecne stanowisko
1888	Abeles Lazer	Przemyśl	Sluchacz praw
	Biegański Kajetan	Sambor	" " we Lwowie
	Blech Berisch	Przemyśl	Sluchacz medycyny
	Błyskal Władysław	Humniska	Dependent adwokacki
	Bryliński Józef	Hussaków	Ks. wikary w Cieplicach
	Czerkawski Roman	Bortiatyn	Sluchacz praw
	Czuczkwicz Julian	Maxymowice	Ks. wikary w Nikłowicach
	Delecki Jan	Jarosław	" " w Biłce szlach.
	Fedasz Jan	Kuliczków	" " w Chiszewicach
	Fedew Konstanty	"	" " w Woszczańcach
	Frenkl Alfred	Lwów	Sluchacz praw
	Freundlich Koloman	Szepes Olaszi	" medycyny
	Germak Kazimierz	Lisko	Adm. paraf. w Nanowie
	Głowacz Wojciech	Nienadowa	Ks. wik. w Przemyślanach
	Goldfinger Szymon	Kraków	Urzęd. prywatny
	Grabscheid Aron	Przemyśl	Sluchacz medycyny
	Haas Daniel	Lwów	" praw
	<i>Hanczakowski Bazyl</i>	Pikulice	" medycyny
	Harmata Józef	Strzyżów	Asyst. poczt. we Lwowie
	Horodecki Jan	Hussaków	Ks. wik. w Michałowicach
	Hoszowski Zygmunt	Kraków	Bez zajęcia
	Hrycyk Alexy	Drozdowice	Ks. wikary w Sokalu
	<i>Hrycyk Grzegorz</i>	"	" " w Jaworowie
	lnicki Stanisław	Medenice	Ausk. sąd. w Sanoku
	Jaremkiewicz Julian	Łazy	Katecheta szkół ludow. [w Jaworowie]
	Jarolim Edmund	Przemyśl	Sluch. med. w Krakowie
	Kapłański Bronisław	Kęty	" praw we Lwowie
	Kniażyński Michał	Sąd.-Wisznia	Asyst. kol. w Tarnowie
	Koczyrkiewicz Maryan	Przemyśl	Sluch. med. w Krakowie
	Kosz Korneli	Czaszyn	" medycyny
	Kowiński Maryan	Kraków	Prak. kon. star. w Prze- [myślu]
	Krzysztoforski Jan	Przemyśl	Sluchacz praw
	Kulezycki Mikołaj	Nowe Sioło	Ks. wikaryusz w Lipsku
	Kuś Jakób	Dynów	Prawnik
	Kuźmak Józef	Zawadka	Adm. paraf. w Rabem
	Lewicki Seweryn	Tyśmienica	Asyst. poczt. w Brodach
	Łuczeczka Piotr	Zawada	Wikar. w Rozborzu okrą.
	Madejewski Stanisław	Grodowice	Technik
	Małec Grzegorz	Chorośnica	Niewiadome
	Maneles Józef	Przemyśl	Sluchacz praw
	Marowski Stanisław	Andrychów	† jako prawnik
	Maszewski Stanisław	Lwów	Sluchacz filozofii

Rok	Imię i nazwisko abiturienta	Miejsce urodzenia	Obecne stanowisko
1888	<i>Maziar Alexy</i>	Grabowiec	† jako ochot. jednorocz.
	Michoński Alexander	Przemyśl	Śluchacz medycyny
	Mierzeński Józef	Kopyczyńce	" medycyny
	<i>Müller Edmund</i>	Krosno	Porucz. artylerii w Prze- [myślu]
	Osidacz Mikołaj	Pakość	Wikaryusz w Laszkach
	Papp Włodzimierz	Brzezic	Wikar. w Starem Mieście
	Popiel Bazyli	Kulczyce	† Admin. paraf. w Miku- [liczynie]
	Pattak Alexander	Bohdanówka	Porucznik przy piechocie
	Philipp Jan	Kattowice	Śluch. med. we Wiedniu
	Pierzchała Kazimierz	Pawłosiów	Śluchacz medycyny
	Podlaszecki Michał	Fredropol	† jako prawnik
	Podlaszecki Piotr	Fredropol	Teolog ukończony
	Przybylski Maryan	Przemyśl	Urzędnik w Banku
	Sawczyński Włodzim.	"	Śluch. praw we Lwowie
	Sienkiewicz Włodzim.	Mościska	Śluchacz praw
	Siewierski Piotr	Rzochów	" medycyny
	Steier Franciszek	Przemyśl	Dr. medycyny
	Skwirzyński Tadeusz	Gorlice	Weterynarz
	Stańczak Jan	Czerniawa	Teolog ukończony
	Steuer Jakób	Przemyśl	Dr. medycyny
	Szuwalski Ignacy	"	† jako asyst. pocztowy [w Krakowie]
	Szymański Adolf	Lwów	Prakt. kon. Dyr. skarb. [w Przemyślu]
	Syrup Akiba	Przemyśl	Dr. medycyny
	Tokarski Felix	Przeworsk	Asyst. kolei w Czudeu
	Tychowicz Józef	Milowce	Śluchacz praw
	Wachnianin Jarosław	Przemyśl	" medycyny
	Worobel Szymon	"	" praw
	Zajączkowski Juliusz	Tarnów	" medycyny
	Zawilski Józef	Leżajsk	" praw
	<i>Ziemiański Tadeusz</i>	Przemyśl	Prawnik
1889	Bazal Jan	Rzeszów	Śluch. teologii we Lwo- [wie]
	Bieńkiewicz Szymon	Orzeworsk	Ks. wik. w Dobrzeczkowie
	Bołoboński Ignacy	Dawidkowce	Asyst. poczt. w Podwoło- [czyskach]
	Bukowski Piotr	Wola Zarzycka	Śluchacz praw
	Dziedzic Antoni	Trzciana	" praw
	Fraenkel Chaim	Przemyśl	" praw
	Gans Adolf	Rzeszów	Asyst. poczt. w Przemyślu
	Gawacki Jan	Krosno	Porucz. rezer. przy piech.

Rok	Imię i nazwisko abiturienta	Miejsce urodzenia	Obecne stanowisko
1889	<i>Geisler Michał</i>	Engelsbrunn	Śluchacz praw
	Geluch Michał	Olchowiec	Teolog ukończony
	Głodkiewicz Władysław	Gdęszce	Śluchacz praw
	Gocki Bronisław	Stryj	Ksiądz wikaryusz
	Gołogórski Roman	Jarosław	Śluchacz praw
	Hano Władysław	Mościska	† jako prawnik
	Hełczyński Władysław	Mościska	Prawnik
	Hornicki Włodzimierz	Teleśnica	Teolog ukończony
	Ilnicki Michał	Komarniki	Śluchacz teologii
	Jankiewicz Wilhelm	Ropczyce	„ praw
	Jasiewicz Józef	Chodorów	Asyst. poczt. we Lwowie
	Jasłowski Franciszek	Zręcin	Ks. wikaryusz w Pomo- [rzanach]
	Kmicikiewicz Stefan	Bolestraszyce	Ks. wikaryusz
	Konieczko Antoni	Uherce	„ wikar. w Słocinie
	Kolodziej Andrzej	Sięteż	Śluchacz prawa
	<i>Krusenstern Karol</i>	Chelków	„ prawa
	Kuzyk Piotr	Oleszyce stare	Wikaryusz w Ręczycach
	Lichtbach Mojżesz	Przemyśl	Śluchacz prawa
	Makar Antoni	Przemyśl	Ks. wikaryusz
	Margulies Aron	Przemyśl	Śluchacz prawa
	Masa Karol	Praga	Aspirant kolejowy
	<i>Mester Szymon</i>	Przemyśl	Urzędnik banku w Czer- [niowcach]
	Mochacki Maurycy	Tyśmieniczany	Porucz. 10 pułk. piechot.
	<i>Müller Rudolf</i>	Przemyśl	Śluchacz medycyny
	Ożóg Józef	Sokołów	„ medycyny
	Paraszczak Bazyli	Nakoneczne	Wikar. w Wapowcach
	Petak Eugeniusz	Lwów	Asyst. poczt. w Przemyśle
	Polański Stanisław	Mościska	Śluchacz medycyny
	<i>Prachtel Paweł</i>	Lwów	„ techniki
	Russa Nestor	Drozdowice	Asyst. kol. w Jordanowie
	Rymarowicz Józef	Domaradz	Śluchacz prawa
	<i>Smólski Jan</i>	Letnia	„ medycyny
	Stankiewicz Ignacy	Dynów	„ akad. górn. w [Leoben]
	Stączek Franciszek	Posada Felsztyn	Śluchacz prawa
	Strzelbicki Wacław	Pruchnik	Wikar. w Komborni
	Swieżawski Leon	Barysz	Śluchacz medycyny
	Szandrowski Józef	Przemyśl	Wikar. w Dzikowie
	Terlecki Jan	Chodorów	Aspir. kol. w Haliczu
	Tudorowicz Stanisław	Wieliczka	Prak. poczt. we Lwowie
	Tryniecki Bolesław	Wola Zarczyk.	Teolog
	Wittek Witold	Siennów	Śluchacz medycyny

Rok	Imię i nazwisko abiturienta	Miejsce urodzenia	Obecne stanowisko
1889	Verös Włodzimierz	Złoczów	Sluchacz praw
	Wernikowski Wiktor	Kunowa	" medycyny
	Wessely Franc.	Nadbrzezie	" praw
	Ziamba Franciszek	"	" teologii
1890	<i>Zimmermann Kazim.</i>	Rzeszów	Zast. naucz. w szk. real. [we Lwowie]
	Żmurko Adam	Olszanica	Sluchacz praw
	Ardan Jan	Truskawiec	" teologii
	Baczyński Adam	Chołojów	" praw
	Baczyński Jan	Rudolowice	" filozofii
	Balko Józef	Nehrybka	" teologii
	Bartoszewski Jędrzej	Radymno	" "
	Buczaniewicz Zdzisław	Rzeszów	Podoficer przy wojsku
	Darocho Jakób	Sokołów	Niewiadome
	Dawid Benjamin	Przemyśl	Sluchacz praw
	Dąbrowski Stanisław	Brzezie	" "
	Dobrzański Michał	Dobra	Prak. pocz. w Przemyślu
	Doryk Roman	Postołów	Sluchacz praw
	Fedasz Zacharyasz	Kormanice	Prak. pocz. w Przemyślu
	Fern Józef	Przemyśl	Asyst. " " "
	Frankowski Kazim.	"	Sluchacz praw
	Gardziel Michał	Pruchnik	Sluch. teol. w Przemyślu
	Gonet Franciszek	Korczyn	Sluchacz filozofii
	<i>Hescheles Bernard</i>	Brzeżany	" praw
	Hołowiecki Władysław	Jaworów	" "
	Kellner Dawid	Grodek	Adjunkt kol. w Gródku
	Kmicikiewicz Stefan	Bolestraszyce	Teolog
	Kowalski Franciszek	Cieszanów	Sluchacz filozofii
	Kowarz Maryan	Orzemyśl	" praw
	Kozubski Antoni	Wiedeń	Teolog w Przemyślu
	Krokowski Stefan	Rudki	Sluch. akad. leśn. w Wie-
	Kropiński Gwalbert	Botuszany	Sluchacz praw [dniu
	Kuropaś Mikołaj	Siedliska	" teologii
	Lipowicz Wolf	Jarosław	Porucznik w wojsku
	Löwenthal Izaak	Drohobycz	Sluchacz praw
	Mach Józef	Rudy łańcuckie	" teologii
	Makar Stefan	Buszkowiczki	" "
	<i>Manales Izidor</i>	Przemyśl	Urzęd. przy Banku
	Markiewicz Jan	Dynów	Sluchacz medycyny
	Maszewski Franciszek	Lwów	Praktykant w aptece
	Matoga Witold	Kałuż	Sluchacz praw
	Miller Wojciech	Przeworsk	" akad. leśn. w [Wiedniu]
	Nikodem Marcin	Studziana	Sluch. teol. w Przemyślu

Rok	Imię i nazwisko abiturienta	Miejsce urodzenia	Obecne stanowisko
1891	Ozga Karol	Wieliczka	Słuchacz medycyny
	Paszkowicz Jan	Poździecz	" praw
	Pruchniewicz Henryk	Nowy Targ	" "
	Podbielski Kazimierz	Przemyśl	" "
	Podbielski Tadeusz	"	" "
	Podłuski Piotr	Hurko	" teologii
	Połoszynowicz Daniel	Telesznica	" "
	Porembalski Jan	Pawłosiów	" praw
	Praschil Tadeusz	Lubaczów	" medycyny
	Roliński Jan	Zabłóćce	Porucznik przy wojsku
	Rutowski Zygmunt	Miżyniec	Słuchacz praw
	<i>Rużycki Julian</i>	Lesko	" "
	Seneta Nestor	Dzików	" teologii
	<i>Stoniewski Tytus</i>	Przemyśl	" praw
	Stypkowski Marian	Tarnopol	" filozofii
	Trybulec Jędrzej	Radomyśl	" praw
	Walczyszewski Jan	Trześć	Asystent przy poczcie
	Weinar Kazimierz	Lwów	Słuchacz praw
	Wojciechowski Stanisł.	Jawcze	" medycyny
	Wołoszyński Julian	Kańczuga	" teologii
	Zaychowski Antoni	Wojaszówka	Uczeń szk. gór. w Leo-
	Abeles Akiwa	Przemyśl	Buchhalter [ben
	Baumfeld Adolf	"	Słuchacz praw
	Baumgarten Maxym.	Podhajce	" "
	Fedewicz Emil	Wyszatyce	Słuchacz teologii
	Fiala Karol	Turka	" "
	Garlicki Apolinary	Czyszki	" praw
	Geisler Piotr	Engelsbrunn	" medycyny
	Heimroth Marian	Lwów	" praw
	Hescheles Mojżesz	Lwów	" "
	<i>Hukiewicz Bazyli</i>	Hermanowice	" medycyny
	Iwanicki Grzegorz	Tuligłowy	" teologii
	Katz Fischel	Mościska	" praw
	Kiszkiewicz Józef	Leżajsk	" teologii
	Klisz Bazyli	Przemyśl	" "
	Kriss Benjamin	"	" praw
	Lewicki Władysław	Borynicze	" "
	<i>Litwin Walenty</i>	Harta	" teologii
	Majerski Stanisław	Przemyśl	" techniki
	Neumann Wiktor	Bochnia	" praw
	Nowak Edward	Przemyśl	" "
	Paklikowski Zygmunt	Mościska	" "
	<i>Pelczar Michał</i>	Korczyn	" filozofii
	Probststein Israel	Przemyśl	" praw

Rok	Imię i nazwisko abiturienta	Miejsce urodzenia	Obečne stanowisko
1891	Puchalak Maciej	Mościska	Porucznik przy piech.
	Schneuer Bension	Przemyśl	Buchhalter
	Słomski Adam	Skomieln. biał.	† jako słuchacz filozofii
	Zjawin Józef	Jagielnica	Słuchacz teologii
1892	Bessaga Michał	Małe Puzyrki	† jako prawnik
	Bierzecki Konstanty	Żurawica	Słuchacz prawa
	Chomicki Leon	Stryj	Prak. poczty we Lwowie
	Dmochowski Stefan	Przemyśl	Słuchacz medycyny
	Dwulit Teodor	Bełkowa Wisz.	" teologii
	Dziurzyński Kazimierz	Mościska	" "
	<i>Gawron Leopold</i>	Jodłówka	" "
	<i>Hordyński Miron</i>	Laszki Gościń.	" praw
	<i>Hordyński Włodzimierz</i>	Jaworów	" "
	Huciński Michał	Hucisko Nien.	" teologii
	Kapłański Bolesław	Kęty	" praw
	Klisz Jan	Przemyśl	" teologii
	Klopek Alojzy	"	Aspir. kolei w Przemyślu
	Kopyściański Teofil	Pawłokoma	Słuchacz teologii
	Krogulecki Jan	Przemyśl	" praw
	Lorsch Stanisław	Lwów	" techniki
	Mund Szymon	Przemyśl	" praw
	<i>Mester Herman</i>	"	" praw
	Mildwurm Israel	Rudnik	" praw
	Miller Karol	Przemyśl	" teologii w Prze-
	Mochnacki Kamil	Tyśmieniczany	" praw [myślu
	Neidoch Michał	Wola Oleszyc.	" teologii
	Olszewski Witold	Łańcut	Porucz. przy piechocie
	Paar Józef	Jaworów	Słuchacz praw
	Paar Julian	Jaworów	" techniki
	Padoch Jerzy	Bonarówka	" teologii
	Richter Rudolf	Dobromil	" praw
	Ruciński Jan	Dembowiec	" praw
	Schmidt Seweryn	Jarosław	" medycyny
	Schuldenfrey Efroim	Jarosław	" "
	Sierociński Orest	Łowcza	" praw
	Smoliński Włodzimierz	Wołkowce	" "
	Stankiewicz Wojciech	Dynów	" medycyny
	Szatkowski Alojzy	Tarnów	" "
	Szumelda Jan	Buszkowiczki	" teologii
	Wojnar Józef	Korczyna	" "
	Wojtowicz Julian	Sądowa Wiszn.	" medycyny
	Zaleski Hipolit	Drohobycz	" praw
	Zoller Hirsch	Brody	" "
1893	Albrecht Władysław	Trzemeszka	" teologii

Rok	Imię i nazwisko abiturienta	Miejsce urodzenia	Obecne stanowisko
1889	Albrecht Leonard	Sokolniki	Sluchacz praw
93	Antoniewicz Maryan	Chaszców	" teologii
	Baldini Władysław	Tarnów	" praw
	Ferenz Maxymilian	Tarnów	" "
	Fischer Marceli	Przemyśl	" "
	Hukiewicz Konstanty	Kwaszenina	" akad. leśniczej
	Jenke Jan	Przeworsk	" medycyny
	Kiebuziński Michał	Przemyśl	" praw
	Kobzdaj Mieczysław	Kraków	" "
	Korduba Piotr	Tarnopol	" teologii
	Kozak Ludwik	Przemyśl	" praw
	Kramarz Antoni	Hłuboczku	Bez zajęcia z powodu [słabość.
	Krongold Pinkas	Nowe Miasto	Jedn. ochot. przy wojsku
	Kuńkiewicz Bazyli	Darowice	Sluchacz teologii
	Kwaśniewski Julian	Skołoszów	" praw
	Malinowski Adolf	Przemyśl	" medycyny
	Margulies Israel	"	" praw
	Maszykowski Arnold	"	" "
	Nowakowski Michał	Torki	" "
	Prokopowicz Maryan	Przemyśl	" techniki
	Puchała Adam	Osobnica	Praktykant przy pocztach
	Rawicki Tadeusz	Mościska	Sluchacz praw
	Schorr Mojżesz	Przemyśl	" szkoły rabina- [ckiej w Wiedniu
	Semilski Władysław	Lwów	Sluchacz praw
	Süsswein Juliusz	Tarnów	" medycyny
	Telep Michał	Porudno	" teologii
	Tyszecki Artur	Markowa	" praw
	Weiss Chune	Sieniawa	" "
	Wygoda Michał	Przeworsk	" "
	Ziomba Roman	Przemyśl	" "

III. Opłata szkolna.

Opłata szkolna w szkołach średnich ma dwojakie przeznaczenie: jednorazowe taksy wstępne po 2 zł. 10 ct. i roczne datki po 1 złr. wpływają do funduszków zakładów na zbiory naukowe, służą zatem celowi nauki szkolnej w tym zakładzie, do którego uczeń uczęszcza; opłata szkolna w ściślejszem słowa znaczeniu wpływa do skarbu państwa i przyczynia się do utrzymania szkół średnich. Zasadę, że nauka w szkołach średnich nie jest bezpłatną, wprowadzono w gimnazjach austriackich rozp. z dnia 3. maja 1784 i od początku r. szkol. 1785

mieli uczniowie płacić tytułem opłaty szkolnej 12 zlr. m. k. rocznie. Dla galicyjskich gimnazyów zaś niżono dekretem Kancelaryi Nadwornej z dnia 26. czerwca 1806 opłatę szkolną na 6 zlr., którą rozp. z dnia 12. kwietnia 1826 podniesiono na 8 zlr. m. k. i w tej wysokości płacono ją do roku 1863. W tym roku nastąpiło w skutek rozp. ministeryalnego z dnia 28. maja 1863 wydanego na mocy Najwyższego postanowienia z dnia 21. lutego 1863 podniesienie opłaty szkolnej na 12 zlr. 60 ct. rocznie. Z opłat tych wpływało do funduszu naukowego tylko $\frac{2}{3}$ nowo ustanowionej opłaty, nadwyżka zaś służyła do powiększenia plac nauczycieli. W gimnazjum przemyskiem więc 6 nauczycieli najstarszych, wliczając w to i dyrektora otrzymywało po 15°/_o, siódmy z kolei nauczyciel 10°/_o tej nadwyżki.

W roku 1870 zaszyły w opłacie szkolnej pewne zasadnicze zmiany. Na mocy ustawy z dnia 9. kwietnia 1870, regulującej względnie podwyższającej płace nauczycieli, zniesiono udział nauczycieli w opłacie szkolnej, cała opłata szkolna wpływała od II. półroczu 1870 do funduszu naukowego a prawo do oznaczania wysokości opłaty szkolnej przeszło odtąd do kompetencyi Ministerstwa Oświecenia, które też w myśl tego postanowienia rozporządzeniem z dnia 19. kwietnia 1870 uregulowało sprawę opłaty szkolnej. Według tego rozporządzenia opłata szkolna w gimnazjum przemyskiem od r. 1871 wynosiła 20 zlr. rocznie, którą składano w ratach półrocznych w ciągu pierwszego miesiąca każdego półroczu do rąk dyrektora, a za tę czynność pobierał tenże remuneracyę w wysokości 4°/_o od zebranej kwoty. Od roku szkol. 1886 podwyższono rozp. minist. z dnia 15. listopada 1884 opłatę szkolną w całej Przedlitawii z wyjątkiem Wiednia na 20 zlr. w klasach niższych, a 24 zlr. w klasach wyższych; rozporządzenie to je dnak obowiązywało tylko w r. 1886, albowiem w tym roku wyszło nowe obszernie rozporządzenie z dnia 12. czerwca 1886 o opłacie szkolnej, które zniosło dotychczasową opłatę szkolną na ręce dyrektora w gotówce i wprowadziło natomiast osobne marki opłat szkolnych—podniosło znacznie opłatę szkolną, wprowadzając nową zasadę wymiaru tejże według ludności; uchyliło pobierane dotąd przez dyrektorów jako kasyerów 4°/_o z całego przychodu i unormowało ściślej warunki uwolnienia od opłaty, uchylając dotychczasowe w tym względzie przepisy. Od r. 1887 opłata w gimnazjum tutejszem wynosiła już 30 zlr. rocznie, a od r. 1893 rozp. Wys. Rady szkol. z dnia 26. czerwca 1892 podniesioną została na 40 zlr., ponieważ według ostatniego obliczenia ludności Przemyśl ma przeszło 25000 mieszkańców;

Od płacenia opłaty szkolnej przyznanem jest uczniom publicznym uwolnienie: a) jeżeli w ostatniem półroczu z obyczajów i pilności otrzymali jedną z dwóch pierwszych not przepisanej skali i w postępach naukowych przynajmniej pierwszą klasę, b) jeżeli uczniowie względnie ich rodzice są rzeczywiście ubogimi. Opłata szkolna również może być zmniejszoną do połowy, jeżeli stosunki rodziców nie są tego rodzaju, aby uczeń nie mógł pewnej opłaty szkolnej uiścić, ale nie jest jednak w stanie w zupełności zadosyć uczynić temu obowiązкови. Rozporządzenie z r. 1886 dotyczące opłaty szkolnej zmienił Min. Ośw. rozp. z d. 7. maja 1890 w tym kierunku, że uczniowie klasy I., którzy w I. półr. musieli dotąd składać opłatę szkolną bez wyjątku, mogą już w I. półroczu uzyskać pod pewnymi warunkami uwolnienie od opłaty szkolnej.

Następująca tablica podaje statystyczne zestawienie, odnoszące się do przychodu z opłaty szk. i uwolnień od tejże, w okresie lat 1850—1893.

a) W Zakładzie głównym.

Rok	Uwolnion. w II. półr.		Płacących o- płatę w II. półr.	Razem	Kwota pobra- nej opłaty w całym roku	Rok	Uwolnion. w II. półr.		Płacących o- płatę w II. półr.	Razem	Kwota pobra- nej opłaty w całym roku
	od 1/2 opł.	od całej opł.					od 1/2 opł.	od całej opł.			
1850	—	288	113	401	956	1873	—	248	175	423	4184
1851	—	264	98	362	848	1874	—	242	197	439	4240
1852	—	115	205	320	1248	1875	—	237	172	409	3964
1853	—	134	198	337	1714	1876	28	233	177	438	4316
1854	—	163	161	324	1564	1877	41	249	192	482	4871
1855	—	142	169	311	1424	1878	46	252	224	522	5630
1856	—	126	160	286	1464	1879	2	253	297	552	6436
1857	—	150	162	312	1413	1880	2	286	351	639	8040
1858	—	190	154	344	1505	1881	—	320	340	660	7785
1859	—	217	173	390	1688	1882	—	306	376	682	7843
1860	—	231	184	415	1689	1883	1	349	363	713	7950
1861	—	243	173	416	1750	1884	—	372	375	747	8247
1862	—	247	197	444	1882	1885	2	343	390	735	8320
1863	—	233	208	441	1887	1886	1	343	385	729	8528
1864	—	252	222	474	3024	1887	—	394	320	714	10898
1865	—	245	243	488	3535	1888	—	464	262	726	9285
1866	—	305	239	544	3742	1889	1	379	328	708	10125
1867	—	339	214	553	4158	1890	—	345	313	658	10020
1868	—	357	183	540	4318	1891	1	322	266	589	8197
1869	—	311	221	532	4187	1892	1	329	235	565	7410
1870	—	303	221	524	4194	1893	1	309	183	493	7780
1871	—	268	223	491	4990	Razem					
1872	—	231	187	418	4254	%					
						127		11943		10229	
						0'57		53'56		45'88	
										22290	
										210503	

b) W równorzędnych klasach ruskich.

Rok	Uwolnion. w II. półr.		Płacących o- płatę w II. półr.	Razem	Kwota pobra- nej opłaty w całym roku	Rok	Uwolnion. w II. półr.		Płacących o- płatę w II. półr.	Razem	Kwota pobra- nej opłaty w całym roku
	od 1/2 opl.	od całej opl.					od 1/2 opl.	od całej opl.			
1889	—	39	9	48	885	1892	—	134	34	168	1275
1890	—	82	16	98	1155	1893	—	148	29	177	1520
1891	—	118	24	142	900	Razem	—	521	112	633	5735
						0/0	—	82.31	17.69		

Z powyższego zestawienia widzimy, że z ogólnej liczby uczniów w latach 1850—1893 przeciętnie większa część uczniów t. j. 11934 czyli 53.56% uwolnioną była od płacenia całej, a 127 czyli 0.57% od płacenia połowy opłaty szkolnej; mniejsza zaś t. j. 10229 czyli 45.88% opłacała całą opłatę szkolną, która w zakładzie głównym wynosi razem 210503 złr. —

Większy był procent uwolnionych od opłaty szk. w równorzędnych klasach ruskich; na 633 uczniów było 521 czyli 82.31% uwolnionych, a 112 czyli 17.69% płaciło opłatę szkolną, która w latach 1889—1893. wynosi razem 5.735 złr.

Opłata szkolna więc w tutejszem gimnazjum w latach 1850—1893 wynosi ogółem. 216238 złr,

IV. Zbiory naukowe.

W każdym dziale nauk obowiązkowych i nadobowiązkowych instrukcja szkolna posługuje się w mniejszym lub większym stopniu środkami naukowymi, które każdy zakład posiada i w miarę funduszków uzupełnia. Fundusze te na zbiory naukowe tutejszego gimnazjum pochodziły z własnych dochodów zakładu i subwencji ze skarbu państwa:

Na własne dochody zakładu składają się:

- Taksy wstępne jako jednorazowa opłata, którą się pobiera od uczniów wstępujących do zakładu w kwocie 2 złr. 10 ct.
- Coroczne datki na środki naukowe do r. 1878. dobrowolne, od r. 1879. od każdego ucznia w kwocie 1. złr.
- Taksy za duplikaty świadectw semestralnych i dojrzałości.

Głównem i stałym źródłem funduszków na środki naukowe do r. 1878. była dotacja ze skarbu państwa, która w roku 1856. wynosiła 235 złr. w r. zaś 1878. i poprzednich 446 złr. 75 ct., oprócz taks wstępnych i dobrowolnych datków na środki naukowe. W r. 1878. nastąpiła zasadnicza zmiana co do udziału funduszu naukowego. Wy-

chodząc z założenia, że z biegiem czasu zakłady dawniejsze mogły już dostatecznie biblioteki i gabinety zaopatrzyć w potrzebne środki naukowe, zniósło Ministerstwo Ośw. rozp. z dnia 14. sierpnia 1878. wszelkie dotychczasowe dotacje stałe ze skarbu państwa, a w miejsce ich utworzono dla zakładów inne źródło dochodów w ten sposób, że datki dobrowolne składane dotąd według okoliczności i w dowolnej kwocie od r. 1879. mają się pobierać od każdego ucznia w kwocie nie mniej jak 1 złr. Dla gimnazyów galic. ustanowiła Rada szkol. kraj. rozp. z d. 6. lipca 1878. datek w minimalnej kwocie 1 złr. Zarazem określiło Ministerstwo minimalną kwotę na środki naukowe dla gimnazjum wyższego 440 złr., z której to kwoty wypadało na bibliotekę 200 złr., na gabinet fizyczny 150, naturalny 50, na wzory rysunkowe 40 złr. W zakładach, mających prócz klas głównych i oddziały równorzędne, doliczało się do tej sumy jeszcze 30 złr. na każdą klasę równorzędną. Jeżeli w którym gimnazjum własne dochody nie wynosiły tej normalnej kwoty, dopłacał brakującą resztę fundusz naukowy. Ponieważ fundusz gimnazjum tutejszego, pochodzący z własnych taks wstępnych; datków po 1 złr. i należności za duplikaty świadectw, przewyższał kwotę normalną, przeto od r. 1879. gimnazjum nie otrzymywało żadnej subwencji na środki naukowe z funduszu naukowego.

Fundusz ten z własnych dochodów Zakładu wynosił od r. 1879.

a. W Zakładzie głównym:

roku 1879 . . .	911 złr.	roku 1887 . . .	1143 złr.
" 1880 . . .	1146 "	" 1888 . . .	1162 "
" 1881 . . .	1080 "	" 1889 . . .	1131 "
" 1882 . . .	1142 "	" 1890 . . .	1087 "
" 1883 . . .	1142 "	" 1891 . . .	1028 "
" 1884 . . .	1257 "	" 1892 . . .	1028 "
" 1885 . . .	1197 "	" 1893 . . .	1018 "
" 1886 . . .	1099 "	Razem	16525 złr.

b. W ruskich klasach równorzędnych:

roku 1889 . . .	150 złr.	roku 1892 . . .	298 "
" 1890 . . .	211 "	" 1893 . . .	330 "
" 1891 . . .	271 "	Razem	1260 złr.

Ponieważ równorzędne klasy ruskie w przyszłości mają tworzyć osobne gimnazjum z językiem wykładowym ruskim, przeto już od początku zakupywano osobne środki naukowe; do funduszu pochodzącego z własnych dochodów, udzielał corocznie fundusz naukowy na ten

cel większe subwencye i tak: w r. 1889 = 200 zhr.; w r. 1890 = 400 zhr.; w r. 1891 = 500 zhr.; w r. 1892 = 500 zhr.; w r. 1893 = 450 zhr. razem 2050 zhr.

Z tych funduszów, więc uzupełnia się corocznie wszelkie zbiory naukowe tutejszego gimnazjum.

1. BIBLIOTEKA.

Najobszerniejszym i najdawniejszym zbiorem pomocniczych środków naukowych w każdej szkole średniej jest biblioteka składająca się z dwóch działów: A) z biblioteki dla nauczycieli, zawierającej w każdym dziale nauk potrzebne dzieła naukowe i pomocnicze; B) biblioteki dla uczniów, obejmującej książki do czytania przedewszystkiem z literatury ojczystej i popularyzujące wiadomości naukowe.

A) Biblioteka dla nauczycieli.

a) *W Zakładzie głównym.*

Dawniejszy zakład filozoficzny nie posiadał żadnej biblioteki; gimnazjum zaś dawne przed r. 1850 miało nieliczną bibliotekę, składającą się z 230 dzieł w 472 tomach. Dzieła te pochodziły z dawnej biblioteki jezuickiej, z dzieł przesyłanych z gubernium i nabytych z dotacyi funduszu naukowego, która wynosiła początkowo 20, a później 50 zł. rocznie. Kiedy po przeprowadzonej reorganizacji gimnazjum w program nauk gimnazyalnych weszły całkiem nowe przedmioty i zmieniono zupełnie metodę nauki, potrzebną była większa ilość środków naukowych. Potrzebie tej zaradzono chwilowo; znaleziono bowiem w aktach gimnazyalnych dokument Nadwornej Komisji edukacyjnej z r. 1840, którym ta wyznaczyła zakładowi filozoficznemu dotację po 50 zł. rocznie w celu założenia biblioteki. Pieniądzy tych jednak do r. 1849 nie pobrano wcale. Dyrekcyja gimnazjum więc za pośrednictwem gubernium uzyskała od Ministerstwa Oświaty (reskryptem z dnia 3. listopada 1850) wypłatę tych niepobranych dotacyi rocznych w ogólnej kwocie 450 zł. i za tę kwotę, jakoteż za nowo systemizowaną w r. 1851 dotację dla biblioteki w kwocie 70 zł. rocznie urządzono salę konferencyjną na II piętrze (dzisiaj II. kl. ruska) i zakupiono najpotrzebniejsze książki, mapy i obrazy do historii naturalnej.

Dla tak pomnożonej biblioteki należało pomyśleć o stósownem umieszczeniu i dla biblioteki przeznaczono w r. 1850 salę obszerną na II piętrze. Przy urządzeniu tej sali przysłużył się wielce zakładowi obywatel przemyski, stolarz Józef Kleinlegler, który wykonał zupełnie

bezinteresownie z twardego drzewa istniejące dotąd szafy do przechowania książek i kilkumiesięczną swą pracę poświęcił dla dobra zakładu naukowego, nie żądając za tę robotę żadnej zapłaty, oprócz należności 160 zł. za materyał. W ten sposób wykonał ten sam Józef Kleinlegler urządzenie całe dla gabinetu naturalnego. Z latami zwrastała biblioteka przez zakupno dzieł naukowych za kwotę, jaką z corocznych funduszków na środki naukowe dla biblioteki przeznaczano. Bardzo wiele i cennych dzieł otrzymała biblioteka drogą darowizny od różnych osób, tudzież wszelkie wydawnictwa od Akademii Umiejętności we Wiedniu i Krakowie, jakoteż od Towarzystwa Kasy Mianowskiego w Warszawie. Według polecenia Wys. c. k. Rady szkol. krajowej uporządkował bibliotekę w r. 1889 prof. Stanisław Goliński, sporządził nowe inwentarze t. j. jeden chronologiczny, do którego wpisuje się książki w tym porządku, w jakim się je zakupuje, drugi kartkowy t. j. ułożony alfabetycznie według materyi.

Z końcem roku szkol. 1893 liczyła biblioteka nauczycieli dzieł 3786 w 6326 tomach, 280 zeszytach, 147 broszurach; programów gimnazjalnych zaś 3088., które są również uporządkowane i spisane w osobnym inwentarzu.

Oprócz zakupna pomnaża się corocznie biblioteka przez prenumeratę czasopism treści ściśle naukowej, literackiej i pedagogicznej, których w bieżącym roku szkol. prenumeruje się 14.

b) W ruskich klasach równorzędnych.

Z powstaniem równorzędnych klas ruskich przy tutejszem gimnazjum w roku 1889 zaczęła się tworzyć również i biblioteka, która z końcem roku szkol. 1893 liczyła 252 dzieł. Czasopism prenumeruje się 5.

B) Biblioteka uczniów.

a) W Zakładzie głównym.

Biblioteka uczniów do r. 1886 była połączoną z biblioteką nauczycieli. W skutek polecenia Ministerstwa Ośw. z dnia 16. grudnia 1885 odbywała się przez nauczycieli każdego zakładu średniego rewizya książek do czytania, przeznaczonych dla młodzieży. Przy tej rewizyi wydzielono z biblioteki uczniów te książki, które z powodu treści swej nie odpowiadały zadaniu kształcenia i wychowania bądź to, że nie dały się pogodzić ani z poczuciem państwowym, ani religijnym

lub moralnem. Po odbytej rewizyi okazało się, że biblioteka tutejsza posiada nie wielką ilość książek odpowiednich do czytania dla młodzieży. Aby temu niedostatkowi zaradzić, przeznaczano z corocznego funduszu na bibliotekę zawsze większą kwotę na zakupno książek do biblioteki uczniów. Biblioteka ta z końcem roku szkol. 1893 liczyła: książek polskich 403 w 555 tomach, ruskich 28 w 29 tomach, niemieckich 397 w 421 tomach. Razem 729 książek w 1005 tomach.

b) W równorzędnych klasach ruskich.

Biblioteka dla uczniów liczyła z końcem roku szkolnego 1893 książek ruskich, polskich i niemieckich 212.

2. Środki pomocnicze do nauki historii i geografii.

Pomiędzy środkami pomocniczymi przy nauce historii i geografii liczy zakład główny:

1. Map geograficznych i statystycznych	52
2. Map historycznych	57
3. Atlasów	6
4. Globów	5
5. Obrazów	70

W ruskich klasach równorzędnych znajduje się map do geografii i historii, atlasów i globów 51

3. Gabinet fizykalny.

Do roku 1850 nie udzielano w gimnazjum nauki fizyki, dlatego też nie było żadnego gabinetu fizykalnego. Zakład filozoficzny zaś miał dobrze urządzone i zaopatrzone gabinet fizykalny; toż samo muzeum dla gospodarstwa wiejskiego posiadało zbiór aparatów chemicznych i modeli, których resztki dotąd znajdują się w gabinecie fizykalnym. Tak gabinet fizykalny zakładu filozoficznego, jakoteż muzeum dla nauki gospodarstwa wiejskiego, stały się, po przyłączeniu zakładu filozoficznego do gimnazjum, zawiązkiem obecnego gabinetu fizykalnego, który corocznie w miarę funduszy przeznaczonych na zakupno przyrządów fizykalnych pomnażano, a stan faktyczny gabinetu fizykalnego przy końcu r. szkol. 1893 jest następujący:

I. Dział: Własności ciała obejmuje przyrządów . . .	12
II. „ Mechanika „ „ „ . . .	22
III. „ Hydrostatyka „ „ „ . . .	16

IV.	„	Aerostatyka	„	„	„	22
V.	„	Akustyka	„	„	„	20
VI.	„	Ciepło	„	„	„	26
VII.	„	Optyka	„	„	„	51
VIII.	„	Elektryczność i magnet.	„	„	„	62
IX.	„	Chemia	„	„	„	18
X.	„	Narzędzia	„	„	„	15
Razem						264

Oprócz tego posiada gabinet 13 tablice ściennych.

Gabinet fizyczny klas równorzędnych ruskich liczy przyrządów 91.

4. Gabinet naturalny.

Gabinet naturalny istniejący przy tutejszem gimnazjum powstał również dopiero po r. 1850. Oprócz nielicznych okazów z działu mineralogicznego, nie było z dawniejszych czasów prawie żadnych okazów z działów innych t. j. zoologicznego i botanicznego, a do roku szkol. 1857 gabinet naturalny nie miał nawet odpowiedniego umieszczenia w budynku szkolnym. O nabywaniu okazów do nauki historii naturalnej w tym czasie mowy być nie mogło, pomimo dotacyi 65 złr. rocznie, jaką fundusz naukowy na ten cel przeznaczył i funduszków z własnych dochodów zakładu. Dopiero w r. 1857 przeznaczono dwie sale na umieszczenie gabinetu naturalnego, do których urządzenie całe wykonał ten sam stolarz Józef Kleinlegler z wielką ofiarnością i bezinteresownością, bo jedynie za zwrot kosztów za użyty materiał.

W roku 1856 otrzymał gabinet w darze od ks. Jana Pawełka, dziekana w Königsberg na Śląsku, 78 egzemplarzy, a w roku 1859 znowu od ks. Józefa Talasiewicza 272 egzemplarzy wypchanych ptaków. — W szereg następnych lat z funduszków, przeznaczanych na ten cel, pomnażano okazy wszystkich działów historii naturalnej i stan gabinetu przyrodniczego z końcem roku 1893 był następujący:

a) W zakładzie głównym:

I. W dziale zoologicznym:

1. Okazów wypchanych zwierząt i ptaków	615
2. Pudeł z owadami	9
3. Modeli	22
4. Tablic ściennych	52
5. Atlasów	5

II. W dziale botanicznym:

1. Okazów	5
2. Zielników	3
3. Modeli	609
4. Tablic ściennych	50
5. Atlasów	5

III. W dziale mineralogicznym:

1. Okazów	716
2. Modeli	425
3. Tablic ściennych	9
4. Atlasów	1

b) W ruskich klasach równorzędnych:

Dział zoologiczny obejmuje okazów i obrazów .	54
„ botaniczny „ „ „ .	26
„ mineralogiczny „ „ „ .	167

5. Zbiór środków pomocniczych do nauki rysunków.

Zbiór ten składa się z modeli i wzorów.

Wzorów rysunkowych jest . . .	658
Modeli gispowych	19
„ drewnianych	7
„ drutowych	8

V. Pomoc naukowa dla ubogich uczniów.**1. Stypendya.**

Oprócz pomocy, jakiej udzielają władze edukacyjne przez uwalnianie od opłaty szkolnej, doznają uczniowie gimnazjum tutejszego wielostronnej pomocy materyjalnej, a to przez udzielanie stypendyów fundacyjnych, rozdawanych przez Wydział Krajowy i c. k. Namiestnictwo stósownie do postanowień odnośnych aktów fundacyjnych. Poniżej umieszczona tablica podaje statystykę stypendyów co do liczby stypendystów i kwoty rozdanych stypendyów w latach 1850—1893.

a) W zakładzie głównym:

Rok	Uczniów publ. przy końcu r.	Stypen- dyów	Przypada 1 stypend. na uczn.	Kwota stypend.	Rok	Uczniów publ. przy końcu r.	Stypen- dyów	Przypada 1 stypend. na uczn.	Kwota stypend.
1850	395	5	79	464	1873	417	12	34	1875
1851	358	5	71	564	1874	426	14	30	2147
1852	315	6	52	850	1875	403	10	40	1442
1853	332	9	35	1500	1876	429	7	61	1080
1854	321	9	35	1210	1877	474	10	47	1560
1855	307	8	38	1170	1878	514	14	37	2050
1856	275	6	49	750	1879	545	17	32	2120
1857	303	3	101	700	1880	623	17	37	2107
1858	334	6	55	900	1881	649	18	36	2180
1859	384	8	48	742	1882	671	18	37	2020
1860	409	6	68	850	1883	701	22	32	2983
1861	412	7	59	1045	1884	733	18	41	2578
1862	439	9	48	1300	1885	720	24	30	3423
1863	432	9	48	1150	1886	717	30	24	3115
1864	462	3	154	472	1887	697	32	22	2614
1865	477	3	159	300	1888	719	37	19	3593
1866	533	7	76	1198	1889	690	28	24	3231
1867	530	10	53	898	1890	645	25	25	2823
1868	530	13	40	1596	1891	578	11	57	1452
1869	525	10	52	1252	1892	556	11	55	1485
1870	519	8	64	982	1893	483	13	37	1877
1871	480	13	36	1612					
1872	409	12	34	1973	Razem	21873	564	37	71.333

b) W ruskich klasach równorzędnych.

1889	48	6	8	84	1892	168	12	14	1205
1890	98	1	98	85	1893	176	9	19	895
1891	142	4	35	385	Razem	632	32	19	2654

Na 21871 uczniów publicznych w zakładzie głównym w czasie od r. 1850—1893 pobierało stypendya 564, czyli przeciętnie przypadało jedno stypendyum na 37 uczniów; kwota zaś ogólna stypendyów wynosiła 71333 złr. czyli jedno stypendyum wynosiło przeciętnie 126 złr. 47. Na 531 uczniów publicznych w ruskich klasach równorzędnych było stypendyów 32, czyli wypadało 1. stypendyum na 19 uczniów, kwota ogólna stypendyów wynosiła 2654 złr. czyli jedno stypendyum wynosiło przeciętnie 82 złr. 94 ct.

2. Miejscowa pomoc naukowa.

Miejscowej pomocy dostarczają ubogiej młodzieży szkolnej tutejszego gimnazjum: a. Towarzystwo Bursy przemyskiej, b. Towarzystwo Bursy św. Mikołaja. c. Towarzystwo Pomocy naukowej im. J. I. Kraszewskiego, d. Bractwo cerkiewne św. Mikołaja e. Skarbonka szkolna.

a. Towarzystwo Bursy przemyskiej.

Towarzystwo Bursy przemyskiej zawiązało się w r. 1875. na mocy statutu zatwierdzonego reskryptem c. k. Namiestnictwa z dnia 31. marca 1875. l. 12464. Celem tego Towarzystwa jest: udzielanie moralnej i materyalnej pomocy, ewentualnie całkowitego utrzymania ubogim uczniom publicznych szkół przemyskich, religii chrześcijańskiej, narodowości polskiej i ruskiej. Zaraz też w następnym roku szkolnym przyjęto do Bursy 11 uczniów tylko na mieszkanie, i umieszczono ich w ubikacjach magistratualnych, gdzie gmina miasta Przemyśla wydzieliła 4 pokoje dla pomieszczenia tychże uczniów i zarządcy Bursy. Gmina miasta Przemyśla złożyła również jednoroczny datek 1000 zlr. na fundusz zakładowy. Kiedy fundusz ten przez hojne datki dobroczynnych osób a głównie Dyrekcji tutejszej Kasy Oszczędności znacznie się powiększył, kupiono przy ulicy Ochronek realność, składającą się z domu parterowego i ogrodu i wnet wybudowano I piętro, i w tych ubikacjach mieściło się 34. uczniów. Ponieważ jednak corocznie zgłaszała się znaczna ilość kompetentów o przyjęcie do Bursy, przeto postanowiono rozszerzyć budynek i rozszerzenia tego dokonano w r. 1892. dzięki zabiegom obecnego Prezesa Towarzystwa Bursy Dra Alexandra Dworskiego, przy pomocy pieniężnej ze strony Kasy Oszczędności i innych Dobrodziejów, którzy znaczne złożyli datki w pieniądzu i w materyałach potrzebnych do budowy.

W tak rozszerzonym budynku mieściło się według sprawozdania z r. 1893, 57 ubogich uczniów a to 29 bezpłatnie a 28 za opłatą miesięczną od 4—10 zlr. Między nimi było: sierot 15, synów rolników 11, rzemieślników 9, nauczycieli ludowych 7, oficyalistów prywatnych 9, niższych urzędników 2. Według narodowości było 53 Polaków a 4 Rusinów. Wszyscy ci uczniowie bez różnicy otrzymywali w bursie mieszkanie, pożywienie, opał, światło i pranie bielizny. Wydatki na utrzymanie uczniów według sprawozdania z r. 1893 wynosiły 3447. zlr. 56. ct., które pokryto z opłat konwiktów, z odsetek funduszu żelaznego, z datków rocznych członków dobrodziejów i zwyczaj-

nych, jakoteż jednorocznych datków od osób prywatnych i subwencji od instytucji publicznych jak: Przemyskiej Kasy Oszczędności, Gminy miasta Przemyśla, przemyskiej Rady powiatowej i Wysokiego Sejmu.

Majątek bursy prócz urządzenia stanowi:

Budynek murowany jedno-piętrowy wraz z ogrodem wartości	25000 złr.
Fundacya przemyskiej Kasy Oszczędności	14000 „
Fundacya im. Dr. Stanisława i Dr. Tadeusza Dworskich	3000 „
Akcy Banku poznańskiego na 1000 marek	600 „
Razem	42600 złr.

Na czele Towarzystwa stoi Rada zawiadowcza z 15 członków złożona, która czuwa nad majątkiem i rozwojem Bursy, administracją zaś wewnętrzną i nadzorem nadmoralnym prowadzeniem się i postępowaniem w naukach młodzieży, umieszczonej w Bursie, zajmuje się ks. Dr. Józef Drozd, katecheta, gimnazjalny, który stale mieszka w budynku Bursy.

b. Bursa św. Mikołaja.

Bursa im. św. Mikołaja założoną została przez Towarzystwo Bursy im. św. Mikołaja w r. 1888 dla ubogiej młodzieży ruskiej. Towarzystwo nabyło w przeszłym roku na własność dom przy ulicy Basztowej dla pomieszczenia uczniów, Dyrekcya przemyskiej Kasy Oszczędności uchwałą w r. 1893 postanowiła, podobnie jak dla Bursy pierwszej, utworzyć z corocznego czystego dochodu fundusz żelazny w wysokości 10000 złr. Według sprawozdania z r. 1893 mieściło się w roku szkolnym 1893 w Bursie tej 28 uczniów, między nimi było: synów włościan 9, mieszczan 7, nauczyciela ludowego 1, synów księży 6 i synów oficyalistów prywatnych i niższych urzędników 5. Uczniów tych przyjęto częścią bezpłatnie, a częścią za opłatą od 3—10 złr. miesięcznie a wszyscy bez różnicy otrzymywali: pomieszkanię, wikt, opał, światło i pranie. Majątek bursy po odtrąceniu długu hipotecznego ciężącego na realności, wynosi według sprawozdania z r. 1893 5552 zł., którym zarządza Wydział Bursy.

c. Towarzystwo Pomocy naukowej im. I. J. Kraszewskiego.

Ku uczczeniu pamięci 50-letniej działalności literackiej J. I. Kraszewskiego uchwaliło w r. 1879 grono obywateli przemyskich, życzliwych dla ubogiej uczącej się młodzieży, założyć Towarzystwo w celu materyalnego wspierania ubogiej młodzieży szkolnej. Komitet wybrany w tym celu zajął się najprzód zbieraniem potrzebnego funduszu zakła-

dowego, a po zebraniu tegoż zawiązało się na mocy statutu, potwierdzonego przez W. Namiestnictwo reskryptem z dnia 7 lutego 1883 l. 68082, w dniu 16. marca 1884 Towarzystwo Pomocy naukowej im. J. I. Kraszewskiego, mające za cel wspieranie ubogiej uczącej się młodzieży.

Fundusz żelazny tego Towarzystwa wynosił w roku szkol. 1893 2138 zł., który według statutów przez oprocentowanie i dokładanie 10⁰/₀ rocznych dochodów ma rósć do 10000 złr. Z datków rocznych członków protektorów i zwyczajnych, które w r. 1893 wynosiły 150 złr. 53 ct. zakupuje się dla ubogich uczniów odzież, książki, przybory szkolne i udziela się datków pieniężnych na zapłacenie opłaty szkolnej, pomieszkanie lub pożywienie.

d. Bractwo cerkiewne św. Mikołaja.

Bractwo św. Mikołaja przy cerkwi katedralnej ob. gr. udziela już od czasów bardzo dawnych ze swych dochodów ubogiej młodzieży narodowości ruskiej wsparcia w odzieniu, książkach lub też w datkach pieniężnych na opłatę szkolną, wikt i pomieszkanie. Wsparcia te stosują się do dochodów Bractwa, są one w jednym roku mniejsze, w drugim większe.

e. Skarbonka szkolna.

Skarbonka szkolna zasila się corocznie datkami dobrowolnymi rodziców, zapisujących synów swych na początku roku do gimnazjum, i z drobnych datków centowych samych uczniów, które każdej niedzieli po exhorcie zbiera ksiądz katecheta do skarbonki. Datki te wraz z pozostałością z roku przeszłego wynosiły w r. szkol. 1893 kwotę 139 zł. 30 ct. Z funduszu skarbonki zaopatruje Dyrekeya w porozumieniu z ks. katechetą ubogich uczniów przeważnie w odzież i inne najkonieczniejsze potrzeby.

SPIS RZECZY.

	Str.
Wstęp	5
Szkoła katedralna. Kolonia Akademii krakowskiej	8
<i>Okres I.</i> Od otwarcia szkół przez Jezuitów 1617 aż do zaboru Galicyi	10—27
1. Przybycie Jezuitów do Przemyśla i budowa kościoła wraz z kolegium	10
2. Otwarcie gimnazjum	15
3. Kierownik szkoły i nauczyciele	16
4. Plan naukowy	20
5. Liczba godzin codziennych i metoda postępowania przy nauce	22
6. Środek do obudzenia i utrzymania pilności	23
7. Ćwiczenia religijne	24
8. Karność uczniów	25
9. Ferye. — Popisy	26
<i>Okres II.</i> Od przyłączenia Galicyi do monarchii austro-węgierskiej aż do reorganizacji gimnazjów 1772—1850.	27—64
1. Gimnazjum pod Exjezuitami 1773—1780.	27
2. „ „ pod nauczycielami świeckimi	29
3. Plan i rozkład nauki	32
4. Ważniejsze wypadki i zmiany w ustroju gimnazjum od 1792—1849	35
5. Nadzór szkolny i grono nauczycielskie	52
6. Statystyka uczniów według frekwencji w latach od 1789—1849	56
7. Zakład filozoficzny.	
a. Otwarcie Zakładu	58
b. Plan naukowy	59
c. Dyrektorowie i profesorowie	62
Statystyka słuchaczy filozofii pod względ. frekwencji	63
<i>Okres. III.</i> Od urządzenia gimnazjów austriackich według Zarysu organizacyjnego z r. 1849 t. j. od r. 1850—1894	64—68
1. Reorganizacja gimnazjum	64
2. Ważniejsze zdarzenia odnoszące się do gimnazjum od r. 1850—1894	71
3. Plan lekcyjny	80
4. Przedmioty nadobowiązkowe	86
5. Inspektorowie. Dyrektorowie. Nauczyciele	88
Część statystyczna:	105
<i>I. Uczniowie.</i> A. Statystyka frekwencji uczniów w latach 1850—1893	105
B. „ „ uczniów ze względu na narodowość	110
C. „ „ „ „ „ wyznanie religijne	111
D. „ „ „ „ „ klasyfikacyi uczniów w latach 1850—1893	113
Poczet znakomitych mężów, którzy uczęszczali do gimnazjum przemysk.	116
<i>II. Egzamin dojrzałości</i>	118
a. Wykaz statystyczny wyniku egzaminu dojrzałości od r. 1850—1893	120
b. Wykaz abiturjentów tutejszego gimnazjum, którzy egzamin dojrzałości zdali z pomyślnym skutkiem, i ich obecnego stanowiska	122
<i>III. Opłata szkolna</i>	155

IV. Zbiory naukowe	158
1. Biblioteka	160
2. Środki pomocnicze do nauki histor. i geogr.	162
3. Gabinet fizyczny	162
4. Gabinet naturalny	163
5. Środki do nauki rysunków	164
V. Pomoc naukowa:	164
1. Stypendya	164
2. Pomoc miejscowa a. Bursa przemyska	166
b. „ św. Mikołaja	167
c. Tow. Pomocy nauk. im. J. I. Kraszewskiego	167
d. Bractwo cerkiew. św. Mikołaja	168
e. Skarbonka szkolna	168

Błędy drukarskie.

Str.	16 wiersz	4 z góry	zamiast: rethorica	czytaj: rhetorica
"	17	" 12	" niepotrzebował	" nie potrzebował
"	29	" 14 z dołu	" komisyi	" Komisyi
"	40	" 20	" radośnych	" radosnych
"	44	" 10	" Restaracyę	" Restauracyę
"	48	" 10 z góry	" komisya	" Komisya
"	64	" 14	" 1828	" 1838
"	69	" 9 z dołu	" VIII	" VII
"	71	" 17 z góry	" odnoszące się	" odnoszące się do
"	79	" 18 z dołu	" Mieczylaw	" Mieczysław
"	88	" 13	" 1871	" 1891
"	111	" 8	" uczęszczala	" uczęszcza
"	119	" 1	" krajowy	" krajowy
"	122	" 15 z góry	" 15.88 ⁰ / ₀	" 15.88 ⁰ / ₀

Cześć urzędowa.

I.

SKŁAD GRONA NAUCZYCIELSKIEGO

przy końcu roku szkolnego 1894.

L. porz.	Imię i nazwisko, stopień służbowy nauczyciela	Których przedmiotów i w których klasach uczył	Tygodn. godzin.
1	Piątkiewicz Stanisław, dyrektor.	proped. fil. w kl. VII. VIII.	4
2	Cegliński Grzegorz, profesor i prowiz. kierownik rus. klas równorzęd.	w ruskich kl. równorzędnych języka grec. w kl. V i VI, polsk. w kl. V.	12
3	Dr. Antoniewicz Mikołaj, profesor, poseł na Sejm krajowy	geogr. w kl. Ia, hist. i geogr. w kl. IIa, III(ab) V. VI.	20
4	Harwot Jerzy, profesor w VIII randze, za- wiadowca bibl. niem. dla ucz.	niem. w kl. IIa, (V—VIII).	21
5	Horbal Konstanty profesor.	w ruskich klasach równorzęd. jęz. rusk. i niem. w kl. II. jęz. polsk. w kl. I, II, IV i VI i jęz. rusk. w kl. VII i VIII zakł. gł.	22
6	Czyczkiewicz Andrzej, profesor.	z powodu słabości na urlopie od 23. listopada 1893.	
7	Goliński Stanisław, prof. gospod. kl. IIa, zawiado- wca bibl. nauczycielskiej.	jęz. łaciń. w kl. IIa. jęz. pol. w kl. IIa, VII, VIII.	17
8	Gorski Kazimierz, prof. gospod. kl. IVa. zawiado- wca, środ. pom. do nauk. h. i g.	geogr. w kl. Ib, histor. i geogr. w kl. IIb, IVab, VII, VIII.	21
9	Seidler Franciszek, prof. gospodarz kl. VIII.	jęz. łaciń. w kl. IVa, VIII, jęz. greck. w kl. VIII, jęz. niem. w kl. IVa.	20

L. porz.	Imię i nazwisko, stopień służbowy nauczyciela	Których przedmiotów i w których klasach uczył	Tygod. godzin
10	Ks. dr. Józef Drozd, profesor,	rel. rzym.-kat. w kl. (III-VIII).	20
11	Schneider Stanisław, profesor, gospodarz kl. IIIa.	jéz. łaciń. w kl. IIIa, VII. jéz. greck. w kl. IIIa, jéz. pol. w kl. IIIa.	19
12	Lewkiewicz Dymitr, prof. gospod. kl. V. równ. rusk.	w ruskich kl. równorzędnych jéz. łaciń. w kl. V, jéz. rusk. w kl. I, III, IV, V i VI.	21
13	Radecki Alexander, profesor, gospodarz kl. Ia,	jéz. łaciń. w kl. Ia, jéz. grec. w kl. VII, jéz. pol. w kl. Ia, rusk. w I. oddz.	17
14	Bobek Kazimierz, prof. zawiadowca gabin. natur.	mat. w kl. (IIab), hist. nat. w kl. (Iab, IIab, IIIab, V. VI).	22
15	Czechowski Dymitr, prof. gospod. kl. III. równ. rus.	w ruskich kl. równorzędnych jéz. łaciń. w kl. I, III, VI. jéz. greck. w kl. III.	25
16	Wasilkowski Władysław, prof. gospod. kl. VII, zawiad- owca gabin. fizykal.	mat. w kl. Ia, IIIa, IV, V, VII, fizyki, w kl. IVa, VII.	22
17	Nakoneczny Alexy, profesor,	w ruskich kl. równorzędnych matem. w kl. II, III, IV, V i VI. fizyki w kl. IV.	19
18	Zarzycki Seweryn, nauczyciel, gospodarz kl. VI. równorz. rusk.	w ruskich kl. równorzędnych hist. i geogr. w kl. I, II, III, IV, V, VI.	21
19	Frank Wincenty, nauczyciel, gospod. kl. IVb,	mat. w kl. Ib, IIIb, IVb, VI, VIII, fiz. w kl. IVb, VIII.	21
20	Bojarski Władysław, nauczyciel, pospod. kl. V.	jéz. łaciń. w kl. IVb, V, „ greck. w kl. V.	17

L. porz.	Imię i nazwisko, stopień służbowy nauczyciela	Których przedmiotów i w których klasach uczył	Tygodn. godzin
21	Malinowski Jan, nauczyciel, gospodarz klasy IV. równorz. ruskiej,	w ruskich kl. równorzędnych jęz. niem. w kl. III, IV, V i IV.	16
22	Ks. Sawczyn Jan, nauczyciel,	w rusk. kl. równ. relig. gree- kat, w kl. I-VI., w kl. VII i VIII. zakładu głównego.	16
23	Kordasiewicz Emil, nauczyciel, zawiadowca gab. natur., gospod. kl. I. równ. rus.	w rusk. kl. równorz. jęz. niem. i mat. w kl. I, hist. nat. w kl. I, II, III, V i VI.	19
24	Jarema Alexy, nauczyciel, gospodarz kl. II. równorzęd. ruskiej,	w ruskich kl. równorzędnych jęz. łaciń. w kl. II. i IV. jęz. grec. w kl. IV.	18
25	Stojanowski Bolesław, naucz. gospod. kl. VI. zawiad. bibl. pol. dla uczniów,	jęz. łaciń. w kl. VI. jęz. greek. w kl. VI. jęz. pols. w kl. V i VI.	17
26	Kossowicz Jan, nauczyciel, gospodarz kl. IIb.	jęz. łaciń. w kl. IIb. jęz. greek. w kl. IVa., jęz. pols. w IIb., jęz. niem. w kl. IIb.	20
27	Babiński Stanisław, egzamin. zastępca nauczyciela gospodarz kl. Ib.	jęz. niem. w kl. Ib., jęz. pol. w kl. IIIab. IVb.	15
28	Stypkowski Tomasz, zastępca naucz.	jęz. niem. w kl. Ia, III(ab), IVb.	18
29	Demkowicz Alexander, zastęp. naucz., gospod. kl. IIIb.	jęz. łaciń. w kl. IIIb, jęz. greek. w kl. IIIb, IVb, jęz. rusk. w II. oddz.	17
30	Ks. dr. Galant Wojciech, prof. teologii przy Semin. duchow. ob. ł.	jęz. łaciń. w kl. Ib., jęz. pol. w kl. Ib.	11

Nauczyciele przedmiotów nadobowiązkowych.

L. porz.	Imię i nazwisko, stopień służbowy nauczyciela	Których przedmiotów i w ilu godzinach uczył	Godzin tygodn.
1	Nauczyciele historii i geografii w klasach IIIab., IVab. i VII. zakładu głównego i w klasach III. i IV. ruskich uczyli w każdej z tych klas historii kraju rodzinnego w 7 oddz.		8
2	Stypkowski Tomasz j. w.	języka fran. w 3 oddz.	6
3	Radecki Alexander j. w.	w zakładzie głównym ka- ligrafii w 2 oddz.	2
4	Malinowski Jan j. w.	w ruskich kl. równorzęd. kaligrafii w 2 oddz.	2
5	Wasilkowski Władysław j. w.	w zakładzie głównym gim- nastyki w 6 oddz.	6
6	Bobek Kazimierz j. w.	w ruskich kl. równorzęd. gimnastyki w 4 oddz.	4
7	Bojarski Władysław j. w.	stenografii w 3 oddz.	3
8	Krzanowski Wiktor, kierownik 6-klas. szkoły ludowej.	rysunków w 3 oddz.	6
9	Ks. Kwieciński Stanisław, wikaryusz katedralny i nauczy- ciel śpiewu w polskiem Semina- ryum duchownem	w zakładzie głównym śpiewu w 3 oddz.	4
10	Ks. Kopko Maxymilian, nauczyciel religii w Semina- ryum nauczyciel. i kierownik ruskiego chóru katedral.	w ruskich kl. równorzęd. śpiewu w 2 oddz.	2
Do religii mojżeszowej			
1	Baumgarten Jakób, nauczyciel pomocniczy	dla całego gimnazjum w 8 oddziałach	8

Zmiany w składzie grona nauczycieli

w ciągu roku szkolnego 1894.

1. J. E. P. Minister W. i O. przeniósł reskrytem z dnia 1. lipca 1893 l. 13487 p. Andrzeja Czyczkiewicza, profesora w c. k. Gimnazjum w Brodach, do tutejszego c. k. Gimnazjum; p. Ignacego Kościńskiego, profesora przy tutejszem c. k. Gimnazjum, do c. k. Gimnazjum w Podgórzu; p. Emila Kordasiewicza, rzeczywistego nauczyciela przy c. k. Gimnazjum w Rzeszowie, do tutejszego c. k. Gimnazjum; a p. Jana Kossowicza, zastępcę nauczyciela przy tutejszem c. k. Gimnazjum, zamianował rzeczywistym nauczycielem w tym samym zakładzie. (Reskrypt. Wys. Prezyd. c. k. Rady szkol. kraj. z dnia 30. lipca 1893 l. 408).

2. Wys. c. Rada szkol. kraj. przeniosła reskrytem z dnia 9. września 1893 l. 1. 18802 tutejszego zastępcę nauczyciela, p. Wojciecha Polka, w tym samym charakterze do c. k. męskiego Seminarjum nauczycielskiego w Tarnowie.

3. Wys. Prezyd. c. k. Rady szkol. kraj. zatwierdziło reskrytem z dnia 19. września 1893 l. 526 tutejszego rzeczywistego nauczyciela p. Władysława Wasilkowskiego, w zawodzie nauczycielskim, nadając mu tytuł c. k. profesora.

4. Wys. Prezyd. c. k. Rady szkol. kraj. zatwierdziło reskrytem z dnia 5. października 1893 l. 553 tutejszego rzeczywistego nauczyciela, p. Alexego Nakonecznego, w zawodzie nauczycielskim, nadając mu tytuł c. k. profesora.

5. J. E. Pan Minister W. O. przyznał reskrytem z dnia 4. grudnia 1893 l. 23561 p. Harwotowi Jerzemu, c. k. profesorowi tutejszego Gimnazjum ósmą rangę służbową. (Reskrypt. Wys. Prezyd. c. k. Rady szkol. kraj. z dnia 29. grudnia 1893 l. 649.

Wys. Prezyd. c. k. Rady szkol. kraj. przeniosło reskrytem z d. 9. lutego 1894 l. 52 tutejszego zastępcę nauczyciela, p. Antoniego Borzemskiego, w tym samym charakterze do c. k. Gimn. w Samborze.

7. J. E. P. Minister W. i O. udzielił reskryptem z dnia 6. lutego 1894 l. 599 profesorowi tutejszego c. k. Gimnazjum, p. Andrzejowi Czyżkiewiczowi, urlopu od 23. listopada 1893 do końca bieżącego roku szkol. dla poratowania zdrowia. (Reskrypt, Wys. c. k. Rady szkol. kraj. z dnia 20. lutego 1894 l. 3320.)

II.

Plan nauki.

A. W zakładzie głównym.

a) Przedmioty obowiązkowe.

KLASA I. (oddział a. b.).

Religia: 2 godz. tygod. Nauka wiary i obyczajów.

Język łaciński: 8 godz. tygod. Odmiany regularne, niektóre ważne przyimki i spójniki według zwięzłej gram. Samolewicza i tegoż przykładów do tłumaczenia na I. kl. Po 8 tygodniach co tydzień zadanie szkolne. Praca domowa: Uczenie się paradygmatów i wokabulów, z początku pisanie zdań tłumaczonych w szkole z polskiego na łacińskie, później niekiedy zadanie domowe.

Język polski: 3 godz. tygod. Z gram.: Elementarna nauka o zdaniu pojedynczym, złożonym (ze zdań pobocznych najpospolitsze). W związku z tem poznanie najważ. znaków pisarskich. Elementarna nauka imienia i słowa i przygodne poznawanie innych części mowy i przygodna nauka składni. Należyte t. j. wyraźne i rozumne czytanie wraz z ćwiczeniem uczniów w gładkiem i poprawnem zdawaniu sprawy z rzeczy poprzednio przeczytanej i objaśnionej. Uczenie się na pamięć, należyte wygłaszanie piękniejszych utworów poetycznych a niekiedy ustępów prozaicznych, poprzednio objaśnionych. Cztery zadania co miesiąc, w I. półr. wyłącznie dyktaty systematycznie ułożone, a obejmujące ważniejsze zasady i prawa pisowni; w II. półr. na przemian ćwiczenia ortograficzne i wypracowania stylistyczne szkolne, pod koniec roku czasem zadanie domowe.

Język niemiecki: 6 godz. tygod. Czytanie, uczenie się na pamięć słów, zwrotów i całych ustępów, zdawanie sprawy z treści czytanych ustępów na podstawie stosownych pytań; retrowersya, roz-

mówki. Z gram.: Odmiana imion i słowa, nauka czasowników mocnych okolicznościowo, o ile w czytanych ustępach nadarzy się sposobność. Ortografia w połączeniu z korekturą ćwiczeń ortograf. i zadań piśm. szkolnych, dawanych co tydzień. Tematy: dyktaty, ćwiczenia ortograficzne, zastosowane do potrzeby praktycznej, pisanie z pamięci ustępów memorowanych, retrowersyi.

Geografia: 3 godz. tygod. Wstępne wiadomości z geografii fizycznej, rozpoczynając od poznania Przemyśla i jego okolicy, oryentowanie się, pomiar, znaki graficzne map, i nauka o globusie; orografia i hydrografia, półwyspy i wyspy; położenie najważniejszych państw i miast według długości i szerokości geograficznej, odczytywanie z mapy. Rysunek najprostszych przedmiotów geograficznych.

Matematyka: 3 godz. tygod. Z arytmetyki: System dekadyczny dla liczb całkowitych i ułamkowych objaśniony praktycznie na metrycznych miarach długości, cztery działania liczbami całymi i uławkami dziesiętnymi, rachunek liczbami wielogatunkowymi, podzielność liczb, największa miara i najmniejsza wielokrotność, przygotowawczy kurs nauki o ułamkach zwyczajnych. Z geometryi: Pojęcia ilości przestrzennych, linie, kąty do przystawiania trójkątów. Oprócz ćwiczeń domowych z lekcyi na lekcję, co miesiąc zadanie domowe.

Historya naturalna: 2 godz. tygod. W I. półr. i na początku II. półr. z zoologii: Ssaki, owady, wiję, pajęczaki i skorupiaki. W II. półr. z botaniki: Rośliny wolno-zrosłopłatkowe i niektóre jednoliścieniowe.

KLASA II. (oddział a. b.).

Religia: 2 godz. tygod. Dzieje starego zakonu.

Język łaciński: 8 godz. tygod. Z gramatyki: Powtórzenie i uzupełnienie odmian regularnych; formy nieregularne i ważniejsze prawidła ze składni accus. i nom cum. inf.; ablativ. absol.; zdania skutkowe, celowe, czasowe z cum, gerundium i gerundivum. Praca domowa: Memorowanie paradygmatów, wokabulów, reguł, preparacya na lekcye szkolne. Miesięcznie trzy zadania szkolne, jedno domowe.

Język polski: 3 godz. tygod. Z gram.: Elementarna nauka o zdaniu złożonem, podobnie jak w kl. I., nadto równie elementarne powtarzanie i uzupełnianie nauki o formach w celu utwierdzenia i rozszerzenia jej znajomości. Czytanie wzorów według wypisów i dekla-

macya jak w kl. I. Ćwiczenia ortograficzne jak w kl. I., ale tylko w miarę potrzeby. Wypracowania stylistyczne 3 na miesiąc, naprzemian domowe i szkolne.

Język niemiecki: 5 godz. tygod. Z gram.: Powtórzenie należyte odmiany imienia i słowa i dokładna odmiana czasowników mownych, o zdaniu ściągniętem, ze składni zgody i rzędu ile można. Czytanie, tłumaczenie, memorowanie, opowiadanie ustępów zwiezłych z ćwiczeniami w wyrażaniu się po niemiecku. Cztery zadania miesięcznie przeważnie szkolne, tematy jak w kl. I.

Historya: 2 godz. tygod. Przegląd dziejów starożytnych osobliwie Greków i Rzymian sposobem biograficznym.

Geografia: 2 godz. tygod. Geografia: Szczegółowa geografia Azji i Afryki, pionowy i poziomy układ i hydrografia Europy; szczegółowy opis południowej i zachodniej Europy. Ćwiczenia w rysowaniu szkiców map.

Matematyka: 4 godz. tygod. Z arytmetyki: Cztery działania ułamkami zwyczajnymi, stosunki, proporcye, reguła trzech prosta z zastosowaniem proporeyi i wnioskowania, rachunek procentowy i dyskontowy. Z geometryi: Przystawanie trójkątów wraz z zastosowaniami, najważniejsze własności czworoboków, wieloboków i koła. Zadania piśmienne jak w kl. I.

Historya naturalna: 2 godz. tygod. W I. półr. zoologia: Ptaki, gady, płazy i ryby; w II. półr. botanika: Opisanie najważniejszych roślin skrytokwiatowych, przeważnie krajowych, a z roślin zarodkowych nagozalązkowe, następnie jednoliścienne i dwuliścienne.

KLASA III. (oddział a. b.)

Religia: 2 godz. tygod. Dzieje nowego zakonu.

Język łaciński: 6 godz. tygod. Z gramat.: Składnia zgody i nauka o przypadkach w połączeniu z ćwiczeniami praktycznymi. Z Korneliusza Neposa czytano żywoty: Alcybiadesa, Arystydesa, Cymona, Epaminondasa, Milcyadesa, Temistoklesa, Pelopidasa, Hannibala z opuszczeniem niektórych ustępów. Zadanie szkolne co 14 dni jedno. Praca domowa: Pensum co 3 tygodnie, powtórzenie prawideł gramatycznych przerobionych w szkole i ułożenie przykładów do nich stosownych. Preparacya na lekturę.

Język grecki: 5 godz. tygod. Z gramat.: Odmiany regularne imion i słów aż do II. klasy czasowników; tłumaczenie z greckiego

języka na polski i odwrotnie. Począwszy od drugiej połowy I. półroczu co 14 dni zadanie, naprzemian domowe lub szkolne.

Język polski: 3 godz. tygod. Z gramat.: Systematyczna nauka deklinacji z ważniejszymi wyjątkami, pominiętymi przy elementarnem przerabianiu tej części gramatyki, systematyczna nauka składni rzędu. Powtórzenie nieodmiennych części mowy, prawideł pisowni i znaków pisarskich. Czytanie, objaśnianie, zdawanie sprawy z czytanych ustępów i deklamacja jak w kl. I. i II. Przy czytaniu dłuższych ustępów prozaicznych ciągle wzgląd na związek myśli i układ całości. Od tej klasy począwszy krótkie wiadomości o życiu i zasługach pisarzy, z których dzieł poznano wyjątki. Wypracowania stylistyczne co 2 tygodnie, na przemian domowe i szkolne. Będą to przeważnie streszczenia rzeczy poznanych w szkole przy czytaniu wzorów lub nauce innych przedmiotów.

Język niemiecki: 4 godz. tygod. Z gram.: Powtórzenie i uzupełnienie materiału przerobionego w kl. II. t. j. nauki o formach, składnia zgody i rzędu. Czytanie, tłumaczenie, opowiadanie i uczenie się na pamięć w połączeniu z ćwiczeniami w wyrażaniu się po niemiecku. Miesięcznie 2 zadania, naprzemian domowe lub szkolne. Tematy: retrowersye, reprodukcye ustępów w szkole przerobionych, streszczenia.

Historya: 1 godz. tygod.: Przegląd najważniejszych osób i zdarzeń z dziejów średniowiecznych z uwzględnieniem i uwydatnieniem momentów odnoszących się do dziejów monarchii austro-węgierskiej.

Geografia: 2 godz. tygod. Ciąg dalszy szczegółowej geografii Europy środkowej, zachodniej i północnej, z wyjątkiem monarchii austro-węgierskiej, szczegółowa geografia Ameryki i Australii. Ćwiczenia w rysowaniu szkiców map.

Matematyka: 3 godz. tygod. Z arytmetyki: 4 działania algebraiczne liczbami całymi i ułankami, liczby niezupełne, potęgowanie, pierwiastkowanie kwadratowe. Z geometrii: Pomiar figur płaskich, przemiana i dzielenie, podobieństwo figur, linie krzywe. Zadania piśmienne jak w klasie I.

Nauki przyrodnicze: 2 godz. tygod. W I-szem półroczu fizyka: Pojęcia wstępne, ogólne własności ciał, ciepło, chemia. W II. półroczu mineralogia: Opisanie i porównanie najważniejszych gatunków minerałów i skał ze szczególnem uwzględnieniem krajowych.

KLASA IV. (odział a. b.).

Religia: 2 godz. tygod. Obrzędy religijne kościoła katolickiego.

Język łaciński: 6 godz. tygod. Z gram.: Powtórzenie nauki o przypadkach, nauka o czasach i trybach, infinitivus, oratio obliqua, participium, gerundium, supinum, ćwiczenia w tłumaczeniu z języka polskiego na łaciński. Z Comment. Caes. de bell. Gall. ks. I, IV, VI. Niektórych ustępów uczyli się uczniowie na pamięć. W połowie II. półroczu lektura Owidyusza; wybór z ksiąg Metamorph.: Quattuor aetates, Lycaon, Diluvium; przed rozpoczęciem lektury przegląd prawiadeł o prozodyi. Zadania i prace domowe uczniów jak w III. kl.

Język grecki: 4 godz. tygod. Z gram. i ćwiczeń czasowniki klasy II., najważniejsze zasady syntaktyczne, które już w ciągu roku przy danej sposobności uwzględniać należy. Z ćwiczeń ciągłych od ust. 174-go do końca. Zadania piśm. co 14 dni, domowe lub szkolne.

Język polski: 3 godz. tygod. Z gram.: Systematyczna nauka konjugacyi i składni w obrębie czasownika, systematyczna nauka o zdaniu złożonem i okresach; wierszowanie, w końcu roku powtórzenie całego już przerobionego materiału nauki gramatyki w ogólniejszym zakresie. Czytanie wzorów według Wypisów jak w kl. III. z szczególnem zawsze zwracaniem uwagi na ich całości czyli dyspozycję czytanych ustępów. Deklamacya jak w kl. I., wypracowania stylistyczne co dwa tygodnie. Tematy: Streszczenia ustępów stopniowo coraz trudniejszych, niekiedy dyspozycje czytanych ustępów we formie listu.

Język niemiecki: 4 godz. tygod. Z gram.: Powtórzenie składni rzędu, składnia słowa, powtórzenie odmian imienia i słowa w miarę potrzeby. Czytanie, tłumaczenie, opowiadanie, uczenie się na pamięć ustępów z wypisów z ćwiczeniem w wyrażaniu się po niemiecku. Zadanie piśm. co 14 dni, naprzemian domowe lub szkolne. Tematy: Retrowersya, reprodukcya, łatwe opowiadania, opisy i listy.

Historya: 2 godz. tygod. Dzieje nowożytne ze szczególnem uwzględnieniem ich związku z dziejami monarchii austriacko-węgierskiej.

Geografia: Szczegółowa geografia austro-węgierskiej monarchii z szczególnem uwzględnieniem kraju rodzinnego.

Matematyka: 3 godz. tygod. Z arytmetyki: Równania pierwszego stopnia o jednej i więcej niewiadomych, potęgowanie i pierwiastkowanie sześciennie, reguła podziału i mieszaniny, procent złożony.

Z geometryi: Stereometrya, położenie linii i płaszczyzn w przestrzeni, kąty bryłowe, bryły i ich pomiary. Zadania jak w kl. I.

Fizyka: 3 godz. tygodn. Magnetyzm, elektryczność, mechanika ciał stałych, lotnych i płynnych, akustyka, optyka i najważniejsze wiadomości z geografii fizycznej i matematycznej.

KLASA V.

Religia: 2 godz. tygod. Dogmatyka ogólna.

Język łaciński: 6 god. tygod. Czytanie: Titi Livii *ab urbe condita* lib. I i XXI., Owidyusza: *Met. Deucalion et Pyrrha*, *Jason, Philemon et Baucis*, *Orpheus et Eurydice*, *Aias et Odysseus*, *Fast. Arion*, *de Fabior. interritu*; *Trist. Ovidii vita. ultima nox. Amor. Immortal. poetae*. Piękniejszych ustępów uczyli się uczniowie na pamięć a nadto zdawali sprawę z niektórych ustępów czytanych z własnej pilności. Z gramat. 1 godz. tygod. powtórzono naukę o przypadkach; ćwiczenia gramatyczne i stylistyczne, wzięte z lektury. Co miesiąc zadanie szkolne. Praca domowa: preparacya dokładna na lekturę.

Język grecki: 5 godz. tygod. Gram. 1 godzina. Powtórzenie form, najważniejsze rzeczy o rodzajniku, nauka o przypadkach i przyimki. W I. półroczu z chrestomatyi Xenofonta wybór fragmentów z *Anabasis*: ustęp I., VII., VIII., XI., XII., XV., XVI., XVII., XVIII.; z *Cyropedyi*: ustęp I. i II.; w II. półroczu Homera *Iliada* ks. I., IV. 1—477, z objaśnieniem różnic dyalektu epickiego i atyckiego, przy tem lektura Xenofonta przez 1 godz. tygodniowo. Praca domowa: Preparacya na lekturę, uczenie się wokabulów i niektórych miejsc *Iliady* na pamięć. Cztery zadania szkolne na półrocze (3 z jęz. polskiego na grecki, 1 z jęz. greck. na polski).

Język polski: 3 godz. tygod. Poznanie na podstawie wypisów zwykleszych tropów i figur, rozmaitych rodzajów stylu i najważniejszych gatunków poezyi, jako przysposobienie do czytania arcydzieł literatury narodowej w kl. VI do VIII. Wiadomości histor. liter. o odnośnych pisarzach. Deklamacya jak w kl. I. Wypracowania stylistyczne: 7 na półrocze, naprzemian szkolne i domowe. Będą to opowiadania i opisy przy ciągłym ćwiczeniu w układaniu dyspozycyi.

Język niemiecki: 4 godz. tygod. Z gram.: Powtórzenie i uzupełnienie nauki o formach i składni rzędu przeważnie przy tłumaczeniu tekstów polskich na język niemiecki. Czytanie wypisów z odpowiednim

wyjaśnieniem dykcy i rzeczy, i ćwiczeniem uczniów w wyrażaniu się po niemiecku; uczenie się na pamięć cenniejszych ustępów. Zadań piśm. 7 na półroczu. Tematy: Streszczenia ustępów prozaicznych i poetycznych, opowiadania, opisy i przekłady wolne z języka polskiego (na zadania szkolne).

Historja: 3 godz. tygod. Dzieje starożytne a szczególnie dzieje Greków i Rzymian aż do podbicia Italii z uwzględnieniem dat geograficznych.

Matematyka: 4 godz. tygod. Z algebry: Cztery działania umiejętnie wyłożone, podzielność liczb, teoria najwięk. wspóln. miary i najmn. wielokrotności, ułamki, o systemie liczbowym szczególnie dekadycznym, stosunki i proporcje z zastosowaniem równania I. stopnia z jedną i więcej niewiadomych. Z geometryi: Planimetria. Obok ciągłych ćwiczeń domowych każdego okresu konferencyjnego zadanie szkolne. —

Historja naturalna: 2 godz. tygod. W I. półroczu mineralogia: Systematyczna mineralogia i geologia w ogólnych zarysach; w II. półr. system. botanika z uwzględnieniem morfologicz. i anatom. budowy roślin.

K L A S A VI.

Religia: 2 godz. tygod. Dogmatyka szczegółowa.

Język łaciński: 6 godz. tygod. Lectura: Sallust. *Bellum Jugurth.*, Ciceronis *in Catilinam* I., Virgil. *Ecl.* I. i V. z Georgik: *Laudes Italiae*, *Laudes vitae rusticae*, *Laudes veris*, Aen. I. Okolicznościowo odpowiednie partye z literatury i starożytności. Z gram: O czasach i trybach do infinit. z ćwiczeniami stylistycznymi na tle lektury. Zadania jak w V. kl.

Język grecki: 5 godz. tygod. Gram. 1 godzina. Powtórzenie gram. z klasy V, nauka o czasach i trybach, o zdaniu złożonym i imionach czasownik. Lektura: Homeri *Iliad* XV, XVI, XXI, XXII. Xenofon: *Mem.* I., w drugim półroczu Herodot V; Xenof. *Memor.* II. Przygodne wiadomości z literatury, starożytności i mitologii. Zadania piśmienne jak w klasie V.

Język polski: 3 godz. tygod. Czytanie arcydzieł literatury narodowej poetów i prozaików wieku XVI. do końca XVIII. t. j. do

okresu ks. warszawskiego według wypisów Tarnowskiego — Wójcika cz. I. Historia literatury (na podstawie lub przy sposobności czytanych wyjątków) od początku do końca wieku XVIII. Deklamacya jak w kl. V. Wypracowania stylistyczne: 7 na półroczu przeważnie domowe, będą to rozprawy treści historycznej lub na podstawie nauki szkolnej, porównania.

Język niemiecki: 4 godz. tygod. Z gram.: Powtórzenie i pogłębienie składni słowa, stylistyka i poetyka z uwzględnieniem metryki. Czytanie wypisów z objaśnieniem rzeczy, uwagami liter. histor. i z ćwiczeniami w opowiadaniu i wyrażaniu się po niemiecku. Zadania piśm. 7 na półroczu (3 szkol. 4 dom.). Tematy jak w kl. V.

Historia i geografia: 4 godz. tygod. Dokończenie dziejów starożytnych; dzieje średniowieczne, z szczegół. uwzględnieniem historii papieństwa i cesarstwa, kultury i geografii.

Matematyka: 3 godz. tygod. Z algebry: potęgi, pierwiastki, logarytmy, równania pierwszego stopnia o jednej niewiadomej. Z geometryi: Sterometrya, trygonometrya. Zadania i ćwiczenia jak w klasie V.

Historia naturalna: 2 godz. tygod. Somatologia i zwierzęta kręgowce.

KLASA VII.

Religia: 2 godz. tygod. Etyka katolicka.

Język łaciński: 5 godz. tygod. Lektura: Cicer.: De imper. Cn. Pompei, Pro Archia poeta, Cato maior, Vergil. Aeneid IV. IX Nisus. Gramatyka: Od infinit. aż do końca. O własnościach stylu łacińskiego na przykładach wziętych z lektury. Zadania jak w kl. V.

Język grecki: 4 godz. tygod. Z gram.: Powtórzenie materiału z klasy poprzed., particip., przegląd partykuł i powtórzenie składni rzędu z ćwiczeniami gram., co tydzień przez $\frac{1}{2}$ godziny. W I. półroczu lektura Demost: Philip. I, II, III., w II. półroczu Homer. Odyss.: I, VI, IX, XI. kursorycznie i dalszy ciąg Demostenesa. Zadania jak w klasie V.

Język polski: 3. godz. tygod. Czytanie arcydzieł literatury narodowej według wypisów Tarnowskiego-Wójcika w I półr. od czasów Stanisława Augusta do Brodzińskiego; w II. półr. według wypisów

Tarnowskiego-Próchnickiego cz. II. od wystąpienia Brodzińskiego i Mickiewicza aż do Słowackiego włącznie. Uzupełnienie nauki szkolnej lekturą domową. Historia literatury jak w kl. VI. — ciąg dalszy do Słowackiego. — Deklamacya jak w kl. V. Wypracowania stylistyczne co miesiąc przeważnie domowe, tematy na podstawie nauki języka ojczystego, czasem charakterystyka osób, mowy.

Język ruski: 2 godz. tygod. Wzory literatury ludowej, tradycyjnej według Wyp. Barwińskiego cz. I., w dalszym toku czytano wzory literatury ruskiej od Kotlarewskiego według Wyp. Barwińskiego cz. II. Zadania piśmienne co miesiąc.

Język niemiecki: 4. godz. tygod. Powtórzenie gram. w miarę potrzeby. Czytanie fragmentów pisarzy aż do Lessinga włącznie z przeglądem lit. hist., opartym na lekturze z ciąglem ćwiczeniem uczniów w wyrażeniu się po niemiecku. Na prywatną lekturę: Maria Stuart v. Schiller, Götz v. Berlichingen, Egmont v. Göthe; Julius Caesar v. Shakespeare. Co miesiąc zadanie (3 domowe, 2 szkolne). Tematy: Charakterystyki, rozprawki, sprawozdania z lektury szkol. i dom.

Historya i geografia: 3 godz. tygod. Dzieje nowożytne z uwzględnieniem wewnętrznego rozwoju Europy i połączeniem z odnośnemi datami geograficznymi.

Matematyka: 3 godz. tygodn. Z algebry: Równania 2go stop. o 2 niewiadomych i wyższe; szeregi, rachunek procentu złożonego, ułamki ciągłe, równania Diofantyczne, kombinacye, dwumian Newtona. Z geometryi: Zagadnienia trygonometr. i analityka. Zadania i ćwiczenia jak w klasie V.

Fizyka: 3 godz. tygod. Ogólne własności ciał, mechanika, nauka o cieple, chemia.

Propedeut. filozofii: 2 godz. Logika.

Klasa VIII.

Religia: 2 godz. tygod. Historia kościoła katolickiego.

Język łaciński: 5. godz. tygod. Lektura Horat. Carm. I. 1, 3, 11, 24, 31, II. 2, 3, 6, 7, 10, 13, 14, 16, 17, 18, 20, III. 8, 13, 21, 23, 30, IV. 2, 3, 5, 7, 12. Epod. 1, 13. Satir: I. 6, II. 2. Epist. I. 2. 20. Tacit. Annal. I. 1—42 II. 69—83, IV. 1—18, 52—

39—42, 52—54, 57—75, VI. 28—51. Ćwiczenia gram. styl. jak w klasie VII. Zadania jak w kl. VII.

Język grecki: 5. godz. tygod. Lektura: W I. półr. Platon. Apologia, Kriton i 4 rozdz. Fedona; w II. półr. Sofok. Elektra. Kursoryczna lektura Hom, Odyss XVII—XX. Zadania jak w klasie V.

Język polski: 3. godz. tygod. Czytanie dalszego ciągu arcydzieł literatury narodowej wieku XIX w dłuższych wyjątkach według wypisów Tarnowskiego-Próchnickiego cz. II.; w całości czytano Irydyona Krasińskiego. Z prozy przerabiano w szkole ustępy treści estetycznej, historycznej lub w ogóle filozof. umieszczone w Wypisach cz. II. Uzupełnienie nauki szkolnej czytaniem domowym. Historia literatury wiek XIX. (ciąg dalszy). Deklamacja jak w klasie V. Wypracowania stylistyczne co miesiąc jedno; w I. półroczu przeważnie domowe, w II. półroczu przeważnie szkolne. Tematy jak w klasie VII. nadto wyjaśnienie i rozbiory zdań, przysłów, mniejszych utworów w całości.

Język ruski: 2 godz. tygod. Lektura według Wypisów Barwińskiego t. III, celniejszych ustępów od Hlibowa do Worobkiewicza. Materiał nie przerobiony w szkole zadawano jako lekturę domową. Zadanie piśm. co miesiąc.

Język niemiecki: 4 godz. tygod. Czytanie fragmentów z pisarzy nowszych od Goethego aż do końca, z przeglądem lit. hist., odpowiednimi ćwiczeniami i ciągłym ćwiczeniem uczniów w wyrażaniu się po niemiecku. Na prywatną lekturę: Dichtung u. Wahrheit v. Göthe, die deutsche Heldensage v. Prosch, Abhandlungen über die Fabeln v. Lessing. Zadania w I. półroczu: 2 szkolne i 3 domowe; w II. półroczu: 4 zadania przeważnie szkolne. Tematy jak w kl. VII.

Historia i geografia: 3 godz. tygod. W I. półroczu dzieje monarchii austriacko-węgierskiej z uwzględnieniem stosunków Austro-Węgier do innych państw; w II półroczu statystyka monarchii austriacko-węgierskiej. 1 godz. na powtórzenie ważniejszych partyi z historii greckiej i rzymskiej.

Matematyka: 2 godz. tygod. Powtórzenie materiału naukowego przeważnie na rozwiązywaniu zagadnień. Zadania jak w kl. V.

Fizyka: 3 godz. tygod. Magnetyzm, elektryczność, ruch falowy, akustyka, optyka, elementarne wiadomości z astronomii.

Propedeutyka filozof. 2 godz. tygod. Psychologia empiryczna.

b) Przedmioty nadobowiązkowe.

1. *Historia kraju rodzinnego.* Nauki tego przedmiotu udzielano w klasie III. IV. w ciągu roku szkolnego po jednej godzinie tygodniowo, w kl. VII w pierwszym półroczu po jednej, w półroczu drugim po dwie godziny tygod., w klasie VIII. w półroczu pierwszym po jednej godzinie tygodniowo według programu, poleconego okólnikiem Wysokiej Rady szkol. z marca 1891 l. 5906.

2. *Język rusk.* Nauki języka ruskiego w klasie I — VI udziela się jako przedmiotu nadobowiązkowego w 2 oddziałach po 2 godziny tygodniowo.

Oddział I. (kl. I—III). Z gram.: Elementarna nauka deklinacji imion i konjugacji, poznawanie nieodmiennych części mowy, o zdaniu pojedynczym rozwiniętym, o pisowni i interpunkcji. Czytanie z ćwiczeniami w opowiadaniu, deklamacja. Zadań piśm. 3 miesięcznie, z początku dyktaty, później opowiadania i streszczenia ustępów czytanych w szkole.

Oddział II. (kl. III — VI). Z gram.: Powtórzenie i uzupełnienie materiału z oddziału I, nauka o składni rzędu, składni w obrębie czasownika, o zdaniu złożonym, okresach i wierszowanie. Czytanie z ćwiczeniami w opowiadaniu i uwagami stylistycznymi według Czytanki Barwińskiego część I. Zadań piśm. 2 miesięcznie. Tematy podobne jak w języku polskim w klasie IV. V.

3. *Język francuski.* Gramatyka Studniarskiego.

Oddział I. 2 godz. tygod. Zasady wymawiania, rodzajnik, odmiana imion i czasowników prawidłowych. Tłómaczenie odpowiednich ćwiczeń z języka francuskiego na polski i odwrotnie. Ćwiczenia ortograficzne, później 2 zadania na miesiąc.

Oddział II. 2 godz. tygod. Z gramatyki ukończono część I. t. j. naukę o formach. Tłómaczenie odpowiednich ćwiczeń z języka francuskiego na polski i odwrotnie, również tłómaczenie ustępów zwiezłych na język polski wraz z ćwiczeniami w opowiadaniu. Tłómaczenie z języka francuskiego na polski i opowiadanie ustępów zawartych w Wyborze. Dwa zadania na miesiąc.

Oddział III. 2 godz. tygod. Ze składni wzięto: Do lekcji 145 włącznie: Szyk wyrazów w zdaniu, o użyciu rodzajnika, liczba mnoga rzeczowników, przymiotniki, liczebniki, zaimki, przysłówki, o użyciu czasów, o trybie łączącym, o wyrazie bezokolicznym. Tłómaczenie ustępów zwiezłych z języka polskiego na francuski. Czytano z autorów

francuskich; „Le Tartuffe“ Moliera; z prozy; 1. „Histoire de Charles XII“ Woltera 2. „Don Quichote de la Manche“ Cerwantesa w tłumaczeniu Floriana.

4. Nauka śpiewu odbywała się w zakładzie głównym w trzech oddziałach, a 4 godzinach tygodniowo.

Oddział I.

Kurs I. Wstępne wiadomości o głosie, tonie, o muzyce wokalne. System linijny, nazwy tonów, klucze. Kształty nut i ich wartość. Różne rodzaje taktów, znaki chromatyczne. Ćwiczenia w interwałach według „Przewodnika w nauce śpiewu“ napisanego przez L. d'Arma Dietza. Pieśni religijne z śpiewnika Siedleckiego.

Kurs II. Dalsze ćwiczenia z Przewodnika Dietza, pieśni jedno-dwu i trzy głosowe z śpiewnika Czubskiego.

Oddział II.

Kurs I i II Powtórzenie teorii śpiewu jak w oddziale I. Budowanie gam durowych i molowych. Pieśni rozmaite tak kościelne jak i świeckie na 4 mieszane głosy.

Oddział III.

Ćwiczenia pamięciowe w trafianiu interwałów. Pieśni kościelne i świeckie na chór męski.

5. Rysunki. Nauki tego przedmiotu udzielano w 3 oddziałach i to ile możliwości według zasad podanych w rozporządzeniu Wys. Ministerstwa Wyznań i Oświaty z 17. czerwca 1891 l. 9193.

Oddział I. 2 godz. tygod. Poznanie ilości przestrzennych w ogólności, ćwiczenia w ocenieniu długości, dzielenie linii i kątów, symetria, ornament prostoliniowy w kwadracie, trójkącie i wielobokach, rozmaitego rodzaju linie krzywe, rozety, linie spiralne i kombinacje tychże, liście stylizowane.

Oddział II. 2 godz. tygod. Najważniejsze typowe szczegóły z ornamentu ozdobnego, wyciągane piórem, ćwiczenia w nakładaniu farbami, zastosowanie tychże w nakładaniu rysunku polichromicznego, ćwiczenia o konturowaniu i cieniowaniu liści i kwiatów z płaskich modeli gipsowych.

Oddział III. 2 godz. tygod. Zapoznanie z głową i twarzą ludzką, tudzież ze stosunkiem pojedynczych części twarzy do siebie i głowy do innych części ciała. Rysunek twarzy z wzorów i z modeli, rysunek figuralny, kwiaty i krajobrazy.

6. Stenografia. Nauki stenografii udzielano w 2 oddziałach a 3 godzinach tygodniowo, z których jedną godzinę przeznaczono dla nauki stenografii ruskiej.

Oddział I. Według wzorów Polńskiego wzięto od początku aż do znaczników.

Oddział II. Skończono stenografię polską; z ruskiej wzięto właściwości stenografii ruskiej, a z niemieckiej samogłoski i ważniejsze znaczniki.

7. Kaligrafia. Na naukę tę uczęszczali uczniowie klasy I. i II zakładu głównego w dwóch oddziałach po jednej godzinie.

8. Gimnastyka i inne środki przyczyniające się do rozwoju fizycznego młodzieży.

I. W sprawie gimnastyki: W pierwszych dniach września 1893. zgłosiło się na naukę gimnastyki 288 uczniów zakładu głównego, których podzielił egzaminowany nauczyciel gimnastyki WP. Władysław Wasilkowski na 6 oddziałów. Każdy oddział odbywał dwa razy tygodniowo po pół godziny ćwiczenia gimnastyczne w sali gimnastycznej, będącej własnością Rady miejskiej a oddanej do użytku szkoły ludowej, Towarzystwa Sokoła i nareszcie za wynagrodzeniem rocznem 100 złr. do użytku młodzieży gimnazyalnej. Nagodzinach ćwiczeń przerabiano z uczniami ćwiczenia na przyrządach zachowując systematyczne stopniowanie, stosowne do rozwoju fizycznego uczniów. Prócz tego ćwiczano uczniów w chodzeniu na szczudłach.

O ile główny cel gimnastyki—przyrost siły fizycznej—osiągnięto, wskazuje poniżej umieszczone zestawienie za cztery ostatnie lata szkolne

Ilość uczniów		Rok szkolny	Siła podana w kilogramach okazanych na siłomierzu skurczem ręki												
przyjętych	klasyfikowanych		do	10	20	30	40	50	60	70	80	90	100	110	
245	221	1891	z początkiem z końcem	miało uczniów	8 —	19 8	70 54	54 45	23 39	24 36	5 23	8 10	— 5	— 1	
241	212	1892	z początkiem z końcem		1 —	24 16	63 31	46 58	24 27	27 31	12 24	14 17	4 9	1 3	
263	230	1893	z początkiem z końcem		— —	27 —	60 13	58 51	26 52	29 37	15 27	11 32	4 12	— 5	— 1
288	253	1894	z początkiem z końcem		— —	2 —	32 5	72 57	48 55	37 34	27 47	24 27	6 20	3 6	2 2

Porównanie liczb z początkiem i końcem każdego roku wykazuje znaczny przyrost siły.

Z przyszłym rokiem szkolnym, kiedy z przeniesieniem się gimnazjum do nowego budynku oddaną będzie do wyłącznego użytku młodzieży sala gimnastyczna we wszelkie przybory zaopatrzona, z większy się prawdopodobnie ilość uczniów, uczęszczających na ten ważny dla rozwoju fizycznego przedmiot, i skuteczność nauki okaże się jeszcze wydatniejszą. —

II. W sprawie zabaw szkolnych i wycieczek. W razie sprzyjającej pogody każdej środy i soboty udawała się młodzież z nauczycielem gimnastyki na łąkę lipowiecką i tam pod jego okiem bawiła się, korzystając z przyborów do zabaw, jakie dotąd zakład do tego celu nabył.

W sprawie zabaw szkolnych i wycieczek wydało Wys. c. k. Ministerstwo W. i O. rozporządzenie z dnia 15. października 1893 l. 18830 następującej treści:

Zachęta zawarta w tutejszym rozporządzeniu z dnia 15. września 1890 L. 19097 (Dzien. rozp. Minist. l. 58) dążąca do wprowadzenia zabaw młodzieży w szkołach średnich, doznała żywego poparcia ze strony władz szkolnych i gron nauczycielskich, skutkiem czego postęp na tem polu nauki okazuje się już znacznym. Wypowiedziane w powyżej wymienionem rozporządzeniu oczekiwanie, że gminy i przyjaciele młodzieży popierać będą usiłowania administracji szkolnej, zmierzające do fizycznego wykształcenia młodzieży, były uzasadnione, a administra-

cya szkolna może z zadowoleniem spoglądać na owoce uzyskane dotychczas przez te czynniki.

Skuteczne i chętne współdziałanie tych czynników może przede wszystkim zapewnić uzyskanie stósownie urządzonych boisk do zabaw; administracyi zaś szkolnej przypada zadanie obmyślenia innych warunków, odnoszących się do regularnego odbywania zabaw młodzieży. W tym względzie zarządzam, co następuje:

W celu pokrycia wydatków połączonych z prawidłowem odbywaniem zabaw szkolnych, o ile wydatków nie ponoszą gminy miejscowości szkolnych lub miejscowe stowarzyszenia, upoważnione są Dyrekcye państwowych szkół średnich, na początku roku szkolnego razem z datkami na zbiory naukowe pobierać od każdego ucznia datki co najwyżej 50 ct. Ubogich uczniów należy na wszelki sposób uwalniać od tego datku.

Funduszem zebranych kwot zawiaduje Dyrektor, który jest obowiązany przy końcu każdego roku w osobnem sprawozdaniu przedkładać rachunek c. k. Radzie szkol. krajowej. Zakładom o mniejszej frekwencyi, w których powyżej podane datki nie pokryją wydatków na zabawy młodzieży, będzie można przyznawać na podstawie uzasadnionych wniosków zapomogi z funduszy państwowych.

Układając rozkład godzin dla przedmiotów obowiązkowych i nadobowiązkowych, powinni Dyrektorowie o tyle zwracać uwagę na zabawy młodzieży, aby przynajmniej jedno, albo według okoliczności dla każdego oddziału zabawy jedno popołudnie wolne było od nauki szkolnej. Na tę porę roku, w której odbywają się zabawy młodzieży, powinny grona nauczycielskie tak rozdzielić tygodniowo lekcye każdego przedmiotu, aby na dzień następujący po dniu zabaw nie były wyznaczone żadne prace szkolne a preparacye piśmienne ograniczały się do najniższych rozmiarów. Zarządzenia te odnoszą się także do szkół średnich, nie pozostających pod bezpośrednim zarządem państwowym, o ile w nich odbywają się zabawy młodzieży.

C. k. Rada szkolna krajowa uwiadomi Dyrekcye szkół średnich o treści niniejszego rozporządzenia, wskazując im, że datki owe przeznaczone są na pierwsze zakupno przyrządów do zabaw, na dalsze ich uzupełnianie, na pokrycie drobnych wydatków i na stósowne renumeracye dla nauczycieli, kierujących zabawami lub doglądających ich.

Co się tyczy tych renumeracyi, przedkładać będą Dyrekcye c. k. Radzie szkolnej krajowej co do nich wnioski wraz z rachunkami z da-

tków na zabawy młodzieży a kwoty zezwolone wypłacać będą za kwitami i wstawiać je w rachunki.

O ile władzom, korporacyom i osobom, które wciągu ostatnich dwóch lat okazały szczere chęci około wykształcenia fizycznego młodzieży szkolnej, nie wyrażono jeszcze podziękowania, upoważniam c. k. Radę szkolną krajową uczynić to w mojem imieniu i upraszam na przyszłość w sprawozdaniach inspekcyjnych i rocznych podawać do mojej wiadomości przykłady uznania godnego działania na tem polu.

Okólnik Wys. c. k. Rady szkol. kraj. z dnia 15. kwietnia 1894 l. 7912. W sprawie datków na urządzenie zabaw szkolnych dla młodzieży postanawia c. k. Rada szkolna kraj. w ślad rozporządzenia J. E. Pana Ministra W. i O. z dnia 15. października 1893 l. 18830 i okólnika z dnia 6. grudnia 1893 l. 24091 co następuje:

1. Od uczniów szkół średnich mają Dyrekcyę pobierać corocznie na cele zabaw szkolnych datek w kwocie 50 ct. w. a.

2. Od tego datku mają Dyrekcyę prawo uwalniać najuboższych uczniów, jednak nie wszystkich, którzy są uwolnieni od opłaty szkolnej, lecz tylko tych, dla których według uznania Dyrekcyi i ten drobny wydatek sprawia trudności.

3. Datki te należy pobierać z początkiem drugiego półroczu roku szkolnego a zatem między 1 a 15 dniem lutego każdego roku.

4. Z dochodu w ten sposób pozyskanego należy pokrywać:

- a) *koszta sprawienia przyborów do zabaw szkolnych,*
- b) *ewentualnie kosztu wynajmu stosownego miejsca, jeżeli szkoła takiego miejsca nie posiada lub nie pozyska go bezpłatnie.*
- c) *remuneracyę dla nauczycieli kierujących zabawami.*

5. Dyrekcyja prowadzić będzie ewidencyę tego funduszu a w miesiącu styczniu każdego roku przedkładać c. k. Radzie szkol. udokumentowany rachunek dochodów i rozchodów. Co do wysokości remuneracyi dla nauczycieli kierujących zabawami należy przy składaniu rachunku przedłożyć wnioski, a dopiero po ich zatwierdzeniu wypłacić remuneracyę za kwitem i wstawić w rachunek następnego roku.

Spodziewać się więc należy, że po uzyskaniu pewnego stałego funduszu, przeznaczonego na sprawianie przyborów do gry i zabaw i remuneracyi dla nauczycieli kierujących zabawami, wejdzie na lepsze tory ta strona wychowania fizycznego młodzieży.

III. W sprawie ślizgawki, kąpieli i nauki pływania stan rzeczy nie zmienił się w niczem od roku poprzedniego.

c) Nauka religii możeszowej.

Klasa I. 1 godz. tygod. Dzieje biblijne aż do śmierci Mojżesza.

Klasa II. 1 godz. tygod. Historya Jozuego i sędziów.

Klasa III. 1 godz. tygod. Rządy monarchiczne aż do upadku państwa Izraela.

Klasa IV. 1 godz. tygod. Dzieje państwa Judy, niewola babilońska; Ezreasz i Nechemiasz.

Klasa V. 1 godz. tygod. Nauka wiary.

Klasa VI. 1 godz. tygod. Nauka o obowiązkach Izraelity względem Boga.

Klasa VII. 1 godz. tygod. Nauka o obowiązkach Izraelity względem bliźnich i względem siebie samego.

Klasa VIII. 1 godz. tygod. Zakaz ustny i obrzędy religijne.

Co niedzielę tłumaczono podczas exhorty z uczniami czterech pierwszych klas niektóre ustępy V. księgi Mojżeszowej; w czterech klasach wyższych tłumaczono modlitwy poranne i dodatkowe.

B. W równorzędnych klasach ruskich.

a) Przedmioty obowiązkowe.

W roku b. została otwarta klasa VI.

Господар кляси: О. Кордасевич.

Релігія 2 год. на тиждень. Катехизм А. Торонського взято і повторено цілий.

Язык латинський 8 годин на тиждень. Читане ортоепічне і правила наголосу; 5 деклінацій правильних, правила о роді; приложники і їх степеноване; заіменники личні, вказуючі, взглядні, питайні і неозначені; числівники основні і рядові. Въ II. півроці відміна глагола *sum*, 4 правильні конюгації, побіч сего що важніші приіменники і сполучники. Науку граматичну (після підручника Дра Самолевича-Цеглиньского) виправлювано на уступах з книжки для виправи тих самих авторів. На підставі перероблених речень як и більших уступів до читання §§. 1—26 ведено розмови латинські вже від I. півроку. Задачі письменні (по 8 тижнях науки) що тижня в школі, з кінцем півроку і домові.

Язык руский 3 год. на тиждень. Нова правопись; з граматики Дра Омеляна Огоновского перероблено речене поединче, елементарно речене зложене, звичайніші роди речень побічних і знаки розділові, відміну імен і глагола, рівномірно до науки языка латиньского; принагідно найважніші правила звукові, прочі части мови і головніші правила складні. З читанки К. Лучаковского читано, пояснювано и оповідало майже всі уступи прозові і поетичні; поетичних виголошувано 15 на память, крім того що тижня уступи з прози. Задачі письменні: з початку диктати що тижня, опісля на перемену виправи правописні і задачі — 4 на місяць, зразу шкільні опісля і домові.

Язык польский 2 год. на тиждень. З граматики А. Малецкого перероблено материял граматичний після плану, визначеного для языка руского. З читанки „Wypisy polskie dla n. gimn. t. I.“ читано, розбирано і оповідало 53 уступи прозові, 20 поетичних, з котрих половину виголошувано на память. Що днів 13 задача домова або шкільна.

Язык німецкий 6 год. на тиждень. Після підручника Л. Германа і К. Петеленца, в рускім переводі О. Калитовского, перероблено розставку слів в реченю, відміну імен і глагола, применники і союзи на прикладах тогож підручника. Перероблений материял граматичний і словний використувано на розговори з першу руско-німецкі, опісля самі німецкі. Деякі уступи з виправ виголошувано на память. Що тижня задача шкільна.

Географія 3 год. на тиждень. Підручник Белінгера-Вахянина викінчено цілий. Ученики рисували мapi на таблиці і зошитах.

Математика 3 год. на тиждень, в первім півр. аритм., в другім на перемену одна аритметики, друга геометрії. З аритметики П. Огоновского перероблено десяточний уклад чисельний, чотири головні ділання числами, дробі десятичні і подільність чисел. З геометрії Мочніка-Дейницького лінія пряма, коло, кути, трикутники. Що місяця задача шкільна, на кожду годину виправи домові.

Історія природи 2 год. на тиждень. В шести місяцях перших зоологія (після підручника Покорного-Поляньского): ссучі і насікомці; в чотирох послідних місяцях ботаніка (Ростафінського-Верхратского): козелцоваті, хрестоцвітні, мідаловаті, рожеваті, слизоваті, билиноваті, губаті, лілієваті, пальми.

Кляса II.

Господар кляси: А. Ярема.

Релігія 2 год. на тиждень. Історія біблійна старого завіта після підручника А. Тороньского викінчена.

Язык латинський 8 год. на тиждень. Грамат. як в кл. I., виправи Самолевича-Коцовского. Повторене правильної відміни імен і глагола; неправильна відміна імен і глаголів, частиці; головні правила із складні, надто *constr. acc. cum inf.*, *nom. cum. inf.*, складня причастників. Науку граматичну виправлювано на дотичних прикладах з книжки до виправи. Розмови латинські на підставі лектури. На місяць 3 задачі шкільні і 1 домова.

Язык руский 3 год. на тиждень. Нова правопись. З граматики повторено і доповнено науку о реченю поєдинім і зложенім, речене побічне і его роди, розставка слів в реченю. В II. півроці повторено і доповнено науку о формах, а то відміну імен і глагола во всіх видах деклінаційних і кон'югаційних. Читанку Ю. Романчука ч. I. т. 2. прочитано в переважній частині; з уступів поетичних виголошувало 10 поезій, крім того що красні уступи з прози. Задач місячно 3, на переміну домові і шкільні.

Язык польський 2 год. на тиждень. Підручники як в класі I. Наука граматична після плану, визначеного для языка руского. Читанку прочитано майже цілу, уступи прозові оповідано і що красні виголошувало на пам'ять. Практичні виправи в мові на підставі лектури. З поетичних уступів переробилось 20, з них виголошувалося 8 поезій. Що 14 днів задача домова або шкільна.

Язык німецький 5 год. на тиждень. Повторене і доповнене науки о відміні імен і глагола; глаголи міцні і неправильні; з невідмінних частин мови: приіменники і союзи. Весь матеріал перероблено на дотичних виравах Л. Германа і Петеленца в перев. Калитовского методом як в кл. I. Задач місячно 4, переважно шкільні.

Історія і географія 4 год. на тиждень, т. е. 2 години історії, 2 географії. З історії викінчено віки старинні після підручника Піца-Ільницького, з географії: Азію, Африку, полудневу і західну Європу після підручника Вахнянина. З послідною наукою лучилась і наука картографії.

Математика 3 год. на тиждень, на перемену одна година арифметики, друга геометр. З арифметики наука о дробах, відношення і пропорції, правило трех, рахунок процентовий і дисконтний, після підручника Н. Огоновского. З геометрії пристайніть трикутників і її примінене, коло, чотири- і багатокутники, після підручника Мочніка-Дейницького. Що місяця задача шкільна, на кождо годину вправи домові.

Історія природи 2 год. на тиждень. В І. півр. зоологія: птиці, гади, земноводні, риби, павуковці, шкаралунці, хробаки, м'якуни, іглюскірі і ямочеревні, після підручника Покорного-Полянського. В II. півр. ботаніка після підручника Ростафінського-Верхратского.

Кляса III.

Господар кляси: Д. Чеховский.

Релігія 2 год. на тиждень. Історія біблійна нового завіта після підручника А. Тороньского викінчена ціла.

Язык латинський 6 год. на тиждень, 3 год. лектури, 3 граматики 3 Корнелія Непоса прочитано: Aristides, Cimon, Epaminondas, Pelopidas, Miltiades, Themistocles, Hannibal в виданю Клака, приватно: Alcibiades. На підставі лектури ведено розмови або і подавано основу в язиці латинським. З граматики Шульца-Огоновского перероблено nom., accus., dat., genet., ablat., грам. §§. 189—236 на відповідних прикладах, укладаних на підставі лектури. Підручник граматичний Шульца-Огоновского. Що 14 днів задача шкільна, що 3 т. домова.

Язык грецький 5 год. на тиждень. З граматики Курція-Борковського перероблено відміну імен і глагола аж до II кл. глаголів, на вправах Шенкля-Цеглинського §§. 1—75. Задач місячно 2, на перемену домові і шкільні, почавши від другої половини I. півроку.

Язык руський 3 год. на тиждень. Підручник граматичний як в кл. I. Перероблено систематично нову правопис, складню згоди і падежів, в II. півроці взято систематично відміну імен, повторено невідмінні частини мови, знаки розділові. З читанки Партицького для кл. III. прочитано майже всі уступи прозові і поетичні, послідні як і що красні з прозових виголошувались на пам'ять. Короткі вісти про жите і письма писателів, котрих твори читано. Що 2 неділі задача, на перемену домова і шкільна.

Язык польський 2 год. на тиждень. З граматики А. Малецкого перероблено систематично складню згоди і падежів, описля відміну імен; повторено невідмінні частини мови, правонись і знаки розділові. З читанки „Wypisy polskie“ t. III. прочитано 42 прозових а 18 поетичних уступів, що красні прозові і поетичні виголошувано на пам'ять. Що місяця 2 задачі, на переміну домові і шкільні.

Язык німецький 4 год. на тиждень. Повторено відміну імен і глагола з клас попередних, почім з науки о складни взято після граматики Петеленца складню згоди і падежів. З читанки Дра Германа-Петеленца-Калитовского прочитано і по відповіднім поясненню оповідамо майже всі уступи, з виїмкою деяких трудийших. Що місяця задача домова і шкільна на переміну.

Історія і географія 3 год. на тиждень, на переміну одна година історії, друга географії. З історії (підручник Гінделі—В. І.) окінчено віки середні. З географії (підручник Вахняніна) взято з дотичною картографією краї середньої, північної і східної Європи, Америки і Австралії. З історії краю: Історія Руси і Польщі до року 1492.

Математика 3 год. на тиждень. З арифметики чотири головні діланя загальними числами і дробами, другий степен і корінь. З геометрії обводи і площі, тверджене Пітатора, переміна і поділ фігур прямолінійних, подібність трикутників. Підручники Мочіка-Дейницкого. Що місяця задача шкільна, на кожду годину виправи домові.

Історія природи 2 год. на тиждень. В І. півр. фізика: свойства тїл, теплота, елементи і їх важнійші полученія після підручника Піска-Полянського; в II. півроці мінералогія після Фелекера-Лайніса, в переводі М. Полянського.

Класс IV.

Господар класи: І. Малиновский.

Релігія 2 год. на тиждень. Літургіку А. Тороньского викінчено і повторено цілу.

Язык латинський 6 год. на тиждень, 4 год. лектури, 2 год. граматики. Лектура: 1) Caesaris commentarii de bello Gallico l. I. с 1—30, II. ціла, IV. 6—36, V. 1—23, VI. с 11—24, l. VII.

с 1—24, прочі глави приватно і курзоришно; на підставі лектури розмови латинські, а що красні місця на память. 2) P. Ovidii Nasonis carmina: Philemon et Baucis, De vita sua, Quattuor aetates. При тім засади латинської метрики. З граматики повторено складню падежів а перероблено складню глагола, часів і способів на відповідних прикладах, укладаних з лектури. Задачі як в кл. III.

Язык грецький 4 год. на тиждень. Повторено предмет з кл. III. і викінчено науку о формах глагола на дотичних примірах з книжки до вправ Шенкля-Цеглиньского §§. 70—100. З лектури прочитані: I. Байки 1—12, II. Поменші оповідання 1—47, з части поетичної: епіграми A 1—10, B 1—10, C 1—10. При лектурі перероблено що важнійші появи в складни падежів, складни глагола і реченю зложеним. Що 14 днів задача, домова або шкільна на переміну.

Язык руский 3 год. на тиждень. З граматики нова правопись, систематична наука відміни глагола і его складня, систематична наука реченя зложеного і многокrotnого, невідмінні части мови і творене стихів. З читанки Партицкого на кл. IV. прочитано всі устунн прозові і поетичні, послідні як і що красні з прозових меморовано. Літературний додаток перероблено цілий. Задачі як в кл. III., в II. півр. короткі а легкі описи.

Язык польський 2 год. на тиждень. З граматики Петеленца наука кон'югації і складня глагола, систематична наука о реченях зложених, многокrotnих і творене стихів. З читанки „Wypisy polskie dla n. kl. t. IV.“ прочитано 39 уст. прозових, 14 поетичних, з котрих більшу часть виголошувано на память. Задачі як в класі III.

Язык німецький 4 год. на тиждень. З граматики Петеленца повторено науку о формах з літ попередних, складню падежів з класи III. і взято систематично: складню глагола і речене зложене. З читанки Дра Германа-Петеленца-Калитовского прочитано і по відповіднім поясненню оповідано майже всі устунн прозові з внімкою кількох труднійших. Устунн поетичні що красні меморовано. На домашню лектуру добірні оповідання: Гофмана, Горна і Гелера бібліотека для молодіжи. Задачі як в кл. III.

Історія і географія 4 год. на тиждень. Історія часів нових аж до р. 1870. Географія австро-угорської монархії після Шараневича-Целевича з поглядом на її історію і точним приміненем картографії.

З історії краюї: Історія Руси і Польщі до знесення Січч і падення Польщі з коротким поглядом на історію Галичини.

Математика 3 год. на тиждень, на переміну 1 год. аритметики і геометрії, (підручники Мочника-Дейницького). З аритметики взято: зрівняння 1. степені о одній і більше незвістих, відношеня і пропорції зложені, зложене правило трех, рахунок провізійний, речинцевий, спілки, пересічний, змішки, ретажний, відіпровізійний. З геометрії цілу стереометрію. Задачі як в класі III.

фізика 3 год. на тиждень. Магнетизм, електричність, механіка тіл цінких, текучих і воздушних, акустика і оптика після підручника Піска-Полянського.

Кл а с а V.

Господар класи Дм. Левкевич.

Релігія 2 год. на тиждень. Доґматику загальну після підручника О. Тороньського викінчено і повторено цілу.

Язык латинський 6 год. на тиждень, 1 год. граматики, 5 год. лектури. З грам. (книжка як в кл. III.) повторено науку о падежах, часах і способах. Вправи стилістичні укладані на підставі лектури. Лектура: а) *Livii ab urbe condita* (вид. Zingerle) lib. I. cc. 1—58 і з XXI. 12 cap. б) *P. Ovidii Nasonis Carmina* (вид. Sedlmayer) *Metam.*: *Deucalion et Pyrrha*, *Niobe*, *Daedalus et Icarus*, *Raptus Proserpinae*, *Midas*; *Fast.*: *Heracles et Cacus*, *Arion*, *Quomodo Gabii sint capti*. Розмови латинські на підставі лектури. Що місяця задача шкільна.

Язык грецький 5 год. на тиждень, 1 год. граматики, 4 лектури. З лектури читано Ксенофонта після Хрестоматії Фідерера, і то прочитано з Анабази уст. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12 (деякі з прочих уступів приватно), *Cyrop.* 1, 2, *Memor* 3; а з Гомерової Іліади пісню I і II. (прив. VII). З граматики повторено науку о формах і перероблено систематично складню падежів на прикладах із книжки до вправи Шенкля-Цеглиньского §§. 1—18. Що місяця задача шкільна.

Язык руский 3 год. на тиждень, стилістика і читане взорів поезії і прози після читанки Дра К. Лучаковского. Нова правопись. Задач 14, на переміну домові і шкільні.

Язык польський 2 год. на тиждень. Лектура з книжки: „*Wypisy polskie na kl. V. Próchnickiego*”; прочитано з малими виїсками

цїлу часть поетичну і прозову. З грам. Малецкого повт. о стихотвореню. Задач 14.

Язык німецкий 4 год. на тиждень. З граматики Петеленца повторено систематично науку з класи III. і IV. в цїлости. З читанки Петеленца-Вернера прочитано 53 уступів прозових, 6 поетичних, послїдні меморовано. На домашню лектуру що лекції уступи прозові з читанки і оповїданя Герстекера, Стакого і Беслера. Задач 14, з тих 6 шк. 8 домових.

Історія і географія 3 год. на тиждень. Після Піца-Барвіньського ч. I. взято старинну історію Орієнту, Греції, Македонії і Риму до воєн Пуньських в полученю з старинною географією і поглядом на історію культури.

Математика 4 год. на тиждень, на переміну арифметика і геометрія. Підручники Мочніка-Савицкого. З алгебри перероблено чотири головні ділання, подїльність чисел, дроби звичайні і десяточні, пропорції і їх застосованє, зрівняня I, степені о одній і більше невідѣдних. З геометрії перероблено цїлу пляніметрію. Що місяця задача шкільна, що лекції виправи домові.

Історія природи 2 год. на тиждень. В I. півроці мінералогія систематична, фізіографія мінералів і головнійші появи з геології, після підручника Вімінга-Гохштетера-Полянського, в II, півр. ботаніка після Ростафінського.

Класса VI.

Господар класи С. Зарицкий.

Релігія 2 год. на тиждень. Докматіку спеціальну після підручника Ваплера-Пелеша скінчено і повторено цїлу.

Язык латинський 6 год. на тиждень, 1 год. граматики, 5 год. лектури. Прочитано Sallust. bell. Jugurt., Ciceronis in Catilinam I., Vergil Ecl. I. і V., Georg: Laudes Italiae, laudes vitae rusticae, Aristaeus, Aeneidos I. Лектура приватна: Sall. Catil. Лектура курзор. Verg. Aen. IV. Розмови латинські на підставі лектури. З граматики повторено науку о часах і способах. Виправи стилістичні, укладані на підставі лектури. Що місяця задача шкільна.

Язык грецкий 5 год. на тиждень, 1 год. граматики, 4 год. лектури. Прочитано з Гомерової Іліади I. III., VI., XVI., XVIII. і XIX.

(приватно V., VII. і VIII.); меморовано уступи з кн. VI. і XVIII., Ксенофонта Памятники о Сократі I., з Геродота кн. VII. в виїмках. З граматики о приїменниках, часах і способах на вправах Шенкля-Цеглинського §§. 18—32. Що місяця задача шкільна.

Язык руский 3 год. на тиждень. В першій півроці література староруска від XVI. віка до кінця XVIII.; в другій півроці словесність устна. З початком року вправи в новій правописи. Задач 14, на переміну домові і шкільні.

Язык польский 2 год. на тиждень. З підручника „Wypisy polskie Tarnowski-Wójcik część I.“ взято з пропущенем писателів другорядних весь прозовий і поетичний материял. Задачі як в кл. V.

Язык німецкий 4 години на тиждень. Граматика принагідно і в міру потреби. З читанки Вернера-Петеленца перероблено стилістику і поетику на підставі лектури. Прочитано прозових і поетичних уступів до 40, 6 поетичних меморовано. На лектуру домашню пропущені уступи з читанки, діла історичні з бібліотеки Гельдера, „deutsche Heldensage“, Беслера і видання класиків Грезера. Задачі як в кл. V.

Істория і географія 4 год. на тиждень. Після підручника Піца-Барвіньського т. I. викінчено історію старинну, іменно період від Пуньских воєн до упадку західно-римського цїсарства; відтак після Гінделя-Целевича т. II. взято історію віків середніх в полученю з географією і поглядом на розвій культури.

Математика 3 год. на тиждень. З алыгебри: степені, коріні, логаритми, зрівняня другого степеня о одній незвістній; з геометрій: стереометрія і тригонометрія. Задачі як в кл. V.

Істория природи 2 год. на тиждень. Зоологія систематична з увзглядненем палеонтології і географічного розповсюдженя животин — після Швідта-Полянського.

б) Предмети надобовязкові.

1. Істория краєва подавалась ученикам класи III. і IV. в одній годині тижнево після програми, порученої ріш. Високої Ради Шкільної краєвої з д. 24 марта 1891 ч. 5906.

2. Каліграфія. Наука каліграфії подавалась лиш ученикам I. і II. класи, в двох відділах по одній годині тижнево.

3. Гімнастика і забави, підносячі фізичний розвій молодіжи:

а) Наука гімнастики. З самим початком р. шк. 1894 перевів тутешній лікар повітовий ви. Др. Кассіно точний огляд санітарний і прийняв на науку гімнастики 127 учеників. Учитель гімнастики проф. К. Бобек поділив їх на 4 відділи, з котрих кождий виправляв ся раз тижнево в мійській сали гімнастичній. При сих виправах уважав учитель не лиш на скріплене сили через гімнастику шведську, але і на виобразоване гнучкості і справности через гімнастику на приборах, при чім перестерігав пильно степенювання виправ як і відповідного їх приноровлювання до віку і сили.

Варіет сил фізичних у поодиноких учеників в протягу сего року, унаочниче отся табличка, уложена на підставі ручного динамометра:

Число принятых учеників	в р. шк.	Сила після показчика силоміра, обчислена в кількограмах										
		до	10	20	30	40	50	60	70	80	90	100
127	1894	з початком	2	17	29	33	21	15	5	4	1	—
		з кінцем	—	12	34	21	25	19	7	6	2	1

б) Уважаючи на здоровле і фізичний розвій молодіжи устроювалось теплою порою з учениками, то поодинокими класами, то з всіми параз прогульки, вчаси наукові, вчаси забавні, серед котрих віддавалась молодіж наймилийшим забавам. Прогульки відбувались під проводом учителів і професора гімнастики кождої середи і суботи, коли лиш сприяла погода.

Обставини місцеві подають молодіжи пригожі нагоди до ховзанки зимою, купелі в ріці літною порою. Тому настоював заклад наукою і принукою, щоб молодіж користала як найбільше з тих розривок, уловлював ся з тутешніми підприємцями купелевими і лижварськими о як найприступийніші уловія для учеників; одначе з тих заходів ученики мало користали, вибираючи собі на великім просторі Сяну місця догідні, безпечні і перш усього безплатні, де віддавалась забаві з цілою душею.

4. Наука співу відбувалась в двох відділах по одній годині тижнево.

Відділ перший: вступні відомости о голосі, тоні, о музиці вокальний і інструментальний; система лінійна, поділ нот; практичні

вправи в ритмиці на однім тоні; інтервали від пріми до октави; о знаках зниження і підвищення тонів; о скали хроматичній і діятонічній, с, g, d, a, e, h, b, es, as, des=dur; a, e, d, g, c=mol.

Вправи: пісні на 4 голоси, хор мішаний; Щастя нам Боже, Мир вам, брати, Не згасайте ясні зорі, На чужині загibaю, Засьпів.

Відділ другий: о співі і умовах співу поправного, реєстри голосові, тони отверті і криті.

Пісні літургічні на 4 голоси, мужескі, пісні світські як: Закувала та сива зазуля, Славянські гімни, Красна зоре, Ой чого ти почорніло, Стоїть явір, Гамалія і інші.

5. Науку рисунків, язика французкого і стенографії побирали ученики руских клас рівнорядних вєспільно з учениками головної гімназії.

III.

Tematy do wypracowań piśmiennych.

A. W zakładzie głównym.

1. W języku polskim.

K L A S A V.

1. Najprzyjemniejsze wspomnienie z wakacyi. 2. Skreślić obraz jesieni. 3. Z jakich pobudek postanowił Litawor chwycić za broń przeciw Witoldowi? 4. Określić stosunek Krzyżaków do Litwinów. (Na podstawie lektury Grażyny.) 5. Romulus a Numa Pompiliusz. (Na podstawie lekt. Liwiusza.) 6. Wychowanie młodzieży w dawnej Polsce. (Na podstawie lekt. W. Pola: Przygody Benedykta Winnickiego, i nauki szkol.) 7. Wpływ igrzysk olimpijskich na stosunki polityczne i życie umysłowe Greków. 8. Wyprawa Cyrusa Młodszego przeciw Artaxerxesowi. (Na podstawie lekt. Xenofont.) 9. Zwyczaje ludowe w sielance K. Brodzińskiego „Wiesław“. 10. Przyjemności zimy. 11. Dwór szlachecki. (Opis według I. i VI. ks. P. Tadeusza.) 12. Dzieje zamku Horeszków. (Na podstawie I. i II. ks. P. Tadeusza.) 13. Pokój Antalkidasa i jego skutki. 14. Przeprawa Hannibala przez Alpy. (Na podstawie lekt. Liwiusza.) —

K L A S A VI.

1. Jakie przeszkody tamowały rozwój literatury polskiej do w. XVI.? — 2. Obraz życia szlacheica polskiego z w. XVI. (Na podstawie ustępów czytanych z Reja.) 3. Skutki wojen punickich. 4. Jak pojmuje Modrzewski prawdziwą wolność i jakie z tego względu zarzuty czyni Polakom? 5. Rzymska nobilitas za czasów wojny jugurtyńskiej. (Według Sall. mowy Memmiusza r. 31.) 6. Pióro i miecz. (Porównanie). 7. Charakterystyka wodzów rzymskich występujących w wojnie z Jugurtą. (Na podstawie lekt. Sall.). 8. Który z bohaterów Achilles, czy Hektor, budzi w nas więcej współczucia i dlaczego? 9. Jakie myśli i w jakim związku z akcją wypowiada chór w „Odprawie posłów greckich”? 10. Wśród jakich stosunków występuje Maryusz w wojnie jugurtyńskiej? (Na podst. Sall.) 11. Jaki sąd wydaje Skarga o formie rządu w Polsce w kazaniu sejmowym „O monarchiej i królestwie”? 12. Dyspozycja I. mowy Cycerona przeciw Katylinie. 13. Jaki wpływ na rozwój oświaty i literatury wywiera sztuka drukarska? 14. Tok myśli zawartych w „Pochwale życia wiejskiego” (Verg. Georg). —

K L A S A VII.

1. Charakterystyka Podkomorzego i Starosty w komedii Naruszewicza „Powrót posła”. 2. Rozebrać zdanie A. M. Fredry: Zwłoka rzadko kogo uszkodziła, a skwapliwość bez liczby zawiodła. 3. Udowodnić prawdziwość zdania: Zły to rozum bracie, co się na wiary, cnoty, zasada utracie. 4. Tok myśli zawartych w A. Mickiewicza hymnie: Do wieści gminnej. 5. W jaki sposób nabyli Habsburgowie Czechy i Węgry. (Na podstawie nauki szkol.) 6. Skarga na Konrada Wallenroda przed sądem tajemnym. (W formie mowy.) 7. Porównać opowiadanie Gerwazego o Jacku Soplicy ze spowiedzią ks. Robaka. 8. Dlaczego potomność sprawiedliwiej ocenia zasługi wielkich mężów, aniżeli współcześni. 9. Modlitwą i pracą, ludzie się bogacą. 10. Życie rodzinne Greków w czasach bohaterskich. (Według Hom. Odys. VI).

K L A S A VIII.

1. Prawdziwość zdania: „Zbrodnia rodzi zbrodnię” wykazać na bohaterce tragedii Słowackiego „Balladyna.” 2. Rozebrać i objaśnić zdanie Fredry: „Wielkie rzeki cicho płyną, małe strumienie z szumem się po kamieniach wloką, choć nie wiele wody”. 3. Irydyon a Konrad Wallenrod. (Charakterystyka porównawcza). 4. Rozebrać zdanie Bro-

дзиńskiego: „Nie ten zły, kto w śnie szczęścia staje się winniejszy, lecz kto klęską obudzon wad swoich nie zmniejszy“. 5. Jak usprawiedliwia się Sokrates w obec zarzutów uczynionych mu przez oskarżycieli? (Na podstawie lekt. Apologii Platona.) 6. Nieznajomość przyszłości jest szczęściem dla człowieka. 7. Główni przeciwnicy Habsburgów w wieku XVI. i XVII. 8. Charakterystyka Elektry.

2. W języku ruskim.

W klasie V. i VI. zakładu głównego należy język ruski do przedmiotów nadobowiązkowych.

KLASA VII.

1. Значене монастирів для просвіти в древній Русі (dom.)
2. Характеристика Наума Дрота в повісті Основ „Маруся“. (szkol.)
3. Становище Котляревського в літературі українсько-руській (dom.)
4. Ціль і значене першої Філіпіїки Демостена (szk.)
5. Вплив средств комунікаційних на стан просвіти і добробита народів (dom.)
6. Погляд на літературу галицько-руську до 1848 року. (dom.)
7. Побут Телемаха на чужині (szkol.)
8. Не завжди ходить щасте з заслугою в парі. (dom.)
9. Який позиток відносимо з науки історії всемирної.
10. Вплив Т. Шевченка на писателів руских в Галичині.

KLASA VIII.

1. Погляд на письменність руску XVII. і XVIII. віку (dom.)
2. Вплив штуки друкарської на образоване народів. (szk.)
3. Сумні і відрадні наслідки війни. (dom.)
4. Борба Вельфів з Гібелінами (після науки істор.)
5. Per aspera ad astra. (dom.)
6. Образуватись значить і розум просвіщати і серце убагородити.
7. Війна сукцесійна гішпанська. (szkol.)
8. Пізнай себе, буде з тебе. (szkol.)
9. Коли і як проявляєсь вплив літератури української на писателів галицько-руських?

3. W języku niemieckim.

KLASA V.

1. Der Löwe des Androklos. (Übung in der indirecten Rede.)
2. Mein täglicher Weg zur Schule.
3. Cyrus als Begründer des persischen Reiches.
4. Warum sind die Bauten der alten Ägypter so

bewunderungswürdig? (Nach dem Gelesenen.) 5. Die Anfänge des römischen Reiches. (Auf Grund der Lectüre des Livius.) 6. Gedankengang des Gedichtes: „Der Zauberlehrling“. 7. Freuden und Leiden des Landmannes. 8. Wie ich den letzten von Schulstunden freien Tag zugebracht habe? 9. Die Schlacht bei Kunaxa. (Nach der Anabasis Xenophons.) 10. Beschreibung des Santhales bei Przemyśl. 11. Die Erstürmung Sagunts. (Nach Livius XXI.) 12. Schillers Taucher in prosaischer Wiedergabe. 13. Der Streit zwischen Ajax und Odysseus. (Nach Ovids Metamorphosen.) 14. Die Kriegszüge Alexanders des Grossen.

K L A S S A VI.

1. Wie ich meine Ferien zugebracht habe? 2. Gedankengang in den vier ersten Capiteln von Sallusts Iugurtha. 3. Inhalt des fünften Gesanges der Iliade. 4. Gudrun am letzten Tage ihrer Gefangenschaft. (Nach dem Gelesenen.) 5. Gedankengang der Rede Adherbals im römischen Senate. (Nach der Lectüre Sallusts.) 6. Aufbau und Gliederung des I. Gesanges von Göthes Reineke Fuchs. 7. Ursachen des Auftretens der beiden Gracchen. 8. Auf welche Weise hat Cicero die Verschwörung Catilinas entdeckt? (Nach Ciceros erster Catilinarischer Rede.) 9. Gedankengang der Rede des C. Marius in der Volksversammlung. (Nach Sallusts Iugurtha.) 10. Die Umgegend meines Geburtortes. 11. Die Geschichte des alten Wolfs von Lessing. (Eine Übung in der oratio obliqua.) 12. Auf welche Weise wirken die Götter auf die Schicksale des Aeneas ein? (Nach der Aeneide I.) 13. Welche Beweggründe treiben den Iohanniter in Schillers „Kampf mit dem Drachen“ zum gefährlichen Unternehmen. 14. Die Schlacht bei Marathon. (Nach Herodot VI.)

K L A S S A VII.

1. Siegfrieds Jugendthaten. 2. Bedeutung der Entdeckung Amerikas. 3. Götz von Berlichingen, seine Rechte und seine Schuld. 4. Aus der Ballade „die Kraniche des Ibykus“ sind die epischen Theile herauszuheben. 5. Welche Hauptgegensätze finden sich bei Göthe zwischen Egmont und Oranien? 6. Das Verhältniß der Habsburger zu Frankreich im XVI. und in der ersten Hälfte des XVII. Jahrhunderts. 7. Welche Eigenschaften sollen den Oberfeldherrn zieren? (Nach Ciceros Rede: De imp. Cn. Pompei.) 8. Warum ist das Greisenalter

nicht beschwerlich? (Auf Grund der Lectüre von Ciceros. Cato maior.) 9. Die Begegnung der Königinnen als Mittelpunkt des Trauerspiels „Maria Stuart“ von Schiller. 10. Nisus und Euryalus. (Nach Vergils Aeneide IX.)

K L A S A VIII.

1. Einführung des Christenthums bei den Westslaven. 2. Der Verrath als Hauptmotiv der Handlung in Schillers Wallenstein. 3. Tells Errettung aus der Gefangenschaft. 4. Horazens Verdienste um die römische Literatur. 5. Der versöhnende Einfluss der Mutter in Göthes: „Hermann und Dorothea“. 6. Die Vereinigung Ungarns und Böhmens unter dem Scepter der Habsburger im XVI. Jahrhundert. 7. Wie geizelt Horaz in der zweiten Satire des II. Buches die Schwelgerei und den Geiz. 8. Die Vorfabel der „Iphigenie auf Tauris“ von Göthe.

B. W równorzędnych klasach ruskich.

1. в язиці рускім.

V. Кляса.

1. Село підчас жнив. 2. Хрещене Руси через в. князя Володимира. 3. Хосен желіза. 4. Весна і молодість. 5. Пановане Нуми Помпілія (після лектури з Лівія). 6. Замок в Перемишлі. 7. Косове поле (після лектури). 8. Піснь V. Енеїди Котляревського (після лектури). 9. Пановане Тарквінія. 10. Дерево, образ людського життя. 11. Основа Овідієвої поеми „Ніоба“ (після лектури). 12. Вечер на селі. 13. Пановане Тарквінія Гордого (після лектури). 14. Про життя людське (на підставі індійської легенди).

VI. Кляса.

1. Повінь (опис). 2. Праця господарська в осени. 3. Хата селянська (опис). 4. Битва під Дубровном (після лектури). 5. Яких средств уживає Октавіян, щоби дійти до самовласти в римській державі. 6. Значене рік для краю. 7. Вибір гетьмана (після лектури із старорускої Хрестоматії). 8. Обовязки ученика. 9. Війна Сіркова в Кримі (після лектури із старорускої Хрестоматії). 10. Основа історичної думи: Побіг трех братів з Азова (на підставі лектури). 11. Ахилів щит (після лектури грецької). 12. Сьвята великодні у Русинів. 13. Мит про Аристея (після лектури латинської). 14. Основа історичної думи: Самійло Кішка.

2. в язиці польскім.

V. Кляса.

1. Moje wakacje. 2. Opis cerkiewki wiejskiej. (Na wzór W. Pola „Kościółek wiejski“). 3. Opis obchodu katolickiego „Dni zadusznych“ i jego religijne znaczenie. 4. Najsympatyczniejsze postacie w powieści A. Mickiewicza „Grażyna.“ 5. Okolice Przemyśla 6. Bitwa pod Kunaką. (Wedle lektury greckiej). 7. Wychowanie i nauka młodzieży w dawnej Polsce. (Na podstawie lektury szkolnej). 8. Zgon Hektora. (Na podstawie lektury). 9. Wychowanie młodzieży u starożytnych Persów. (Wedle lektury greckiej). 10. Opis letniego poranku. 11. Postać klucznika Gerwazego w Panu Tadeuszu. 12. Bóstwo Jowisza. (Na podstawie lektury Homera). 13. Przewodnia myśl poezyi A. Asnyka „Limba.“ 14. Przyroda jako przedmiot poezyi lirycznej. (Według lektury szkolnej).

VI. Кляса.

1. Obraz przyrody w jesieni. 2. Jakie zasady głosi Mikołaj Rej w swoim utworze: Żywot pocziwego człowieka? 3. Wpływ chrześcijaństwa na rozwój oświaty w Polsce. 4. Stan społeczeństwa rzymskiego w czasie wojny Jugurtyńskiej. (Wedle lektury Sallust.). 5. Juliusz Cezar jako wódz i mąż stanu. 6. Zasadnicza myśl pieśni J. Kochanowskiego: Cnocie nie Fortunie ufać potrzeba? 7. O ważności mowy ludzkiej. (Według lektury szkolnej). 8. Jakim powinien być dworzanin polski? (Wedle lektury Górnickiego)? 9. Jakie wady gani J. Kochanowski w swoim utworze „Satyr“? 10. Obchód Sobótek. 11. Znaczenie Jana Kochanowskiego w literaturze polskiej. 12. Przewodnia myśl pierwszej sielanki Wergilego. 13. Przewodnia myśl w sejmowym kazaniu P. Skargi: O zgodzie domowej. 14. Przyczyny wzrostu literatury polskiej w okresie Zygmunto-wskim.

3. в язиці німецькім.

V. Кляса.

1. Mein elterliches Haus. (Eine Beschreibung). 2. Die Machtstellung der Könige bei den Aegyptern. (Nach der Schullektüre). 3. Des Herbstes Freuden. 4. Inhaltsangabe des Gedichtes „die Glücklichen“. 5. Beschreibung eines Jahrmarkts. 6. Der Verrath des Orontas. (Nach

der griech. Lectüre). 7. Bedeutung des Salzes. 8. Über die Ursachen der Perserkriege. 9. Inhaltsangabe des Gedichtes: „Die Bürgschaft“ v. Schiller. 10. Welcher Mittel bediente sich Philipp II., um Griechenland unter seine Herrschaft zu bringen? 11. Die Erziehung der Jugend in Sparta (Auf Grund der deutschen Schullectüre). 12. Die Kohle und ihre Bedeutung. 13. Inhaltsangabe des Gedichtes: „Die Kraniche des Ibykus“ v. Schiller. 14. Bedeutung eines Flusses für ein Land.

VI. Кляса.

1. Beschreibung eines Ausfluges während der Ferienzeit. 2. Des Telemachos Besuch bei dem Könige Menelaos. (Nach der Schullectüre). 3. Dorf und Stadt. (Eine Parallele). 4. Die Fabel des Gedichtes „der Taucher“. 5. Vorthelle der Reise zu Fuss. 6. Charakterschilderung Iugurthas. 7. Hektors Abschied. (Nach der Lectüre Homers). 8. Schilderung des Jordanfestes in Przemyśl. 9. Durch welche Mittel erlangt Reineke seine Begnadigung? (Nach der Schullectüre). 10. Welche Verdienste hat sich Heinrich I. um Deutschland erworben? 11. Der Tod des Patroklos. (Nach Homers Ilias XVI). 12. Über die Folgen der Kreuzzüge. 13. Inhaltsangabe des Gedichtes: „Der Kampf mit dem Drachen“ v. Schiller. 14. Rudolf I. als Gründer der Habsburgischen Macht in Österreich. (Auf Grund des geschichtlichen Unterrichtes).

4. *Tematy do piśmiennego egzaminu dojrzałości.*

Piśmienny egzamin dojrzałości odbywał się w 2 oddziałach. Dla każdego z tych oddziałów były przeznaczone osobne tematy:

1. Zadanie łacińsko-polskie: Dla oddz. A. Cicer. act. in C. Verrem II. lib. V. cap. 42—46 od słów: „De bello praedonum, de classe Siciliensi“ . . . do słów: „in quibus te habere nihil licet“. Dla oddz. B. Tacit. Annal. lib. XIV. cap. 29—31 od słów: Caesennio Paeto et Petronio Turpiliano consulibus“ . . . do słów: „defectio provinciae nuntiatur“.

2. Zadanie polsko-łacińskie: Dla oddz. A. Ustęp z dzieła Kraszewskiego o „Sztuce“ p. t. „Życie umysłowe“ od słów: „Spytajcie tych tłumów ludzi“ . . . do słów: „potrafi łatwo nie czuć tego zupełnie.“ Dla oddz. B. Ustęp 153 z ćwiczeń Próchnickiego na VII i VIII. kl. p. t. „Trzej przyjaciele“.

3. Zadanie greckie: Dla oddz. A. Xenofonta hist. graec. rozd. VIII. §. 12—15. Dla oddz. B. Demostenesa: O dochodach §. 14—17.

4. Zadanie polskie: Dla oddz. A. Skreślić charaktery kilku wybitniejszych postaci w Panu Tadeuszu. Dla oddz. B. O jakich wojnach Azji z Europą wspominają dzieje i jakie były najważniejsze ich przyczyny?

5. Zadanie ruskie: Коли і як проявляєсь вплив писателів українських на літературу руску в Галичині?

6. Zadanie niemieckie: Dla oddz. A. Es sind die Worte Buttlers: Wo viel Freiheit, ist viel Irrthum, doch sicher ist der schmale Weg der Pflicht.“ mit Bezug auf deren Bethätigung im öffentlichen und Privatleben zu erklären. (Wallenstein). — Dla oddz. B. Welche Bedeutung hat das Mittelmeer für die Verhältnisse der alten Völker, welche der atlantische Ocean für die Neuzeit?

7. Zadania matematyczne:

Dla oddz. A. a) Rozwiązać równanie:

$$\sqrt{x} \sqrt[4]{x^2 - 1} - 2x \sqrt{x^2 - 1} = \frac{1}{4}$$

b) Pierwszy wyraz szeregu geometrycznego $a_1 = 3$, ostatni wyraz $a_n = 19683$, a suma wszystkich wyrazów $s_n = 29523$; z ilu wyrazów ten szereg się składa i jaki jest jego stały iloraz?

c) W stożek ukośny wpisano kulę; jeżeli promień podstawy stożka $r = 25.4\text{m}$, kąt nachylenia najdłuższego boku do podstawy $\alpha = 63^\circ 5'$, a najkrótszego boku $b = 85^\circ 4'$, znaleźć objętość obydwóch brył.

Dla oddziału B. a. Rozwiązać równanie:

$$\frac{4}{3} = \frac{1}{2} \left(e^{\frac{x}{2}} e^{-x} \right), \text{ gdzie } e \text{ jest zasadą logarytmów Nepera.}$$

b. Ktoś ubezpiecza swoje życie na początku 38 roku na 6000 zł. i płaci na to na początku każdego roku premię w kwocie 180 złr. Jeżeli umrze na początku 65 roku życia, ile zyska lub straci bank, jeżeli odsetki liczono po $3\frac{1}{2}\%$?

c. Wycinek koła, którego promień wynosi 36m, a kąt środkowy $\alpha = 45^\circ$, obrócił się około jednego ze swych promieni, znaleźć powierzchnię i objętość bryły, utworzonej tym obrotem.

IV.

Wykaz książek,

których używać się będzie w roku szkolnym 1895.

a) W zakładzie głównym.

Religia. a) rit. lat. w kl. I. Katechizm większy dla szkół ludowych ks. Deharba, opracował ks. Morawski; w kl. II. ks. Dąbrowskiego: Historia biblijna zakonu starego, wyd. 2.; w kl. III. Tegoż: Historia biblijna zakonu nowego, wyd. 2.; w kl. IV. Liturgika katolicka ks. Jachimowskiego, wyd. 2.; w kl. V. Dogmatyka ogólna ks. Jachimowskiego; w kl. VI. Dogmatyka szczegółowa ks. Jachimowskiego; w kl. VII. Etyka katolicka Martina-Soleckiego, wyd. 2.

Religia. b) rit. graec. w kl. I. Katechizm ks. Al. Torońskiego; w kl. II. Historia biblijna starego zakonu ks. Al. Torońskiego; w kl. III. Historia biblijna nowego zakonu tegoż; w kl. IV. Liturgika tegoż; w kl. V. Dogmatyka ogólna ks. Pelesza; w kl. VI. Dogmatyka szczegółowa ks. Pelesza; w kl. VII. Etyka katolicka Dra Wapplera-Piórki; w kl. VIII. Historia kościelna Stefanowicza.

Język łaciński. A) Gramatyka. W kl. I. i II. Zwięzła gramatyka Dra Samolewicza, wyd. 2. i 3.; w kl. III., IV., V. i VI. Gramatyka jęz. łac. Dra Samolewicza-Sołtysika, cz. II. wyd. 5.; w kl. VII. i VIII. Dra Samolewicza Gramatyka jęz. łac. wyd. 4. B) Ćwiczenia; w kl. I. Steiner i Scheindler: Ćwiczenia łacińskie dla I. klasy; w kl. II. Samolewicza: Przykłady łacińskie cz. II. wyd. 3.; w kl. III. Próchnickiego: Ćwiczenia łacińskie dla klasy III. wyd. 2. i 3.; w kl. IV. Próchnickiego: Ćwiczenia łacińskie dla klasy IV. C) Autorowie; w kl. III. Cornelius Nepos Kłaka wydan. 1. i 2.; w kl. IV. Caesar Com. de bello gal. ed. Prammer-Bednarski; Ovidius ed. Grysar-Skupniewicz; w kl. V. Livius ed. Zingerle, Ovidius ed. Grysar-Skupniewicz; w kl. VI. Sallust. Bell. Catil. ed. Linker-Klimscha-Sołtysik, Cicero in Catil. I. ed. Kornitzer-Sołtysik, Vergil. ed. Eichler; w kl. VII. Cicero: Or. pro Roscio Amerino, Laelius ed. Kornitzer Sołtysik, or. pro Milone ed. Nohl. Vergil. ed. Eichler; w kl. VIII Horatius ed. M. Sas, Tacitus: Libri ab excessu divi Augusti. ed. Mueller.

Język grecki: A) Gramatyka. W kl. III., IV. i V. Fiderera: Gramatyka grecka; w kl. VI. i VII. Curtius-Hartel-Ćwikliński: Gramatyka języka greckiego; w kl. VIII. Samolewicza: Gramatyka jęz.

greckiego, wyd. 3. B) Ćwiczenia: W kl. III. i IV. Schenkla-Parylaka: Ćwiczenia greckie; w kl. V. i VI. Schenkla-Lewickiego-Parylaka: Ćwiczenia greckie. C) Autorowie: W kl. V. Fiderera: Chrestomatya z pism Xenofonta, Homera Iliada cz. I. ed. Scheindler-Sołtysik; w kl. VI. Fiderera: Chrestomat. z pism Xenofonta, Homera Iliada część I. i II. ed. Scheindler-Sołtysik, Herodot ks. VIII. wyd. Holdera; w kl. VII. Fiderera: Chrestomat. z pism Xenofonta, Homera Odyssea część I. ed. Pauly-Wotke, Demostenes wyd. Wotke-Schmidt; w kl. VIII. Plato Apologia ed. Christ-Lewicki; Sofokles: Edyp Król ed. Schubert-Majchrowicz. Homer Odyssea cz. II. ed. Pauly-Wotke.

Język polski. Gramatyka. W kl. I.—IV. Małeckiego; Gramatyka języka polskiego wyd. 8.; Wypisy: W I. kl. Próchnicki-Wójcik: Wypisy polskie dla kl. I. wyd. 2.; w kl. II. Próchnicki-Wójcik: Wypisy polskie dla II. kl.; w kl. III. Czubek-Zawiliński: Wypisy polskie dla kl. III.; w kl. IV. Wypisy polskie na kl. IV. wyd. 2.; w kl. V. Próchnicki: Wzory poezyi i prozy do użytku szkół średnich; w kl. VI. Tarnowskiego-Wójcika: Wypisy polskie cz. I.; w kl. VII. Tarnowskiego-Wójcika: Wypisy polskie cz. I. i Tarnowskiego-Próchnickiego: Wypisy polskie cz. II.; w kl. VIII. Tarnowskiego-Próchnickiego: Wypisy polskie cz. II.

Język ruski. Oddział I. Smal-Stocki-Gartner: Gramatyka jęz. ruskiego i Czytanka dla I. kl. szkół średnich Konstant. Łuczakowskiego. Oddział II. Smal-Stocki-Gartner: Gramatyka, jęz. rus. i Czytanka dla kl. V. cz. I.; w kl. VIII. Wypisy Barwińskiego cz. III.

Język niemiecki. Gramatyka: w kl. III.—VI. wyd. Petelenza. W kl. I., II., III. i IV. Ćwiczenia niemieckie wyd. L. Germana i K. Petelenza cz. I. wyd. 3.; cz. II. i III. wyd. 2.; w kl. V. i VI. Petelenz und Werner: Deutsches Lesebuch; w kl. VII. Petelenz u. Werner: Deutsches Lesebuch für die siebente Classe. W całości czytać się będzie: Die deutsche Heldensage v. Prosch, Zrinyi v. Körner, Aus Wahrheit und Dichtung v. Göthe, Emilie Galotti v. Lessing; w kl. VIII. Harwot: Deutsches Lehr- und Lesebuch, II. Bd. i Strzemcha. Geschichte der deutschen Nationalliteratur. W całości czytać się będzie: Miss Sara Sampson v. Lessing, Der Geizige von Molière, Jungfrau von Orleans v. Schiller.

Geografia. W kl. I. Benoni i Tatomir: Krótki rys geografii wyd. 5. i 6.; w kl. II. i III. Baranowski i Dziedzicki: Geografia powszechna, wydanie 4—6 w kl. IV. Benoni-Majerski: Geografia

austro-węgierskiej monarchii wyd. 2.; w kl. VIII. Hannak-Leniek: *Historia i statystyka austro-węgier. monarchii.*

Historia powszechna. W kl. II, III. Semkowicz: *Opowiadanie z dziejów powszechnych* cz. I. i II.; w kl. IV. Weltera-Sawczyńskiego: *Dzieje powszechne* cz. III. wyd. 5.; w kl. V. i VI. Zakrzewski: *Historia powszechna* cz. I. i II.; w kl. VII. Gindely-Markiewicz: *Dzieje nowożytne* wyd. 2.

Historia kraju rodz. W kl. VII. i VIII. Lewicki: *Zarys dziejów Polski i krajów ruskich z nią połączonych*, wydanie 2.

Matematyka. A) *Arytmetyka:* w kl. I. Baraniecki: *Podręcznik arytmetyki*; w kl. II, III. i IV.; *Arytmetyka Zajączkowskiego*, cz. I. wyd. 3., cz. II. wyd. 2.; w kl. V. i VI. Baranieckiego: *Algebra*; w kl. VII. i VIII. Dziwińskiego: *Zasady algebry.* B) *Geometria* w kl. I, II, III, IV. *Geometria pogładowa Mocnika-Maryniaka* cz. I. wyd. 6., cz. II. wyd. 4.; w kl. V.—VIII. Mocnika-Staneckiego: *Geometria dla klas wyższych* wydanie 3.

Fizyka. W kl. III. i IV. Soleskiego: *Nauka fizyki* wyd. 2.; w kl. VII. i VIII. Kaweckiego i Tomaszewskiego: *Fizyka dla wyższych klas szkół średnich.* *Chemia Tomaszewskiego.*

Historia naturalna. W kl. I. i I. półr. kl. II. Nowickiego: *Zoologia* wyd. 6.; w II. półr. kl. II. *Botanika Rostafińskiego* wyd. nowe; w kl. III. *Mineralogia dla klas niższych Łomnickiego* wyd. 2.; w kl. V. *Mineralogia i geologia Łomnickiego* wyd. 3. *Botanika dla klas wyższych Rostafińskiego*; w kl. VI. *Zoologia dla klas wyższych Petelenza.*

Propedeutika filozofii. W kl. VII. *Logika elementarna Kozłowskiego*; w kl. VIII. *Zarys psychologii Crügera-Sawczyńskiego.*

b) w klasach równorzędnych ruskich.

Релігія в кл. I: *Християнсько-католицкий катехизм А. Торонського*; в кл. II. *Історія біблійна старого завіта А. Торонського*; в кл. III: *Історія біблійна нового завіта А. Торонського*; в кл. IV: *Літургіка гр. кат. церкви А. Торонського*; в кл. V: *Християнсько-католицька Доґматика фундаментальна і Аполюґетика А. Торонського*; в кл. VI: *Учебник кат. релігії для висш. кл. гімн. ч. II. Ваплера-Пелеша*; в кл. VII: *Наука християнсько-католицької етики Ваплера-Шюрка.*

Язык латинський в кл. I: Граматика і вправи Дра Самолевича і Солтиська в переводі Р. Цеглиньского; в кл. II: Граматика як в кл. I., вправи Дра Самолевича-Коцовского; в кл. III—IV: Граматика і вправи Шульца-Огоновского, крім того автори: в кл. III: *Cornelii Nepotis vitae* вид. Клака; в кл. IV: *C. Julii Ceesaris commentarii de bello Gallico* вид. Беднарского і *P. Ovidii Nasonis carmina* вид. Беднарского (в II. півроку); в кл. V—VII: Граматика як в кл. III., крім сего автори, в кл. V: *Titii Livii ab urbe cond. libri* вид. Цінгерля і Овідій як в кл. IV. (в 2 півроку); в кл. VI: *Sallustius bellum Iugurthinum* вид. Солтиська, *Cicero in Catilinam I.* вид. Солтиська, *Vergilius* вид. Айхлера, *Caesaris commentarii de bello civili*, вид. Павля; в кл. VII: *Cicero de imperio Cn. Pompei*, *Laelius de amicitia Корніцера-Солтиська*, *pro Archia poëta* вид. Ноля і *Vergilius* як в кл. VI.

Язык грецький в кл. III—VII: 1) Граматика грецька Курція в переводі А. Борковского і 2) Книжка для вправи в язиці грецьким Шенкля, в переводі Г. Цеглиньского. Авторі для кл. V: Хрестоматія Ксенофонта (вид. Фідерера) і (в II. півр.) Гомерова Іліада вид. Шайндлера-Солтиська; в кл. VI: Гомер і Ксенофонт як в кл. V. і (в II. півр.) Геродот кн. V., вид. Гольдера; в кл. VII: *Demosthenes* вид. Воткого-Шміта і *Homeri Odyssea* вид. Павлі-Воткого.

Язык руский: А) Граматика руского языка С. Стоцкого і Ф. Гартнера для клас I—IV; Б) 1) Руска читанка К. Лучаковского для кл. I; 2) Руска читанка Ю. Романчука ч. I. т. 2 для кл. II; 3) Руска читанка О. Партицкого для III. класи шкіл середніх і семінарій учительських — для кл. III; 4) Руска читанка О. Партицкого для IV. кл. шкіл середніх і семінарій учительських — для IV. кл.; 5) Руска читанка К. Лучаковского для класи V.; 6) Хрестоматія староруска О. Огоновского для VI. кл.- 7) Віймки з народної літератури українсько-рускої А. Барвіньского для кл. VII.

Язык польський А) Граматика польська А. Малецького для клас I—V.; Б) Виписи польські т. I. вид. Прухницького для класи I.; В) Виписи польські т. II. для кл. II; Г) Виписи польські т. III. для класи III. і т. IV. для кл. IV; Д) Виписи польські на класу V. Прухницького для класи V; Е) Виписи польські Тарновского і Вуйціка ч. I. для кл. VI.; Ж) Ті самі що в кл. VI. і ч. II. для кл. VII.

Язык німецький в кл. I: Л. Германа і К. Петеленца в переводі О. Калитовского „Вправи німецькі для першої класи шкіл серед-

них;“ в кл. II: Л. Германа і К. Петеленца в переводі О. Калитовського „Вирави німецькі для другої класи шкіл середніх;“ в кл. III: Л. Германа і К. Петеленца в переводі О. Калитовського „Вирави німецькі для третьої класи шкіл середніх;“ в кл. IV: Л. Германа і К. Петеленца в переводі О. Калитовського „Вирави німецькі для четвертої класи шкіл середніх;“ в кл. V.: Читанка німецька Петеленца-Вернера для кл. V; в кл. VI: Читанка німецька Петеленца-Вернера для кл. VI; в кл. VII.: Читанка німецька Петеленца-Вернера для кл. VII.

Історія і Географія в кл. I: Коротка нарись землениси Белінгера-Вахнянина; в кл. II: 1) Піц-Льницький „Нарис географії і історії ч. I. Сьвіт старинний.“ 2) Учебник географії А. Вахнянина; в кл. III: 1) Гінделі — В. И. „Учебник всемирної історії ч. II. Віки середні“ Львів 1883, 2) Учебник географії А. Вахнянина; в кл. IV: Гінделі — В. И. „Учебник всемирної історії ч. III. Час новий“ Львів 1876, і Шараневич-Целевич „Нарис географії австро-угорської монархії, Львів 1881;“ в кл. V: Піц-Барвіньський „Нарис географії і історії для висш. клас т. I. Сьвіт старинний“ Львів 1881; в кл. VI. як в кл. V. і Гінделі-Целевич: Учебник всемирної історії для висш. клас т. II.; в кл. VII: А. Гінделі — В. И. Учебник всемирної історії ч. III.

Математика в кл. I—II: 1) Учебник арифметики П. Огоновського і 2) Мочніка-Дейницького „Наука геометрії з погляду, відділ I; в кл. III: 1) Мочніка-Дейницького „Арифметика для III. класи гімн. Львів 1874“ і 2) Мочніка-Дейницького „Наука геометрії з погляду, відділ II. ч. I. Львів 1876“, крім сего геометрія, як в кл. I; в кл. IV: 1) Мочніка-Дейницького „Арифметика для IV. кл. гімн. Львів 1874 2) Мочніка-Дейницького „Наука геометрії з погляду, відділ II. ч. II. Львів 1876“; в кл. V.—VII: 1) Мочнік-Савицький „Арифметика і Алгебра для висш. гімн. Львів 1877, 2) Мочнік-Савицький: „Геометрія для висш. гімн. Львів 1877.“

Історія природи в кл. I. і II: Зоологія Покорного-Полянського на перший піврік а на другий: Ботаніка Ростафінського-Верхратського; в кл. III: 1) на перший піврік: Піско-Полянський „Фізика для низших клас гімназійальних. Львів 1876“; на другий піврік: Мінеральогія Ломницького-Верхратського; в кл. IV: Піско-Полянського „Фізика для низших клас гімназійальних, Львів 1876“; в кл. V: (1 півр.) Бішніт — Гохштетер-Полянський: Мінеральогія і геологія для висш. кл. шкіл середніх, Львів 1890, в 2 півр.: Ботаніка Ростафінського; в кл.

VI: Шмід-Полянський Зоологія для висших клас шкіл середних; в кл.
VII. Фізика Похмана-Савицького.

Львівка: в кл. VII: Бека—В. И.

V.

ZBIORY NAUKOWE.

A) W zakładzie głównym.

I. BIBLIOTEKA.

1. Dla nauczycieli.

Z końcem roku szkolnego 1893 było dzieł 3786 w 6326 tomach, w 147 broszurach i 280 zeszytach. Programów 3088.

W roku szkolnym 1894 przybyło dzieł 126 w 134 tomach, w 64 zeszytach. Przeto liczy biblioteka 3901 dzieł w 6460 tomach, 147 broszurach i 344 zeszytach. Programów 3262.

Pomiędzy zakupionemi dziełami są ważniejsze: Otto Keller: Lateinische Etymologie. Otto Keller: Lateinische Volksetymologie und Verwandtes. Jacob La Roche: Homerische Untersuchungen. Dr. W. Prellwitz: Etymologisches Wörterbuch. Dr. W. Schrader: Erziehungs- und Unterrichtslehre. Dr. C. Capella: Vollständiges Wörterbuch über die Gedichte des Homeros u. Homeriden. I. Classen: Thukydides 5 tomów. H. Müller: Historisch-mythologische Untersuchungen. Dr. Iwan Müller: Handbuch der klas. Alterthumswissenschaft, 11 tomów. A. Balbi: Allgemeine Erdbeschreibung, 3 tomy. M. Wiszniewski: Historya literatury polskiej, 9 tomów. Bronn: Classen und Ordnungen des Thierreiches (ciąg dalszy). Encyclopädie der Naturwissenschaften (ciąg dalszy). Österreich in Wort und Bild (ciąg dalszy).

W darze otrzymała Biblioteka:

Od Wys. Ministerstwa Wyznań i Oświaty: Denkschrift herausgegeben. von Comité für die Centenarfeier I. Ressler. Wydawnictw c. k. Akademii Umiejętności w Wiedniu tomów 7, zeszytów 19.

Od c. k. Akademii Umiejętności w Krakowie: Wydawnictw 18 tomów, 1 broszurę.

Od Wys. c. k. Rady szkol. krajowej. Sprawozdanie o stanie szkół śred. galic. w r. 1893.

Od Wys. Wydziału Krajowego: Wiadomości statystyczne, 2 zeszyty.

Od J. W. ks. Infulata Dr. Edwarda Szediwego: Trzy roczniki Biblioteki Warszawskiej z r. 1843, 1844 i 1845, pięć zeszytów roczników Towarzystwa Naukowego w Krakowie i H. Meczysławskiego: Uwagi o teatrze w Krakowie.

2. Dla uczniów.

Z końcem roku szkolnego 1893 było: w języku polskim 403 dzieł w 555 tomach, w języku ruskim 28 dzieł w 29 tomach, w języku niemieckim 397 dzieł w 421 tomach.

W roku szkolnym 1894 zakupiono: w języku polskim 59 dzieł w 70 tomach, w języku niemieckim 31 dzieł w 43 tomach. W darze otrzymała biblioteka od Dyrektora 2 dziełka.

Biblioteka uczniów liczy tedy: w języku polskim 464 dzieł w 625 tomach, w języku ruskim 28 dzieł w 29 tomach, w języku niemieckim 428 dzieł w 464 tomach.

Umieszczone poniżej zestawienie tabelaryczne wykazuje, jak korzystała młodzież ze zbioru książek znajdujących się w bibliotece uczniów i jak w ogóle przedstawia się ruch książek wypożyczonych uczniom w ubiegłym roku szkolnym.

Rok szkolny 1894.

K l a s a	Liczba czytających uczniów		Ilość wypożyczonych książek		
	D z i a ł		polskich	niemieckich	Razem
	polski	niemiecki			
IIab	74	38	53	173	226
IIIab	85	70	385	586	971
IVab	69	59	319	351	670
V	37	38	214	310	524
VI	37	37	259	395	654
VII	41	49	201	253	454
VIII	23	26	73	125	198
Razem	336	317	1504	2193	3697

3. Mapy, atlasy i globy.

W roku szkolnym 1893 było: Map geograficznych i statystycznych 52, historycznych 57, atlasów i innych środków pomocniczych 76, globów 5, Tellurium.

W roku szkol. 1894 zakupiono. R. Kieperta; Mapa fiz. środkowej Europy z politycznym podziałem. G. Langla. Mapa kuli ziemskiej w projekcyi merkatora.

4. *Czasopisma naukowe i pedagogiczne.*

1. Zeitschrift für die österreichischen Gymnasien. 2. Gazeta Lwowska z Przewodnikiem naukowym i literackim. 3. Biblioteka Warszawska. 4. Verordnungsblatt für den Dienstbereich des Ministeriums für Cultus und Unterricht. 5. Jahns Jahrbücher für Philologie und und Pädagogik. 6. Jahresbericht für die Fortschritte der clas. Alterthumswissenschaft. 7. Przegląd Polski. 8. Przegląd pedagogiczny. 9. Muzeum. Czasopismo Towarzystwa nauczycieli szkół wyższych. 10. Lehrproben und Lehrgänge aus der Praxis der Gymnasien und Realschule. 11. Kwartalnik historyczny. 12. Przewodnik bibliograficzny. 13. Annalen für Physik und Chemie. 14. Seibert. Zeitschrift für Schulgeographie.

II. GABINET FIZYKALNY.

Stan gabinetu fizykalnego jest taki sam, jak w roku przeszłym; nie zakupiono w bieżącym roku szkolnym żadnych przyrządów fizykalnych. Według rozporządzenia Wys. c. k. Rady szkol. kraj. z dnia 28 listopada 1893 l. 24197 zatrzymano 20% z ogólnej kwoty funduszu przeznaczonego na środki naukowe, której użyje się na zakupno przyrządów fizykalnych na Wystawie krajowej we Lwowie.

III. GABINET HISTORYI NATURALNEJ.

a) *Zoologia.*

W dziale zoologicznym zakupiono zbiorę z 50 gąsienic różnych owadów i 29 tablic zoologicznych. Dział zoologiczny liczy zatem 593 pozycyi.

b) *Botanika.*

W dziale botanicznym zakupiono 25 tablic botanicznych, przedstawiających różne gatunki drzew, dział ten więc liczy 78 pozycyi.

c) *Mineralogia.*

W dziale mineralogicznym jest ogółem 716 pozycyi.

IV. ŚRODKI POMOCNICZE DO NAUKI RYSUNKÓW.

Inwentarz środków pomocniczych do nauki rysunków liczy obecnie 26 pozycyi. Zbiór ten składa się z modeli i wzorów.

B) W ruskich klasach równorzędnych.

a) Библиотека учителей

zajmала з кінцем р. 1893 — 252 творів. В р. 1894 закуплено 33 твори, між ними найзнатливіші:

Dr. A. Stöckhardt: Die Schule der Chemie. — W. Fuhrmann: Einleitung in die neuere Geometrie. — Theodor Wand: Die Principien der mathematischen Physik. — Kozen-Jarz: Leitfaden der Geographie. — И. Житецкий: Мысли о народных малорусских Думах. — Др. Ю. Целевич: Записки товариства імені Шевченка. — О. Барвіньский: Виїмки з народної літератури українсько-рускої XIX. в. — Dr. K. Abicht: Herodotos. — Dr. E. Glaser: Vergilius Georgica et Bucolica. — K. Kappes: Vergils Aeneide. — Fr. Richter u. A. Eberhard: Ciceros Reden g. Catilina, für T. Annus Milo. — Dr. C. Meissner: Ciceronis Laelius. — K. Halm: Ciceros ausgewählte Reden. — A. Westermann: Ausgewählte Reden des Demosthenes. — C. Rehdantz: Demosthenes neun philippische Reden. — H. Viehoff: Goethes Gedichte. — Dr. L. Cholevius: Goethes Hermann u. Dorothea erläutert.

Часописи: Зоря, Учитель, Muzeum, Zeitschrift für oesterr. Gymnasien, Lehrproben u. Lehrgänge, Przewodnik naukowy, Przewodnik bibliograficzny, Verordnungsblatt des k. k. Ministeriums für Cultus und Unterricht.

b) Библиотека учеников

займала з кінцем р. 1893 — 215 книжок. В р. 1894 доповнено її, а іменно відділ руский 16 книжками, відділ польський 17, німецький 21 книжками і часописами: Дзвінок, Библиотека для молодежи.

в) До науки географії і історії закуплено:

1. Umgebungskarte v. Przemyśl. — 2. Ferdinand Hirt; Geographische Bildertafeln 5 Bde. — 3. Dr. H. Luchs: Culturhi-

historische Wandtafeln. — 4. Arendt: Europäische Türkei u. Griechenland. 5. E. Mayr: Spanien u. Portugal. — 6. H. Kiepert: Graecia antiqua. — 7—9. Spruner u. Bretschneider: Europa zur Zeit d. 14. Jahrhunderts, Europa zur Zeit der Reformation, Europa zur Zeit des 30-jährigen Krieges.

г) До габінету натуральної історії.

1. Кістяк чоловіка і 6 кістяків звірячих. — 2. Два пуделка насікомців. — 3. Модель людської шкіри. — 4. 29 зоологічних таблиць Левкарта і Штайндахнера. — 5. 10 моделей грибів. — 6. 3 моделі ботанічні на кільчене жита і цвіт сосни. — 7. 35 ботанічних таблиць Штайндахнера і Ціпля.

д) До габінету фізикального:

1. Фонономічну машину Маха. — 2. Дзвін Саварта. — 3. Електроmotor до обороту Гайслерових рурок. — 4. 6 Гайслерових рурок. — 5. Геронову студію. — 6. Приряд на доказ Маріотового правила о розрідженю. — 7. Приряд на доказ Маріотового правила. — 8. Игла наклоненя. — 9. Приряд індукційний Du Bois-Raymond.

VI.

Miejscowa pomoc naukowa.

A) dla ubogich uczniów ob. łąc.

W celu wspierania ubogiej młodzieży ob. łąc. istnieje:

a) Towarzystwo „Pomocy Naukowej“ im. J. I. Kraszewskiego, zaopatrujące ubogą młodzież w ubranie, książki i datki na chwilowe potrzeby.

b) Towarzystwo Bursy, w której mieściło się w bieżącym roku szkolnym 57 uczniów, a to 30 bezpłatnie, a 27 za mierną opłatą od 3—12 złr. miesięcznie. Uczniowie umieszczeni w Bursie otrzymywali: mieszkanie, wikt, światło i całe utrzymanie.

c) Zebrano przy wpisie na początku roku szkol. 1894 50 złr. 50 ct.

„ podczas exhort niedzielnych w ciągu roku 50 „ 28 „

Od J. W. Hr. Stadnickiej z Krasiczyna . . . 23 „ — „

„ W. P. Skibniewskiego z Balic . . . 20 „ — „

„ N. N. przez W. Prof. Radeckiego . . . 5 „ — „

Pozostałość z roku 1892/3 . . . 14 „ 30 „

Razem . . 163 złr. 8 ct.

Z tego zakupiono całe ubranie dla 15 uczniów za . 105 „ — „

„ zapłacono za 1 ucznia opłatę szkolną . . 10 „ — „

„ dano 1 uczniowi na opłacenie mieszkania . . 4 „ — „

„ „ 1 „ jednorazową zapomogę . . 5 „ — „

„ kupiono dla dwóch uczniów buty za . . 6 „ — „

Razem . . 130 złr. — „

Pozostaje tedy na rok przyszły . . . 33 „ 8 „

Wszystkim ofiarodawcom składa Dyrekcyja niniejszem serdeczne podziękowanie.

Miejscowa pomoc naukowa.

B) dla młodzieży ruskiej.

I. Бурса імені св. О. Николая в Перемишлі (що стоїть конштом і заходом Товариства Бурси ім. св. О. Николая в Перемишлі) давала в р. 1894 приют 30 питомцям, ученикам руских клас рівнорядних.

II. Брацтво Церковне св. О. Николая в Перемишлі наділяло убогу молодіж одежию.

III. Жерти виливаючі на підмогу біднійшій молодіжи.

Прихід: 1) Оставша сума з р. 1893: 1 книжочка Народної Торговлі вартости 10 зл. — кр.

2) В р. 1894 зложено на ту ціль добровільними жертвами 10 " 70 "

3) Жертва товариства асекураційного „Дністер“ 60 " — "

4) Жерти при виписах і жерти учеників зложено на екзортах 17 " 20 "

Сума приходу 87 зл. 90 кр.

і 1 Книж. Народ. Торговлі вартости . 10 " — "

Розхід: 1) На підмоги шкільної оплати 7 зл. 10 кр.

2) На лікарства 1 " 10 "

3) На харч, одіж і оплату станцій . . . 52 " 70 "

4) На книжки 7 " 70 "

Сума розходу 68 зл. 60 кр.

Остає на рік слідующий сума 19 зл. 30 кр. і 1 книжочка Народ. Торговлі вартости 10 зл. а. в.

Веім Вп. Добродіям, Опікунам і Заступникам бідної молодіжи складаєсь сим в еї імені сердечну подяку!

VII. A) Statystyka uczniów zakładu głównego.

Uwaga: Liczby mniejsze po prawej stronie w górze oznaczają uczniów prywatnych.

K L A S A																	Razem		
I.			II.			III.			IV.			V.			VI.			VII.	VIII.
a	b	c	a	b	c	a	b	c	a	b	c	a	b	c	a	b			
I. Liczba uczniów.																			
Przy końcu roku szkolnego 1893 . . .																		483 ¹¹	
Na początku roku szkolnego 1894. . .																		534 ⁹	
W ciągu roku wstąpiło : . . .																		9 ¹	
Razem przyjęto :																		543 ¹⁰	
Miedzy nimi:																			
I. Obcych: a) z promocyą . . .																		147 ¹	
b) repetytów . . .																		16 ¹	
II. Naszych: a) promocyą . . .																		326 ⁸	
b) repetytów . . .																		54	
W ciągu roku wystąpiło . . .																		84 ¹	
Liczba uczniów z końcem roku szk. 1894.																		459 ⁹	
Miedzy tymi było:																			
a) publicznych . . .																		459	
b) prywatnych . . .																		9	
2. Według miejsca urodzenia.																			
Z Przenyśla . . .																		144 ³	
" powiatu przemyskiego . . .																		44 ¹	
" innych powiatów Galicji . . .																		255 ⁵	
" W. Ks. Krakowskiego . . .																		1	
" Austrii dolnej . . .																		2	
" Bukowiny . . .																		2	
" Czech . . .																		2	

Moraw . . .	1			1												2
" Kroczy . . .										1						1
" Siedmiogrodu . . .						1										1
" Węgier . . .																3
" Królestwa Polskiego . . .		3														1
" W. Ks. Poznańskiego . . .																1
Razem . . .	44	51	—	39 ²	35 ²	47 ¹	42 ¹	32 ¹	33	31 ¹	—	37	—	42	26 ¹	459 ⁹
3. Według języka ojczystego było:																
Mówiących po polsku . . .	39	43		38 ²	30 ²	46 ¹	41 ¹	32 ¹	30	28 ¹		36		30	22 ¹	415 ⁹
" " " rusku . . .	7			5			1		3	3		1		12	4	36
" " " niemiecku . . .	5	1		1		1										8
Razem . . .	44	51	—	39 ²	35 ²	47 ¹	42 ¹	32 ¹	33	31 ¹	—	37	—	42	26 ¹	459 ⁹
4. Według wyznania religijnego było:																
Wyznania rzym-katolickiego . . .	32	28		35 ²	25	33 ¹	22 ¹	20 ¹	24	20 ¹		27		20	13 ¹	299 ⁷
" " " greck-katolickiego . . .	7			5			8		3	4		2		12	5	46
" " " mojżeszowego . . .	12	16		4	5 ²	14	12	12	6	7		8		10	8	114 ²
Razem . . .	44	51	—	39 ²	35 ²	47 ¹	42 ¹	32 ¹	33	31 ¹	—	37	—	42	26 ¹	459 ⁹
5. Wiek uczniów.																
Lat 11 miało . . .	12	14		4 ²	6 ²	1 ¹										26
" 12 " . . .	12	12			12	13	6 ¹									36 ⁵
" 13 " . . .	13	11		6	12	10	15	7	2	4						61 ¹
" 14 " . . .	7	10		17	9	10	15	11	8	10		4				81
" 15 " . . .		3		11	4	6	11	8	9	10		10				66 ²
" 16 " . . .				1	2	9	6	10	8	9		8				55
" 17 " . . .					2	7	2	1	6	7		8		11	3	47
" 18 " . . .						1	1	1	3	2		5		11	8	36
" 19 " . . .								2	1	1				8	5 ¹	23 ¹
" 20 " . . .														8	2	14
" 21 " . . .												1			2	5
" 22 " . . .												1			2	8
" 23 " . . .															1	1
Razem . . .	44	51	—	39 ²	35 ²	47 ¹	42 ¹	32 ¹	33	31 ¹	—	37	—	42	26 ¹	459 ⁹

K L A S A																Razem
I.		II.		III.		IV.		V.		VI.		VII.		VIII.		
a	b	a	b	a	b	a	b	a	b	a	b	a	b			
6. Według miejsca pobytu było:																
a) miejscowych	22	32	23	11 ²	33 ¹	24	23	23	18	22	21	12	21	12	264 ³	
b) zamiejscowych	22	19	16 ²	24	14	18 ¹	9 ¹	10	13 ¹	15	21	14 ¹	21	14 ¹	195 ⁶	
Razem	44	51	39 ²	35 ²	47 ¹	42 ¹	32 ¹	33	31 ¹	37	42	26 ¹	42	26 ¹	459 ⁹	
7. Klasyfikacya.																
a) z końcem roku szkolnego 1894:																
I. stopień z odznaczeniem otrzymało:																
II. " "	3	3	4 ²	7 ¹	1	1	2	1	6	6	3	3	3	3	34 ³	
Do egzaminu poprawcz. przeznaczono	32	39	27	22 ¹	38 ¹	30	24	26	23 ¹	27	30	23 ¹	30	23 ¹	341 ⁴	
II. stopień otrzymało	4	4	4	5	4	4 ¹	4	4	3	3	2	2	2	2	38 ¹	
III. stopień	3	3	3	1	3	4	1	1	3	4	3	3	3	3	28	
Do egzaminu następnego przeznaczono	2	2	1	1	1	3	1	1	2	1	4	4	4	4	17	
Razem	44	51	39 ²	35 ²	47 ¹	42 ¹	32 ¹	33	31 ¹	37	42	26 ¹	42	26 ¹	459 ⁹	
b) odnośnie do roku szkol. 1893.																
Do egzaminu poprawczego przypuszczono	5	3	4	8	3	6	6	6	1	1	2	6	2	6	52	
Egzamin poprawczy złożyło	5	3	4	7	3	5	6	4	1	1	2	4	2	4	46	
" " nie złożyło				1	1	1	2					2		6		
c) ostateczny wynik klasyfikacyi.																
I. stopień z odznaczeniem	2 ¹	6	1	2	2	4	1	1	4	1	3	4	3	3	35 ¹	
II. stopień	38	23 ¹	21 ¹	45 ¹	37	29	26	28 ¹	18	15	22 ¹	25	17	31 ¹	375 ⁶	
III. stopień	5	4	2	4	8	3 ¹	5 ¹	11	1	1	2	2	2	6	55 ²	
Nie zgłosiło się do egzaminu	3	3			3	3	5	1	1	2	1	1	1	1	18	
Razem	48 ¹	31 ¹	24 ¹	51 ¹	47	37 ¹	35 ¹	45 ¹	24	29	29 ²	27	23	41 ¹	483 ¹⁰	
8. Opłata szkolna.																
a) Płacono całe szkolne:																
w I. półroczu	27 ¹	23	10 ²	9 ²	20 ¹	21 ¹	19 ¹	11	12	6	9	9	9	9	177 ⁹	
w II. półroczu	10	15	13 ²	12 ²	19 ¹	22 ¹	20 ¹	12	13 ¹	11	14	8 ¹	14	8 ¹	169 ⁹	
b) od połowy było uwolnionych:																

w I. półroczu	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1
w II. półroczu	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
e) Od całego szkolnego było uwolnionych:																
w I. półroczu	29	30	36	33	30	23	15	23	23	31	37	17	37	17	327	
w II. półroczu	34	39	26	24	28	21	14	21	18	26	30	18	30	18	299	
d) Opłata szkolna wynosiła:																
w I. półroczu	560	460	250	220	420	460	400	220	240	120	180	180	280	180	3710	
w II. półroczu	200	300	300	280	400	460	420	240	280	220	280	180	280	180	3560	
Razem	760	760	550	500	820	920	820	460	520	340	460	360	460	360	7270	
e) Taksy wstępne	132-3	134-4	14-7	8-4	6-3	37-8	8-4	10-5	25-2	2-1	12-6	6-3	12-6	6-3	399	
f) Datki na zbiory naukowe	65	68	50	44	51	50	35	37	38	37	51	27	51	27	553	
g) Za duplikaty świadectw															52	
Razem	197-3	202-4	64-7	52-4	57-3	87-8	43-4	47-5	63-2	39-1	63-6	33-3	63-6	33-3	1004	
9. Przedmioty obowiązkowe.																
a) Na historję kraju rodzinnego uczęszczało:																
b) " język ruski	4			3	47	42	32	33	3		43	4	8	4	197	
c) " francuski						6	5	5	4	7	8	2	8	2	31	
d) " gimnastykę	21	26	21	21	28	23	19	28	30	14	20	4	20	4	255	
e) " śpiew	14	7	5	9	13	7	11	14	5	11	8	5	8	5	109	
f) " kaligrafię	14	24	14	12	12	7	5	8	1	4	2	1	2	1	64	
g) " rysunki	6	3	8	3	12	7	5	6	12		8	2	8	2	60	
h) " stenografię															28	
Razem	55	64	48	48	100	85	72	97	55	36	91	18	91	18	769	
10. Stypendya.																
Fundacyi Areyks. Rudolfa i Stefanii w Przem.					1											
" powiatu przemyskiego																
" tak zw. jarost. ks. Anny Ostrogskiej							1			1						
" im. Staszewskiego i Bielaka																
" Agenora Goluchockiego					1											
" Stupnickich i Jankowskich																
" Zawadzkiego										1						
" Morawskiego																
" Dobrzańskiego																
" Towarnickiego																
" Żurawowskiego	1															
" należności stemplowych						1										
Razem	150	60			229	100	210		100	287-5	610		610		1846-5	

B) Statystyka uczniów równorzędnych klas ruskich.

	К л а с а						Разом
	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	
I. Число.							
З кінцем р. шк. 1893 було	40	42	32	36	27	—	177
З початком р. шк. 1894 виписалось	58	38	44	25	44	26	235
Серед року прибуло	—	1	1	2	1	1	6
Загалом р. шк. 1894 виписалось	58	39	45	27	45	27	241
Між ними було:							
Перейшовших з других закладів, іменно:							
а) з класи низшої	51	3	1	1	2	—	58
б) повторюючих класу	3	—	2	1	1	3	10
Ново прийнятих:							
а) своїх з класи низшої	—	33	38	24	38	24	157
б) повторюючих класу	4	3	4	1	4	—	16
Серед року виступило	15	1	7	1	12	3	39
Число учеників з кінцем р. 1894	43	38	38	26	33	24	202
а) між ними було публичних	43	38	38	26	33	24	202
б) " " " приватистів	—	—	—	—	—	—	—
2. Рід учеників.							
Родом з Перемишля	6	6	2	3	3	1	21
" з повіта Перемиского	14	9	11	5	11	4	54
" з других повітів Галицьких	38	24	32	19	31	22	166
3. Народність учеників.							
Руска	58	39	44	27	45	27	240
Німецька	—	—	1	—	—	—	1
4. О б р я д.							
Грецько-католицький	58	39	44	27	45	27	240
Римсько-католицький	—	—	1	—	—	—	1
5. Вік учеників.							
Літ 11	9	—	—	—	—	—	9
" 12	10	7	—	—	—	—	17
" 13	10	5	6	—	—	—	21
" 14	9	8	8	1	—	—	26
" 15	11	12	10	2	5	—	40
" 16	3	1	7	9	9	3	32
" 17	—	3	7	6	6	5	27
" 18	1	1	2	6	13	3	26

		К л я с а						Разом
		I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	
Літ	19	5	2	2	2	3	2	16
"	20	—	—	1	—	2	3	6
"	21	—	—	—	1	4	9	14
"	22	—	—	2	—	2	2	6
"	23	—	—	—	—	—	—	—
"	24	—	—	—	—	1	—	1
6. Місце побутове родичів.								
В Перемишлі		14	9	5	5	6	3	42
" повіті Перемиській		14	8	11	5	12	7	57
" других повітах		30	22	29	17	27	17	142
7. Стан родичів.								
Священики		14	11	11	1	18	12	67
Урядники від IX. ст. в гору		2	4	—	2	2	1	11
" прочих категорій		—	2	3	—	2	1	8
Учителі		5	5	4	3	3	—	20
Міщани і ремісники		15	7	8	9	6	4	49
Селяни		20	9	14	11	11	8	73
Слуги публичні		2	1	3	1	2	1	10
Зарібники		—	—	2	—	1	—	3
8. Класифікація учеників.								
з кінцем р. шк. 1894								
Першу класу з відзначенем		2	5	2	5	3	—	17
Першу класу		28	20	27	18	19	16	128
Поправку з одного предмета		5	7	5	2	8	8	35
Другу класу		2	3	3	—	2	—	10
Третю класу		6	3	1	—	1	—	11
Не класифікованих		15	1	7	2	12	3	40
Разом		58	39	45	27	45	27	241
9. Доповнене класифікації з р. 1893.								
Поправляло іспит по фєриях		3	6	4	3	3	—	19
Поправило		1	4	4	2	3	—	14
Не поправило		2	2	—	1	—	—	5
Загальний успіх класифікації з р. 1893.								
Першу класу з відзначенем		2	3	5	4	1	—	15
Першу класу		31	34	18	28	19	—	130
Другу класу		2	4	8	3	4	—	20
Третю класу		5	1	1	1	3	—	11
Разом		40	42	32	36	27	—	177

	К Л Я С А							Разом
	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VIII.	
10. Оплата учеників.								
Цілу оплату шкільну зложило:								
в I. півроці	14	3	10	2	9	6	—	44
в II. "	5	7	9	2	6	5	—	34
Увільнених від оплати шкільної було:								
в I. півроці	34	35	33	24	30	20	—	176
в II. "	38	32	30	24	27	20	—	171
Оплата шкільна виносила:								
в I. півроці	зл.	зл.	зл.	зл.	зл.	зл.	зл.	зл.
в II. "	280.—	60.—	200.—	40.—	180.—	120.—	—	880.—
"	100.—	140.—	180.—	40.—	120.—	100.—	—	680.—
Разом	380.—	200.—	380.—	80.—	300.—	220.—	—	1560.—
Вступні таке виносили	111·30	4·20	10·50	6·30	16·80	10·50	—	159·60
Датки на средства наукові	58.—	39.—	45.—	27.—	45.—	27.—	—	241.—
Разом	169·30	43·20	55·50	33·30	61·80	37·50	—	400·60
II. Наука предметів надбавочно-взаємових:								
Язык польський	50	34	33	24	43	27	—	211
Каліграфія	30	22	—	—	—	—	—	52

Рисунки	12	17	11	10	5	3	—	58	
Сьпів	31	23	22	24	21	17	—	138	
Гімнастика	36	24	15	17	22	16	—	130	
Історія красава	—	—	45	27	—	—	—	72	
Язык французький	—	—	—	15	23	7	—	45	
Остеографія	—	—	—	—	11	7	—	18	
12. Стипендії:									
Число стипендій	8	5	2	4	4	—	—	23	
Сума стипендій	105 зл.	500 зл.	185 зл.	316 зл.	460 зл.	—	—	1566 зл.	
13. Одноразові заповомги:									
Учеників користаючих з одноразової заповомги	1	1	2	17	7	14	1	43	
Закальна сума розданих заповомог	зл. 3·10	зл. —·60	зл. 2·60	зл. 20·78	зл. 8·92	зл. 29·60	зл. 3—	зл. 68·60	

VIII.

Ważniejsze rozporządzenia władz szkolnych.

1. Wys. c. k. Rada szkol. kraj. rozp. z dnia 7. lipca 1893 l. 13301 wydaje okólnik w sprawie pisowni ruskiej.

2. Wys. Prezydium c. k. Rady szkol. kraj. rozp. z dnia 17. lipca 1893 l. 374 przesyła okólnik w sprawie zażądania od uczniów wstępujących po raz pierwszy do zakładu świadectwa rewakeynacyi, odbytej w roku poprzedzającym wstąpienie do szkoły.

3. Wys. c. k. Rada szkol. kraj. rozp. z dnia 28. września 1893 l. 15384 przesyła okólnik w sprawie nauki języka ruskiego w gimnazyach galicyjskich.

4. Wys. c. k. Rada szkol. rozp. z dnia 15. października 1893 l. 23516 intymuje reskrypt ministeryalny z dnia 17. kwietnia 1893 l. 4818 znoszący okólnik z dnia 2. listopada 1892 l. 23138 co do klasyfikacyi uczniów z fizyki i nauk przyrodniczych w gimnazjum niższem.

4. Wys. c. k. Rada szkol. kraj. reskryptem z dnia 10. listopada 1893 l. 22695 zezwala na wprowadzenie jednorazowej nauki tak w zakładzie głównym jakoteż w ruskich klasach równorzędnych, počawszy od miesiąca listopada 1893.

5. Wys. c. k. Rada szkol. kraj. rozp. z dnia 14. marca 1894 l. 2900 przesyła okólnik w sprawie umundurowanie uczniów, wchodzący obowiązkowo od r. szkol. 1897.

6. J. E. Pan Minister W. i O. reskrypt. z dnia 6. grudnia 1893 l. 24091 rozporządził, aby w celu pokrycia wydatków połączonych z prawidłowem odbywaniem zabaw szkolnych, Dyrekeye państwowych szkół średnich razem z datkami na zbiory naukowe pobierały od każdego ucznia datek co najmniej 50 ct. (Okólnik Wys. c. k. Rady szkol. kraj. z dnia 15. kwietnia 1894 l. 7912.)

7. Wys. c. k. Rada szkol. kraj. rozp. z dnia 23. kwietnia 1894 l. 1566 przesyła okólnik w sprawie oznaczania pieniędzy nowej waluty koronnej w skróceniach.

Wys. c. k. Rada szkol. kraj. rozp. z dnia 8. maja 1894 l. 8685 postanawia, że zamknięcie bieżącego roku szkol. nastąpi wyjątkowo dnia 12. lipca 1894.

IX.

Kronika zakładu.

Rok szkolny 1894 rozpoczął się dnia 3. września 1893 uroczystem nabożeństwem.

Wpisy uczniów odbywały się w ostatnich trzech dniach sierpnia. Egzamin wstępny uczniów do klasy I. odbył się dnia 16. lipca, tudzież 1 i 2. września. Z powodu znacznej ilości uczniów klasy I—IV podzielono na dwa oddziały.

Dnia 8. września 1893 brało grono nauczycielskie wraz z duchowieństwem, władzami rządowemi i autonomicznemi udział w uroczystem powitaniu Najjaśniejszego Pana na dworcu kolejowym, gdzie się w przejeździe do Węgier po ukończeniu manewrów jesiennych kilka minut zatrzymał.

Dzień 4. października jako dzień Imienin Najjaśniejszego Pana, tudzież Imieniny Najjaśniejszej Pani dnia 19. listopada obchodził zakład uroczystem nabożeństwem,

Dnia 30. listopada 1893 urządziła młodzież za pozwoleniem Dyrekeyi w zabudowaniu szkolnem wieczorek muzyczno-deklamacyjny ku uczczeniu pamięci Adama Mickiewicza, a 7. kwietnia 1894 urządziła młodzież ruska taki sam wieczorek ku uczczeniu pamięci Tarasa Szewczenki.

W dniach od 4. do 10. marca 1894 odbył lustrację ruskich klas równorzędnych c. k. Inspektor krajowy Wny Pan Jan Lewicki, poczem udzielił swych spostrzeżeń członkom grona nauczycielskiego na konferencyi dnia 11. marca 1894.

Dnia 4. maja 1894 odprawiono żałobne nabożeństwo za spokój duszy ś. p. Cesarzowej Maryi Anny a dnia 28. czerwca za duszę ś. p. Cesarza Ferdynanda I.

Piśmienny egzamin dojrzałości odbył się w dniach od 15. do 21. maja włącznie, ustny zaś od dnia 6. do 12. czerwca pod przewodnictwem c. k. Inspektora kraj. Wgo Pana Jana Lewickiego.

W miesiącu czerwcu 1894 hospitował Wny ks. kanonik Teofil Łękowski, jako komisarz Ordynaryatu r. l. naukę religii rz. kat. w kilku klasach.

Dnia 21. czerwca 1894 obchodziła młodzież szkolna uroczystość Patronów szkolnych św. Alojzego i św. Cyryla alexandryjskiego uroczystem nabożeństwem w kościele OO. Franciszkanów i cerkwi kate-

dralnej, a w ciągu roku szkolnego przystępowała trzy razy do św. Sakramentów Pokuty i Ołtarza i odprawiła w wielkim Tygodniu rekolekcyje wielkanocne.

Rok szkolny zakończono 12. lipca uroczystem nabożeństwem i odśpiewaniem hymnu ludowego. Po nabożeństwie rozdano uczniom świadectwa.

X.

Do rodziców i opiekunów.

Wpisy uczniów do gimnazjum na rok szkolny 1894/5 odbędą się dnia 29, 30 i 31 sierpnia. Późniejsze zgłoszenie się do zapisu tylko w wyjątkowych wypadkach może być uwzględnione.

Uczniowie zgłaszać się mają osobiście w towarzystwie ojca, matki lub opiekuna, przyczem mają przedłożyć świadectwo szkolne z ostatniego półrocza i wypełnić w dwóch egzemplarzach kartę wpisową.

Uczniowie nowo wstępujący mają przedłożyć:

a) metrykę chrztu lub urodzenia, bez której żaden uczeń do zakładu przyjętym nie będzie;

b) świadectwo szkolne tego zakładu, w którym dotychczas pobierali nauki z potwierdzeniem Dyrekcyi, że można ich przyjąć do innego zakładu.

c) świadectwo, że w poprzedzającym roku szkolnym byli szczepieni lub rewakcyonowani. Przy wpisie zapłacić mają takse wstępną w kwocie 2 złr. 10 ct.

Każdy uczeń ma złożyć przy wpisie 1 złr. na pomnożenie środków naukowych, a z początkiem drugiego półrocza 50 ct. na zakupno przyrządów do zabaw i gier.

Uczeń chcący uczęszczać na naukę któregośkolwiek przedmiotu nadobowiązkowego, winien się wykazać zezwoleniem rodziców, a kto naukę tę rozpocznie, obowiązany jest uczęszczać na lekye regularnie i oddawać się jej z należytą pilnością. Opuszczanie lekcyi i zaniedbywanie się w przedmiocie nadobowiązkowym wpływa niekorzystnie na cenzurę z pilności.

Ponieważ nie może być rzeczą obojętną ani dla zakładu ani dla rodziców, u kogo uczniowie mają mieszkać, przeto zechcą rodzice i opie-

kunowie dowiedzieć się pierwszej u Dyrekcyi, czy miejsce, gdzie synów lub pupilów swoich umieścić zamierzają, nie należy do wzbronionych.

Wskazaną jest także oględność w wyborze tak zwanych domowych dyrektorów czyli korepetytorów, których rodzice i opiekunowie już w swym własnym interesie nie powinni by wyznaczać bez porozumienia się z Dyrekcyą.

Częste porozumiewanie się szkoły z rodzicami, opiekunami i nadzorem domowym jest rzeczą nader pożądaną. W każdą więc drugą niedzielę od godziny 10—11 znajdować się będą dyrektor i profesorowie w sali konferencyjnej dla udzielania rodzicom, opiekunom i nadzorcom domowym wiadomości o postępie w naukach i zachowaniu się uczniów.

Egzamina wstępne do klasy I. odbywać się będą w dwóch terminach t. j. przed wakacjami 13 i 14 lipca i po wakacjach 1. i 2., a w razie potrzeby także 3 września. Wybór jednego z tych terminów pozostawia się rodzicom. W każdym z tych terminów jednak rozstrzyga się o przyjęciu lub nieprzyjęciu ucznia do klasy I. stanowczo, a powtórzenie egzaminu wstępnego ani w tym samym, ani w innym zakładzie nie jest dozwolone.

Na egzamina wstępne do klas wyższych, tudzież na egzamina poprawcze przeznacza się dni 1 i 2 a ewentualnie i 3 września.

Nabożeństwo wstępne odbędzie się dnia 3. września, poczem dnia 4. września rozpocznie się regularna nauka szkolna.

Wreszcie podaje Dyrekcyja do wiadomości rodziców rozporządzenie Wysokiej Władzy odnoszące się do umundurowania uczniów.

Na mocy Najwyższego postanowienia z dnia 6 stycznia 1894 i reskryptu Jego Excellencyi Pana Ministra wyznań i oświecenia z dnia 16 stycznia 1894 l. 450 rozporządza c. k. Rada szkolna krajowa, co następuje:

1. Zaprowadza się jednakowe ubranie (mundurki) dla młodzieży szkół średnich galicyjskich podług szczegółowych przepisów.

2. Począwszy od roku szkolnego 1896/7 nie wolno będzie uczniom szkół średnich nosić w szkole i po za szkołą innego ubrania, jak tylko przepisane.

3. W czasie przejściowym (aż do 1. września 1896) mogą uczniowie szkół średnich nosić jeszcze ubranie zwykłe; nie wolno im jednak jakiegokolwiek części mundurku nosić razem z ubranie zwykłym.

Przepisy szczegółowe

co do zaprowadzenia jednakowego ubrania (mundurków) dla uczniów szkół średnich galicyjskich.

1. Przepisane jednakowe ubranie (mundurek) uczniów szkół średnich galicyjskich (gimnazyów i szkół realnych) składać się ma z następujących części:

a. Bluza z sukna granatowego ze stojącym kołnierzem i dwiema kieszeniami na piersiach.

b. Spodnie zwykłego kroju z ciemno-szarego sukna z wystającym szwem.

c. Płaszcz z ciemno-szarego sukna z granatowemi naszywkami na kołnierzu, spięciem z tyłu i czarnymi rogowymi guzikami w dwóch rzędach po sześć.

d. Czapka z granatowego sukna z prostym daszkiem, rzemykiem ze sprzączką i emblematem z białej blachy oznaczającym kategorię szkoły, a ewentualnie jej liczbę a mianowicie: dla uczniów gimnazyalnych w Przemyślu:

gimnazyum z językiem wykładowym	polskim	$\frac{G}{1}$
"	"	"
"	"	"
"	ruskim	$\frac{G}{2}$

2. W porze letniej mogą uczniowie zamiast bluzy, spodni i czapki z sukna, nosić bluzę, spodnie i czapki tego samego kroju z szarego płótna; jednak bluza płócienna ma na kołnierzu granatowe sukienne wyłogi (długości 5^{cm}) a na rękawach 5^{cm} od końca granatowe wypustki, zaś czapka w połowie wysokości granatową wypustkę do koła.

3. Na kołnierzu bluzy sukiennej lub na wyłogach bluzy płóciennej noszą uczniowie odznaki podług klasy, do której należą. Odznaką dla klas niższych w gimnazyach są paski (od jednego do czterech) srebrne, długości 3^{cm} a szerokości 0.5^{cm}. Odznaką dla klas wyższych są takie same paski złote, (w gimnazyach dla klasy V—VIII od jednego do czterech.)

Stanisław Siatkiewicz

dyrektor c. k. Gimnazyum.

Klasyfikacya uczniów

W zakładzie głównym.

(Tłuszczyzno druk oznacza stopień pierwszy z odznaczeniem).

KLASA I. A.

Uczniów klasyfikowanych 44.

Stock Jan	Kędzierski Stanisław	Pekar Maks
Toczek Jędrzej	Kibitz Henryk	Piątkiewicz Maryan
Wizimirski Adolf	Kozubski Tadeusz	Robliczek Wiktor
Adamowicz Mieczysław	Kudła Stanisław	Ryż Jan
Bartischan Maks	Langbank Bernhard	Schächter Majer
Berglas Samuel	Macudziński Kazimierz	Szpunar Julian
Borzędyński Adam	Markowski Adam	Weiss Natan
Czepe Wendelin	Masłowski Franciszek	Wiesel Karol
Dembicki Jerzy	Michałowski Kazimierz	Wojtanowicz Józef
Felsen Henryk	Miltau Mojżesz	Woll Roman
Gans Samuel	Moskwiński Emil	Wyskiel Michał.
Kastner Mieczysław	Mroczkowski Francisz.	

Stopień drugi otrzymało 3, stopień trzeci 2, do egzaminu poprawczego po wakacyach przeznaczono 4 uczniów.

KLASA I. B.

Uczniów klasyfikowanych 51.

Bieda Jędrzej	Herwy Edward	Majgier Franciszek
Osada Mikołaj	Hopfen Jakób	Matkowski Mieczysław
Renger Edward	Irrgang Jüdel	Maus Israel
Aleksandrowicz Efrojem	Isaak Natan	Męciński Michał
Frei Lipa	Kolig Antoni	Męciński Stanisław
Frischman Filip	Kolin Rubin	Męciński Włodzimierz
Gartenberg Benzion	Kowalski Stanisław	Pillersdorf Wolf
Giślewicz Otto	Książek Wincenty	Połoszynowicz Hilary
Głabiński Aleksander	Kubec Gerwazy	Rosen Abraham
Guttenberg Leopold	Leo Eustachy	Sabramowicz Zygmunt

Sawka Tadeusz	Szymański Marcei	Winter Zygmunt
Stanowski Emanuel	Tarnawski Adam	Wiszniewski Józef
Szczygieł Władysław	Turnheim Salomon	Wójcicki Jan
Szelest Józef	Wagner Mendel	Zbrocki Karol

Stopień drugi otrzymało 3, stopień trzeci 2, do egzaminu poprawczego po wakacjach przeznaczono 4 uczniów.

KLASA II. A.

Uczniów klasyfikowanych 39².

Batycki Stanisław	Gorzeński Tadeusz	Strzelbicki Ignacy
Petyniak Kazimierz	Greiner Władysław	Stuck Józef
Pilecki Leon	Hnatowicz Leon	Szopa Grzegorz
Pleskacz Leon	Kaczorowski Józef	Szufel Izidor
Skibniewski Dom. (pr.)	Karpinał Jan	Talant Jan
Hr. Stadnicki Adam (pr.)	Kral Ludwik	Taras Ludwik
Albert Władysław	Kurek Maciej	Trojan Władysław
Axer Józef	Lasocki Maryan	Wohlbedacht Leisor
Brzozowski Władysław	Martynowicz Zenon	Wójcik Jan
Dembicki Adam	Pakos Kasper	Wójcik Teofil
Gilowski Stanisław	Schächter Majer	Zając Józef

Stopień drugi otrzymało 3, stopień trzeci 1, do egzaminu poprawczego po wakacjach przeznaczono 4 uczniów.

KLASA II. B.

Uczniów klasyfikowanych 35².

Hoffmann Maksymil.	Jedorec Kazimierz	Ryziński Władysław
Mazurkiewicz Michał	Grossfeld Józef	Schorr Lipa
Mieses Józef (prywat.)	Jasiek Franciszek	Sikora Mikołaj
Pająk Kazimierz	Kamiński Jsn	Skala Józef
Spławski Aleksander	Kolaszkiewicz Bolesław	Skowron Józef
Stampfl Aryan	Lechowski Józef	Spirydowicz Zygmunt
Stapor Emil	Michniak Czesław	Süsswein Edmund
Wawrzyniecki Antoni	Niedzielski Grzegorz	Szurlej Marcyan
Blajer Kazimierz	Podłuski Włodzimierz	Tarnawski Jan
Fallenbüchl Jan	Rappaport Samson (prywat.)	Zbrocki Kazimierz
	Żupnik Izrael.	

Stopień drugi otrzymał 1, do egzaminu poprawczego po wakacjach przeznaczono 5 uczniów.

KLASA III. A.

Uczniów klasyfikowanych 47¹.

Michalski Bolesław

Adamiak Jan
Baranowicz Eugeniusz
Błocki Władysław
Czaykowski Stefan (pry.)
Dukiet Zygmunt
Freund Jonas
Garfein Leib
Giżowski Włodzimierz
Grossfeld Izak
Hulles Józef
Januszewski Stanisław
Jawetz Kuno

Jedliński Stanisław
Kahane Selig
Kastner Konstanty
Kmieć Antoni
Kordys Jan
Korner Edward
Kory Feliks
Kriger Markus
Kubrakiewicz Julian
Landau Leib
Leo Józef
Majerski Tadeusz
Martynowicz Adam
Ziemiański Bronisław

Mossoczy Tadeusz
Narolski Tomasz
Partaczyński Felix
Przybylski Władysław
Pücher Rudolf
Reich Kalman
Skarzyński Adam
Sławiński Stanisław
Stern Chaim
Stern Jakób
Taubenschlag Rafael
Weinberg Emanuel
Weirich Wilhelm

Stopień drugi otrzymało 3, stopień trzeci 1, do egzaminu poprawczego po wakacjach przeznaczono 4 uczniów.

KLASA III. B:

Uczniów klasyfikowanych 49¹.

Freier Marcus

Aleksiewicz Jan
Aslanowicz Henryk
Bievel Oskar
Brand Marceli
Halkiewicz Rudolf
Hamerschmidt Chaim
Hehl Józef
Jakubowski Kazimierz
Jakubowski Stanisław

Jaroach Andrzej
Jenke Walenty
Kicio Felicyan
Laufer Hersch
Lewicki Józef
Milko Władysław
Mochnicki Miron
Molenda Stanisław
Necheles Pinkas
Palch Józef
Woźniakowski Bohdan

Popiel Włodzimierz
Pordes Wiktor
Rose Binem
Schneebaum Józef
Siegel Mojżesz
Skalski Witold
Szuchiewicz Julian
Towarnicki Karol
Trochanowicz Władysł.
Tustanowski Jan

Stopień drugi otrzymało 4, stopień trzeci 3, do egzaminu poprawczego po wakacjach przeznaczono 4¹ uczniów.

KLASA IV. A.

Uczniów klasyfikowanych 42¹.

Heller Aron

Leszczyński Edward

Albrecht Roman
Anders Jan
Brodheim Dawid

Długosz Jan
Eisner Elias
Gumiński Wiktor
Halpern Józef
Hanula Józef

Hügel Bronisław
Lane Konrad
Lupa Józef
Michałowski Bronisław
Niesiołowski Stanisław

Nowak Franciszek
Ostermann Józef
Schächter Abraham
Schneider Jakób

Skala Andrzej
Ślósarek Bronisław
Smoleński Wilhelm
Tenzer Joachim

Thumin Kornel
Wróblewski Zygmunt
Żurakowski Zygmunt

Stopień drugi otrzymało 1, stopień trzeci 1, do egzaminu poprawczego po wakacjach przeznaczono 4 uczniów; 1 uczeń pryw. otrzymał od Wys. Rady szkol. zezwolenie przystąpienia do egzaminu za II. półrocze po feryach.

KLASA IV. B.

Uczniów klasyfikowanych 32.

Axer Alexander
Bar Stanisław
Baumfeld Gustaw
Błoński Michał
Eberl Józef
Ekiert Franciszek
Fallenbüchl Karol
Felsenbach Hersch
Hełczyński Kazimierz

Holländer Jakób
Kreiter Władysław
Krukowski Karol
Kwaśniewski Jan
Rychel Zacharyasz
Sikorski Zygmunt
Stebnicki Stanisław
Stypkowski Józef
Szatyński Piotr

Szłapacki Zygmunt
Szpunar Leon
Szych Teodozys
Thurnheim Samuel
Warhely Włodzimierz
Wieluch Stanisław
Winiański Adolf
Wiśniowski Michał
Witkowski Stanisław

Stopień trzeci otrzymał uczeń 1, do egzaminu poprawczego po wakacjach przeznaczono 4 uczniów.

KLASA V. A.

Uczniów klasyfikowanych 31¹.

Adlof Czesław
Cicimirski Grzegorz
Czerwiński Stanisław
Durkacz Michał
Dworski Aleksander
Franczykowski Władysław
Galiński Włodzimierz
Hanula Stanisław

Hopfen Felix
Jaroszewski Jan
Kleszczyński Stanisław
Kratzer Emil
Kurczak Władysław
Kuzia Tadeusz
Lasocki Zygmunt
Mezuze Maksymilian

Nennel Karol
Padalewski Albin
Papara Adam (pryw.)
Schächter Samuel
Scheinbach Chaim
Schönbach Markus
Studziński Jan
Żupnik Lewi

Trzech uczniów otrzymało stopień drugi; dwóch stopień trzeci. Trzem uczniom pozwolono poprawić stopień z jednego przedmiotu po wakacjach.

KLASA VI.

Uczniów klasyfikowanych 37.

Dobrzański Józef
Niedzielski Tadeusz

Probstein Mendl
Stankiewicz Bronisław

Szałowski Grzegorz
Zalewski Wincenty

Baran Józef	Jurasiński Stanisław	Romanowski Wacław
Bien Izaak	Kostrzewa Edward	Rostecki Wiktor
Birsztejn Antoni	Krongold Chaim	Salwicki Antoni
Boryslawski Stanisław	Kwieciński Leon	Sławiński Zdzisław
Dawid Max	Lauterbach Emanuel	Solecki Alexander
Dziurzyński Felix	Linker Adam	Stankiewicz Ludomir
Gałuszka Jan	Orzechowski Kazimierz	Wassermann Süsche
Glanz Bronisław	Philipp Franciszek	Włazłowski Adam
Grabowski Władysław	Piasecki Władysław	Żurawski Jan

Stopień drugi otrzymało 4 uczniów.

KLASA VII.

Uczniów klasyfikowanych 42.

Litwinowicz Orest	Kędzierski Ignacy	Petak Maryan
Sierociński Konstanty	Kibitz Zygmunt	Posiekira Michał
Zygadłowicz Alfred	Koch Rudolf	Przybylski Stanisław
Aleksiewicz Bazyli	Kozłowski Alexander	Reich Salamon
Bartischan Hersch	Kwaśniewski Bronisław	Richter Józef
Bergtraum Szaje	Litwin Andrzej	Schiffer Efraim
Bukietyński Teofil	Ługowski Tadeusz	Schorr Samuel
Drozd Karol	Misterowicz Michał	Sokołowski Władysław
Eisner Eisik	Nennel Henryk	Trattnig Karol
Hoeniger Salo Leopold	Nosal Łukasz	Wojciechowski Gwido
Hryniszyn Jan	Oberhard Dawid	Zajać Włodzimierz

Stopień drugi otrzymało 3, stopień trzeci 4, do egzaminu poprawczego po wakacjach przeznaczono 2 uczniów.

KLASA VIII.

Uczniów klasyfikowanych 26¹.

Gottlieb Szulim	Mielnik Jerzy	Sonnenstrahl Salomon
Käfer Abbe	Müller Leonard	Steuer Feiweł
Litwinowicz Tadeusz	Niezabitowski Edward	Tenzer Izaak
Baumfeld Ludwik	Osidaćz Michał	Ujejski Juliusz (pryw.)
Hełczyński Wiktor	Paklikowski Bronisław	Uruski Jan
Hendrich Włodzimierz	Romanowski Maryan	Wiszniewski Władysław
Kędzierski Jan	Rosenbach Emil	Zajać Jan
Krokowski Stanisław	Rutkowski Jan	Zborowski Bronisław
Mantel Naftali	Smoliński Antoni	Zebracki Tadeusz

Wynik egzaminu dojrzałości

w r. 1893.

Do egzaminu dojrzałości przystąpiło 30. uczniów publicznych i 7 eksternistów.

Egzamin dojrzałości złożyli:

Albrecht Władysław	Kuńkiewicz Bazyli	Süsswein Juliusz
Albrecht Leonard	Malinowski Adolf	Telep Michał
Baldini Władysław	Margulies Izrael	Tyszecki Artur
Ferenz Maxymilian	Maszczykowski Arnold	Weiss Chune
Jenke Jan	Nowakowski Michał	Wygoda Michał
Kobzdaj Mieczysław	Prokopowicz Mar. z odz.	Ziemba Dominik
Kozak Ludwik	Rawicki Tad. z odznac.	Antoniewicz Mar. ekster.
Kramarz Antoni	Schorr Mojżesz	Kiebużyński Mich. ekst.
Krongold Pinkas	Semilski Władysław	Puchała Mich. ekster.
	Hukiewicz Konst. ekster.	

Trzem uczniom pozwolono powtórzyć egzamin z jednego przedmiotu po feryach, 3 uczniów publicznych reprobowano na rok, a 3 eksternistów bez terminu.

Wynik egzaminu dojrzałości

w r. 1894.

Do egzaminu dojrzałości przystąpiło 26 uczniów publicznych, 1 prywatysta i 2 eksternistów.

Egzamin dojrzałości złożyli :

Baumfeld Ludwik	Krokowski Stanisław	Rutkowski Jan
Gensiorski Jerzy	Litwinowicz Tad. z odz.	Sonnenstrahl Salomon
Gottlieb Szul. z odznac.	Niezabitowski Edward	Tenzer Izaak
Helezyński Wiktor	Osidacz Michał	Ujejski Juliusz (pryw).
Hendrich Włodzimierz	Paklikowski Bronisław	Uruski Jan
Käfer Abbe z odznac.	Romanowski Maryan	Zajać Jan
Kędzierski Jan	Rosenbach Emil	Zborowski Bronisław
	Żebracki Tadeusz	

Trzem uczniom pozwolono poprawić egzamin z jednego przedmiotu po feryach, dwóch uczniów publicznych i jednego eksternistę reprobowano na rok, 1 eksternistę bez terminu.

Класифікація учеників

руських клас рівнорядних.

І. Кляса.

(класифікованих 43 уч.)

Ничай Стефан
Тарасович Іван.
Антоневич Стефан
Гадзевич Йосиф
Гамрацей Володимир
Гнатюк Пантелеймон
Горницький Зенон
Гемба Петро
Кашубський Іван
Кічор Стефан
Кознарекий Захар
Котис Володимир
Круцько Семен
Логин Йосиф
Манастирський Теофіль

Манько Василь
Полушинович Іван
Савицький Іван
Сайк Григорий
Салук Лука
Смолинський Іван
Тесля Евстахій
Федевич Лев
Царевич Михайло
Цимбалко Алексей
Чайковский Теофіль
Чесник Емануїл
Шевчик Стефан
Шехович Богдан
Юрчак Петро.

Поправок в однім предметі 5; II. кл. 2; III. кл. 6.

II. Кляса.

(класифікованих 38 уч.)

Кобаса Іван
Литинський Адам
Павлюх Ігнатий
Петровський Володимир
Сабат Андрей.
Антоневич Ярослав
Ардап Николай
Батицький Іван
Білобрам Корнило
Борис Антін
Бориско Дамян
Гадзевич Онуфрей

Гучко Андрей
Желеховський Евгений
Лопачак Николай
Лукашевич Теофіль
Паславський Николай
Пік Василь
Савицький Йосиф
Скірка Аполінар
Тустановський Зенон
Устияновський Володислав
Федевич Леонтин
Фіта Петро

Шехович Іван.

Поправок в однім предметі: 7; II. кл. 3; III. кл. 3.

Ш. Кляса.
(класифікованих 38 уч.)

Борило Іван
Фединський Григорій.

Блюй Назар
Войтович Володимир
Горчицький Осип
Гриневецкий Володимир
Гузіль Теодор
Гелета Іван
Даньо Іван
Дзюбинський Леонтій
Дрималовський Іван
* Дуб Йосиф
Івановський Григорій
Іванчук Іван

Карманський Петро
Карпінський Алексей
Карпак Александер
Керницький Генрик
Лісикевич Еміліян
Окпий Антін
Ольшанський Роман
Петрик Мирон
Пристап Юліян
Рейнарович Александер
Рифак Михайло
Сьвітлик Евстахій
Серенько Михайло
Тисовський Александер

Цюк Александер.

Поправок в однім предметі: 5; II. кл. 3; III. кл. 1.

IV. Кляса.
(класифікованих 26 уч.)

Брик Іван
Малярчик Алексей
Мінько Николай
Паращак Андрей
Пинило Василь.
Булик Филип
Вербенець Володимир
Гарабач Алексей
Грабець Іван
Імитрасевич Осип
* Дуб Володимир

Йойко Стефан
Качмар Михайло
Кашубинський Дмитро
Керницький Михайло
Колодій Александер
Кончило Віктор
Ланик Дмитро
Лисяк Мирослав
Серкизовський Дмитро
Танчук Александер
Чайковский Йосиф

Шостачко Михайло.

Поправок в однім предметі: 2; одного ученика призначено до іспиту доповнюючого задля недуги.

V. Кляса.
(класифікованих 33 уч.)

Василик Іван
Івашко Михайло
Кіш Николай.

Буда Михайло
Войтович Петро
Грицайко Йосиф

Гісовський Євгеній
 Калинич Лев
 Карняк Михайло
 Кебузинський Йосиф
 Ключас Іван
 Маковей Григорій
 Ринявець Денис
 Рудавський Інокентій

Тисовський Володимир
 Туна Йосиф
 Туна Стефан
 Цюк Юліян
 Шевчик Іван
 Шехович Роман
 Шопа Володимир
 Яворський Володислав.

Поправок в однім предметі: 8; II. кл. 2; III. 1.

VI. Кляса.

(класифікованих 24 уч.)

Бздир Данило
 Борисевич Стефан
 Ідуля Іван
 Добрянський Стефан
 Дуркот Михайло
 Кліш Теофіль
 Ключник Дмитро
 Куціль Володимир

Пасічницький Орест
 Пясецький Зенон
 Скубиш Іван
 Тесля Михайло
 Федорович Станислав
 Цюк Володимир
 Цюк Леонтій
 Ярема Володимир.

Поправок в однім предметі: 8; II. кл. — III. кл. —

